
**Economische
Vooruitzichten
2000 - 2005**

April 2000

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut.

Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op het economische, sociaal-economische en leefmilieuterrein.

Hiertoe verzamelt en analyseert het FPB gegevens, onderzoekt het aanneembare toekomstscenario's, identificeert het alternatieven, beoordeelt het de gevolgen van beleidsbeslissingen en formuleert het voorstellen.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de Regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

Het FPB zorgt voor een ruime verspreiding van haar werkzaamheden. De resultaten van haar onderzoek worden ter kennis gebracht van de gemeenschap en dragen zo bij tot het democratische debat.

Internet

URL: <http://www.plan.be>

E-mail: contact@plan.be

Publicaties

Terugkerende publicaties:

De economische vooruitzichten
De economische begroting
De "Short Term Update"

Planning Papers (de laatste nummers)

Het doel van de "Planning Papers" is de analyse- en onderzoekswerkzaamheden van het Federaal Planbureau te verspreiden.

- 85 *Duurzame ontwikkeling: een project op wereldschaal*
N. Gouzée, N. Zuinen, S. Willems - Février Februari 1999
- 86 *Vergrijzing en financiering van de sociale zekerheid: een haalbare uitdaging?*
Handelingen van het door het Federaal Planbureau georganiseerde Colloquium, Brussel, 2 en 3 december 1997
- 87 *Overheidsparticipaties in de marktsector in België*
H. Spinnewyn - Februari 2000

Working Papers (de laatste nummers)

- 8/99 *Overleving en groei van Belgische ondernemingen met collectief ontslag - Impact van delokalisatie*
Bart van den Cruyce - Oktober 1999
- 1/00 *Economische effecten van een BTW-verlaging op nieuwe particuliere woningen*
L. Avonds, F. Bossier, M. Englert, E. Hespel, F. Vanhorebeek, J. Verlinden - Februari 2000

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.
Drukwerk: Ministerie van Economische Zaken.

Verantwoordelijk uitgever: Henri Bogaert
Wettelijk Depot: D/2000/7433/11

Inhoudstafel

I	Inleiding en synthese	1
II	De internationale omgeving: een gunstige Europese context	9
	A. De internationale omgeving tijdens de periode 2000-2005	10
	B. De onzekerheden	12
III	Macro-economische en sectorale evoluties	13
	A. De componenten van de economische groei	15
	1. Een heropflakking van de buitenlandse vraag	15
	2. De binnenlandse bestedingen	16
	3. De evolutie per bedrijfstak	21
	B. Structuur van het nationaal inkomen, vorming van de vorderingenoverschotten	22
	1. Structuur van het nationaal inkomen	22
	2. Verdeling van de besparingen en de vorderingenoverschotten	23
	3. De rekening van het buitenland	25
IV	Prijzen, kosten en rentevoeten: beperkte herneming	27
	A. Prijzen en kosten	28
	B. Rentevoeten	31
V	De arbeidsmarkt: groeiende spanning?	33
	A. Het arbeidsaanbod: vervrouwelijking en veroudering	34
	B. Vervroegde uittreding en actieve bevolking	41
	C. Werkgelegenheid en arbeidsduur	45
	D. Arbeidsreserve en werkloosheid	48
	E. Verminderingen van sociale bijdragen	51
	F. Loonvorming	53

VI	Overheidsfinanciën	55
	A. Algemene ontwikkeling	56
	B. Fiscale ontvangsten	60
	C. Federale overheid	65
	D. Sociale zekerheid	69
	E. Gemeenschappen en gewesten	72
	F. Lagere overheid	75
VII	De budgettaire marges en scenario's met lagere verplichte heffingen	77
	A. De budgettaire marges in de basisprojectie	77
	B. De budgettaire vooruitzichten in twee scenario's met een verlaging van de verplichte heffingen	79
	1. Volledige afbouw van de aanvullende crisisbelasting die de gezinnen betalen	79
	2. Bijkomende verlaging van de socialezekerheidsbijdragen	82
VIII	Energie en de CO ₂ -uitstoot	87
	A. Evolutie van de energie-intensiteit van het bbp	87
	1. Energie-intensiteit van het bbp	87
	2. Sectorale analyse	89
	3. Analyse per productcategorie	90
	4. Onzekerheden omtrent de energieprijzen	92
	B. De evolutie van de CO ₂ -intensiteit van het bbp	93
IX	Belangrijkste hypothesen van de projectie	97
X	Macro-economische resultaten	101
XI	Sectorrekeningen	113
XII	Openbare Financiën	121
XIII	Resultaten per bedrijfstak	131

Inleiding en synthese

Een basisprojectie bij ongewijzigd beleid

De “*Economische vooruichten 2000-2005*” stellen, net als de vorige edities, een projectie voor van de macro-economische rekeningen van België, de zgn. “*basisprojectie*”. De basisprojectie houdt rekening met de meest recente conjunctuurindicatoren en wordt verwezenlijkt in de veronderstelling dat de wetgeving en het beleid ongewijzigd blijven.

Aanhoudende economische groei

De reële bbp-groei van de Belgische economie zou 3,2 % bedragen in 2000. Na de conjuncturele vertraging van midden 1998 tot midden 1999 wordt opnieuw het groeitempo uit de jaren 1997-1998 gehaald. Op middellange termijn zou de groei in de basisprojectie vanaf 2001 nauw aansluiten bij de trendgroei, die tussen 2,5 % en 2,6 % zou schommelen. Gemiddeld zou de groei tijdens de periode 2000-2005 2,7 % bedragen.

Conjuncturele versnelling in 2000

Zowel externe (Europese en niet-Europese) als interne factoren liggen aan de basis van de sterke groeiverwachtingen voor 2000. De situatie buiten Europa wordt gekenmerkt door het economisch herstel van de opkomende economieën en een aanhoudende groei in de Verenigde Staten. In de eurozone is de conjuncturele opleving te danken aan de verwezenlijking van de monetaire unie, de depreciatie van de euro en een gunstige policy-mix, gekenmerkt door relatief lage reële rentevoeten en het uitblijven van restrictieve begrotingsmaatregelen. De groei in de eurozone zou meer dan 3 % bedragen. Zowel de uitvoer als de binnenlandse vraag zou tot dat resultaat bijdragen. Intern wordt de groei van de Belgische economie versterkt door de maatregelen die in het kader van de begroting 2000 zijn genomen.

De eurozone, een gebied van stabele groei

Het middellangetermijns scenario voor de internationale economische omgeving geeft een verdere verlaging van de overheidstekorten aan. Hierdoor blijven de rentevoeten laag (op middellange termijn 3,9 % voor de euribor en 5,5 % voor de langetermijnrente¹), dit ondanks de versnelling van de inflatie, die evenwel onder controle blijft (2 % aan het einde van de periode). De daling van de werkloosheid geeft aanleiding tot grotere loonstijgingen, die de binnenlandse vraag voeden, maar die toch gematigd blijven en beneden de productiviteitswinst liggen.

---

1. Duitse rentevoet op 10 jaar.

Die gunstige context zou de eurozone op middellange termijn een economische groei in de buurt van 3 % opleveren. Dat wordt mogelijk dankzij een sterke expansie van de investeringen en een arbeidsaanbod dat, globaal genomen, toereikend en adequaat zou blijven, gelet op het nog hoge werkloosheidspercentage en op de activeringsmaatregelen. Het scenario houdt echter geen rekening met een snellere technologische vooruitgang als gevolg van de invoering van nieuwe technologieën.

De internationale omgeving leidt voor België tot een jaarlijkse groei van de potentiële uitvoermarkten die zich op middellange termijn rond 6 % stabiliseert, d.i. licht boven de trend.

Geen enkele projectie is echter gevrijwaard van positieve of negatieve onzekerheden. De twee meest genoemde risico's die kunnen leiden tot een vertraging van de Europese groei zijn, enerzijds, een eventuele ernstige beurscorrectie in de Verenigde Staten en, anderzijds, een sterkere Europese inflatie indien de loonstijgingen de productiviteitswinst zouden overschrijden.

De investeringen, zeer dynamisch ...

De bruto-investeringen zouden ook in België een doorslaggevende rol spelen in de expansie van de productiecapaciteit van de economie. Na de sterke toename in 1999 (7,8 %) en in 2000 (5,7 %) zou de groeivoet van de investeringen zich op een hoog peil stabiliseren (4 %) dankzij de dynamiek van de vraag en een stijgende rendabiliteit. Het niveau van de overheidsinvesteringen daarentegen, zou zwak blijven (1,6 % van het bbp), vergeleken met het gemiddelde van de eurozone (2,5 %). Een lichte verhoging van de spaarquote zou de toename van de particuliere consumptie beperken (jaarlijks gemiddeld 2,1 %).

... maar lager dan het nationale spaarvolume

De uitvoer zou sterk blijven groeien (5,5 % op middellange termijn), maar niet voldoende om het trendmatig verlies aan marktaandeel te doorbreken. De netto-uitvoer zou opnieuw stijgen - en daardoor positief bijdragen tot de groei - tot meer dan 5 % van het bbp op middellange termijn (tegenover 4 % van het bbp in 1999), wat wijst op een aanhoudende afwijking tussen het nationale spaarvolume en de investeringen. België zou de schuldvorderingen op de rest van de wereld blijven accumuleren. De toename van het externe surplus en bijgevolg van de afwijking tussen sparen en investeren, vloeit voort uit het opstapelen van begrotingsoverschotten, weliswaar in een scenario waarin de marges niet worden gebruikt.

Looncompetitiviteit blijft behouden ...

In het kader van de wet inzake de bevordering van de werkgelegenheid en het behoud van de concurrentiekracht zijn de sociale partners het eens geworden over een macro-economische loonnorm. Volgens die loonnorm mag de nominale loonkost per uur in België niet sneller stijgen dan het gewogen gemiddelde van de loonkosten in Frankrijk, Duitsland en Nederland. Binnen de hypothesen van de basisprojectie zou die norm op middellange termijn worden nageleefd, zodat de competitiviteitswinst ten opzichte van die drie landen kan worden gevrijwaard. Die winst wordt in 1999 en 2000 gerealiseerd dankzij de vermindering van de werkgeversbijdragen. De hypothese van een normoverschrijding, volgend uit een professioneel akkoord in sectoren die werkgelegenheid creëren of die op het vlak van opleiding bijzondere inspanningen leveren, werd niet onderzocht.

De basisprojectie houdt enkel rekening met wetswijzigingen die effectief goedgekeurd en concreet zijn. Er is dus geen rekening gehouden met vooruitzichten over bijkomende verminderingen van verplichte heffingen op middellange termijn, ongeacht of het om België of om onze drie voornaamste handelspartners gaat. Deze laatste plannen nochtans belangrijke verminderingen van verplichte heffingen tegen 2002-2003 (met ongeveer 2 % van het bbp in Frankrijk en Nederland, en duidelijk minder in Duitsland), die in theorie de stabiliteit van de Belgische looncompetitiviteit in het gedrang zouden kunnen brengen. Die verminderingen zouden maar voor een deel met de loonkosten te maken hebben en ook de Belgische regeringsverklaring voorziet gelijkaardige mogelijkheden. België zou trouwens op dat vlak over een grotere manoeuvreerruimte beschikken omdat de nettofinancieringscapaciteit van de overheid sneller verbetert dan bij onze drie handelspartners.

... in een context met gematigde loonstijgingen

De daling van de werkloosheid in de eurozone zou in zekere mate de loonstijging kunnen versnellen. Zonder bijkomende vermindering van de verplichte heffingen op de factor arbeid zou de toename van de nominale loonkost per hoofd in de marktsector, zowel in België als bij onze drie voornaamste partners, geleidelijk oplopen tot meer dan 3,5 % op middellange termijn (te vergelijken met die toename in 2000: 1,9 % in België en 2,3 % bij onze drie voornaamste partners). De versnelling van de groei van het reële brutoloon per hoofd zou evenwel beperkt blijven (in België 1,6 % in 2000 en 1,9 % in 2005).

De inflatie neemt toe maar blijft onder controle

Met een jaarlijkse productiviteitswinst die op middellange termijn 2 % benadert, blijven de loonstijgingen verenigbaar met een inflatie onder de 2 %. De inflatie zou verminderen van 1,5 % in 2000 tot 1,3 % in 2001 dankzij de daling van de energieprijzen en zou nadien geleidelijk aantrekken tot 1,7 % aan het einde van de periode.

De werkgelegenheid stijgt ...

De werkgelegenheid in de marktsector zou ook na een sterke toename in 2000 (1,5 % of ongeveer 47 000 arbeidsplaatsen) nog krachtig blijven groeien (1 % per jaar, d.i. 33 000 jobs). Tussen 2001 en 2005 zou de industriële werkgelegenheid echter blijven dalen (met gemiddeld 3 000 werknemers per jaar).

... dankzij de toename van de activiteitsgraad

De verandering in de leeftijdsstructuur van de bevolking heeft een ongunstige invloed op het arbeidsaanbod: over 6 jaar tijd stijgt de bevolking in de leeftijdsklasse 55-59 jaar met 146 000 eenheden omwille van de instroom van de babyboomgeneratie, terwijl de leeftijdsklassen 30-34 jaar en 35-39 jaar resp. 72 000 en 61 000 eenheden verliezen¹. De aanhoudende toename van de activiteitsgraad van de vrouw en van de 50-plussers (die sinds 1997 duidelijk op gang is gekomen), versterkt de beroepsbevolking (in de ruime zin², + 129 000 mensen in 2005¹ t.o.v. 1999, waarvan + 192 000 50-plussers, nl. 124 000 vrouwen en 68 000 mannen). De globale werkgelegenheidsgraad neemt toe met 3 % over een tijdspanne van 6 jaar. Omwille van bovenvermelde verschuiving in de leeftijdsstructuur - met afnemende activiteitsgraden naarmate de leeftijd toeneemt - gaat de toename van de globale werkgelegenheidsgraad (met 3 %) gepaard met een sterkere toename (dan 3 %) binnen de opeenvolgende leeftijdsklassen, in het bijzonder bij de 50-plussers.

1. Geen rekening houdend met de weerslag van de regularisatie van de mensen zonder papieren.
2. Met inbegrip van de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (oudere werklozen).

Daling van de werkloosheid en van de brugpensionering

De werkloosheidsgraad in de ruime zin zou dalen van 13,6 % in 1999 tot 11,2 % in 2005, maar van 10,9 % tot 7,3 % als er geen rekening wordt gehouden met de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ('oudere' werklozen). De brugpensioneringsgraad zou verminderen van 7 % (van de leeftijdsklasse van 50-64 jaar) in 1999 tot 5,9 % in 2005¹. Het aantal niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ('oudere' werklozen) zou met 57 000 eenheden aangroeien als gevolg van de bevolkingsontwikkeling en de pensioenhervorming. Het aantal werkzoekende volledig werklozen zou daarentegen met 150 000 eenheden dalen.

Een loonscenario dat bepaald wordt door het arbeidsaanbod

De verwachte loonevolutie is sterk verbonden met de mate waarin het arbeidsaanbod is afgestemd op de vraag. In sommige segmenten van de arbeidsmarkt is er een tekort aan gekwalificeerde arbeid (in informatica, engineering, economie, onderwijs, de paramedische sector). Het feit dat de onderliggende inflatie niet noemenswaardig is gestegen, toont aan dat tot op heden die knelpunten in omvang beperkt blijven en/of niet tot uiting komen in een nochtans mogelijke looninflatie. In dat verband is het mogelijk dat de toenemende concurrentie de prijzen onder druk zet, waardoor er geen ruimte is voor looninflatie, niettegenstaande de schaarste op de arbeidsmarkt

De spanningen op de arbeidsmarkt zouden beperkt blijven, dankzij de toenemende activiteitsgraden en de beleidsmaatregelen m.b.t. onderwijs, vorming en herscholing, arbeidsstimulansen en de aanmoediging tot arbeid op brugpensioenleeftijd.

Daling van de energie-intensiteit van het bbp

De afname van de energie- en de CO₂-intensiteit van het bbp wordt bevestigd (jaarlijks gemiddeld resp. -1,5 % en -2,2 % tussen 2000 en 2005). Het finale energieverbruik zou toenemen met gemiddeld 1,2 % per jaar bij een economische groei van 2,7 %. De CO₂-uitstoot zou echter blijven toenemen (met 0,5 % per jaar). Bij ongewijzigd beleid zou het voor België dus onmogelijk zijn om de emissievermindering te realiseren die in het kader van het Kyoto-protocol is overeengekomen.

Het begrotingstekort verdwijnt

Bij ongewijzigd beleid zou de gezamenlijke overheid een vorderingenoverschot realiseren van 0,2 % van het bbp in 2001, van 0,8 % van het bbp in 2002 en van 2,4 % in 2005. De rentelasten dalen immers snel (van 7,1 % van het bbp in 1999 tot 5,1 % in 2005), net als de primaire uitgaven (van 39,3 % van het bbp tot 37,2 % in dezelfde periode). Ook de ontvangsten vertragen t.o.v. het bbp van 45,6 % in 1999 naar 44,9 % in 2001 en 44,7 % in 2005. Het structurele vorderingenoverschot, bekomen na eliminatie van de cyclische groeicomponent van het budgettaire saldo², zou positief worden vanaf 2002 (0,6% van het bbp) en oplopen tot 2,2 % in 2005.

Bij dat resultaat is rekening gehouden met een reeks recente beslissingen die de overheidsuitgaven doen stijgen, met name maatregelen in het kader van de begroting 2000 (verhoging van sommige pensioenen, ...), de regularisatie van de mensen zonder papieren en het akkoord dat op federaal niveau werd gesloten met het paramedisch personeel. Er is rekening gehouden met een versnelling van de uitgaven voor gezondheidszorg, nl. een toename van meer dan 3,5 % per jaar

---

1. Geen rekening houdend met de weerslag van de regularisatie van de mensen zonder papieren.
2. Geraamd op basis van de trendmatige groei en de output gap, die positief wordt vanaf 2000.

in volume. Voor het overige zijn in de basisprojectie geen maatregelen opgenomen die niet effectief zijn goedgekeurd. Zo stijgen de lonen in de overheidssector enkel als gevolg van de wage drift en van eerder besliste herwaarderingen, de vervangingsinkomens worden niet verhoogd overeenkomstig de welvaartsevolutie behalve (zeer partieel) in het pensioenstelsel van de loontrekkenden. In dat geval voorzien de wettelijke bepalingen, naast recente maatregelen, een aanpassing van de loongrens.

Er is geen rekening gehouden met de mogelijke toename van de uitgaven als gevolg van maatregelen waarvan de toepassingsmodaliteiten en de timing nog moeten worden bepaald. Het gaat hier in het bijzonder om de fusie van de verschillende politiecorpsen en de uitgaven in verband met de ontwikkeling van bepaalde infrastructures van het openbaar vervoer (RER, HST).

Overeenkomstig bovenvermelde hypothesen zou, gedurende de periode 2000-2005, de gemiddelde jaarlijkse groei van de primaire uitgaven 1,8 % in reële termen bedragen.

Wat de ontvangsten betreft, houdt de basisprojectie rekening met de bijdrageverminderingen (belangrijk in 2000 en 2001) voorzien in het kader van de federale begroting 2000 en met de daling van de personenbelasting waartoe het Vlaams Gewest heeft besloten (vermindering met één procentpunt van de bijkomende crisisbijdrage ten voordele van de lage inkomens).

Belangrijke marges

De gecumuleerde budgettaire marges - bepaald zoals in het Belgisch Stabiliteitspact 2000-2003 en in het Stabiliteits- en Groeipact - zouden oplopen van 0,8 % van het bbp in 2002 tot 2,2 % in 2005.

Die evolutie van de openbare financiën zal zich waarschijnlijk niet concretiseren, behalve wanneer de marges niet worden benut om de overheidsschuld versneld af te bouwen, bijvoorbeeld om de budgettaire impact van de vergrijzing te kunnen opvangen. In het andere geval, wanneer de marges wel worden gebruikt, gaat het telkens om 45 tot 70 miljard die jaarlijks kan worden ingezet voor bijdrageverminderingen of uitgavenverhogingen, zonder rekening te houden met de terugverdieneffecten.

In het geval dat de marges worden gebruikt, zou de economische groei kunnen versnellen, maar neemt tegelijk het inflatierisico toe. De toewijzing van die marges met hun macro-economische weerslag vergen een bijkomende analyse.

In deze budgettaire vooruitzichten zijn twee alternatieve scenario's onderzocht: een scenario waarin de bijkomende crisisbijdrage volledig wordt afgeschaft en een scenario dat gepaard gaat met een bijkomende vermindering van de sociale werkgeversbijdragen in 2002.

Het vorderingenoverschot van de overheid zou in het eerste en het tweede scenario resp. 0,6 % en 0,5 % van het bbp bedragen in 2002 en vervolgens toenemen tot resp. 2,1 % en 2 % in 2005.

TABEL 1 - Voornaamste macro-economische resultaten van de basisprojectie

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Gemiddelden	
								1995 1999	2000 2005
VRAAG EN PRODUCTIE (constante prijzen) ^(*)									
- Consumptieve bestedingen van de particulieren ^a	2,0	2,1	2,5	2,0	2,0	1,9	2,0	1,9	2,1
- Consumptieve bestedingen van de overheid	2,1	0,9	1,2	1,2	1,4	1,4	1,7	1,4	1,3
- Bruto-investeringen	6,4	5,1	2,2	3,0	3,6	3,7	4,1	4,6	3,6
. Ondernemingen	7,8	5,7	3,9	3,9	3,9	4,0	3,9	5,2	4,2
. Overheid	8,8	7,0	-8,8	-2,4	3,0	4,9	12,4	0,2	2,7
. Woongebouwen	0,2	2,0	0,2	1,3	2,2	2,0	1,6	2,3	1,5
- Voorraadwijziging (bijdrage tot de bbp-groei)	-1,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,1
- Totale binnenlandse vraag	1,8	2,9	2,3	2,2	2,3	2,3	2,5	2,3	2,4
- Uitvoer van goederen en diensten	2,9	6,7	5,9	5,4	5,5	5,5	5,5	4,2	5,7
- Totale finale vraag	2,3	4,6	4,0	3,7	3,9	3,9	4,0	3,1	4,0
- Invoer van goederen en diensten	2,2	6,4	5,7	5,3	5,4	5,4	5,5	4,1	5,6
- Bruto binnenlands product	2,3	3,2	2,6	2,4	2,6	2,5	2,6	2,4	2,7
- Bruto binnenlands product (lopende prijzen)	3,4	4,4	4,3	4,0	4,3	4,3	4,3	3,8	4,3
PRIJZEN EN KOSTEN ^(*)									
- Consumptieve bestedingen van de particulieren	1,1	1,5	1,3	1,5	1,6	1,6	1,7	1,5	1,5
- Bruto-investeringen	-0,8	1,4	1,3	1,5	1,6	1,7	1,7	0,5	1,5
- Uitvoer van goederen en diensten	-0,5	3,3	1,1	1,5	1,6	1,7	1,8	1,5	1,8
- Invoer van goederen en diensten	0,2	3,5	0,7	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9
- Ruilvoet	-0,7	-0,3	0,3	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,3	0,0
- Bruto binnenlands product	1,0	1,2	1,7	1,6	1,6	1,7	1,6	1,4	1,6
- Langetermijnrente (10j.)									
. nominaal	4,8	5,8	5,8	5,7	5,6	5,6	5,6	5,8	5,7
. reëel	3,6	4,3	4,5	4,2	4,0	4,0	3,9	4,4	4,2
- Kortetermijnrente (certificaten, 3m.)									
. nominaal	2,8	3,8	4,3	4,0	3,8	3,8	3,8	3,5	3,9
. reëel	1,6	2,3	3,0	2,5	2,2	2,2	2,1	2,1	2,4
WERKGELEGENHEID									
- Werkgelegenheid (in duizendtallen)	3843,2	3895,6	3933,1	3966,9	3999,6	4031,4	4063,9	3768,5	3981,8
(wijziging in duizendtallen)	44,0	52,4	37,4	33,7	32,8	31,8	32,5	31,1	36,8
(wijziging in %)	1,2	1,4	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
- Werkloosheid in ruime zin (in duizendtallen)	614,4	583,9	575,3	564,4	552,0	539,7	521,1	634,8	556,0
(wijziging in duizendtallen)	-22,1	-30,5	-8,6	-10,8	-12,5	-12,3	-18,6	-2,7	-15,6
- Werkloosheidsgraad, in % van de actieve bevolking	13,6	12,9	12,6	12,3	12,0	11,7	11,2	14,2	12,1
- Werkloosheid, concept MTA (in duizendtallen)	475,1	435,5	416,5	397,5	374,4	350,9	324,6	524,2	383,2
- Werkloosheidsgraad, concept MTA, in % van de actieve bevolking	10,9	9,9	9,5	9,0	8,4	7,9	7,3	12,1	8,7
- Productiviteit per uur ^(*)	2,2	2,2	1,8	1,7	1,9	1,9	1,9	2,4	1,9

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Gemiddelden	
								1995 1999	2000 2005
INKOMENS									
- Reëel uurloon ^(*)	1,4	2,0	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9	1,2	1,9
- Beschikbaar inkomen v.d. particulieren ^{a(*)}	1,9	2,2	2,9	2,2	2,2	2,1	2,1	1,0	2,3
- Spaarquote van de particulieren ^a	16,6	16,7	16,9	17,0	17,1	17,3	17,3	17,9	17,1
- Loonmassa in % van het nationaal inkomen	50,4	50,0	49,7	49,7	49,7	49,7	49,7	50,8	49,7
- Loonkost per eenheid product ^(*)	0,1	-0,1	0,9	1,5	1,5	1,6	1,7	0,2	1,2
- Winstmarge van de ondernemingen ^b	35,9	37,1	37,8	38,1	38,4	38,6	38,7	34,3	38,1
- Brutorendement van de kapitaalvoorraad ^c	17,3	17,9	18,2	18,2	18,2	18,1	18,0	16,3	18,1
OVERHEIDSFINANCIËN									
- Verplichte afhoudingen ^(**)	45,4	45,1	44,8	44,7	44,7	44,6	44,7	44,9	44,8
- Vorderingenoverschot (+)of -tekort (-) van de gezamenlijke overheid									
. in miljarden frank	-63,9	-14,4	21,4	80,7	148,5	216,5	289,8	-190,7	123,8
. in % van het bbp	-0,7	-0,1	0,2	0,8	1,3	1,9	2,4	-2,3	1,1
- Overheidsschuld									
. in miljarden frank	10943,5	10997,2	11005,2	10957,3	10854,8	10696,4	10487,5	10749,4	10833,1
. in % van het bbp	116,4	112,1	107,5	102,9	97,8	92,4	86,9	123,5	99,9
DIVERSEN									
- Netto-uitvoer									
. in miljarden frank	374,0	410,3	479,3	513,2	554,1	595,8	632,9	359,5	530,8
. in % van het bbp	4,0	4,2	4,7	4,8	5,0	5,1	5,2	4,1	4,8
- Saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland									
. in miljarden frank	381,5	419,7	494,9	533,5	578,4	624,1	663,8	379,0	552,4
. in % van het bbp	4,1	4,3	4,8	5,0	5,2	5,4	5,5	4,4	5,0
SECTORALE GROEI (*) (toegevoegde waarde tegen basisprijzen in volume)									
Industrie (totaal), waarvan	2,4	3,9	2,7	2,4	2,6	2,6	2,6	2,3	2,8
- verwerkende nijverheid	2,8	4,2	3,1	2,5	2,6	2,6	2,4	2,5	2,9
- bouw	3,8	3,4	1,4	2,3	3,0	3,1	3,6	1,1	2,8
Marktdiensten, waarvan	3,7	3,4	2,9	2,8	3,0	2,9	3,0	3,1	3,0
- vervoer en communicatie	2,5	3,9	3,0	2,7	3,1	3,1	3,2	2,2	3,2
- overige marktdiensten	3,9	3,3	2,9	2,8	2,9	2,9	3,0	3,3	3,0
Niet-verhandelbare diensten	1,7	0,8	1,1	1,1	0,8	1,1	1,4	1,1	1,1

a. Gezinnen en izw's

b. Bruto-exploitatieoverschot zonder subsidies in % van de toegevoegde waarde tegen factorkosten

c. Bruto-exploitatieoverschot "aangepast voor het eigen werk van de zelfstandigen" in % van de kapitaalvoorraad tegen vervangingskost
- marktsector zonder landbouw

(*) Groeivoeten in %

(**) Geheel van fiscale en parafiscale heffingen in verhouding tot het bbp

De internationale omgeving: een gunstige Europese context

De groei van de wereldeconomie is sinds het begin van het tweede semester van 1999 sterk toegenomen: de Amerikaanse conjunctuur blijft sterk en er doet zich een duidelijke herneming voor in de Europese Unie, de opkomende economieën en, in mindere mate, Japan. De toegenomen activiteit gaat gepaard met een lichte versnelling van de inflatie (aangewakkerd door de sterke stijging van de olieprijs) en met hogere rentevoeten op de obligatiemarkten. Als reactie op de toegenomen inflatie hebben de monetaire autoriteiten de kortetermijnrente verhoogd.

De herneming van de activiteit in de Europese Unie vloeit voort uit de betere uitvoerprospecten (door de herneming op wereldvlak en de depreciatie van de euro ten opzichte van de dollar) en het herstel van de binnenlandse vraag, in het bijzonder van de particuliere consumptie. De particuliere consumptie wordt gestimuleerd door de werkgelegenheidsgroei en door het gunstige effect van het minder restrictieve budgettaire beleid op het beschikbaar gezinsinkomen.

Op middellange termijn zou de Europese economische groei ongeveer 3 % bedragen, wat hoger is dan het gemiddelde van de voorbije 10 jaar. De Europese economie zou kunnen profiteren van een gunstig internationaal klimaat en de vruchten plukken van de behaalde convergentie in de eurozone en de verdere toepassing van een evenwichtige policy mix. In die context zou de gezondmaking van de overheidsfinanciën, die in het verleden al voor een sterke vermindering van het overheidstekort zorgde (het vorderingentekort van de overheid in de eurozone bedroeg in 1999 slechts 1,3 % van het bbp), geen nieuwe bezuinigingsmaatregelen vergen. Bovendien zou de inflatie wel toenemen, maar rond 2 % blijven schommelen, vooral doordat de loonstijgingen verenigbaar zijn met de productiviteitswinsten.

De rentevoeten stegen bijzonder sterk in de loop van 1999, maar zouden zich op middellange termijn stabiliseren. De reële langetermijnrentevoeten zouden gemiddeld ongeveer 4 % bedragen, maar minder op het einde van de periode (Duitse tienjaarsrente).

A. De internationale omgeving tijdens de periode 2000-2005

Een gunstige internationale omgeving in de periode 2000-2005

De internationale omgeving die door het Federaal Planbureau wordt gebruikt, steunt op de jongste korte¹- en middellangetermijnvooruitzichten² van de Europese Commissie en op de jongste middellangetermijnvooruitzichten van de OESO³. De kortetermijnvooruitzichten (voor het jaar 2000) zijn aangepast om rekening te kunnen houden met de recentste ontwikkelingen, in het bijzonder de rentevoeten en de grondstoffenprijzen.

In het gebruikte scenario zou de groei van onze potentiële exportmarkten, na een vertraging tot 4,3 % in 1999, meer dan 6 % bedragen in 2000. Dat kan verklaard worden door de sterkere groei op wereldvlak en de duidelijke herneming van de activiteit bij onze Europese handelspartners. Daarna zou de ontwikkeling van onze uitvoermarkten zich stabiliseren op ongeveer 6 %. Hoewel dat expansietempo hoger is dan de trend van de jongste 20 jaar, zou het toch lager zijn dan tijdens de periode 1995-1999 (6,6 %).

De wereldinflatie is onder controle

Uitgedrukt in dollar, zou de wereldinflatie⁴, energie niet meegerekend, lichtjes negatief zijn in 2000. De beduidende depreciatie van de euro zou leiden tot een stijging met ongeveer 3 % van de wereldprijzen uitgedrukt in euro. Op middellange termijn zou de wereldinflatie in euro stabiliseren rond 2 %. Die ontwikkeling weerspiegelt:

- Een "soft landing" van de Amerikaanse economie met het behoud van een inflatieritme van niet meer dan 2,5 %;
- De stabilisering van de wisselkoers van de euro in de loop van 2000, gevolgd door een appreciatie van jaarlijks 0,5 % ten opzichte van de dollar tijdens de periode 2001-2005. Die technische hypothese, gebaseerd op de veronderstelling van een constante reële rente, weerspiegelt het inflatieverschil tussen de eurozone en de Verenigde Staten;
- Een inflatie die onder controle blijft in de eurozone en die niet boven de 2 % ligt op middellange termijn.

---

1. Europese Commissie, maart 2000.
2. Europese Commissie – DGII, "Medium Term Projections", november 1999.
3. OESO "The OECD Medium Term Baseline", november 1999.
4. De wereldprijzen zijn gewogen volgens het relatieve belang van de verschillende uitvoermarkten van België (voor de uitvoerprijzen) en volgens het relatieve belang van de invoermarkten (voor de invoerprijzen).

TABEL 2 - Hypothesen i.v.m. de internationale omgeving van de middellangetermijnprojectie van het Federaal Planbureau (groeivoeten in percent, tenzij anders vermeld)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Periode- gemiddelden 2000 - 2005
Potentiële uitvoermarkt voor België	4,3	6,5	6,1	5,8	6,0	6,0	6,0	6,1
Wereldprijzen excl. energie in USD								
Uitvoer (goederen en diensten)	- 2,2	-0,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,1
Invoer (goederen en diensten)	- 3,1	-1,1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,0
Wereldprijzen excl. energie in euro								
Uitvoer (goederen en diensten)	2,2	3,5	1,5	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2
Invoer (goederen en diensten)	1,2	2,9	1,5	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Olieprijs (Brent, dollar per vat)	17,6	23,4	21,5	22,1	22,6	23,2	23,8	22,8
Wisselkoers BEF / USD	37,9	39,4	38,9	38,8	38,6	38,4	38,2	38,7
Wisselkoers USD / euro (bilateraal) (x 100)	106,6	102,4	103,6	104,1	104,6	105,1	105,7	104,3
Kortetermijnrente (3 maanden, niveau in %)								
Verenigde Staten	5,3	6,4	6,6	6,0	5,0	5,0	5,0	5,7
Eurozone	3,0	3,9	4,4	4,1	3,9	3,9	3,9	4,0
Langetermijnrente (10 jaar, niveau in %)								
Verenigde Staten	5,6	6,8	6,9	6,4	6,0	6,0	6,0	6,4
Duitsland	4,5	5,6	5,7	5,6	5,5	5,5	5,5	5,6

Stabilisering van de olieprijsen

Voor de olieprijsen steunt het scenario van de internationale omgeving op de meest recente noteringen op de termijnmarkten: na de sterke prijsstijging per vat ruwe olie in 1999 en in de eerste maanden van 2000 zou een beperkte daling volgen in de tweede jaarhelft. De markten zijn blijkbaar van oordeel dat de jongste beslissingen van de OPEC om de productiequota te verhogen, de markt zouden moeten stabiliseren. De gemiddelde jaarlijkse prijs per vat zou in 2000 23,4 dollar bedragen tegenover 17,6 dollar in 1999. Daarna zou de prijs per vat dalen tot 21,5 dollar in 2001 en nadien stijgen met ongeveer 2,6 % per jaar, wat overeenkomt met het tempo van de wereldinflatie.

Lichte daling van de nominale rentevoeten

Ten slotte zijn de rentehypothesen voor 2000 gebaseerd op het waargenomen profiel van de rentevoeten sinds het begin van het jaar. Voor de periode 2001-2005 wordt rekening gehouden met een lichte daling van de nominale rentevoeten ondanks de beperkte toename van de inflatie. De rentedaling kan worden toegeschreven aan een lichte groeivertraging van de wereldeconomie en aan de sanering van de overheidsfinanciën, zowel in Europa als in de Verenigde Staten.

B. De onzekerheden

Niet-verwaarloosbare risico's

Elk internationaal scenario wordt gekenmerkt door een aantal positieve of negatieve onzekerheden. De meest geciteerde risico's voor de Europese economische groei zijn de financiële situatie in de Verenigde Staten en de situatie op de Europese arbeidsmarkt. De onzekerheid over de economische groei in Japan en in enkele groeilanden geeft ook reden tot bezorgdheid.

De Verenigde Staten kennen sinds 1992 een onafgebroken sterke economische groei. Vooralnog blijven tekenen die wijzen op een groeivertraging uit. De dynamiek van de particuliere consumptie is echter voor een deel toe te schrijven aan de bijzonder lage spaarquote van de gezinnen, die het sterke consumentenvertrouwen weerspiegelt als gevolg van de beursklim en de werkgelegenheid. Die dynamiek kan verstoord worden wanneer de inflatie ontspoot. In dat geval kan de monetaire verstrakking tot een beduidende neerwaartse koerscorrectie van de aandelen leiden. Daarenboven kan het blijvend hoge tekort van de Amerikaanse lopende rekening op termijn leiden tot hogere rentevoeten of een depreciatie van de dollar.

De Europese arbeidsmarkt kent een aantal knelpunten. De groeiende activiteit en werkgelegenheid in de nieuwe informatietechnologie en de telecommunicatie geven aanleiding tot een schaarste van arbeidskrachten met bepaalde kwalificaties. Tot nu toe heeft dat niet geleid tot looninflatie. Volgens het internationale scenario van deze projectie blijft de inflatieversnelling op middellange termijn beperkt omdat de toename van de loonkost beneden de productiviteitswinst zou blijven en een accommoderend monetair beleid wordt gevoerd. Dat vooruitzicht veronderstelt dat het arbeidsaanbod in voldoende mate is afgestemd op de toename van de arbeidsvraag. Een Europees beleid dat de opleiding en de activering van de beroepsbevolking aanmoedigt, kan daartoe bijdragen.

Ten slotte is het economisch herstel van de groeilanden afhankelijk van de hervorming van de financiële structuur in Zuidoost-Azië en van de politieke ontwikkeling en de militaire conflicten in Centraal- en Oost-Europa, in het bijzonder in Rusland.

Macro-economische en sectorale evoluties

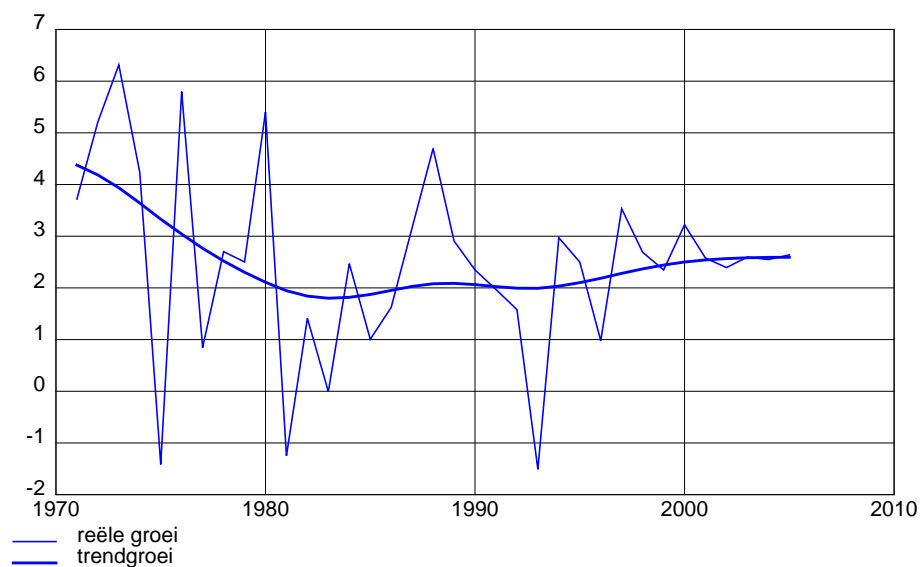
Na een tijdelijke groeivertraging tot 2,3 % in 1999 zou de reële bbp-groei in 2000 opnieuw versnellen tot 3,2 %. Op middellange termijn zou de bbp-groei stabiliseren rond 2,6 %.

Figuur 1 vergelijkt de geobserveerde/verwachte reële bbp-groei met de trendgroei¹, die ongeveer 2,5 à 2,6 % zou bedragen tijdens de projectieperiode. De sterke bbp-groei in 2000 leidt tot een licht positieve output gap² vanaf dat jaar.

Zowel externe als interne factoren liggen aan de basis van de stevige conjunctuur tijdens de periode 2000-2005. De heropleving van de Europese economie voedt de dynamiek van de potentiële uitvoermarkten, terwijl het concurrentievermogen van de Belgische economie, naast de recente waardevermindering van de euro, wordt ondersteund door een voortzetting van de loonnormering en een verdere vermindering van de werkgeversbijdragen (deze laatste vooral in de jaren 2000 en 2001). De binnenlandse vraag wordt ondersteund door een stabiele groei van het beschikbaar inkomen en het consumentenvertrouwen, dat op een hoog niveau zou blijven dankzij de daling van de werkloosheidsgraad en door de dynamiek van de investeringen van de ondernemingen.

-
1. Die trendgroei is mechanisch bepaald door de tijdreeks van het bbp in constante prijzen af te vlakken door middel van de Hodrick-Prescott-filter met lambda gelijk aan 100.
  2. De output gap (niet afgebeeld) wordt hier gedefinieerd als het procentueel verschil tussen het 'feitelijke' reële bbp (geobserveerd of voorspeld) en het trendmatige bbp in niveau.

FIGUUR 1 - Reële groei van het bbp en trendgroei

De economische groei zou daardoor zowel op korte als op middellange termijn een brede basis kennen. De bijdrage van de binnenlandse vraag tot de economische groei zou 2,8 % bedragen in 2000 en nog steeds meer dan 2 % tijdens de periode 2001-2005. De netto-uitvoer zou een bijdrage leveren van 0,4 % in 2000 en van gemiddeld 0,3 % tijdens de periode 2001-2005.

Het overschot van de lopende rekening van de betalingsbalans blijft verder toenemen in de projectieperiode. In bbp-termen stijgt het surplus van 4,1 % in 1999 tot 5,5 % in 2005.

Deze projectie toont een stabiele verdeling van de toegevoegde waarden over de verschillende bedrijfstakken. Op het einde van de periode wordt ongeveer tweederde van de toegevoegde waarde van de marktsector geleverd door de marktdiensten.

A. De componenten van de economische groei

1. Een heropflakking van de buitenlandse vraag

De vertraging van de economische groei in 1999 wordt grotendeels verklaard door de zwakke dynamiek van de uitvoer (amper 2,9 %). Niettemin leverde de netto-uitvoer een positieve bijdrage aan de economische groei (nl. 0,6 punt) vanwege het nog lagere invoercijfer (+2,2 %). Gegeven de sterke investeringsvraag en het verloop van de particuliere consumptie lijken de invoerbehoeften abnormaal gering, doch dat kan toegeschreven worden aan de sterke voorraadafbouw in 1999. Uitgedrukt in lopende prijzen steeg de netto-uitvoer nauwelijks omwille van de ongunstige ontwikkeling van de ruilvoet.

De uitvoer versnelt in 2000 (+6,7 %), enerzijds door de herneming van de internationale conjunctuur en anderzijds dankzij het uitdoven van de dioxinecrisis, die (tijdelijk) de uitvoeractiviteit van landbouwproducten en voedingsmiddelen belemmerde. De groei van de indicator van de potentiële uitvoermarkten, verzwakt tot 4,3 % in 1999, zou opnieuw versnellen tot 6,5 % in 2000. De lagere koers van de euro t.o.v. de dollar verbetert de Belgische uitvoermogelijkheden, zij het indirect, vermits België vooral een toeleverancier is naar de (buur)landen binnen de eurozone. De concurrentiepositie wordt bovendien verstevigd door een relatieve afname van de loonkost per eenheid product vergeleken met onze voornaamste handelspartners. Dit leidt ertoe dat de Belgische uitvoer in 2000 sterker groeit dan die van zijn potentiële uitvoermarkten. Ook de invoerbehoeften kennen een stevige toename (+6,4 %) onder impuls van de dynamische binnenlandse vraag. Toch blijft de bijdrage van de netto-uitvoer tot de economische groei positief (0,4 punt). In lopende prijzen wordt de ontwikkeling van de netto-uitvoer, net als in 1999, voor een deel geneutraliseerd door de ruilvoetverslechtering.

Tijdens de periode 2001-2005 zouden de potentiële uitvoermarkten jaarlijks met ongeveer 6 % groeien. De jaargemiddelde uitvoer- en invoergroei zouden resp. 5,6 % en 5,5 % bedragen, waardoor de netto-uitvoer een jaarlijkse gemiddelde bijdrage van 0,3 punt levert tot de economische groei. De in 2000 behaalde winst aan marktaandelen zou dus van tijdelijke aard zijn.

Anderzijds zorgt de ruilvoetverbetering in 2001 (onder impuls van de dalende energieprijzen) voor een sterke toename van de netto-uitvoer in lopende prijzen (4,7 % van het bbp, na 4,2 % in 2000). Op middellange termijn zouden de goede uitvoerprestaties en de stabilisering van de ruilvoet leiden tot een verdere toename van het externe surplus (zie afdeling B).

2. De binnenlandse bestedingen

Over de globale projectieperiode wordt de binnenlandse vraag in belangrijke mate geschraagd door de bruto-investeringen van de ondernemingen. Deze groeimotor wordt tijdelijk nog aangevuld met de versnelling van de particuliere consumptie in 2001, die in dat jaar enig tegengewicht vormt voor de zwakke gezins- en overheidsinvesteringen. De overheidsinvesteringen worden opnieuw performant op middellange termijn (in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2006). De woningbouw en de overheidsconsumptie kennen een meer bescheiden evolutie over de hele projectieperiode.

a. Consumptie van de particulieren¹

Macro-economische aspecten

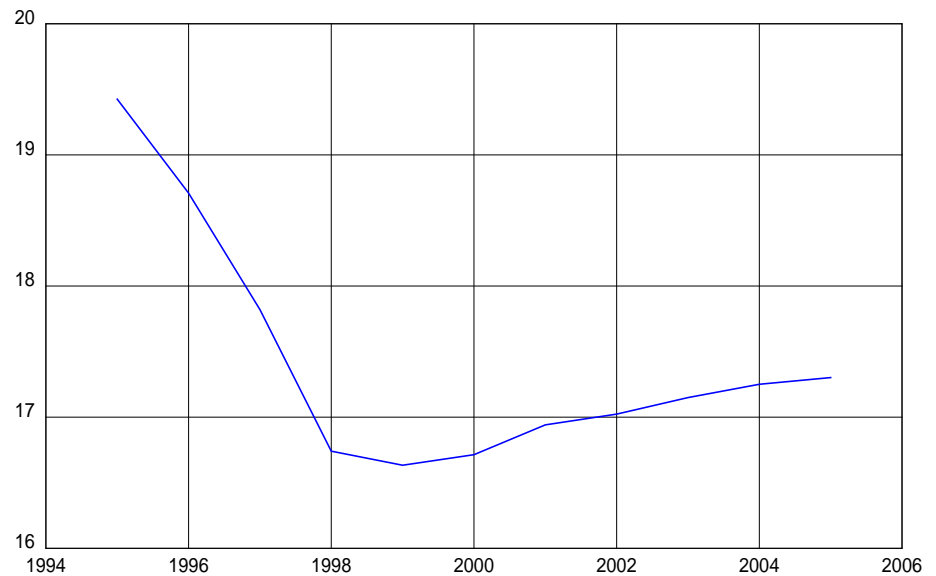
1998 werd een topjaar voor de particuliere consumptie (+3,8 %), waarna de bestedingen in 1999 terugvielen op een gematigd groeiritme (+2 %). De ontwikkeling van de koopkracht kende vorig jaar namelijk een gevoelige verzwakking (+1,8 %, t.o.v. +2,9 % in 1998), vooral ten gevolge van de negatieve bijdrage van de inkomsten uit vermogen² (sterke daling van de nettorenteontvangsten) en de toename van de olieprijs³.

De vooruitzichten voor de particuliere consumptie zijn opnieuw een stuk beter voor de jaren 2000-2001, met groeivoeten van resp. 2,1 en 2,5 %, te danken aan een toename van het reëel beschikbaar inkomen met resp. 2,2 % en 2,8 %. De sterke groei in 2001 is toe te schrijven aan meerdere factoren: het overschrijden van een volgende spilindex verhoogt de overheidslonen en de sociale uitkeringen, het paramedisch personeel van de gezondheidssector krijgt een loonsverhoging, en het aantrekken van de rentevoeten zorgt voor een positieve bijdrage van de inkomsten uit vermogen (+0,6 punt). De particuliere spaarquote levert geen bijkomende impuls aan de consumptieve bestedingen, want stijgt van 16,6 % in 1999 tot 16,9 % in 2001. De spaarneiging bij de inkomsten uit vermogen is namelijk groter dan die bij de andere inkomenscomponenten.

Vanaf 2002 kent de koopkracht opnieuw een gematigde jaarlijkse groei rond 2 %, waardoor de dynamiek van de particuliere consumptie ook verzwakt en terugkeert naar zijn trendmatig groeipad van 2 %. Dit ondanks de continu dalende werkloosheidsgraad⁴, die het consumentenvertrouwen aanwakkert. De spaarquote van de particulieren evolueert naar 17,3 % op middellange termijn (zie figuur 2).

-
1. Gezinnen en izw's.
  2. In constante prijzen leveren de inkomsten uit vermogen een negatieve bijdrage van 0,5 punt aan de groei van het beschikbaar inkomen. De positieve bijdrage van de andere inkomsten bedraagt 2,2 punt, wat samen leidt tot een reële groei van de koopkracht met 1,8 %.
  3. De gezondheidsindex stijgt minder snel dan de algemene index der consumptieprijzen.
  4. De werkloosheidsgraad (definitie FPB) daalt van 12,9 % in 2000 tot 11,2 % op middellange termijn.

FIGUUR 2 - Spaarquote van de particulieren
(sparen in percent van het beschikbaar inkomen)

Structurele aspecten

Tabel 3 geeft de evolutie weer van de componenten van de particuliere consumptie. Het deel van het gezinsbudget dat besteed wordt aan goederen, exclusief energie, brokkelt af omwille van het dalende aandeel van voedingsmiddelen: naarmate de levensstandaard toeneemt, gaat een steeds kleiner gedeelte van de gezinsuitgaven naar noodzakelijke goederen. De consumptie van diensten kent daarentegen een stijgend budgetaandeel. De budgetaandelen van huur en energie blijven constant.

Meer gedetailleerde resultaten per consumptie categorie, nl. reële toename, budgetaandeel en prijsevolutie, staan in de statistische annex. Van de vijftien onderscheiden bestedingscategorieën zijn voeding, huur, ontspanning-onderwijs-cultuur en overige goederen en diensten de belangrijkste. Die vier categorieën vertegenwoordigen samen ongeveer tweederde van de globale gezinsbestedingen.

TABEL 3 - Particuliere consumptie
(structuur in lopende prijzen, tenzij anders vermeld)

	1995	1999	2005	2000-2005 ^a
Goederen excl. energie	33,3	32,2	30,7	1,7
waarvan voeding	17,6	16,7	15,3	1,1
Energie	7,5	7,6	7,6	1,5
Diensten	42,2	43,1	44,8	2,7
waarvan gezondheidszorg	4,1	3,8	4,3	3,5
ontspanning-onderwijs-cultuur	14,6	14,1	13,9	2,0
overige goederen en diensten	15,6	16,3	17,8	3,4
Huur	17,0	17,0	16,9	1,9
Totale consumptie van de gezinnen	100,0	100,0	100,0	2,1

a. gemiddelde jaarlijkse groei in constante prijzen

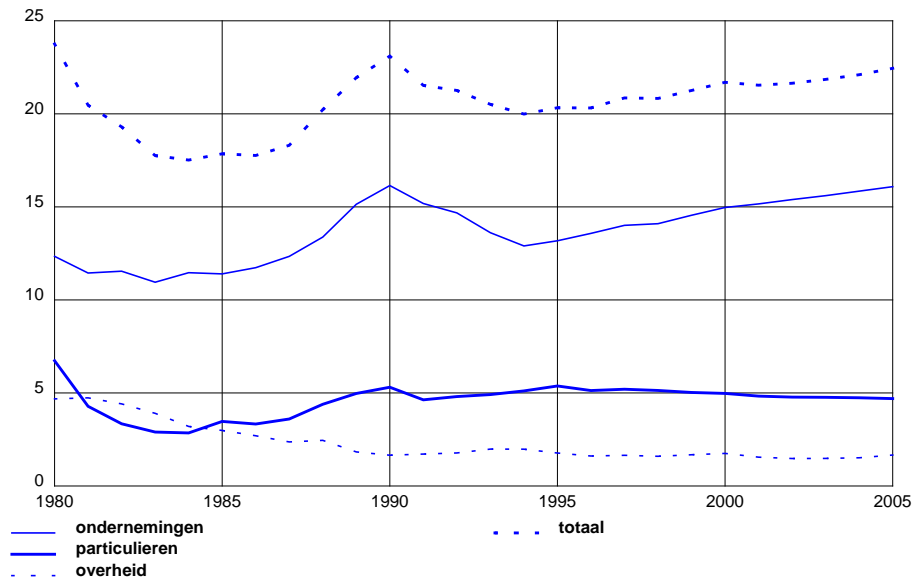
De particuliere consumptie van geneeskundige, heelkundige en aanverwante zorgen is beduidend kleiner in de nieuwe nationale rekeningen. In het ESR95 maken de tegemoetkomingen van de overheid in de kosten van de gezondheidszorg deel uit van de consumptieve bestedingen van de overheid. Dit brengt met zich mee dat, in 1995, een bedrag van 494 miljard BEF uit de consumptieve bestedingen van de gezinnen overgeheveld is naar de consumptieve bestedingen van de overheid. De recent besliste loonsverhogingen in de gezondheidszorg zullen worden terugbetaald door de overheid en zullen aldus de overheidsconsumptie verhogen. De particuliere consumptie van gezondheidszorg betreft daardoor enkel de door de sociale zekerheid niet-terugbetaalde uitgaven. Die categorie zou gedurende de projectieperiode gemiddeld met 3,5 % groeien.

b. Investerings

De gestage toename van de investeringsquote van de ondernemingen tijdens de projectieperiode is opvallend (zie figuur 3). Die investeringsdynamiek stimuleert niet alleen de binnenlandse vraag (op korte termijn), maar impliceert ook een versterking van de aanbodzijde van de economie. De toegenomen productiecapaciteit en een hogere efficiëntie van het productieproces (via innovaties) versterken de toekomstige economische groei.

FIGUUR 3 - Investerings van de ondernemingen, de particulieren en de overheid
(in percent van het bbp)

Investerings van de ondernemingen ondersteunen de conjunctuur

Als gevolg van de stijgende binnen- en buitenlandse vraag in 2000 zit de ondernemingsactiviteit in de lift en blijven de investeringsbehoeften groot, wat zich manifesteert in de toenemende benutting van de beschikbare productiecapaciteit. Minder gunstig voor het investeringsklimaat is de ommekeer van de jarenlange dalende trend van de rentevoeten, die de kost drukte van de investeringskredieten (zie ook hoofdstuk 4).

Het versnelde groeitempo van de ondernemingsinvesteringen in 1999 (+7,8 %), dat zich vooral in de dienstensectoren (o.a. telecommunicatie) manifesteerde, vertraagt in 2000 (+5,7 %), mede door het wegvallen van de met de Y2K-problematiek gerelateerde investeringen¹. Vanaf 2001 verliezen de investeringen enigszins aan dynamiek, maar ze blijven met een gemiddeld groeicijfer van 3,9 % een belangrijke motor voor de economische groei tijdens de periode 2001-2005.

De investeringsquote van de ondernemingen verhoogt van 14,5 % van het bbp in 1999 naar 16,1 % in 2005.

Investerings in woningen

De woningbouw stagneerde in 1999, wat vooral toe te schrijven is aan de hoge concentratie van investeringsbeslissingen in 1997 en 1998, die volgde uit de gedeeltelijke en voorwaardelijke btw-verlaging tijdens de periode januari 1996-juni 1998.

1. Hierbij valt op te merken dat de uitgaven voor informatica en software in het huidige ESR95-stelsel deel uitmaken van de investeringen, terwijl deze in de ESR79-versie van de nationale rekeningen geboekt werden als intermediair verbruik.

Voor het jaar 2000 wordt een groeicijfer van 2 % vooropgesteld voor de woningbouw. Die heropleving kan worden toegeschreven aan het grotere gezinsvertrouwen ten gevolge van de dalende werkloosheid en aan de daling van de reële langetermijnrente in 1999, terwijl de kentering in 2001 is toe te schrijven aan de toename van de rentevoeten in 2000. Daarna volgt opnieuw een herleving - zij het bescheiden - als gevolg van een lichte ontspanning van de reële lange rente, de regelmatige koopkrachtevolutie van de gezinnen en de verdere afbrokkeling van de werkloosheid. De woningbouw groeit hierdoor jaarlijks gemiddeld met 1,4 % tijdens de periode 2001-2005.

Overheidsinvesteringen

De overheidsinvesteringen kennen zowel in 1999 als in 2000 een sterke toename met resp. 8,8 % en 7 %. In bbp-termen leidt dit tot een investeringsquote van 1,8 % in 2000 (t.o.v. 1,6 % in 1998). De verhoogde investeringsactiviteit van de lagere overheid (openbare werken) zou gebeuren in het vooruitzicht van de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2000. In 2001 is er een kentering en worden de overheidsinvesteringen teruggeschroefd (tot 1,5 % van het bbp), met een nieuwe electorale cyclus op middellange termijn.

c. Overheidsconsumptie

In de nieuwe ESR95-methodologie maken de terugbetalingen van de gezondheidsuitgaven door de overheid deel uit van de finale consumptieve bestedingen van de overheid (in de vorm van sociale uitkeringen in natura) en niet langer van de finale consumptie van de gezinnen. Door die aanpassing is de finale overheidsconsumptie nu veel groter dan volgens het ESER79¹.

De groei van de overheidsconsumptie vertraagt van 2,1 % in 1999 tot 0,9 % in 2000. In 1999 was er enerzijds een eenmalige verhoging van de loonmassa door de uitbetaling van een dubbele eindejaarspremie op federaal niveau². Anderzijds werd in 1999 de reële groeicijfer voor de uitgaven in de gezondheidszorg overschreden. Voor 2000 wordt niet op een overschrijding van die norm gerekend. Vanaf 2001 groeit de overheidsconsumptie aan een matig tempo, waardoor de consumptiequote geleidelijk afbrokkelt van 21 % van het bbp in 2000 naar 20,6 % in 2005. Meer toelichting over de overheidsconsumptie is te vinden in hoofdstuk 6.

-
1. De consumptiequote van de overheid volgens ESR95 bedraagt ruim 21 % van het bbp in 1998, i.p.v. 14 % volgens de ESER79-optiek.
  2. De eindejaarspremie van 1999 is opnieuw in december van dat jaar uitbetaald (en dus niet doorgeschoven naar januari 2000) en komt dus bovenop de eindejaarspremie van 1998, die wel naar januari 1999 werd doorgeschoven.

3. De evolutie per bedrijfstak

De economische groei tijdens de projectieperiode wordt ondersteund door zowel de binnen- als de buitenlandse vraagcomponent. Dat heeft gunstige gevolgen voor de activiteit in alle bedrijfstakken.

De sectoren van de - exportgevoelige - verwerkende nijverheid profiteren van de heropleving van de internationale conjunctuur. Voor de sector van de uitrustingsgoederen komen daarbij nog de bruto-investeringen van de ondernemingen. De investeringsvraag van de ondernemingen is ook een belangrijke determinant voor de bouwsector (industriële vraag naar niet-woongebouwen). De bouw ziet zijn activiteit op korte termijn bijkomend versterkt door de investeringsvraag van de particulieren en van de overheid. De vraag van beide afnemers verzwakt na 2000, doch herwint aan dynamiek op middellange termijn.

Ook de marktdiensten worden in de projectieperiode ondersteund door de binnen- en buitenlandse vraag en kennen een lichte toename van hun economisch gewicht, zowel in lopende als in constante prijzen (zie tabel 4). De sterkste groeiers in de projectieperiode zijn de sectoren vervoer en communicatie, krediet en verzekeringen en overige marktdiensten.

De groei van vervoer en communicatie kan worden toegeschreven aan de versnelde ontwikkelingen in de telecommunicatie en aan de infrastructuurwerken van de overheidsondernemingen met het oog op de verdere uitbouw van het openbaar vervoer.

De sector van de overige marktdiensten groeit zowel onder impuls van de particulieren als van de ondernemingen. De particuliere consumptie van diensten is meestal inkomenselastischer dan die van andere consumptie categorieën. Ook de diensten aan ondernemingen blijven zich dynamisch ontwikkelen vanwege het toenemend belang van activiteiten zoals informaticadiensten, managementadvies, marktonderzoek en interimkantoren en vanwege de toenemende uitbesteding door de industrie (bv. juridische, fiscale en boekhoudkundige taken).

De sectorale opsplitsing van de werkgelegenheid komt aan bod in hoofdstuk 5. Globaal genomen groeit de werkgelegenheid zo goed als uitsluitend in de dienstensectoren. Het gros van de jobcreatie gebeurt in de gezondheidszorg en de sector van de overige marktdiensten. Enkel bij krediet en verzekeringen valt een lichte achteruitgang van de werkgelegenheid te noteren tijdens de projectieperiode. Daarmee wordt de trend van de jaren negentig voortgezet. Ook de meeste niet-tertiaire sectoren zien hun werkgelegenheid verder evolueren zoals voorheen, waarbij vooral het systematische jobverlies opvalt in de landbouw en in de verwerkende nijverheid.

TABEL 4 - Structuur en groei van de bruto toegevoegde waarde in basisprijzen

	Structuur in lopende prijzen			Structuur in prijzen van 1990			Toename in prijzen van 1990	
	1995	2000	2005	1995	2000	2005	1995-1999	2000-2005
Landbouw	1,6	1,3	1,3	2,7	2,3	2,3	-0,4	2,5
Energie	3,2	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4	2,7	2,0
Verwerkende nijverheid	19,9	19,1	19,0	20,9	21,2	21,4	2,5	2,9
- Intermediaire goederen	8,0	8,0	8,0	8,7	9,0	9,1	3,9	2,8
- Investeringsgoederen	4,8	4,5	4,6	4,8	4,6	4,8	0,2	3,6
- Verbruiksgoederen	7,1	6,6	6,4	7,4	7,6	7,5	2,5	2,6
Bouw	5,1	4,8	4,8	5,2	4,9	5,0	1,1	2,8
Verhandelbare diensten	54,8	56,8	58,0	53,4	54,6	55,2	3,1	3,0
- Vervoer en communicatie	7,0	7,0	7,2	6,9	6,9	7,1	2,2	3,2
- Handel en horeca	13,7	14,0	14,4	13,6	13,4	13,4	1,4	2,3
- Krediet en verzekeringen	6,3	6,8	6,5	7,0	7,5	7,0	8,7	3,0
- Gezondheidszorg	4,7	4,8	4,9	4,0	3,8	3,8	1,7	2,2
- Overige marktdiensten	23,2	24,3	25,1	21,9	23,0	24,0	4,4	3,5
Niet-verhandelbare diensten	15,3	14,5	13,5	14,5	13,6	12,7	1,1	1,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2,4	2,6

B. Structuur van het nationaal inkomen, vorming van de vorderingenoverschotten

1. Structuur van het nationaal inkomen

Primaire inkomens

Tussen 1995 en 1998 worden de primaire inkomens vooral gekenmerkt door een groeiend aandeel van de overheid in bbp-termen ten nadele van de particulieren¹ (zie tabel 5). Het aandeel van het primaire inkomen van de vennootschappen² blijft daarentegen onveranderd. Ook tijdens de projectieperiode stijgt het belang van het primaire inkomen van de overheid als gevolg van de daling van de rentelasten.

Wat het primaire inkomen van de particulieren betreft, daalt het aandeel van de looninkomens en van de inkomens uit vermogen zowel in de geobserveerde periode als in de projectie. Het exploitatieoverschot dat tussen 1995 en 1998 daalde, zou daarentegen licht herstellen tijdens de periode 1999-2005.

Ondanks een toename van het bruto-exploitatieoverschot van de vennootschappen is hun primaire inkomen slechts weinig gestegen tussen 1995 en 1998, omwille van de groei van de inkomens uit vermogen betaald aan de andere sectoren. In de projectie wordt die laatste trend versterkt, waardoor het primair vennootschapsinkomen daalt.

1. Gezinnen en izw's.

2. Geconsolideerde rekening van de financiële en niet-financiële vennootschappen.

Lopende overdrachten en beschikbaar inkomen

Na de toename van de lopende overdrachten tussen 1995 en 1998 ten voordele van de overheid, wordt er in 1999 een tijdelijke achteruitgang vastgesteld (met 0,3 % van het bbp). Tijdens de projectieperiode stijgen die overdrachten opnieuw als gevolg van de hogere netto-overdrachten van de gezinnen.

Die ontwikkelingen leiden tot een vermindering van het beschikbaar inkomen van de particulieren en de vennootschappen en tot een beduidende toename van het beschikbaar inkomen van de overheid tijdens de projectieperiode.

TABEL 5 - Verdeling van het nationaal inkomen
(in percent van het bbp)

	1995	1998	2000	2005
Particulieren^a				
1. Primair inkomen	80,0	77,9	76,9	76,9
- Lonen en wedden	53,4	52,2	51,7	51,5
- Bruto-exploitatieoverschot	16,3	16,1	16,1	16,4
- Inkomens uit vermogen	10,4	9,7	9,0	8,9
2. Netto lopende overdrachten	-13,8	-14,2	-13,8	-14,9
3. Beschikbaar inkomen	66,2	63,8	63,2	62,0
Vennootschappen^b				
1. Primair inkomen	16,7	16,8	17,0	16,3
2. Netto lopende overdrachten	-2,1	-3,1	-3,3	-3,3
3. Beschikbaar inkomen	14,6	13,8	13,7	12,9
Overheid				
1. Primair inkomen	4,3	6,2	7,1	8,1
2. Netto lopende overdrachten	15,3	16,3	16,1	17,3
3. Beschikbaar inkomen	19,6	22,5	23,2	25,3

a. Gezinnen en izw's

b. Financiële en niet-financiële vennootschappen

2. Verdeling van de besparingen en de vorderingenoverschotten

Nationale besparingen liggen ruim boven de investeringen

Globaal genomen zou de nationale spaarquote (in brutotermen) op het einde van de periode oplopen tot bijna 28 %, tegenover ongeveer 25 % tussen 1995 en 1998. De jongste 30 jaar werd een binnenlandse spaarquote van een dergelijke omvang alleen in het begin van de jaren 70 opgetekend. De Belgische spaarquote ligt momenteel ruim boven het gemiddelde van de eurozone.

De stijging van de binnenlandse spaarquote weerspiegelt vooral het geleidelijk ontstaan van een aanzienlijk spaaroverschot bij de overheid. Op het einde van de periode zou de spaarquote van de overheid 4,8 % van het bbp bereiken (tegenover een negatieve spaarquote van 1,9 % in 1995 en een positieve spaarquote van 1,4 % in 1998). De spaarquote van de privé-sector (particulieren en vennootschappen) kent daarentegen een lichte afname tussen 1998 en 2005 omwille van de afbrokkeling van de spaarquote van de vennootschappen.

Door de toename van de nationale spaarquote over de periode 1999-2005 wordt het vorderingenoverschot almaar groter. België kent sedert 1986 een vorderingenoverschot. Het surplus bedroeg 4,0 % van het bbp in 1998 (tegenover 1,8 % voor de eurozone) en zou in 2005 kunnen oplopen tot 5,5 %.

Het vorderingenoverschot van België, dus ook zijn positie tegenover het buitenland, zou verbeteren ondanks een stijging van de investeringsquote. Die laatste zou tussen 1999 en 2005 met meer dan 1 bbp-punt toenemen (vooral dankzij de groei van de bedrijfsinvesteringen) en zou op het einde van de periode oplopen tot meer dan 22 % van het bbp. Merk op dat de investeringsquote van de economie tijdens de jaren 80 afnam tot minder dan 18 %, vervolgens toenam tot meer dan 22 % in 1990 (dankzij de sterke groei van de investeringen op het einde van de jaren 80) en bedroeg in 1993 opnieuw minder dan 20 %. In 1998 bereikten de bruto-investeringen 21,1 % van het bbp, wat precies hetzelfde percentage is voor de eurozone.

TABEL 6 - Samenvatting van de verrichtingen van de institutionele sectoren
(in percent van het bbp)

	1995	1998	2000	2005
1. Particulieren				
- Beschikbaar inkomen	66,2	63,8	63,2	62,0
- Consumptie	53,9	53,8	53,3	51,8
- Brutosparen	12,9	10,7	10,6	10,7
- Bruto-investeringen	6,6	6,5	6,6	6,8
- Vorderingenoverschot	6,7	4,0	4,1	3,9
2. Vennootschappen				
- Beschikbaar inkomen	14,6	13,8	13,7	12,9
- Brutosparen	14,0	13,1	13,0	12,4
- Bruto-investeringen	12,1	13,0	13,2	13,9
- Vorderingenoverschot	1,8	1,0	0,4	-0,8
3. Overheid				
- Beschikbaar inkomen	19,6	22,5	23,3	25,4
- Consumptie	21,5	21,1	21,0	20,6
- Brutosparen	-1,9	1,4	2,3	4,8
- Bruto-investeringen	1,8	1,6	1,8	1,7
- Vorderingenoverschot	-4,2	-1,0	-0,1	2,4
4. Totaal				
- Nationaal brutosparen	25,0	25,2	25,8	27,9
waarvan privé-sparen	26,9	23,8	23,6	23,1
- Bruto-investeringen	20,5	21,1	21,6	22,4
- Vorderingenoverschot	4,3	4,0	4,3	5,5

3. De rekening van het buitenland

Tussen 1999 en 2005 zou de Belgische economie een groot overschot ten opzichte van het buitenland vertonen. Het surplus op de lopende rekening van de betalingsbalans zou tegen 2005 immers meer dan 5 % van het bbp bedragen. Een dergelijk overschot weerspiegelt de aanhoudend hoge spaarquote van de Belgische privé-sector en het groeiende overheidssparen. In 2005 zou de spaarquote van de economie 27,9 % van het bbp bereiken en daarmee ruimschoots de bruto-investeringen overtreffen, die dan 22,4 % van het bbp zouden bedragen.

De verslechtering van de buitenlandse saldi volgend op de eerste olieschok werd gedurende de eerste helft van de jaren 80 geleidelijk weggewerkt. Het overschot op het eind van de jaren tachtig is tussen 1993 en 1997 aanzienlijk toegenomen, vooral als gevolg van de zwakke groei van de binnenlandse vraag. Na een lichte daling in 1998 (te verklaren door de sterke stijging van de invoer, wegens de belangrijke toename van de binnenlandse vraag) zou het overschot gehandhaafd blijven en op middellange termijn nog toenemen dankzij de goede uitvoerprestaties.

De externe overschotten hebben sinds 1986 geleid tot een versteviging van de crediteurspositie van België tegenover het buitenland. Voor 1999 wordt die positie op ongeveer 41 % van het bbp geraamd. De accumulatie van lopende overschotten komt vanaf het einde van de jaren 80 ook tot uiting in een grote toename van de inkomens uit vermogen, die positief bijdragen tot de netto-factorinkomens van het buitenland.

Gedurende de projectieperiode zouden de blijvende lopende overschotten de netto buitenlandse tegoeden van België en de netto-inkomens uit vermogen nog vergroten. Dat zou dus bijdragen tot een toenemende afwijking tussen het bruto nationaal inkomen en het bruto binnenlands product.

Macro-economische effecten van een hogere olieprijs

Sinds maart 1999 kent de olieprijs een heropleving, waardoor begin 2000 de kaap van 25 dollar per vat ruwe olie ruimschoots werd overschreden (met pieken boven de 30 dollar). De projectie houdt vanzelfsprekend rekening met die recente ontwikkeling: in de internationale omgeving wordt uitgegaan van een gemiddelde prijs per vat van 23,4 dollar in 2000, waarna de prijs licht afneemt tot 21,5 dollar in 2001. De sterke stijging van de olieprijs heeft uiteraard gevolgen voor de Belgische economie, rechtstreeks via de hogere energieprijzen en, onrechtstreeks, via het effect van die prijsstijgingen op de kosten van de andere intermediaire inputs en in toenemende mate op de loonvorming, de groei en de werkgelegenheid.

Een variant op de basisprojectie toont de gevolgen voor de Belgische economie van een prijsstijging van 10 dollar per vat (d.i. een prijsstijging met 43 % in vergelijking met de veronderstelde prijs voor het jaar 2000). Die stijging wordt ingevoerd in het jaar *t*. Voor de jaren nadien heeft de olieprijs hetzelfde profiel als in de basisprojectie.

De stijging van de olieprijs heeft inflatoire gevolgen en drukt op de activiteit. De deflator van de particuliere consumptie stijgt vanaf het eerste jaar met 0,8 % (waarvan ongeveer 8 % voor alle energieproducten en slechts 0,3 % voor de inflatie zonder de energieprijzen) en met 1,4 % na 2 jaar. De gezondheidsindex, waarin de brandstoffen niet zijn opgenomen, stijgt het eerste jaar slechts met 0,6 %. De activiteit wordt benadeeld door de hogere kosten en het daaruit voortvloeiend verlies aan rendabiliteit en concurrentiekracht. De werkgelegenheid en het beschikbaar gezinsinkomen dalen. Er is ook een daling van het buitenlands overschot als gevolg van de verslechtering van de ruilvoet.

De overheidsfinanciën worden gekenmerkt door lagere belastingontvangsten (minder groei en werkgelegenheid), een hogere overheidsconsumptie (meer inflatie) en extra sociale overdrachten (meer inflatie, stijgende werkloosheid). De variant toont aan dat de stijging van de olieprijs een negatieve weerslag heeft op de overheidsfinanciën van meer dan 60 miljard op middellange termijn.

TABEL 7 -Samenvatting van de variant m.b.t. een hogere olieprijs
(verschillen in percent van de basisprojectie, tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+5
Bbp	-0,30	-0,36	-0,52	-0,67
Particuliere consumptie	-0,62	-0,78	-0,96	-1,16
Investerings	-0,51	-0,59	-1,26	-2,22
Uitvoer	-0,08	-0,15	-0,20	-0,28
Invoer	-0,33	-0,41	-0,57	-0,79
Consumptieprijzen	0,82	1,11	1,38	1,84
Reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen	-0,89	-0,94	-1,08	-1,18
Werkgelegenheid, verandering in duizendtallen	-5,31	-5,93	-8,68	-11,20
Saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland, verschil in miljarden frank	-81,7	-89,7	-87,8	-76,1
Vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid, verschil in miljarden frank	26,6	35,4	45,7	64,5

Prijzen, kosten en rentevoeten: beperkte herneming

Gemeten aan de hand van de deflator van de consumptieprijzen of van het bbp, zou de Belgische inflatie versnellen in de periode 2000-2005. Gemiddeld blijft hij evenwel lager dan 2 %, waarmee de goede resultaten van de laatste jaren worden bevestigd. De beperkte groeiversnelling van de binnenlandse kosten en een matige stijging van de invoerprijzen zorgen samen voor een gematigde inflatie.

Na hun historische laagpunten van begin 1999 zouden zowel de Belgische als de Europese nominale rentevoeten beduidend stijgen. Gemiddeld is de lange rente in 2000 aanzienlijk hoger dan 5 % en bedraagt de korte rente bijna 4 %. Die herneming is in het bijzonder toe te schrijven aan de economische heropleving in de eurozone en aan de aantrekkende Amerikaanse rentevoeten. Op middellange termijn ondergaan de nominale rentevoeten slechts minimale wijzigingen. Gelet op de aanwakkerende inflatie aan het einde van de projectieperiode, zouden de rentevoeten na 2001 lichtjes dalen.

Prijzen, kosten en rentevoeten

	1981-1999	1995-1999	2000-2005
Prijzen en kosten (gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)			
Consumptieprijzen	3,2	1,4	1,5
Bbp-deflator	3,4	1,4	1,6
Loonkosten per eenheid product	2,6	0,2	1,2
Invoerprijzen	2,2	1,8	1,9
Belgische rentevoeten (gemiddeld niveau)			
langetermijnrente (10 jaar), nominaal	8,8	5,8	5,7
reëel	5,6	4,4	4,2
kortetermijnrente (3 maanden), nominaal	8,0	3,5	3,9
reëel	4,7	2,1	2,4

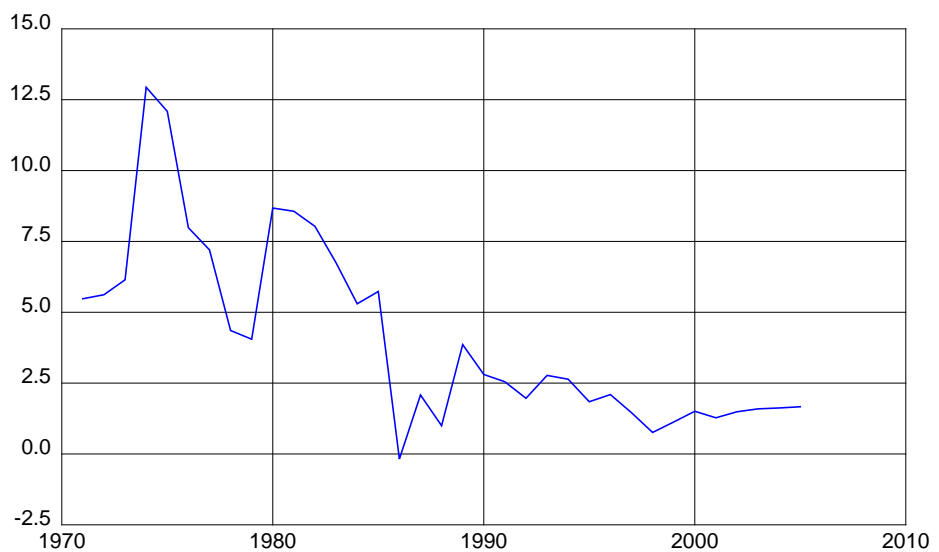
A. Prijzen en kosten

De trendmatige vertraging van de consumptieprijzen in het begin van de jaren 90, zette zich voort tot 1998. Het inflatieritme (dat in de jaren 80 gemiddeld meer dan 4 % bedroeg) was in de eerste helft van de jaren 90 reeds aanzienlijk teruggelopen tot gemiddeld 2,5 % voor de periode 1990-1994. Tussen 1995 en 1999 bedroeg de inflatiegraad gemiddeld niet meer dan 1,4 % (zie tabel 8).

De herneming van de olieprijs vanaf het tweede kwartaal van 1999 heeft op korte termijn slechts een beperkte impact gehad. De hogere energiekosten hebben slechts zeer geleidelijk een weerslag op de kosten van de overige producten en diensten, dus ook op de onderliggende inflatie. De consumptieprijzen zijn slechts licht gestegen in 1999 en het is pas in 2000 dat de inflatie enigszins aantrekt tot gemiddeld 1,5 %. Als gevolg van de verwachte daling van de olieprijs vanaf het tweede kwartaal van 2000 zou de inflatie tijdelijk afnemen tot nog 1,3 % in 2001. Vanaf 2002 zou de inflatiegraad opnieuw aantrekken onder invloed van een verhoogde druk op de productiecapaciteit. De inflatie zou stijgen van 1,4 % in 2002 tot 1,7 % in 2005 (gemiddeld 1,5 % over de projectieperiode). Die versnelling weerspiegelt het aantrekken van de onderliggende inflatie (d.i. voeding en energie niet meegerekend).

De opsplitsing van de consumptieprijzen per categorie toont aan dat de prijsstijgingen van de voeding, van de overige goederen en, in zekere mate, van de huur relatief gering zouden blijven. Daarentegen zou de prijsstijging van de diensten, die bijzonder traag verliep op het einde van de jaren 90, enigszins versnellen en op het einde van de periode bijna 2 % bedragen. De goederenprijzen, zonder voeding en energie, zouden ook aantrekken. De toename van de energieprijzen zou gemiddeld slechts iets meer dan 2,1 % per jaar bedragen, ondanks de forse stijging in het begin van de periode.

FIGUUR 4 - Prijzen van de particuliere consumptie (groeivoeten in percent)

TABEL 8 - Prijzen van de particuliere consumptie (groeivoeten in percent)

	1981-1999	1990-1994	1995-1999	2000-2005
Algemene index	3,2	2,5	1,4	1,5
- Voeding, dranken en tabak	3,1	1,4	1,2	1,1
- Overige goederen	3,3	2,6	0,6	1,1
- Huur	4,6	4,5	2,2	1,5
- Overige diensten	3,0	2,5	1,5	1,7
- Energie	2,3	1,7	1,8	2,1
Onderliggende inflatie ^a	3,4	3,0	1,4	1,5

a. Algemene index excl. voeding en energie

Gematigde binnenlandse kosten en invoerprijzen

Volgens de projectie kennen zowel de binnenlandse als de buitenlandse kosten een gunstig verloop, zelfs al wordt een geleidelijke versnelling vastgesteld.

De bijdrage van de binnenlandse kosten in de ontwikkeling van de inflatie zou gedurende de periode 2000-2005 matig blijven (gemiddeld 0,9 % per jaar, wat iets meer is dan in de periode 1995-1999, maar beduidend minder dan in het begin van de jaren 90).

Die matige evolutie wordt vooral verklaard door de ontwikkeling van de loonkosten. De toename van de nominale uurloonkosten bedraagt over de periode 2000-2005 gemiddeld 3,1 %. Dit groeitempo komt ongeveer overeen met het veronderstelde groeitempo bij onze drie belangrijkste handelspartners (gewogen gemiddelde). Het valt op te merken dat de groei van de nominale uurloonkosten geleidelijk lijkt te versnellen tussen 2000 en 2005, namelijk van minder dan 3 % voor 2002 (in het bijzonder dankzij de verminderingen van de sociale bijdragen in 2000 en 2001) tot 3,7 % aan het einde van de periode¹.

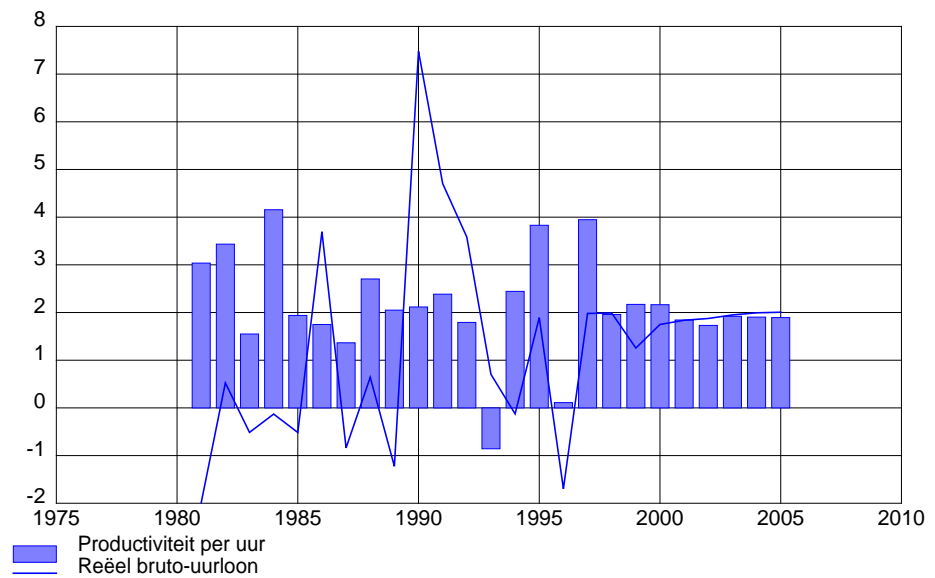
Gelet op het gelijkaardige verloop van de arbeidsproductiviteit (de productiviteitswinst per uur zou jaarlijks gemiddeld 1,9 % bedragen over de periode 2000-2005), zou de loonkost per eenheid product in de projectieperiode met gemiddeld 1,2 % groeien (maar de stijging zou sneller verlopen op het einde van de periode). Gedefleerd met de bbp-deflator zou de loonkost per eenheid product over de gehele periode zelfs voortdurend dalen.

Overigens, indien nieuwe fiscale maatregelen uitblijven die een impact op de prijzen kunnen hebben (buiten de btw-maatregel op de arbeidsintensieve diensten) en de winstmarges van de ondernemingen enigszins vernauwen, dan zou de ontwikkeling van de binnenlandse kosten nog gematigder zijn. De bijdrage van de niet-loongebonden binnenlandse kosten (indirecte fiscaliteit en bruto-exploitatieoverschot per eenheid product) tot de groei van de deflator van de finale vraag zou tijdens de projectieperiode niet groter zijn dan 0,5 % per jaar, wat dicht in de buurt komt van het percentage tussen 1996 en 1999.

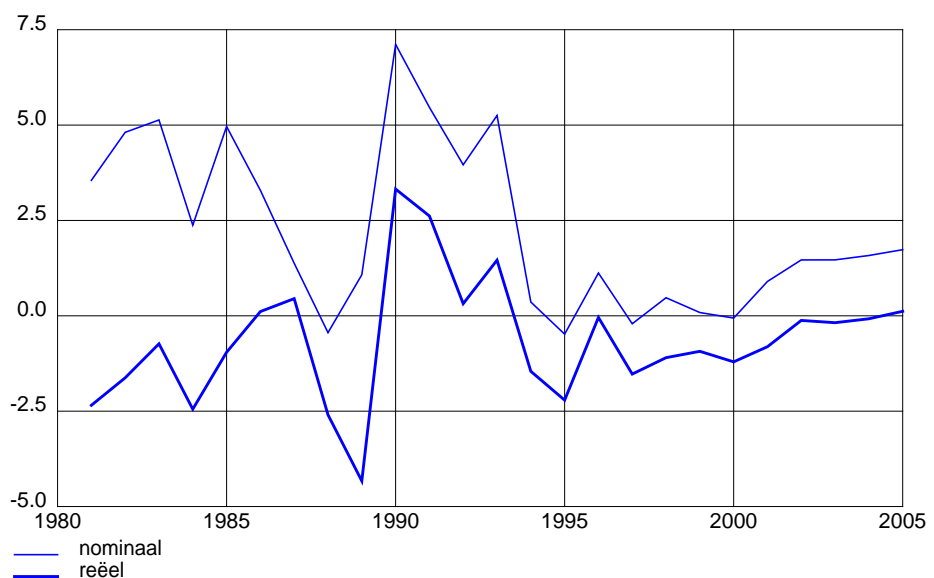
1. De versnelde groei van de loonkosten blijft verenigbaar met die van onze drie handelspartners (waar hetzelfde fenomeen zou worden vastgesteld).

Na een forse stijging in 2000 (hoofdzakelijk als gevolg van de hogere prijzen van de ingevoerde energie en de depreciatie van de euro ten opzichte van de dollar) zouden de invoerprijzen vanaf 2001 aan een matiger tempo toenemen. Dit geeft weer dat de inflatie in de eurozone onder controle blijft en dat de grondstoffenprijzen zonder schokken toenemen. Gemiddeld zouden de invoerprijzen met niet meer dan 1,9 % stijgen in de projectieperiode. De bijdrage van de ingevoerde kosten tot de binnenlandse inflatie zou aldus die van de periode 1995-1999 benaderen.

FIGUUR 5 - Reëel bruto-urloon en productiviteit per uur - marktsector
(groeivoeten in percent)

FIGUUR 6 - Loonkost per eenheid product - marktsector
(groeivoeten in percent)

TABEL 9 - Binnenlandse kosten en invoerprijzen - marktsector
(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten in percent)

	1981-1999	1990-1994	1995-1999	2000-2005
Reëel bruto-uurloon	1,1	3,2	1,1	1,9
Reële uurloonkost	1,6	3,5	1,1	1,6
Productiviteit per uur	2,2	1,6	2,4	1,9
Nominale loonkost per eenheid product	2,6	4,4	0,2	1,2
Reële loonkost per eenheid product ^a	-0,7	1,3	-1,2	-0,4
Invoerprijzen	2,1	-1,2	1,8	1,9
Bijdrage tot de groei van de deflator van de eindvraag				
- Binnenlandse kosten	2,0	1,9	0,8	0,9
- loonkost per eenheid product	0,8	1,3	0,2	0,4
- overige kosten (marges + indirecte belastingen)	1,2	0,6	0,6	0,5
- Invoerprijzen	0,9	-0,5	0,7	0,7

a. Gedefleerd met de bbp-deflator

B. Rentevoeten

De evolutie van de Europese rentevoeten weerspiegelt zich in de Belgische rentevoeten.

De tienjaarsrente van de eurozone heeft gemiddeld een historisch dieptepunt bereikt begin 1999 (minder dan 4 %) en heeft zich sindsdien geleidelijk hersteld tot ruim boven de 5 % begin 2000. Om die stijging te verklaren worden meestal twee belangrijke redenen aangevoerd: enerzijds de aantrekking van de Amerikaanse rentevoeten (de Amerikaanse tienjaarsrente steeg van minder dan 5 % in januari 1999 tot meer dan 6 % in december 1999) en anderzijds de betere groeivoorzichten in de eurozone. De Belgische rentevoet heeft die beweging gevolgd en steeg van een minimum van 3,9 % in januari 1999 tot meer dan 5,7 % begin dit jaar, wat iets meer is dan 20 basispunten boven de Duitse rentevoet.

Ondanks die stijging blijft de reële langetermijnrente voor de eurozone schommelen rond de 4 %, wat beduidend lager is dan in de periode 1980-1996. De Belgische reële rente zou dan voor het jaar 2000 gemiddeld 4,3 % bedragen (tegenover een gemiddelde van 5,8 % over de periode 1980-1996).

Op middellange termijn zou de Europese nominale rente vrij stabiel blijven. De Duitse rente zou dalen van een maximum van 5,7 % in 2001 tot 5,5 % in 2005. Gelet op de stijgende inflatie, zou de reële rente afnemen. De Belgische reële rente zou dalen van 4,5 % in 2001 tot 3,9 % in 2005.

De Belgische driemaandsrente zou ook bij het begin van de periode hernemen in navolging van de euribor (die van 3 % in 1999 zou stijgen tot 3,9 % in 2000 en 4,4 % in 2001). Daarna zou er zich een lichte ontspanning voordoen. Die ontwikkeling betekent een stijging van de reële driemaandsrente tot in 2001 en een relatieve ontspanning op middellange termijn. Voor België zou de reële rente, na een stijging tot 3 % in 2001, terugvallen tot 2,1 % op het einde van de periode. Die rente is ook beduidend lager dan de reële korte rente van de periode 1980-1996 (die 5,3 % bedroeg).

De bovenstaande hypothesen impliceren dat de rendementscurve slechts lichtjes wijzigt, met in het begin van de periode een verschil van 200 basispunten tussen de korte en de lange rente en van 180 basispunten op middellange termijn¹.

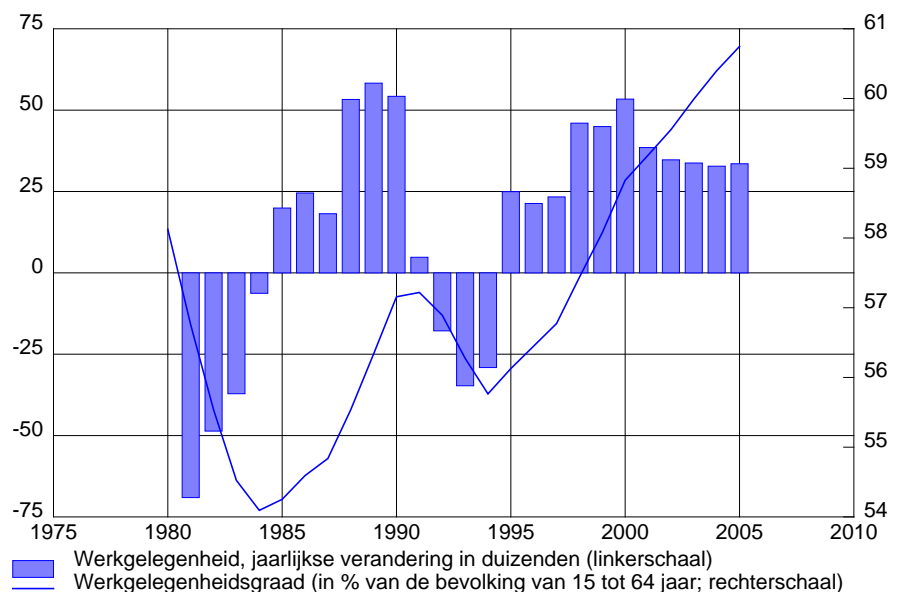
1. Voor de Belgische rente. Voor de Duitse rente is er een verschil van 170 basispunten in 2000 en 160 punten in 2005.

De arbeidsmarkt: groeiende spanning?

De werkgelegenheid neemt fors toe sinds 1995. Tijdens de projectieperiode zou die toename zich verder doorzetten (figuur 7) dankzij de sterke economische groei, de verdere uitbreiding van de deeltijdse arbeid, de gematigde toename van de loonkost en de versterking van de bestaande activeringsprogramma's. De werkgelegenheid zou gemiddeld met bijna 38 000 personen per jaar toenemen (34 700 personen per jaar tijdens de periode 2001-2005), of - gecumuleerd over de periode 2000-2005 - met 227 000¹ personen in totaal. Gelet op de toename van de bevolking op arbeidsleeftijd (+ 78 000 personen in dezelfde periode), zou de werkgelegenheidsgraad op die manier bijna 3 procentpunt winnen en bijna 61 % bereiken in 2005. Daarmee zou de werkgelegenheidsgraad een niveau bereiken dat opnieuw te vergelijken is met de waarden uit het begin van de jaren zeventig.

FIGUUR 7 - Werkgelegenheid en werkgelegenheidsgraad

De beroepsbevolking² stijgt in de projectieperiode tegen een iets trager tempo dan in de jaren negentig. De groei van de werkgelegenheid zou dus moeten leiden tot een gevoelig lagere werkloosheidsgraad die, naargelang van de gebruikte definitie, zou dalen van 13,6 % in 1999 tot 11,2 % in 2005³ of van 10,9 % tot 7,3 %⁴.

1. Werkende beroepsbevolking (saldo van uitgaande en inkomende grensarbeiders meegerekend).
2. Officiële beroepsbevolking (FMTA) plus niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ("oudere werklozen").
3. Met inbegrip van de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (oudere werklozen).
4. Officiële definitie (niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen niet meegerekend).

Het arbeidsvolume in uren of in voltijdse equivalenten zou echter minder snel toenemen dan de hoofdelijke werkgelegenheid omdat de deeltijdse arbeid blijft toenemen, zij het tegen een trager tempo. De toename van de werkgelegenheid komt volledig op rekening van de dienstensector (zie afdeling C).

De vraag is of zulke gunstige werkgelegenheidsvooruitzichten mogelijk zijn binnen de ontwikkeling van het arbeidsaanbod en de scholingsgraad. De leeftijdsstructuur van de bevolking evolueert ongunstig voor het arbeidsaanbod en in bepaalde segmenten van de arbeidsmarkt bestaat er nu al een schaarste aan geschoolde arbeidskrachten (in de informatica, de engineering, de economie, het onderwijs en de paramedische sector). Het arbeidsaanbod wordt evenwel geruggensteund door de verdere toename van de activiteitsgraad bij de vrouwen en door de groei van de activiteitsgraad bij de 50-plussers, die sedert 1997 op gang kwam (zie afdelingen A en B). Daarnaast wordt de toename van de spanningen op de arbeidsmarkt gemilderd dank zij een actief beleid op het vlak van onderwijs, opleiding en herscholing, dat aanzet tot werken, en dat de participatie van mensen op brugpensioenleeftijd bevordert.

In het scenario van de basisprojectie zou de toename van de loonstijgingen, zowel in België als in de eurozone, beperkt blijven. Hierdoor kan de inflatie onder de grens gehouden worden die de ecb bepaalt (2 %, zie afdeling F). Een verdere versterking van het actieve arbeidsmarktbeleid, zou de kans op een sterke groei van de werkgelegenheid kunnen vergroten en de kans op een toename van de inflatie beperken.

A. Het arbeidsaanbod: vervrouwelijking en veroudering

Projectie van het potentieel arbeidsaanbod

De projectie van het arbeidsaanbod berust op een demografisch scenario¹ en op hypothesen over de evolutie van de activiteitsgraden per vijfjaarlijkse leeftijds-klasse en per geslacht. De aanbodsgraden verwijzen in eerste instantie naar een zeer breed concept van potentieel arbeidsaanbod, dat naast de werkende bevolking en de werkzoekende bevolking (concept MTA) ook de bruggepensioneerden en de "oudere werklozen"² bevat. Dit concept werd in het verleden relatief weinig beïnvloed door wijzigingen in de wetgeving, met uitzondering van de het optrekken van de pensioenleeftijd voor de vrouw.

Vanaf de leeftijd van 30 jaar wordt de projectie van de graden van potentieel arbeidsaanbod per leeftijdsklasse en per geslacht gebaseerd op de kans dat een willekeurig lid van een leeftijdscohort van het ene jaar op het andere deel blijft uitmaken van het potentieel arbeidsaanbod³.

Voor de leeftijdsklassen beneden 50 jaar, valt het potentieel arbeidsaanbod samen met de actieve bevolking. Voor de leeftijdsklassen vanaf 50 jaar wordt de overgang van potentieel arbeidsaanbod naar actieve bevolking gemaakt middels hypothesen over de te verwachten instroom in de statuten van bruggepensioneerde en oudere werkloze (zie afdeling B).

-
1. Aangepaste versie (1/1/1999) van het centraal scenario uit "Bevolkingsvooruitzichten 1995-2050" (NIS-FPB, 1997).
  2. Officieel gaat het om de "niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen". In het-geen volgt wordt de term "oudere werklozen" als afkorting gebruikt.
  3. Deze kans is gebaseerd op de laatst geobserveerde vijfjaarlijkse evolutie van de graden van potentieel aanbod per leeftijdscohort en per geslacht.

Omwille van specifieke statistische problemen die te maken hebben met de op gang zijnde regularisatieprocedure, is de globale oefening uitgevoerd zonder rekening te houden met het te verwachten effect van de regularisaties. De impact vanwege de regularisaties op de bevolkingscijfers en op de evolutie van arbeidsaanbod en actieve bevolking is apart geraamd en bijgevoegd (zie einde van deze afdeling).

Globale toename van het potentieel arbeidsaanbod...

Uit tabel 10 blijkt dat de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) - vooraleer rekening te houden met het effect van de regularisaties - over de projectieperiode 1999-2005 zou toenemen met afgerond 46 000 personen, terwijl het potentiële arbeidsaanbod zou stijgen met afgerond 120 000 personen. Dat impliceert dat de graad van potentieel arbeidsaanbod toeneemt, met gemiddeld 0,2 procentpunt per jaar.

TABEL 10 - Evolutie van de bevolking en van het potentieel arbeidsaanbod (in duizenden)

	Gecumuleerde wijziging			Gemiddelde jaarlijkse wijziging		
	95-90	99-95	05-99	95-90	99-95	05-99
Totale bevolking	169,4	86,1	81,2	33,9	21,5	13,5
Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	30,0	8,4	46,3	6,0	2,1	7,7
- 15 tot 24 jaar	-103,5	-45,6	0,3	-20,7	-11,4	0,0
- 25 tot 49 jaar	198,3	-9,3	-109,3	39,7	-2,3	-18,2
- 50 tot 64 jaar	-64,8	63,3	155,3	-13,0	15,8	25,9
Graad van potentieel arbeidsaanbod (15-64 jaar), in %	1,6	1,6	1,3	0,3	0,4	0,2
Potentieel arbeidsaanbod (15-64 jaar)	127,4	112,6	119,8	25,5	28,2	20,0
- aandeel demografie	75,6	17,1	-0,9	15,1	4,3	-0,1
- aandeel (potentiële) aanbodsgaden	50,7	94,4	119,9	10,1	23,6	20,0

In vergelijking met het voorgaande decennium zou de stijging van de globale graad van potentieel arbeidsaanbod dus afzwakken. Nochtans is deze afzwakking niet zozeer het gevolg van de evolutie van de aanbodsgaden per leeftijdsklasse, als wel van de demografische verschuivingen binnen de bevolking op arbeidsleeftijd. Uit tabel 10 blijkt immers dat over de projectieperiode de leeftijdsklasse van 25 tot 49 bevolkingsarmer (-109 000 personen) en de leeftijdsklasse van 50 tot 64 jaar bevolkingsrijker (+155 000 personen) zou worden.

...dankzij toenemende aanbodsgaden, niet omwille van de demografie.

In het onderste gedeelte van tabel 10 wordt daarom de totale toename van het potentiële arbeidsaanbod opgesplitst in enerzijds het gedeelte dat toegeschreven wordt aan demografische wijzigingen¹ en anderzijds het gedeelte te wijten aan veranderingen van de graden van (potentieel) aanbod per leeftijdsklasse en per geslacht². Daaruit blijkt dat de demografie tijdens de jaren negentig nog een stuwende invloed had op het potentieel arbeidsaanbod (15 100 personen per jaar van 1991 tot 1995 en 4 300 personen per jaar van 1996 tot 1999). Tijdens de projectieperiode zou daarentegen het globaal effect op het arbeidsaanbod vanwege demografische wijzigingen vrijwel neutraal zijn, en dit ondanks de stijging van

1. Berekend als de verandering van het arbeidsaanbod bij ongewijzigde graden van potentieel arbeidsaanbod; houdt zowel rekening met de globale toename van de bevolking op arbeidsleeftijd als met de verschuivingen tussen de vijfjaarlijkse leeftijdsklassen binnen de bevolking op arbeidsleeftijd.
2. Berekend als de verandering van het arbeidsaanbod bij ongewijzigde bevolking.

de totale bevolking op arbeidsleeftijd. De stijging van het potentiële arbeidsaanbod zou m.a.w. volledig te wijten zijn aan de toename van de graden van potentieel aanbod per leeftijdsklasse en per geslacht¹. In hetgeen volgt bekijken we de resultaten van deze ontleding iets meer in detail, per leeftijdsklasse en per geslacht.

Aanzienlijke demografische verschuivingen, waarvan de effecten elkaar opheffen

Uit tabel 10 bleek dat de bevolking op arbeidsleeftijd toeneemt met 46 000 personen omdat de bevolkingstoename in de klasse 50-64 jaar sterker is dan de bevolkingsdaling in de klasse 25-49 jaar. Uit tabel 11 blijkt nu echter dat, wat het potentiële arbeidsaanbod betreft, de positieve demografische impuls bij de klasse 50-64 exact gecompenseerd zou worden door de negatieve impuls bij de klasse 25-49. De bevolkingstoename vindt immers plaats in leeftijdsklassen met een traditioneel lagere gemiddelde graad van potentieel aanbod dan de leeftijdsklassen waarin de bevolking afneemt.

TABEL 11 - Invloed van de demografische verschuivingen op de evolutie van het potentieel arbeidsaanbod
(in duizenden)

	Gecumuleerde wijziging			Gemiddelde jaarlijkse wijziging		
	95-90	99-95	05-99	95-90	99-95	05-99
15-24 jaar						
- mannen	-21,8	-15,8	0,3	-4,4	-3,9	0,1
- vrouwen	-19,9	-13,0	-0,6	-4,0	-3,3	-0,1
- totaal	-41,6	-28,8	-0,2	-8,3	-7,2	0,0
25-49 jaar						
- mannen	91,6	-10,6	-57,9	18,3	-2,6	-9,6
- vrouwen	58,3	-4,8	-48,8	11,7	-1,2	-8,1
- totaal	149,9	-15,4	-106,6	30,0	-3,8	-17,8
50-64 jaar						
- mannen	-20,2	37,5	64,8	-4,0	9,4	10,8
- vrouwen	-12,4	23,8	41,2	-2,5	5,9	6,9
- totaal	-32,6	61,3	106,0	-6,5	15,3	17,7
15-64 jaar						
- mannen	49,6	11,2	7,3	9,9	2,8	1,2
- vrouwen	26,0	6,0	-8,2	5,2	1,5	-1,4
- totaal	75,6	17,1	-0,9	15,1	4,3	-0,1

Bovendien wordt dit effect nog versterkt door demografische verschuivingen binnen de hier beschouwde leeftijdsklassen. Binnen de klasse 25-49 verhogen de veertigers hun aandeel tegenover de twintigers en de dertigers (bevolkingsafname van respectievelijk 72 000 en 61 000 personen in de klassen 30-34 en 35-39); binnen de klasse 50-64 schuift de bevolkingsrijke baby-boom-cohorte door van de leeftijdsgroep 50-54 naar 55-59 (bevolkingstoename van 146 000 personen in de klasse 55-59). Omdat het verschil tussen vrouwelijke en mannelijke aanbodsgraden toeneemt met de leeftijd, draagt dit type van demografische verschuivingen bij tot de negatieve impact vanwege de demografie op de evolutie van het vrouwelijke potentiële arbeidsaanbod tijdens de projectieperiode.

1. Omwille van de effecten van tweede orde sommeren beide aandelen niet exact tot de werkelijke wijziging in het potentieel arbeidsaanbod.

Verhoging van de graden van potentieel arbeidsaanbod...

In tabel 12 wordt vervolgens dieper ingegaan op de verandering van het arbeidsaanbod die toegeschreven mag worden aan de evolutie van de graden van potentieel aanbod per leeftijdsklasse en per geslacht.

TABEL 12 - Invloed van de aanbodsgraden op de evolutie van het potentieel arbeidsaanbod (in duizenden)

	Gecumuleerde wijziging			Gemiddelde jaarlijkse wijziging		
	95-90	99-95	05-99	95-90	99-95	05-99
15-24 jaar						
- mannen	-1,2	15,5	1,3	-0,2	3,9	0,2
- vrouwen	-23,4	-4,3	0,4	-4,7	-1,1	0,1
- totaal	-24,6	11,2	1,7	-4,9	2,8	0,3
25-49 jaar						
- mannen	-59,9	6,7	-5,5	-12,0	1,7	-0,9
- vrouwen	82,8	52,6	48,0	16,6	13,1	8,0
- totaal	22,8	59,3	42,5	4,6	14,8	7,1
50-64 jaar						
- mannen	9,2	-15,0	-10,1	1,8	-3,8	-1,7
- vrouwen	43,3	39,0	85,8	8,7	9,8	14,3
waarvan: pensioenhervorming	-	7,7	35,8	-	1,9	6,0
- totaal	52,5	24,0	75,7	10,5	6,0	12,6
15-64 jaar						
- mannen	-51,9	7,2	-14,3	-10,4	1,8	-2,4
- vrouwen	102,6	87,2	134,2	20,5	21,8	22,4
waarvan: pensioenhervorming	-	7,7	35,8	-	1,9	6,0
- totaal	50,7	94,4	119,9	10,1	23,6	20,0

...bij de jongeren (15-24 jaar)...

Bij de jongeren (klasse 15-24) vond tijdens de jaren negentig een belangrijke ommekeer plaats: de negatieve impact op het arbeidsaanbod van gemiddeld 4 900 personen per jaar tijdens de eerste helft van de jaren negentig werd omgezet in een positieve impact van 2 800 personen per jaar tijdens de tweede helft van het decennium. Bij de 15-19 jarigen nemen - onder de impuls van een gevoelige stijging van de werkgelegenheidsgraad in deze leeftijdsklasse - de activiteitsgraden immers beduidend toe sinds het midden van de jaren negentig, terwijl bij de 20-24 jarigen de mannelijke activiteitsgraad eveneens stijgt en de daling van de vrouwelijke activiteitsgraad een halt werd toegeroepen. Waarschijnlijk speelt hier zowel een conjunctureel effect als een meer structureel fenomeen, waarbij een groeiend aantal jongeren studies en part-time of occasioneel werk combineert.

Tijdens de projectieperiode zouden zowel bij de mannen als bij de vrouwen de activiteitsgraden in deze leeftijdsklasse quasi stabiliseren of nog licht toenemen, wat een uiterst beperkte positieve impuls geeft aan de evolutie van het arbeidsaanbod. Deze hypothese mag voorzichtig genoemd worden. Enerzijds is er de structurele factor waarvan eerder sprake. Anderzijds zouden zowel de inwerkingtreding van het startbanenplan als de positief evoluerende conjunctuur en de daarmee gepaard gaande verkrapping van de arbeidsmarkt kunnen leiden tot een groter aantal vervroegde intredes van jongeren op de arbeidsmarkt.

...in de leeftijdsklasse 25-49 jaar...

Binnen de klasse van 25 tot 49 jaar valt vooral op dat de gevoelige negatieve impact op het arbeidsaanbod bij de mannen tijdens de eerste helft van de jaren negentig (-12 000 personen per jaar) omgezet werd in een licht positieve impact (1 700 personen per jaar) tijdens de tweede helft van het decennium. Bij de vrouwen zet de gestage verhoging van de activiteitsgraden zich verder door, zij het tegen een geleidelijk lager tempo (13 100 personen per jaar tijdens de tweede helft van de jaren negentig tegenover 16 600 per jaar tijdens de eerste helft), omdat met name voor de dertigers de inhaalbeweging tegenover de mannen stilaan begint te plafonneren. Tijdens de projectieperiode zou de positieve impuls op het arbeidsaanbod vanwege de evolutie van de activiteitsgraden dan ook zowat gehalveerd worden in vergelijking met het recente verleden (7 100 personen per jaar tegenover 14 800 personen per jaar).

...en bij de ouderen (50-64 jaar)

Ook in de leeftijdsklasse 50-64 jaar wordt het potentiële arbeidsaanbod positief beïnvloed door de stijgende graden van potentieel aanbod bij de vrouwen. In tegenstelling tot wat het geval was bij de overige leeftijdsklassen, kalfde in de tweede helft van de jaren negentig de graad van potentieel aanbod bij de mannen hier iets af, wat resulteerde in een gemiddelde negatieve impuls van 3 800 personen tegenover een nog lichtjes positieve impuls tijdens de periode daarvoor.

Over de projectieperiode is er enerzijds een aparte raming gemaakt van de weerslag van de pensioenhervorming op de graad van potentieel aanbod bij de vrouwen van 60 tot 64 jaar. Anderzijds is er ook rekening gehouden met de maatregelen die in het recente verleden getroffen werden ter bemoediging van de toegang tot het conventionele brugpensioen voor vijftigers. Mettertijd zou die maatregel een lichte toename van het aantal vervroegde pensioneringen bij de mannen van 60 tot 64 jaar met zich meebrengen en daardoor de graad van potentieel arbeidsaanbod negatief beïnvloeden.

De evolutie van de graden van potentieel aanbod bij de oudere leeftijdsklassen zou dan goed zijn voor een positieve impuls aan het potentiële arbeidsaanbod van gemiddeld 12 600 personen per jaar, tegenover slechts 6 000 tijdens de tweede helft van de jaren negentig. Het gros van deze versnelling moet toegeschreven worden aan de impact van de pensioenhervorming.

Tabel 13 geeft uiteindelijk de totale evolutie van het arbeidsaanbod per leeftijdsklasse en per geslacht. Daaruit blijkt dat enkel bij de klasse 50-64 het potentiële arbeidsaanbod beduidend zou toenemen. Bij de mannen volstaat deze toename echter niet om de vermindering binnen de klasse 25-49 jaar volledig op te vangen.

TABEL 13 - Evolutie van het potentieel arbeidsaanbod (in duizenden)

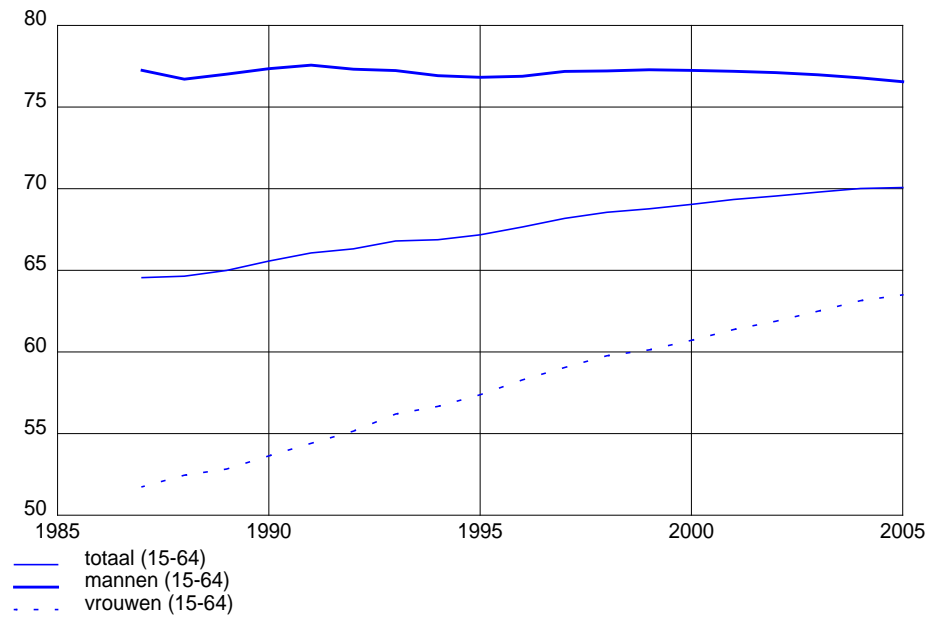
	Gecumuleerde wijziging			Gemiddelde jaarlijkse wijziging		
	95-90	99-95	05-99	95-90	99-95	05-99
15-24 jaar						
- mannen	-22,9	-0,5	1,6	-4,6	-0,1	0,3
- vrouwen	-42,9	-17,2	-0,2	-8,6	-4,3	0,0
- totaal	-65,9	-17,7	1,5	-13,2	-4,4	0,2
25-49 jaar						
- mannen	30,9	-4,0	-63,5	6,2	-1,0	-10,6
- vrouwen	142,6	48,1	-0,6	28,5	12,0	-0,1
- totaal	173,4	44,1	-64,1	34,7	11,0	-10,7
50-64 jaar						
- mannen	-10,8	22,6	54,6	-2,2	5,7	9,1
- vrouwen	30,7	63,6	128,0	6,1	15,9	21,3
- totaal	19,9	86,2	182,5	4,0	21,5	30,4
15-64 jaar						
- mannen	-2,8	18,2	-7,3	-0,6	4,5	-1,2
- vrouwen	130,3	94,5	127,2	26,1	23,6	21,2
- totaal	127,4	112,6	119,8	25,5	28,2	20,0

Conclusie: vervrouwelijking en veroudering van het arbeidsaanbod

Samenvattend kan men stellen dat de toename van het potentiële arbeidsaanbod over de projectieperiode plaatsgrijpt onder impuls van de verdere stijging van de vrouwelijke graden van potentieel arbeidsaanbod. De geleidelijke veroudering van de vrouwelijke cohorten die reeds een inhaalbeweging qua activiteitsgraden op gang hebben gebracht, komt bovenop de vergrijzing van het potentieel arbeidsaanbod die veroorzaakt wordt door het opschuiven van de baby-boom cohorten naar oudere leeftijdsklassen.

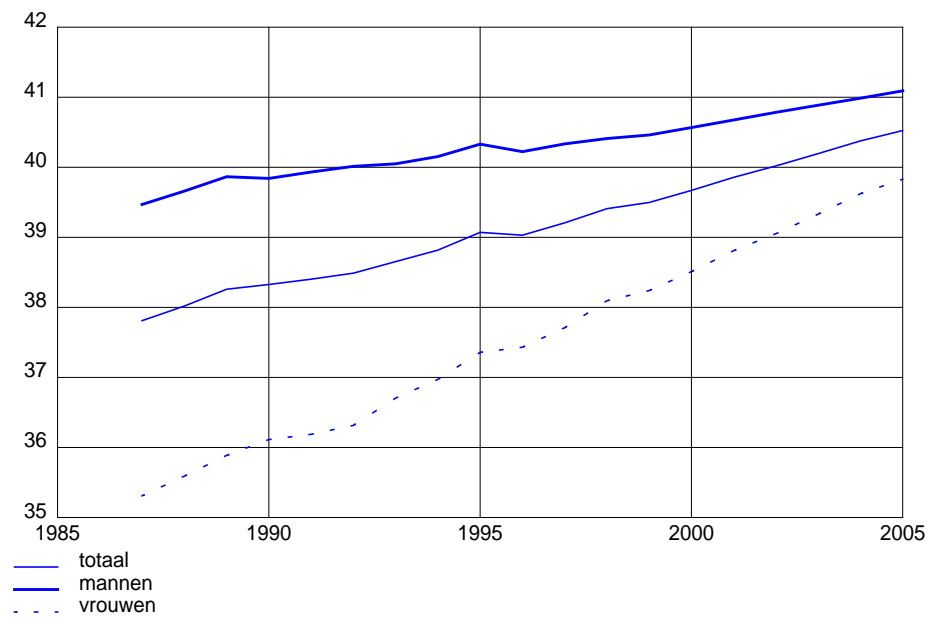
In figuren 8 en 9 worden beide structurele veranderingen - vervrouwelijking en veroudering - van het potentiële arbeidsaanbod geïllustreerd. Uit figuur 8 blijkt dat de verhoging van de graad van potentieel arbeidsaanbod (van 68,8 % in 1999 tot 70,1 % in 2005) volledig op het conto geschreven kan worden van de verdere stijging van de vrouwelijke aanbotsgraad (toename met 0,6 procentpunt per jaar), die de lichte afbrokkeling van de mannelijke aanbotsgraad (daling met 0,1 procentpunt per jaar) meer dan compenseert. Het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke graad van potentieel arbeidsaanbod loopt op die manier terug van 17,2 procentpunt in 1999 tot 13,1 procentpunt in 2005. Het aandeel van de vrouwen in het potentieel arbeidsaanbod bedroeg in 1990 nog 40,6 %, klom reeds tot 43,4 % in 1999, en zou verder toenemen tot 45,0 % in 2005.

FIGUUR 8 - Graad van potentieel arbeidsaanbod naar geslacht
(in percent van de bevolking)

De gemiddelde leeftijd van het arbeidsaanbod (figuur 9) bedroeg in 1990 nog 38,3 jaar, neemt toe tot 39,5 jaar in 1999, en zou reeds 40,5 jaar bedragen in 2005. Bij de mannen zou de gemiddelde leeftijd over de projectieperiode stijgen van 40,5 jaar in 1999 tot 41,1 jaar in 2005; bij de vrouwen valt die stijging een stuk hoger uit: van 38,2 jaar naar 39,8 jaar.

FIGUUR 9 - Gemiddelde leeftijd van het potentieel arbeidsaanbod

Bijschatting naar aanleiding van de regularisaties

De op til zijnde regularisaties van mensen zonder papieren zorgt voor een aantal statistische problemen, die een specifieke bijschatting noodzakten van de te verwachten invloed op de totale bevolking, de bevolking op arbeidsleeftijd en op het arbeidsaanbod¹.

Tabel 14 vat de impact van deze bijschatting samen op de evolutie van bevolking en (potentieel) arbeidsaanbod.

TABEL 14 - Effect van de regularisaties op de bevolking en het potentieel arbeidsaanbod (in duizenden)

	Gecumuleerde wijziging			Niveau	
	05-99	05-99	05-99	1999	2005
	Vóór	Na	Verschil	Na	
Totale bevolking	81,2	121,7	40,5	10 223	10 345
Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	46,3	78,2	31,9	6 712	6 790
Potentieel arbeidsaanbod (15-64 jaar)	119,8	124,8	5,0	4 616	4 741
Graad van potentieel arbeidsaanbod (15-64 jaar), in %	1,3	1,0	-0,3	68,8	69,8

B. Vervroegde uittreding en actieve bevolking

De kans op herintreding van oudere werklozen of bruggepensioneerden op de arbeidsmarkt is vooralsnog uiterst gering. De evolutie van de stock vervroegde uitreders wordt dan ook gekenmerkt door een sterke inertie. In deze vooruitzichten werd hiermee terdege rekening gehouden. Het valt af te wachten in hoeverre de recente maatregelen ter aanmoediging van herintreding hierin verandering kunnen brengen.

De instroom in beide statuten (brugpensioen en oudere werklozen) is daarentegen onderhevig aan veel grotere fluctuaties en wordt zowel beïnvloed door wijzigingen in de wetgeving als door de situatie op de arbeidsmarkt. Het is daarom nuttig de analyse te stoelen op het ruime concept van potentieel arbeidsaanbod. Voor de cohorten die de leeftijd van 50 jaar bereiken tijdens de projectieperiode kunnen de arbeidsmarktomstandigheden en bijgevolg de kans op instroom in één van de statuten van vervroegde uittreding immers drastisch wijzigen in vergelijking met de situatie waarmee de vijftigers en zestigers van de laatste decennia geconfronteerd werden.

1. De regularisatie van mensen zonder papieren van januari 2000 kan verschillende gevolgen hebben, meer bepaald op de omvang van de bevolking, de beroepsbevolking, de sociale bijstand die verleend wordt aan vreemdelingen, de gezinstoelagen, de uitgaven voor de gezondheidszorg. Bij de opmaak van de Vooruitzichten 2000-2005, waren definitieve en gedetailleerde statistieken van het aantal aanvragers en hun profiel nog niet beschikbaar. Om de gevolgen van de regularisatie van de mensen zonder papieren te kunnen schatten, moesten er dus talrijke hypothesen uitgewerkt worden op basis van verschillende bronnen, maar onder de enige verantwoordelijkheid van het Federaal Planbureau. Er mag niet uit het oog verloren worden dat die personen weliswaar in de officiële bevolkingscijfers en in de cijfers van de beroepsbevolking verschijnen, maar dat zij al op het grondgebied verbleven vóór de regularisatie en dus een invloed hadden op de werkgelegenheid, de productie en de sociale bijstand aan vreemdelingen. Meer details zijn terug te vinden in de nota DG-ML6221/8522 'Eerste schatting van de gevolgen van de regularisatie van de mensen zonder papieren'.

*Onveranderde netto-
instroomgraden...*

Het effect van de voorbije wijzigingen in de wetgeving (versoepelde intrede in het statuut van "oudere werkloze"; sterkere restricties op de intrede in het statuut van bruggepensioneerde) op de instroom in bedoelde statuten zou nu grotendeels uitgewerkt zijn. Daarom zou de laatst geobserveerde *netto*-instroom¹ in percentage van het overeenkomstige potentiële arbeidsaanbod per leeftijd als representatief kunnen gelden voor de huidige conjunctuur. Deze *netto*-instroomgraad per leeftijd wordt constant verondersteld gedurende de projectieperiode. Op dit scenario is er één uitzondering gemaakt: de sterke daling in het recente verleden van de instroom in het brugpensioen binnen de klasse 55-59 jaar (een gevolg van de gewijzigde regelgeving en de aantrekkende conjunctuur) zou mettertijd gedeeltelijk gecompenseerd worden door een verhoging van de *netto*-instroomgraden binnen de klasse 60-64 jaar.

Al bij al kunnen deze hypothesen als vrij behoudend bestempeld worden. Er is geen rekening gehouden met een eventuele spontane daling van de instroomgraden ten gevolge van de verkrapping van de arbeidsmarkt gedurende de projectieperiode en het is evenmin mogelijk met de nu beschikbare informatie een betrouwbare raming te maken van het effect van de recent genomen maatregelen ter herinschakeling van ouderen op de arbeidsmarkt.

In tabel 15 wordt de verwachte evolutie van de stock van vervroegde uittreeders opgesplitst in twee componenten: het effect vanwege de evolutie van het potentiële arbeidsaanbod in deze leeftijdsklassen (zie afdeling A) en het effect vanwege de wijziging in de uittredingsgraden² per geslacht en per leeftijd³.

*... impliceren een verdere
daling van het aantal
brugpensioenen...*

De daling van het aantal bruggepensioneerden zou zich verder doorzetten gedurende de projectieperiode (met in totaal 9 100 personen), zij het tegen een lager tempo dan tijdens de tweede helft van de jaren negentig. Uit tabel 15 blijkt duidelijk dat de reden van die vertraging gezocht moet worden in de stijging van het potentieel arbeidsaanbod binnen de betrokken leeftijdsklassen. Deze zou - bij ongewijzigde uittredingsgraden per leeftijd - voor een stijging van 12 700 bruggepensioneerden zorgen gedurende de periode, terwijl tijdens de tweede helft van het vorige decennium nog sprake was van een beduidend negatieve impuls. De factoren die bijdragen tot de verhoging en tot de vergrijzing van het potentieel arbeidsaanbod bij de oudere leeftijdsklassen zijn eerder aangehaald: verhoging van de bevolking in de klasse 50-64; verschuiving van de baby-boomcohort van de klasse 50-54 naar de klasse 55-59; verhoogde graden van potentieel aanbod bij de vrouwen; pensioenhervorming (zie afdeling A).

De evolutie van de uittredingsgraden zou daarentegen - in vergelijking met de voorgaande periode - voor een sterkere dalende impuls zorgen gedurende de projectieperiode. De recent lagere *netto*-instroomgraad voor de klasse 55-59 blijft immers behouden en zorgt bovendien gaandeweg voor een lagere uittredingsgraad in de klasse 60-64⁴.

1. Intredes in het statuut min herintredes op de arbeidsmarkt of uitstromen naar andere vormen van inactiviteit.
2. De stock van respectievelijk bruggepensioneerden en oudere werklozen als percentage van het potentiële arbeidsaanbod.
3. Ook hier sommeren beide aandelen niet exact tot de globale wijziging in het aantal vervroegde uittreeders omwille van de effecten van tweede orde.
4. Zoals eerder vermeld, werd bij hypothese dit effect gedeeltelijk geneutraliseerd door de *netto*-instroomgraden in de klasse 60-64 geleidelijk te laten toenemen (vertraging van het moment waarop men op brugpensioen gaat).

... , en een verdere stijging van het aantal oudere werklozen

Het aantal oudere werklozen zou gedurende de projectieperiode gevoelig verder blijven stijgen (met ruim 57 000 personen over 6 jaar tijd) en meer dan 196 000 personen bedragen op het einde van de periode. De stijging van het potentieel arbeidsaanbod in deze leeftijdsklassen zou instaan voor meer dan twee derde van de totale verhoging. Omdat het brugpensioenstelsel een uitgesproken "manne-lijk" statuut is en het statuut van oudere werkloze eerder "vrouwelijk", wegen de pensioenhervorming en de verhoging van de vrouwelijke graden van potentieel arbeidsaanbod in dit geval veel zwaarder door in de afrekening.

Het overige gedeelte van de verhoging hangt samen met een verdere toename van de uittredingsgraden per leeftijd. Omwille van het beperkte aantal herintredes op de arbeidsmarkt, leidt de algehele verhoging van de netto-instroom uit het recente verleden immers nog tot een verdere verhoging van de uittredingsgraad voor de leeftijdsklassen vanaf 55 jaar (het tegenovergestelde fenomeen gold in het geval van de brugpensioenen).

TABEL 15 - Evolutie van de aantallen brugpensioenen en oudere werklozen (in duizenden)

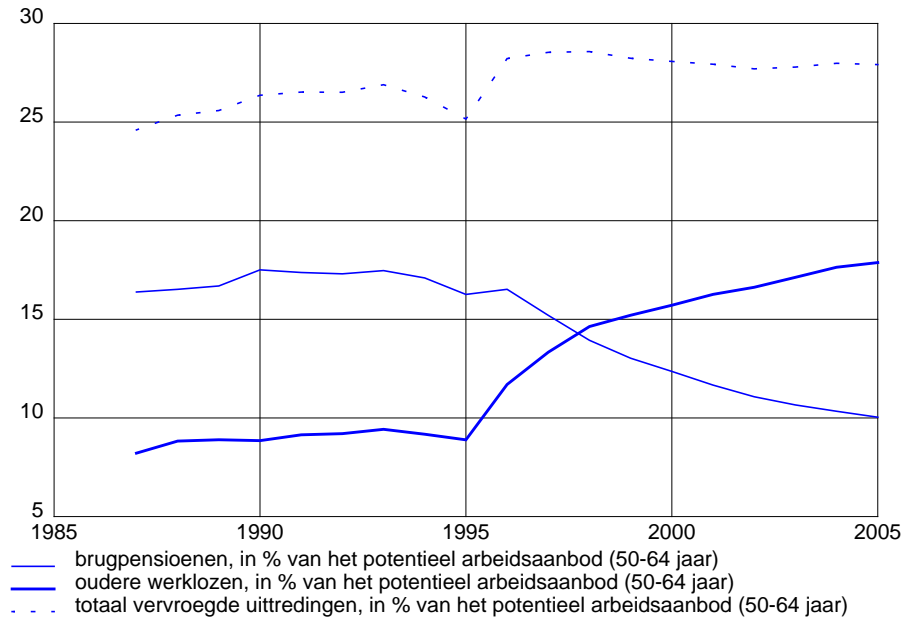
	Gecumuleerde wijziging			Niveau			
	95-90	99-95	05-99	90	95	99	05
Brugpensioenen							
mannen	-0,7	-14,8	-13,2	121,0	120,3	105,4	92,2
- effect potentieel arbeidsaanbod	1,3	-8,8	3,8				
- effect uittredingsgraad	-1,8	-5,3	-16,7				
vrouwen	-6,1	-1,0	4,1	20,2	14,0	13,0	17,1
- effect potentieel arbeidsaanbod	2,2	1,9	8,9				
- effect uittredingsgraad	-8,1	-3,7	-4,6				
totaal	-6,9	-15,8	-9,1	141,2	134,3	118,4	109,4
- effect potentieel arbeidsaanbod	3,5	-6,9	12,7				
- effect uittredingsgraad	-9,9	-9,0	-21,2				
Oudere werklozen							
mannen	0,2	30,3	17,3	46,9	47,0	77,4	94,7
- effect potentieel arbeidsaanbod	-0,3	0,0	7,5				
- effect uittredingsgraad	0,4	30,0	9,7				
vrouwen	1,9	35,2	39,7	24,8	26,7	61,9	101,7
- effect potentieel arbeidsaanbod	3,3	9,3	32,8				
- effect uittredingsgraad	-1,3	23,2	5,9				
totaal	2,1	65,5	57,1	71,7	73,8	139,3	196,4
- effect potentieel arbeidsaanbod	3,0	9,4	40,3				
- effect uittredingsgraad	-0,9	53,2	15,6				

De veranderde samenstelling van de vervroegde uittredingen...

In percent van het potentiële arbeidsaanbod binnen de leeftijdsklasse 50-64 zou het aantal bruggepensioneerden dalen van 13,0 % in 1999 naar 10,0 % in 2005. Omdat het aandeel van de oudere werklozen tegelijkertijd zou toenemen van 15,2 % naar 17,9 %, zou het totale percentage vervroegde uittreders slechts licht afnemen, van 28,2 % naar 27,9 % van het potentieel arbeidsaanbod (zie figuur 10). Aangezien de graad van potentieel arbeidsaanbod toeneemt in de klasse 50-64,

stijgt het aantal vervroegde uittreeders weliswaar in percentage van de bevolking van 50 tot 64 jaar: van 15,2 % in 1999 naar 16,5 % in 2005¹.

FIGUUR 10 - Graden van vervroegde uittreding

Deze schaarbeweging (afname bruggpensioenen; toename oudere werklozen) wordt mede verklaard door de verhoging van het vrouwelijke potentiële arbeidsaanbod in de relevante leeftijdsklassen. Met deze verhoging verandert ook geleidelijk de structuur van de werkgelegenheid (in termen van beroepsclassificatie en van verdeling over bedrijfstakken) binnen de leeftijdsklassen die in aanmerking komen voor vervroegde uittreding, en dit ten "gunste" van het statuut van oudere werkloze. Gedurende de projectieperiode zou het aandeel van de vrouwen in het totale aantal bruggepensioneerden toenemen van 11,0 % naar 15,6 %, in het totale aantal oudere werklozen van 44,5 % naar 51,8 %, en in het totale aantal vervroegde uittreeders van 29,0 % naar 38,8 %.

Op basis van de te verwachten evolutie van het aantal vervroegde uittreeders kan de overgang van potentieel arbeidsaanbod naar actieve bevolking gemaakt worden.

...zorgt voor een snellere stijging van de actieve bevolking in ruime zin...

Uit tabel 16 blijkt dat, omwille van het afnemend aantal bruggepensioneerden, de actieve bevolking in ruime zin (inclusief oudere werklozen) iets sneller toeneemt dan het potentiële arbeidsaanbod. De activiteitsgraad in ruime zin zou toenemen met 1,5 procentpunt over 6 jaar (van 67,0 % naar 68,5 %). Bij de oudere leeftijdsklassen (50-64) bedraagt de toename van de activiteitsgraad in ruime zin zelfs 6,4 procentpunt.

1. Bevolking exclusief effect van de regularisatieprocedure.

TABEL 16 - Actieve bevolking (in duizenden) en activiteitsgraad (in percent)

	Gecumuleerde wijziging			in % van de overeenkomstige bevolking ^a			
	95-90	99-95	05-99	90	95	99	05
potentieel arbeidsaanbod (15-64)	127,4	112,6	124,8	65,6	67,2	68,8	70,1
- waarvan: klasse 50-64	19,9	86,2	183,6	47,5	50,6	53,8	59,2
actieve bevolking in ruime zin (15-64)	134,3	128,2	133,8	63,4	65,2	67,0	68,5
- waarvan: klasse 50-64	26,8	101,8	192,6	39,2	42,4	46,8	53,2
officiële actieve bevolking (15-64)	132,2	62,7	76,7	62,4	64,1	64,9	65,6
- waarvan: klasse 15-49	107,5	26,4	-58,8	71,8	72,5	73,9	74,3
- waarvan: klasse 50-64	24,7	36,3	135,5	35,0	37,9	38,6	42,7

a. Bevolking uitgezonderd effect regularisaties.

...dan van de officiële actieve bevolking

Omdat het aantal oudere werklozen sterk blijft stijgen gedurende de projectieperiode, ligt de toename van de officiële actieve bevolking¹ (+76 700 personen) en van de officiële activiteitsgraad (+0,7 procentpunt) beduidend lager. Nochtans geldt ook hier dat de stijging van de activiteitsgraad veel meer uitgesproken is in de oudere leeftijdsklassen (van 38,6 % naar 42,7 %) dan elders (van 73,9 % naar 74,3 %).

C. Werkgelegenheid en arbeidsduur

Een aanzienlijke groei van de werkgelegenheid...

Tijdens de projectieperiode zou de binnenlandse werkgelegenheid toenemen met in totaal 221 000 banen, wat een gemiddelde stijging inhoudt van 0,9 % per jaar, te vergelijken met de toename die sinds 1996 wordt vastgesteld. Bij de overheid² zouden slechts 11 000 extra banen gecreëerd worden, dankzij de verder doorgevoerde arbeidsherverdeling (deeltijdse loopbaanonderbreking), de *doorstromingsprogramma's* en de creatie van 2 000 *Rosetta*-banen in het begin van de periode.

De activeringsmaatregelen ("*dienstenbanen*" en "*PWA*") die in 1999 een grote impact hebben gehad, zouden op middellange termijn nog slechts 7 900 banen creëren. Dat is een voorzichtige hypothese die rekening houdt met het verloop van de werkgelegenheid en de werkloosheid in de projectieperiode.

De koppeling van bijdrageverminderingen aan bijkomende werkgelegenheid in de "*non-profit*"-sector zou meer dan 9 500 jobs opleveren tijdens de projectieperiode. Opnieuw is het grootste effect merkbaar in het begin van de periode, omdat de reeds bestaande *Sociale Maribel* verder versterkt wordt in 2000.

1. Concept FMTA: werkenden plus actief werkzoekenden.
2. Het INR heeft de inhoud van het begrip "werkgelegenheid bij de overheid" gherdefinieerd op twee punten. Aan de ene kant stijgt de werkgelegenheid bij de overheid omdat sommige banen die tot nu toe bij de relevante bedrijfstakken uit de privé-sector (bijvoorbeeld cultuur) werden gerangschikt, nu bij de overheidssector gerekend worden. Aan de andere kant werden bepaalde programma's ter vermindering van de werkloosheid die traditioneel worden gerangschikt bij de overheid, overgeheveld naar bepaalde bedrijfstakken binnen de privé-sector. Per saldo steeg de werkgelegenheid in de overheidssector met ongeveer 20 000 personen (in 1999).

...vooral in de marktsector

Naast de impact van de "Sociale Maribel" en de activeringsmaatregelen zou de werkgelegenheid in de marktsector, tegen 2005 toenemen met meer dan 195 000 eenheden wat meer dan 88 % van de stijging van de binnenlandse werkgelegenheid vertegenwoordigt. Het gaat vooral om loon- en weddetrekkenden. Die stijging van de werkgelegenheid wordt in de eerste plaats ondersteund door de toename van de toegevoegde waarde in de marktsector (gemiddeld 2,9 % per jaar – zie tabel 17).

TABEL 17 - Arbeidsvolume en werkgelegenheid in de marktsector
(gemiddelde jaarlijkse groeivoet in percent)

	1981-1990	1991-1995	1996-1999	2000-2005
Reële toegevoegde waarde	2,2	1,3	2,5	2,9
Arbeidsproductiviteit per uur	2,4	1,9	2,0	1,9
Arbeidsvolume	-0,4	-0,9	0,3	0,8
Binnenlandse werkgelegenheid	0,2	-0,3	0,6	1,1

De groei blijft arbeidsintensief...

De productiviteitsstijging per uur zou beperkt blijven tot gemiddeld 1,9 % per jaar (met een conjunctureel bepaalde heropleving van 2,2 % in het jaar 2000). Dat impliceert een economische groei die net zo arbeidsintensief is als in de jaren negentig. De impact op de arbeidsmarkt vanwege de gunstige macro-economische context wordt dus versterkt door de weerslag van het structurele arbeidsmarktbeleid uit de jaren negentig.

In de ontwikkeling van de productiviteitstoename spelen twee factoren een belangrijke rol. Enerzijds zou de stijging van de reële arbeidskosten een gematigd verloop kennen, ingevolge de toepassing van de wet ter bevordering van de werkgelegenheid en ter vrijwaring van de concurrentiekracht en door de vermindering van de werkgeversbijdragen¹. Anderzijds zouden een aantal minder productieve jobs worden gecreëerd via de activeringsprogramma's, waardoor de macro-economische productiviteitsgroei geremd wordt.

...en de deeltijdarbeid neemt verder toe

De gemiddelde arbeidsduur per baan zou blijven dalen, enkel en alleen als gevolg van de toename van het aantal deeltijdse banen². Het aandeel van de deeltijdse arbeid in de totale loontrekkende werkgelegenheid bij de ondernemingen zou stijgen van 18,4 % in 1999 tot ongeveer 22 % in 2005. De toename van de deeltijdse arbeid geldt weliswaar in alle bedrijfstakken, maar blijft toch vooral een aangelegenheid van de dienstensector. Zowel het groeiende succes van de deeltijdse loopbaanonderbreking die tegen 2005 voor meer dan 80 000 loontrekkenden zou kunnen gelden, als het akkoord over het einde van de loopbaan van het paramedisch personeel, zou tot die ontwikkeling bijdragen. In de gezondheidssector zou het aantal deeltijdse banen stijgen van bijna 42 % in 1999 tot ongeveer 47 % in 2005.

Het arbeidsvolume in uren zou dus minder sterk toenemen dan de hoofdelijke werkgelegenheid (0,8 % tegenover 1,1 % gemiddeld per jaar).

1. Zie afdelingen E en F.
2. In deze vooruitzichten wordt verondersteld dat de jaarlijkse conventionele arbeidsduur niet verder zou afnemen tussen 2000 en 2005.

De sectorale opsplitsing van de werkgelegenheid (tabel 18) toont aan dat de werkgelegenheid in de tertiaire sector verder uitbreidt. De werkgelegenheid bij de marktdiensten zou toenemen met 229 000 eenheden tijdens de projectieperiode. In de verwerkende nijverheid zouden echter 17 000 jobs verloren gaan wat in vergelijking met het recente verleden een duidelijk kleiner verlies aan werkgelegenheid betekent.

Na een stagnering in de jaren negentig, zou het aantal banen in de bouwsector terug toenemen, met gemiddeld 0,7 % per jaar.

Bij de marktdiensten wordt de evolutie per subsector gekenmerkt door een zekere heterogeniteit. In relatieve termen zou de werkgelegenheid vooral sterk toenemen in de bedrijfstakken gezondheidszorg (+ 2,4 % per jaar; 37 000 bijkomende jobs in de projectieperiode) en overige marktdiensten (+ 3,0 % per jaar; 155 000 extra banen). Deze bedrijfstakken verhogen hun aandeel in de bijdrageverminderingen (Sociale Maribel). De overige marktdiensten genieten daarnaast ook van de activeringsmaatregelen; zij krijgen het grootste gedeelte van de extra banen die voortvloeien uit deze maatregelen. Dat verklaart de bijzonder lage productiviteitstoename per hoofd in deze sector, vooral in het begin van de periode.

Bijna alle 213 000 banen die in de marktsector zouden gecreëerd worden, gaan naar loontrekkenden. Het aantal zelfstandigen zou in de projectieperiode slechts toenemen met 14 000 personen¹.

---

1. De totale werkende beroepsbevolking stijgt in totaal met 227 000 eenheden, omdat de binnenlandse werkgelegenheid toeneemt met 221 000 eenheden en het saldo van de uitgaande en inkomende grensarbeid stijgt met 6 000 eenheden.

TABEL 18 - De binnenlandse werkgelegenheid per bedrijfstak (op 30 juni, in duizenden personen)

	1990 1980	1995 1990	1999 1995	2005 1999	1980	1990	1999	2005
Landbouw	-20	-11	-7	-6	117	97	80	74
Industrie	-214	-94	-27	-9	1 244	1 030	908	899
- Energie	-23	-5	-1	-2	61	38	32	30
- Verwerkende nijverheid	-139	-93	-23	-17	908	769	654	637
- Bouw	-53	3	-3	10	275	223	222	232
Verhandelbare diensten	300	64	111	229	1 572	1 872	2 047	2 276
- Vervoer en communicatie	-16	-3	8	13	276	260	265	278
- Handel en horeca	41	-15	-10	25	588	628	603	629
- Krediet en verzekeringen	17	-12	-2	-1	125	142	128	126
- Gezondheidszorg	52	12	22	37	157	209	243	280
- Overige marktdiensten	207	82	93	155	426	633	808	963
Niet-verhandelbare diensten	-2	-12	54	8	767	765	807	815
- Overheid	15	-13	33	11	664	679	699	709
- Overige niet-verhandelbare diensten ^a	-17	1	21	-3	103	86	109	106
Binnenlandse werkgelegenheid	64	-52	131	221	3 700	3 764	3 843	4 064
Marktsector	66	-40	77	213	2 933	2 999	3 036	3 249
waarvan:- loontrekkenden	-2	-64	84	199	2 327	2 324	2 344	2 543
- zelfstandigen	69	24	-7	14	606	675	692	706
p.m. activering	0	0	22	8	0	0	22	30

a. Het INR wijzigde haar classificatie, en rekent de pwa-werkgelegenheid nu tot deze bedrijfstak, samen met het huispersoneel.

D. Arbeidsreserve en werkloosheid

De forse werkgelegenheidsgroei gedurende de projectieperiode suggereert een zekere verkrapping van de arbeidsmarkt. Tabel 19 geeft de evolutie van de arbeidsreserve en van de werkloosheid die volgen uit de evolutie van het potentieel arbeidsaanbod (afdeling A), de actieve bevolking (afdeling B) en de werkgelegenheid (afdeling C).

Een nog altijd grote arbeidsreserve...

Uit deze tabel blijkt dat, ondanks de forse toename van de werkgelegenheid, de arbeidsmarkt nog steeds gekenmerkt blijft door een grote mate van onderbenutting van het arbeidspotentieel. Gegeven de toename van het potentiële arbeidsaanbod met 125 000 personen (afdeling A), zou de globale arbeidsreserve (hier gemeten als officiële werkloosheid plus oudere werklozen en bruggepensioneerden) slinken met meer dan 100 000 personen. Toch zou zij nog steeds 630 000 personen bedragen aan het einde van de projectieperiode. De graad van arbeidsreserve zou met 2,6 procentpunt dalen, maar toch nog altijd 13,3 % bedragen op het einde van de periode.

TABEL 19 - Arbeidsreserve en werkloosheid (in duizenden)

	Gecumuleerde wijziging			Niveau			
	95-90	99-95	05-99	90	95	99	05
1. werkende bevolking (15-99)	-51,9	135,6	226,7	3 814,5	3 762,7	3 898,3	4 125,0
2. arbeidsreserve (15-64)	185,7	-30,5	-102,4	577,6	763,3	732,8	630,4
3. werkloosheid in ruime zin (15-64)	192,7	-14,7	-93,3	436,4	629,0	614,4	521,1
4. officiële werkloosheid (15-64)	190,6	-80,2	-150,5	364,7	555,3	475,1	324,6
graad (%) van arbeidsreserve (2)/(1+2)	3,7	-1,0	-2,6	13,2	16,9	15,8	13,3
werkloosheidsgraad (%) in ruime zin (3)/(1+3)	4,1	-0,7	-2,4	10,3	14,3	13,6	11,2
officiële werkloosheidsgraad (%) (4)/(1+4)	4,1	-2,0	-3,6	8,7	12,9	10,9	7,3

...maar toch zou de officiële werkloosheid beduidend afnemen

De werkloosheid in ruime zin (actief werkzoekenden plus oudere werklozen) daalt iets minder snel, en zou nog 521 000 personen bedragen in 2005, wat overeenkomt met een werkloosheidsgraad in ruime zin van 11,2 %, nog steeds boven het niveau dat reeds in 1990 - op het einde van de vorige periode van hoogconjunctuur - werd bereikt. Omdat het aantal oudere werklozen gevoelig toeneemt (met 57 000 personen; zie afdeling B), zou de daling van de officiële werkloosheid (met 150 000 personen) weliswaar beduidend sneller verlopen, en zou de officiële werkloosheidsgraad dalen tot 7,3 % aan het einde van de periode.

Tabel 20 geeft een beter inzicht in de evolutie van de arbeidsmarkt naar grote leeftijdsklassen.

TABEL 20 - Arbeidsreserve, werkloosheid en werkgelegenheid per leeftijdsklasse (in duizenden)

	Gecumuleerde wijziging			Gemiddelde jaarlijkse wijziging		
	95-90	99-95	05-99	95-90	99-95	05-99
klasse 50-64						
1. potentieel arbeidsaanbod	19,9	86,2	183,6	4,0	21,5	30,6
2. brugpensioenen	-6,9	-15,8	-9,1	-1,4	-3,9	-1,5
3. oudere werklozen	2,1	65,5	57,1	0,4	16,4	9,5
4. officiële werkloosheid ^a	21,1	-31,4	6,8	4,2	-7,8	1,1
5. werkende bevolking (1-2-3-4)	3,6	67,7	128,7	0,7	16,9	21,4
klasse 15-49						
1. actieve bevolking	107,5	26,4	-58,8	21,5	6,6	-9,8
2. werkende bevolking	-62,0	75,5	98,4	-12,4	18,9	16,4
3. werkloosheid (1-2)	169,5	-49,0	-157,2	33,9	-12,3	-26,2

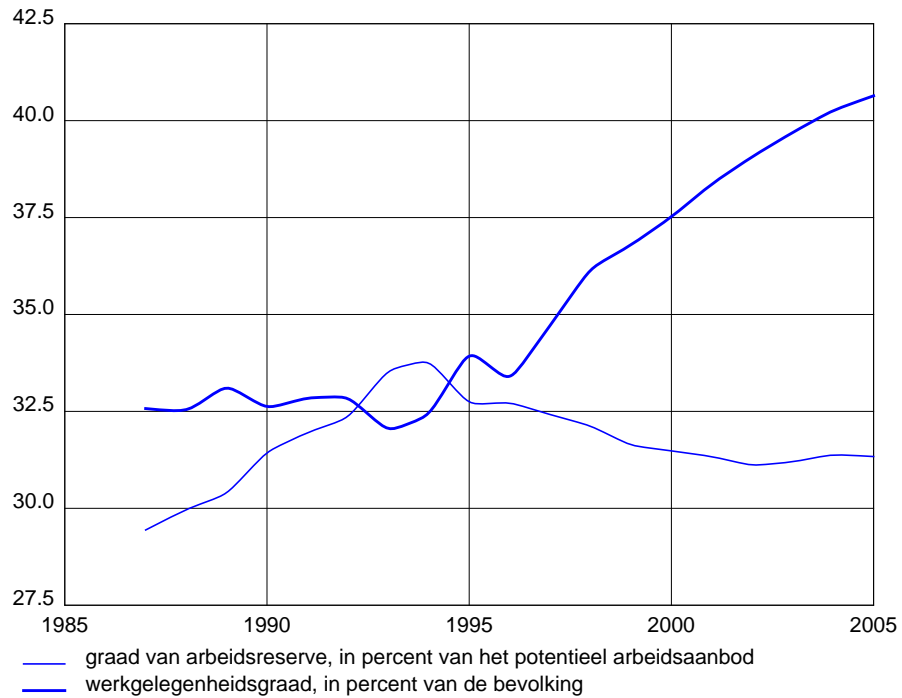
a. De officiële werkloosheid is - met de opkomst van het statuut van oudere werkloze - zeer laag in de klasse 50-64 jaar. Bij hypothese werd de officiële werkloosheidsgraad constant verondersteld gedurende de projectieperiode.

Bij de ouderen neemt de werkende bevolking gevoelig toe...

De leeftijdsklasse 50-64 zou een groot gedeelte van de extra arbeidsplaatsen voor haar rekening nemen. De werkende bevolking van 50 tot 64 jaar stijgt met 129 000 personen op 6 jaar, bij een toename van de totale werkende bevolking met 227 000 personen. De verdere verhoging van de werkgelegenheidsgraad in deze leeftijdsklasse (figuur 11) heeft vooral te maken met de toename van de graad van

potentieel arbeidsaanbod, aangezien de graad van arbeidsreserve slechts licht daalt. De klasse 50-64 absorbeert gestaag zo'n 21 000 bijkomende arbeidsplaatsen per jaar gedurende de projectieperiode, niettegenstaande de eerder behoudende hypothesen inzake evolutie van brugpensioenen en oudere werklozen (zie afdeling B).

FIGUUR 11 - Arbeidsreserve en werkgelegenheid (50-64 jaar)

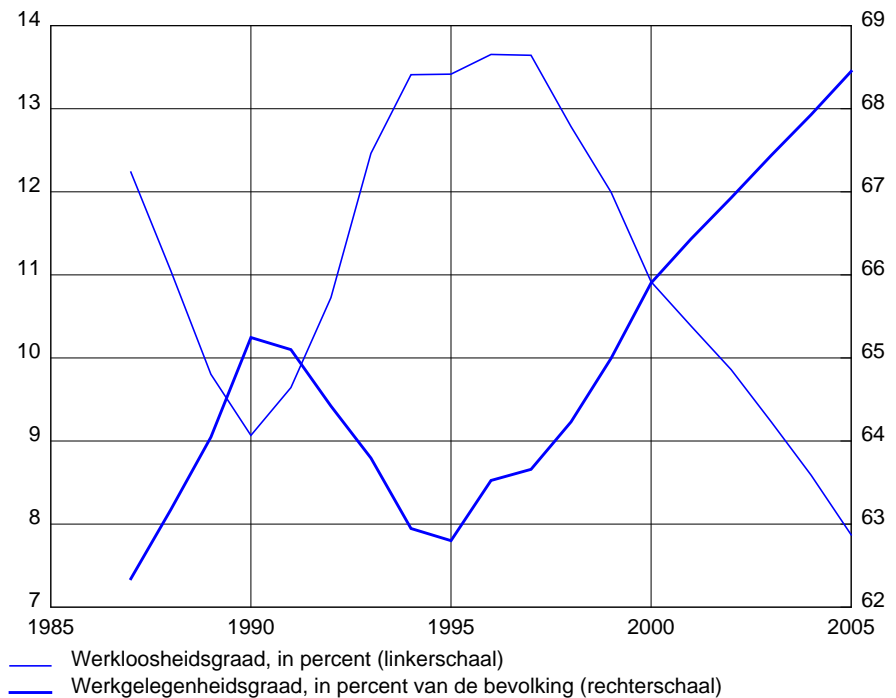
...terwijl in de overige leeftijdsklassen de beschikbare reserve slinkt

De toename van de werkende bevolking in de leeftijdsklasse 15-49 zou op middellange termijn 98 000 personen bedragen. Omdat de actieve bevolking in deze leeftijdsklasse daalt met 60 000 personen, zou de werkloosheid er met afgerond 157 000 personen afnemen. De werkloosheidsgraad zou in 2003 (met 9,2 %) terugvallen op ongeveer het niveau uit 1990 (9,1 %), en zou vervolgens verder dalen tot 7,9 % in 2005 (figuur 12).

Dit scenario houdt in dat de samenstelling van de werkloosheid in ruime zin drastisch verandert: het aandeel van de oudere werklozen binnen de werkloosheid in ruime zin zou toenemen van 22,7 % naar 37,7 % (binnen de uitkeringsgerechtigde werklozen zou het aandeel van de oudere werklozen zelfs oplopen van 24,9 % tot 41,5 %). Het houdt eveneens een zekere verkrapping in van de arbeidsmarkt voor de 15-49 jarigen, die nochtans verzoenbaar blijft met de overige hypothesen waarop deze projectie steelt.

FIGUUR 12 - Werkloosheid en werkgelegenheid (15-49 jaar)

Houdt men echter rekening met de regionale diversiteit op de arbeidsmarkt, dan zou die verkrapping wel voor bepaalde problemen kunnen zorgen. Het is dan niet uitgesloten dat de extra druk op de arbeidsmarkt zich vertaalt in een toename van de interregionale mobiliteit, meer vervroegde intredes op de arbeidsmarkt (zie afdeling A) of in een daling van de uittredingsgraden in de leeftijdsklasse 50-64. De druk zal dan ook toenemen om een groter deel van de beschikbare loonmarge aan te wenden ter financiering van diverse vormen van loopbaanverlenging. Dit aspect van de problematiek kon niet verder worden uitgediept binnen het kader van deze projectie. In elk geval ligt er daarnaast ook een belangrijke rol in het verschieft voor een verdere versterking van een politiek van actief arbeidsmarktbeleid, die de nadruk legt op verhoogde participatie enerzijds en (permanente) vorming anderzijds.

E. Verminderingen van sociale bijdragen

Bijkomende bijdrageverminderingen...

De basisprojectie houdt rekening met die wijzigingen in de wetgeving die vaststaan en concreet zijn. Zij bevat dus de bestaande maatregelen ter vermindering van de sociale bijdragen, waaronder de bijkomende verminderingen beslist in het kader van de begroting 2000 en hun evolutie op middellange termijn.

In België, zoals in veel andere lidstaten van de Europese Unie en in het bijzonder bij onze belangrijkste handelspartners, worden extra verminderingen van de verplichte heffingen overwogen. In de regeringsverklaring wordt eenzelfde vermindering van de werkgeversbijdragen zoals in 2000 in het vooruitzicht gesteld (in 2002). Met die plannen wordt in de basisprojectie geen rekening gehouden. In dat verband moet er wel op gewezen worden dat de begrotings-

marges waarover België zou beschikken groter zijn dan bij onze drie belangrijkste handelspartners, dankzij een snellere toename van het vorderingsoverschot.

De bijdrageverminderingen die in de basisprojectie vervat zijn, worden weergegeven in tabel 21.

TABEL 21 - Verminderingen van werkgeversbijdragen 1998-2005 (in miljarden BEF)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005 1999
Onvoorwaardelijke	41,4	50,4	90,4	105,8	110,3	114,8	119,3	120,5	70,0
Lage lonen	15,1	3,6	-	-	-	-	-	-	-
Maribel	26,3	6,2	-	-	-	-	-	-	-
Structurele maatregel	0,0	40,7	90,4	105,8	110,3	114,8	119,3	120,5	70,0
Voorwaardelijke	24,2	19,0	26,6	32,0	34,4	35,7	36,2	36,8	17,8
Banenplan	4,4	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	0,0
Plan plus 1/2/3	3,5	3,8	3,9	4,1	4,1	4,2	4,3	4,4	0,6
Sociale Maribel ^a	4,1	8,0	11,3	14,3	16,0	16,7	17,1	17,6	9,5
Arbeidsherverdeling	11,5	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2	0,1
Varia	0,7	1,8	6,0	8,2	8,9	9,3	9,4	9,4	7,6
Totaal (ondernemingen)	65,6	69,4	117,0	137,8	144,7	150,5	155,5	157,3	87,8
Algemeen totaal (overheidssector meegerekend)	71,3	76,6	123,8	144,8	151,9	157,6	162,7	164,5	87,9

- a. In de nieuwe regels van de nationale boekhouding die door het INR worden gebruikt, worden de Sociale Maribel-verminderingen ingeschreven als subsidies aan ondernemingen. In de overige hoofdstukken van deze tekst worden zij als dusdanig behandeld. Omdat deze subsidies voor de werkgelegenheid bestemd zijn, worden ze voor de duidelijkheid echter behouden in bovenstaande tabel over de verminderingen van werkgeversbijdragen; het gaat hier immers de facto om een vermindering van de loonkost.

...vooral in het begin van de periode

De bijkomende structurele vermindering gaat in vanaf 2000. Omdat de forfaitaire vermindering voor een bediende daarna geleidelijk opschuift tot het niveau van de vermindering voor een arbeider, neemt het totale bedrag van structurele verminderingen nog verder toe na 2001. De opsplitsing van de verminderingen per bedrijfstak zou niet fundamenteel wijzigen. Nochtans stelt men een zekere herverdeling van de totale (aangroeiende) enveloppe vast in het voordeel van de bedrijfstak "banken en verzekeringen" en ten koste van de bedrijfstakken "bouw" en "consumptiegoederen".

De tweede belangrijke beslissing heeft betrekking op de "Sociale Maribel", waar het forfait per werknemer vanaf 2000 verder wordt opgetrokken. Deze maatregel komt de gezondheidszorg, de paramedische sociale zorg en de socio-culturele sector ten goede. De effectief gebruikte enveloppe zou 16 miljard BEF kunnen bedragen in 2002 en bijna 18 miljard tegen 2005.

Daarnaast wordt er ook rekening gehouden met de overige maatregelen genomen in het kader van de begroting 2000: de vermindering van de werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid in het kader van het Rosetta-plan (5,3 miljard¹), de bijkomende enveloppe om de werkloosheidsvallen te bestrijden

1. Op kruissnelheid, vanaf 2003.

(1 miljard¹) en de bijkomende daling van de persoonlijke bijdragen op lage lonen (7,9 miljard¹).

In totaal zouden de verminderingen van werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid in de ondernemingssector in 2005 ongeveer 157 miljard BEF belopen. Dit bedrag vertegenwoordigt niet minder dan 4,4 % van de brutoloonmassa van de ondernemingen op het einde van de periode.

F. Loonvorming

Naleving van de macro-economische loonnorm...

In het kader van de wet ter bevordering van de werkgelegenheid en ter vrijwaring van de concurrentiekracht zijn de sociale partners het eens geworden over een macro-economische loonnorm. Volgens die norm mag de nominale uurloonkost (globaal gezien) niet sneller stijgen dan het gewogen gemiddelde van de loonkost in Frankrijk, Duitsland en Nederland. In deze projectie wordt aangenomen dat de loonnorm op middellange termijn wordt nageleefd, zodat de competitiviteitswinst die in 1999-2000 ten opzichte van de drie handelspartners geboekt werd, gevrijwaard blijft. De mogelijkheid tot normoverschrijding die toegelaten is door het centraal akkoord in de sectoren die veel werkgelegenheid creëren of bijzondere inspanningen leveren op het vlak van vorming, wordt hier niet onderzocht.

TABEL 22 - Evolutie van de loonkost in de marktsector
(gemiddelde jaarlijkse groeivoet in percent)

	1980 1990	1990 1995	1995 1999	2000	2001	2001 2005	1999 2005
Nominale bruto-uurloon	5,1	4,6	2,2	3,3	3,1	3,6	3,5
Impliciete bijdragevoet sociale zekerheid werkgevers	0,8	0,1	0,0	-1,6	-0,5	-0,1	-0,4
Nominale loonkost per uur	5,8	4,8	2,4	2,1	2,8	3,5	3,1
Reële loonkost per uur	1,4	2,4	1,0	0,6	1,5	1,8	1,6
Reële loonkost per eenheid product	-1,1	0,1	-0,9	-1,2	-0,8	-0,1	-0,4

...binnen een zekere versnelling van de loonstijgingen in de Eurozone

De daling van de werkloosheid zou leiden tot een zekere versnelling van de loonstijging in de eurozone. Zonder nieuwe belangrijke impulsen voor een verdere vermindering van de verplichte heffingen op arbeid, zou de jaarlijkse groeivoet van de nominale loonkost per uur in de marktsector geleidelijk stijgen tot 3,7 % (2005) op middellange termijn. Dat geldt zowel voor België als voor onze drie belangrijkste handelspartners (in 2000 zou de stijging 2,1 % bedragen in België en 2,3 % bij onze drie belangrijkste handelspartners). In reële termen zou de toename van de loonkost per uur beperkt blijven tot 1,6 % per jaar, wat lager is dan de verwachte productiviteitswinst per uur. Met andere woorden, de reële loonkost per eenheid product zou jaarlijks met 0,4 % dalen, wat de prijscompetitiviteit van onze ondernemingen ten goede komt.

1. Op kruissnelheid, vanaf 2001.

Dit scenario heeft echter met heel wat onzekerheden af te rekenen. In sommige marktsegmenten zouden groeiende spanningen kunnen leiden tot een hogere macro-economische loonstijging, die in de hand wordt gewerkt door de vergrijzing van de werkgelegenheid. Het is moeilijk in te schatten in hoeverre deze hypothese bewaarheid zal worden. Dit fenomeen zou zich ook kunnen voordoen bij onze drie handelspartners.

De impliciete bijdragevoet van de werkgevers aan de sociale zekerheid zou in 2000 sterk dalen (- 1,6 procentpunt op één jaar tijd). In 2001 is de daling niet verwaarloosbaar (- 0,5 procentpunt) en in de periode die volgt, verloopt de daling minder snel (gemiddeld - 0,08 procentpunt per jaar tussen 2001 en 2005). Die evolutie wordt verklaard door de nieuwe maatregelen ter vermindering van de werkgeversbijdragen waartoe de federale overheid heeft besloten en die grotendeels van kracht werden op 1 april 2000 (zie afdeling E).

Een sterkere toename van het bruto-loon dan van de loonkost

Het brutoloon zou tijdens de projectieperiode sneller stijgen dan de loonkost (respectievelijk 3,5 % en 3,1 % per jaar). De - in vergelijking met onze drie concurrenten - matigere stijging van de loonkost in België tijdens de periode 1999-2000 (het verschil wordt geraamd op ongeveer 1 %) vloeit vooral voort uit de sterke verminderingen van de werkgeversbijdragen. Deze winst op het vlak van de looncompetitiviteit wordt als verworven beschouwd, en zou geen inzet vormen bij de onderhandelingen over het centraal akkoord 2001-2002, die vanaf september 2000 zullen worden gevoerd.

Vanaf 2001 zou de groeivoet van de Belgische nominale uurloonkost gelijke tred houden met de gemiddelde groeivoet bij onze drie handelspartners, en niet langer de groeivoet van het brutoloon. Deze werkhypothese wordt verklaard door:

- de aanhoudend sterke economische groei en sterkere spanningen op de arbeidsmarkt omwille van de gunstige evolutie van de werkgelegenheid;
- de harmonisatie van de weddenscalen van het paramedisch personeel van de rusthuizen voor bejaarden, de rust- en verzorgingstehuizen en de verpleging aan huis (onderdeel van de bedrijfstak "overige marktdiensten" in het model). Die harmonisatie leidt tot een geleidelijke stijging van de brutolonen die zou kunnen oplopen tot 8,6 miljard tegen 2005;
- de loonherwaardering in de gezondheidszorg en het akkoord rond de einde-loopbaanproblematiek in deze bedrijfstak, waardoor de lonen zouden verhogen met 5,8 miljard vanaf 2002.

Ondanks de nieuwe context zou de prijscompetitiviteit op macro-economisch niveau worden gevrijwaard en blijft de reële ontwikkeling van de loonkost verenigbaar met de verwachte productiviteitswinst. De inflatie stijgt geleidelijk vanaf 2002, maar zou onder de 2 % blijven (1,7 % in 2005).

Overheidsfinanciën

De vooruitzichten voor de overheidsfinanciën bevestigen de middellangeter-mijnontwikkelingen die reeds een jaar geleden voorspeld waren¹. In een scenario van ongewijzigd beleid, dat rekening houdt met de recentste maatregelen op voorwaarde dat ze effectief zijn goedgekeurd², stijgt het vorderingenoverschot tussen 1999 en 2005 jaarlijks met gemiddeld 0,5 % van het bbp. In 2001 wordt het begrotingsevenwicht bereikt en zelfs overschreden (0,2 % van het bbp) en in 2005 bedraagt het vorderingenoverschot 2,4 % van het bbp. Die ontwikkeling is deels het gevolg van de gunstige economische context.

Op korte termijn wordt de afbouw van het tekort (van 0,7 % van het bbp in 1999 tot 0,1 % in 2000) versneld door de sterke conjunctuur. De vermindering van het structurele tekort verloopt trager: van 0,5 % van het bbp in 1999 tot 0,4 % in 2000. Het structurele tekort zou vrijwel verdwijnen in 2001 en vanaf 2002 ontwikkelt zich een beduidend structureel overschot.

Het primair saldo stijgt van 6,4 % van het bbp in 1999 tot 7,5 % van het bbp in 2005 als gevolg van een aanzienlijke daling van het aandeel van de primaire uitgaven in het bbp (2 % van het bbp minder in 6 jaar tijd) en dit ondanks de vermindering van de globale fiscale en parafiscale druk (0,7 % van het bbp minder gedurende dezelfde periode). Die verbetering geldt enkel voor Entiteit I: het primair saldo van de federale overheid stijgt elk jaar vanaf 1999 en ook het primair saldo van de sociale zekerheid, dat nochtans wordt beïnvloed door de maatregelen inzake bijdragevermindering, is in 2005 groter dan in 1999. Het primair saldo van Entiteit II daarentegen (lagere overheid, gemeenschappen en gewesten) daalt.

De rentelasten, die verminderen met 2 % van het bbp in 6 jaar tijd, dragen meer bij tot de verbetering van het vorderingenoverschot dan het primair overschot. De daling van de rentelasten volgt uit de vermindering van de overheidsschuld, die zelf in de hand wordt gewerkt door de verbetering van het primair overschot. De schuld van de federale overheid zou in 2004 onder de 10 000 miljard liggen en zou in 2005 80 % van het bbp bedragen.

1. Zie Federaal Planbureau, "Economische vooruitzichten 1999-2004, april 1999.

2. Maatregelen waarvan de timing en de modaliteiten bekend waren eind maart 2000 (datum waarop deze projectie werd afgerond).

A. Algemene ontwikkeling

Bij ongewijzigd beleid stijgt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid tussen 1998 en 2005. Het tekort van de gezamenlijke overheid, dat in 1999 al tot 0,7 % van het bbp verminderd was¹, zou in 2001 verdwijnen en het saldo zou vanaf 2002 ronduit positief worden. Het vorderingenoverschot zou op het einde van de projectieperiode 2,4 % van het bbp bedragen. In 1999 zou alleen de verlaging van de rentelasten in percent van het bbp bijdragen tot de vermindering van het tekort. Vanaf 2000 versterkt de toename van het primair overschot in percent van het bbp de verbetering van het vorderingenoverschot.

TABEL 23 - Rekening van de overheid
(in percent van het bbp)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1. Primair saldo	6,6	6,4	6,6	6,7	6,9	7,2	7,3	7,5
A. Geconsolideerde ontvangsten	45,6	45,6	45,2	44,9	44,8	44,8	44,7	44,7
a. Belastingen	31,0	31,0	31,2	31,0	31,0	30,9	30,9	30,9
b. Socialezekerheidsbijdragen	13,4	13,4	13,0	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
c. Overige ontvangsten (incl. verkoop van activa)	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
B. Finale primaire uitgaven	38,9	39,3	38,6	38,2	37,9	37,6	37,4	37,2
a. Rechtstreekse uitgaven	11,8	12,0	11,9	11,6	11,4	11,4	11,3	11,3
- Lonen	8,6	8,6	8,5	8,4	8,3	8,2	8,1	7,9
- Nettoaankopen van goederen en diensten	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
- Bruto-investeringen	1,6	1,7	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,7
b. Overdrachten	27,1	27,3	26,7	26,6	26,5	26,3	26,1	25,9
- aan de gezinnen en izw's	23,5	23,6	23,1	23,0	22,9	22,8	22,7	22,5
- aan de ondernemingen	2,8	2,9	2,8	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5
- aan het buitenland	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
2. Rentelasten	7,7	7,1	6,8	6,5	6,2	5,8	5,4	5,1
3. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	-1,0	-0,7	-0,1	0,2	0,8	1,3	1,9	2,4
Ontvangsten: reële groei in percent ^a	3,9	2,5	1,9	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5
a. Belastingen	5,0	2,5	3,3	2,6	2,3	2,5	2,5	2,5
b. Socialezekerheidsbijdragen	2,1	2,1	-0,6	1,9	2,4	2,6	2,7	2,9
c. Overige ontvangsten (incl. verkoop van activa)	-3,0	5,6	-6,4	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6
Primaire uitgaven: reële groei in percent ^a	2,7	3,2	1,1	1,9	1,7	1,9	2,0	2,1
a. Rechtstreekse uitgaven	2,5	3,5	2,2	0,3	1,1	2,0	1,9	2,7
b. Overdrachten	2,7	3,1	0,7	2,6	1,9	1,8	2,1	1,8

a. Deflator: index van de kleinhandelsprijzen.

1. De vergelijking van de gegevens van 1999 met die van 1998 moet met de nodige voorzichtigheid gebeuren omdat de cijfers voor 1999 anticiperen op een aantal correcties die in de volgende versie van de nationale rekeningen met terugwerkende kracht zullen worden opgenomen. De cijfers voor 1998 die in dit document worden gebruikt, komen uit de jongste nationale rekeningen van juli 1999. De wijzigingen die tot nu toe bekend zijn, zouden niettemin geen effect hebben op het globale saldo van de overheidsfinanciën omdat zij mekaar compenseren (toename van de inkomens uit vermogen met 11,3 miljard en een stijging van de uitgaven met 11,1 miljard, waarvan 3,1 miljard bij de federale overheid en 8,0 miljard bij de lagere overheid).

In 1999, vermindering van het tekort ondanks de kost van de dioxinecrisis ...

Het vorderingentekort daalt in 1999 met 0,3 % van het bbp, ondanks de rechtstreekse (18,3 miljard) en onrechtstreekse gevolgen van de dioxinecrisis. Die vermindering is enkel te danken aan de aanzienlijke daling van de rentelasten (0,6 % van het bbp), zodat de achteruitgang van het primair overschot (met bijna 0,3 % van het bbp) gedeeltelijk wordt compenseerd. De primaire uitgaven namen immers toe met 0,4 % van het bbp¹ wat duidelijk meer was dan de stijging van de ontvangsten (0,1 % van het bbp). Let wel, de niet-fiscale ontvangsten voor 1999 omvatten ook de terugvordering van de Maribel-steun (14 miljard)².

...net als in 2000 ondanks nieuwe verminderingen van de socialezekerheidsbijdragen

De recente maatregelen ter vermindering van de arbeidskost leiden tot een daling van de bijdragen met 0,5 % van het bbp in 2000. De niet-fiscale ontvangsten dalen met 0,1 % van het bbp door het eenmalige karakter van de hierboven vermelde ontvangsten voor 1999. Niettemin verbetert het primair overschot met 0,2 % van het bbp dankzij het herstel van de belastingontvangsten (0,1 % van het bbp) als gevolg van de zeer gunstige economische groei en, vooral, van de daling van de primaire uitgaven (0,6 % van het bbp). De gematigde groei van de primaire uitgaven in 2000 (1,1 % in vaste prijzen) weerspiegelt de uitwerking van de eenmalige uitgaven in 1999 en is ook het gevolg van de beperkte stijging van de socialezekerheidsuitkeringen (0,6 %) tijdens datzelfde jaar (zie afdeling D). Gelet op de daling van de rentelasten zou het vorderingentekort met 0,5 % van het bbp afnemen en in 2000 0,1 % van het bbp bedragen.

Vanaf 2001, versterking van het primair overschot en het ontstaan van een vorderingenoverschot

De daaropvolgende jaren blijft het gewicht van de rentelasten in het bbp jaarlijks met 0,3 tot 0,4 % van het bbp afnemen. Omdat het primair overschot gemiddeld met 0,2 % toeneemt, verbetert het saldo van de overheidsfinanciën met afgerond 0,5 % per jaar en bedraagt het vorderingenoverschot in 2005 2,4 % van het bbp. De aangroei van het primair overschot komt doordat de groei van de totale ontvangsten groter is dan die van de primaire uitgaven, m.n. jaarlijks gemiddeld 2,4 % voor de ontvangsten en 1,9 % voor de uitgaven tussen 2001 en 2005, tegen constante prijzen (zie tabel 24).

Deze vooruitzichten zijn opgesteld bij ongewijzigd beleid. Zij bevatten alle recente maatregelen die voor de afsluitingsdatum duidelijk beslist zijn, d.i. met een duidelijke definiëring van de inhoud, de timing en de modaliteiten. Dit betekent dat de politiehervorming, het mobiliteitsbeleid of bijkomende verminderingen (na 2001) van de verplichte heffingen niet in rekening zijn gebracht.

Beknopt overzicht per deelsector van de overheid

De volgende afdelingen behandelen de algemene ontwikkeling van de fiscale ontvangsten (afdeling B) en de budgettaire vooruitzichten per deelsector (afdelingen C tot F). Tabel 24 geeft een overzicht van de componenten van het globale primair saldo per niveau. De finale primaire ontvangsten en uitgaven per deelsector bevatten geen interne transacties tussen de administraties (andere dan de overdrachten van belastingontvangsten), maar alleen de ontvangsten en uitgaven afkomstig van of bestemd voor de gezinnen en de izw's, de ondernemingen en het buitenland.

1. Als gevolg van de vergoedingen die aan de ondernemingen en de gezinnen (zelfstandige landbouwers) gestort werden, ter compensatie van de kosten van de dioxinecrisis, maar ook o.m. als gevolg van de forse toename van de investeringen van de lagere overheid.
2. Volgens de boekhoudkundige regels van het ESR moet zowel de terugbetaling van de Maribel-steun door de ondernemingen als de overheidssteun ter compensatie van de dioxinecrisis geboekt worden in het jaar waarin zij werden beslist, ongeacht het ogenblik van betaling.

TABEL 24 - Externe ontvangsten, finale primaire uitgaven en primair saldo per deelsector van de overheid

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	gemiddelde jaarlijkse verandering 2000-2005
Primair saldo in percent van het bbp	6,6	6,4	6,6	6,7	6,9	7,2	7,3	7,5	
a.Federale overheid	5,2	4,8	5,5	5,6	6,0	6,2	6,5	6,7	
b.Sociale zekerheid	0,4	0,4	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	
c.Gemeenschappen en gewesten	0,5	0,8	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4	
d.Lagere overheid	0,6	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,0	
Externe ontvangsten: reële groeivoeten ^a									
Gezamenlijke overheid	3,9	2,5	1,9	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5	2,4
a.Federale overheid	5,9	0,1	5,5	2,0	3,6	3,2	3,1	3,0	3,0
b.Sociale zekerheid	2,1	3,4	-0,5	2,0	2,4	2,7	2,7	2,9	2,5
c.Gemeenschappen en gewesten	4,8	4,5	-0,5	4,2	0,1	1,4	1,4	1,4	1,7
d.Lagere overheid	-0,9	3,6	3,8	-0,9	1,7	1,8	1,8	1,8	1,3
Finale primaire uitgaven: reële groeivoeten ^a									
Gezamenlijke overheid	2,7	3,2	1,1	1,9	1,7	1,9	2,0	2,1	1,9
a.Federale overheid	3,7	3,4	-1,7	1,5	-0,1	1,0	0,8	0,9	0,8
b.Sociale zekerheid	2,3	2,3	0,9	2,3	2,0	1,6	1,9	1,5	1,9
c.Gemeenschappen en gewesten	2,4	2,3	2,9	2,6	2,6	2,5	2,6	2,1	2,5
d.Lagere overheid	3,1	7,9	3,8	0,0	1,7	3,0	3,6	5,5	2,8

a. Deflator: index van de kleinhandelsprijzen.

Na een daling met 0,4 % van het bbp in 1999, wegens de extra uitgaven voor de dioxinecrisis en door de nulgroei van de ontvangsten in reële termen, stijgt het primair overschot van de federale overheid nadien continu (zie afdeling C).

Het primair overschot van de gemeenschappen en gewesten daarentegen, is in 1999 uitzonderlijk hoog maar daalt nadien (zie afdeling E).

De bijdragevermindering vanaf april 2000 zorgt in de sociale zekerheid voor een daling van het primair overschot in 2000 en 2001, temeer omdat de primaire uitgaven een afwijkende ontwikkeling vertonen tijdens die twee jaar. Vanaf 2003 herstelt het primair saldo zich omdat de bijdragen sterker toenemen dan de uitgaven (zie afdeling D).

Het primair saldo van de lagere overheid daalt licht vanaf 2000, maar sterk vanaf 2004, wanneer de investeringen versneld toenemen met het naderen van de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 (zie afdeling F).

Structureel begrotingsaldo

Het saldo van de overheid bevat een cyclische component wanneer de conjunctuur zorgt voor een afwijking tussen de economische activiteit en diens structurele trend. Tabel 25 geeft de ontwikkeling weer van de output gap, of m.a.w. het procentuele verschil tussen het bbp en zijn trendmatig niveau¹, en van de conjuncturele component van het begrotingsaldo².

De output gap is negatief in 1998 en 1999. Hoewel de groeivoet van het bbp in 1997 en in 1998 groter was dan zijn trendmatige groei, is de kloof die vooral in 1993 en 1996 is ontstaan nog steeds niet weggewerkt (zie ook hoofdstuk 3). Omdat het niveau van het bbp onder zijn trendmatig niveau ligt, bevat het begrotingsaldo van de overheid een negatieve conjuncturele component die in 1998 op 0,1 % van het bbp geraamd kan worden en in 1999 op 0,2 % van het bbp.

In 2000 ligt de economische groei daarentegen voldoende boven zijn trendmatige waarde, waardoor na 7 jaar opnieuw een positieve output gap wordt bekomen. De conjunctuur zorgt voor een vermindering van het overheidstekort met 0,2 % van het bbp, zowel in 2000 als in 2001. Het structurele tekort bedraagt 0,4 % van het bbp in 2000, waarna het structurele evenwicht omzeggens wordt bereikt in 2001.

TABEL 25 - Output gap en structureel overheidssaldo

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Economische groei en output gap (in percent)								
. Reële bbp-groei in de projectie	2,7	2,3	3,2	2,6	2,4	2,6	2,5	2,6
. Reële trendmatige bbp-groei	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	2,6
. Output gap	-0,2	-0,3	0,4	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3
Structureel overheidssaldo (in percent van het bbp)								
. Vorderingenoverschot in de projectie	-1,0	-0,7	-0,1	0,2	0,8	1,3	1,9	2,4
. Conjuncturele component van de ontvangsten	-0,1	-0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
. Conjuncturele component van de uitgaven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
. Conjuncturele component van het saldo	-0,1	-0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
. Structureel overheidssaldo	-0,9	-0,5	-0,4	0,0	0,6	1,2	1,7	2,2

Op middellange termijn blijft het structurele overschot 0,1 tot 0,2 % van het bbp lager dan het overschot in de projectie door het voortbestaan van een licht positieve output gap. De projectie van de output gap op middellange termijn moet evenwel met het nodige voorbehoud worden bekeken, omwille van de zwakke cycliciteit van de hypothesen over de internationale omgeving.

1. Het trendmatige bbp wordt berekend a.d.h.v. het voortschrijdende gewogen gemiddelde ("Hodrick-Prescott"-filter). De output gap is positief (negatief) wanneer het niveau van het bbp hoger (lager) is dan zijn trendmatig niveau.
2. De gebruikte methode komt van de Europese Commissie (zie "European Economy" no. 60, "The Commission Services' Method for the Cyclical Adjustment of Government Budget Balances", 1995), met specifieke parameters voor België.

B. Fiscale ontvangsten

Globale fiscale druk

In 1999 bedraagt de druk van de fiscale heffingen 32 % van het bbp, tegenover 31,9 % in 1998 (tabel 26). Die lichte toename is het gevolg van hogere productgebonden belastingen, vooral de btw, gecompenseerd door een gevoelige verlaging van de belastingen op de inkomens van de gezinnen en de vennootschappen.

Het aandeel van de belastingontvangsten in het bbp zou in 2000 32,1 % bedragen, 32 % in 2001 en zou op het einde van de projectieperiode stabiliseren op 31,8 %. Die quasi-stagnering op middellange termijn komt door de uitholling van de belastingontvangsten op producten en op de productie, gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van de inkomensbelastingen van de gezinnen.

De vermindering van de globale fiscale en parafiscale druk van 45,4 % van het bbp in 1998 en 1999 tot ongeveer 44,7 % van het bbp vanaf 2002 is vooral toe te schrijven aan de daling van de sociale bijdragen gedurende de eerste drie jaren van de projectie.

TABEL 26 - Fiscale heffingen per categorie (in percent van het bbp)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1. Belastingen op inkomen, vermogen, enz.	17,6	17,3	17,5	17,6	17,7	17,8	17,9	18,0
Belastingen op inkomen van gezinnen, zonder roerende voorheffing	12,6	12,4	12,5	12,6	12,7	12,8	13,0	13,1
Bevrijdende roerende voorheffing van de gezinnen	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Belastingen op inkomen van ondernemingen	3,5	3,3	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4
Overige	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0
2. Productgebonden belastingen	11,8	12,3	12,1	12,0	11,9	11,8	11,8	11,7
Btw	6,9	7,3	7,2	7,1	7,1	7,1	7,0	7,0
Accijnzen	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4	2,3	2,2
Douanerechten	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Overige	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
3. Belastingen op de productie	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8
Onroerende voorheffing	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
Overige	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
4. Belastingen op vermogen	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Totaal van de fiscale heffingen (geconsolideerd)	31,9	32,0	32,1	32,0	31,9	31,9	31,8	31,8
pm: geconsolideerde socialezekerheidsbijdragen excl. fictieve	13,4	13,4	13,0	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
pm: totaal van de verplichte heffingen	45,4	45,4	45,1	44,8	44,7	44,7	44,6	44,7

Belastingen op het gezinsinkomen zonder roerende voorheffing

De belastingen op het gezinsinkomen dalen in 1999 met 0,1 % van het bbp. De bedrijfsvoorheffing verminderde namelijk met 0,1 % van het bbp, na een sterke toename in 1998. Die ontwikkeling heeft te maken met boekhoudkundige redenen. Bovendien zijn de belastingschalen van de bedrijfsvoorheffing vanaf april 1999 opnieuw geïndexeerd. De terugbetalingen van de inkohiering stegen in 1999 met 0,1 % van het bbp, de voorafbetalingen van de personenbelasting bleven in percent van het bbp op hetzelfde peil en de plaatselijke opcentiemen op de personenbelasting namen door een inhaaleffect met 0,1 % van het bbp toe.

Vanaf 2000 zal de personenbelasting slechts door een paar minder belangrijke maatregelen beïnvloed worden. Het gaat om de vermindering met één procentpunt van de aanvullende crisisbelasting voor de lage inkomens vanaf het aanslagjaar 2000 (weerslag op de inkohiering vanaf 2000) en de belastingverlaging voor de Vlaamse belastingplichtigen (weerslag op de inkohiering vanaf 2001). Bijgevolg wordt de ontwikkeling van de ontvangsten grotendeels bepaald door de evolutie van de aanslagbasis en de progressiviteit van de belastingen.

De indexering van de parameters van de personenbelasting op basis van de gezondheidsindex, betekent nog niet dat de reële component van de groei van het gemiddeld belastbaar inkomen vrijgesteld is van de progressiviteit van de belastingen. In de projectie is de reële groei van het belastbaar inkomen per hoofd positief (ondanks het handhaven van de loonnorm), zodat de gemiddelde belastingvoet blijft toenemen. Bovendien blijft de aanslagbasis in percent van het bbp tijdens de hele periode op hetzelfde peil, mede door de toename van de werkgelegenheid.

Bijgevolg vertonen de belastingen op het gezinsinkomen vanaf 2000 een stijgende trend, die op middellange termijn wordt voortgezet. De bedoelde belastingen stijgen van 12,4 % van het bbp in 1999 tot 13,1 % van het bbp in 2005, d.i. een jaarlijkse toename met ongeveer 0,1 % van het bbp.

Loonwig in de sector van de ondernemingen

Tabel 27 geeft de weerslag van die toename op de structuur van de loonwig. In de sector van de ondernemingen stijgt de belasting op de lonen¹ van 19 % van de loonkosten in 1999 tot 20,7 % in 2005. Van die toename met 1,7 % is 0,3 punt toe te schrijven aan de stijging van de brutolonen in percent van de loonkosten als gevolg van de lagere sociale lasten. De overige 1,4 punt vloeit voort uit de progressiviteit van de belasting.

In totaal vermindert de loonwig (d.i. het verschil tussen de loonkost en het beschikbaar looninkomen) van 53,4 % van de loonkosten in 1999 tot 52,9 % in 2001 en klimt nadien tot 53,6 % in 2005. Op middellange termijn compenseert de stijging van de belastingen op de looninkomens dus ruimschoots de weerslag van de lagere socialezekerheidsbijdragen op de loonwig.

1. Het gaat hier om de jaarlijkse belasting op de lonen (aanslagjaren) en niet om de belasting in de betekenis van de nationale rekeningen.

TABEL 27 - Loonwig in de sector van de ondernemingen (in percent van de loonkost)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1. Loonkost	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2. Wettelijke werkgeversbijdragen zonder fictieve	19,7	19,7	18,8	18,6	18,5	18,5	18,4	18,5
3. Fictieve werkgeversbijdragen	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1
4. Extralegale werkgeversbijdragen	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0	3,9	3,9
5. Brutolonen (1-2-3-4)	74,0	74,1	74,9	75,2	75,3	75,4	75,5	75,5
6. Wettelijke werknemersbijdragen	8,3	8,4	8,3	8,3	8,4	8,4	8,4	8,4
7. Belastingen	18,9	19,0	19,5	19,8	20,0	20,2	20,5	20,7
8. Beschikbaar inkomen incl. vrije werknemersbijdragen (5-6-7)	46,7	46,6	47,1	47,1	47,0	46,8	46,7	46,5
9. Loonwig (1-8)	53,3	53,4	52,9	52,9	53,0	53,2	53,3	53,5
pm: loonwig zonder extralegale werkgeversbijdragen (9-4)	49,2	49,3	48,8	48,9	49,0	49,2	49,4	49,7

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting (tabel 26) daalt in 1999 met 0,2 % van het bbp tot 3,3 % van het bbp. Die daling is deels toe te schrijven aan eenmalige factoren die de belastbare bedrijfswinsten hebben aangetast¹. De daling volgt na zes jaar van uitzonderlijke groei, veroorzaakt door de stijging van de bedrijfsinkomsten in bbp-termen en door maatregelen ter handhaving van de gemiddelde aanslagvoet.

In 2000 komt de vennootschapsbelasting in bbp-termen opnieuw op het peil van 1998, een niveau dat ook nadien gehandhaafd blijft. Zowel de impliciete aanslagvoet als de aanslagbasis dragen hiertoe bij.

Roerende voorheffing van de gezinnen

De ontvangsten aan roerende voorheffing van de gezinnen nemen tijdens de projectieperiode met ongeveer 0,1 % van het bbp af en bereiken in 2005 0,5 % van het bbp. De daling is vooral toe te schrijven aan de roerende voorheffing op rente-inkomsten, die meer dan twee derde van het totaal vertegenwoordigt. Het aandeel van de activa waarvan de inkomsten niet aan roerende voorheffing onderworpen zijn, neemt immers toe in het financiële patrimonium van de gezinnen. Bovendien is er een lichte daling van het aandeel van de roerende inkomsten in percent van het bbp in 1999 en een stagnatie nadien.

De overige belastingen op inkomen, vermogen, enz. bestaan uit de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid en de verkeersbelasting ten laste van de gezinnen. Die belastingen blijven stabiel tijdens de beschouwde periode (ongeveer 0,9 % van het bbp).

1. Verrekening van minwaarden, dioxinecrisis.

Btw, accijnzen en andere productgebonden belastingen

De toename van de btw-ontvangsten met 0,4 % van het bbp in 1999 is deels toe te schrijven aan technische en eenmalige factoren¹. Bovendien werden de ontvangsten gunstig beïnvloed door zowel de ontwikkeling van de structuur van de particuliere consumptie als het einde van de btw-vermindering voor de bouw van bepaalde categorieën van woningen midden 1998, wat in 1999 voluit gespeeld heeft. Vanaf 2000 vertonen de btw-ontvangsten een trendmatige daling: hun belang in het bbp daalt van 7,3 % in 1999 tot 7 % in 2005. Die achteruitgang is het gevolg van het dalende aandeel van de particuliere consumptie in het bbp.

De daling van de accijnzen is meer uitgesproken omdat die accijnzen enkel evolueren volgens de aanslagbasis in volume (en bij constant beleid niet geïndexeerd worden). Zij dalen van 2,6 % van het bbp in 1998 en 1999 tot 2,2 % van het bbp in 2005.

De douanerechten (0,5 % van het bbp) blijven tijdens de beschouwde periode constant in percent van het bbp, waarbij de trendmatige daling van de rechten gecompenseerd wordt door de grotere invoer in percent van het bbp. De overige productgebonden belastingen (1,9 % van het bbp), nl. de registratie-, hypotheek- en griffierechten, de belastingen op de verzekeringspremies en de heffingen op het water blijven ook constant in bbp-termen.

Onroerende voorheffing en andere niet-productgebonden belastingen

In 1999 bleven de onroerende voorheffing en haar opcentiemen op 1,2 % van het bbp, ondanks een lichte vertraging bij de inning van de opcentiemen². Op middellange termijn zou die belastingscategorie dalen in percent van het bbp omwille van de stabiele aanslagvoeten en de zwakke dynamiek van de onroerende aanslagbasis. De overige belastingen op de productie, namelijk de verkeersbelasting ten laste van de ondernemingen en verschillende regionale, communautaire en lokale belastingen, blijven stabiel op 0,8 % van het bbp, net als de vermogensheffingen (0,4 % van het bbp), die vooral uit successierechten bestaan.

Belastingen per deelsector van de overheid

Tabel 28 toont - overeenkomstig de boekingsregels van de nationale rekeningen - de eigen belastingen van de verschillende deelsectoren en de overgedragen belastingen van de federale overheid aan de andere deelsectoren.

In 1999 heeft de federale overheid belastingen overgedragen aan de gemeenschappen en gewesten (personenbelasting en btw) gelijk aan 9,8 % van het bbp. Voor de sociale zekerheid was dat 1,5 % van het bbp (de inkohiering van de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid en vooral het hoger percentage van de btw-ontvangsten overgedragen als alternatieve financiering). Voor de lagere overheid ging het om minder dan een half percent van het bbp.

1. Uitzuivering van vroegere dossiers en ontvangsten waarvan in 2000 een deel zal moeten worden terugbetaald.
2. Sinds 1999 int de Vlaamse Gemeenschap zelf de opcentiemen. Er werd een vertraging van een paar maanden vastgesteld bij de inning, wat in 2000 zal worden ingehaald.

TABEL 28 - Belastingen van de verschillende deelsectoren van de overheid (in percent van het bbp)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Federale overheid	15,9	15,7	16,1	15,9	16,1	16,2	16,3	16,4
. Belastingen voor overdracht aan andere deelsectoren	27,0	27,0	27,2	27,2	27,1	27,1	27,1	27,1
. Belastingen overgedragen aan andere deelsectoren	-11,1	-11,3	-11,1	-11,2	-11,0	-10,9	-10,8	-10,7
Gemeenschappen en gewesten	10,8	11,0	10,7	10,8	10,5	10,4	10,3	10,2
. Eigen belastingen	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1
. Belastingen overgedragen door de federale overheid	9,6	9,8	9,5	9,6	9,4	9,3	9,2	9,1
Lagere overheid	2,2	2,2	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1
. Eigen belastingen	2,2	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
. Belastingen overgedragen door de federale overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sociale zekerheid	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
. Eigen belastingen	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
. Belastingen overgedragen door de federale overheid	1,4	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Instellingen van de Europese Unie	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Totaal van de belastingen	32,0	32,0	32,1	32,0	31,9	31,9	31,8	31,8

De federale overheid blijft niettemin de belangrijkste begunstigde van de belastingen (in bbp-termen: 15,7 % in 1999 op een totaal van 32 %) en verhoogt zelfs zijn aandeel op middellange termijn. De belastingen van de federale overheid worden per saldo verkregen, na aftrek van de belastingontvangsten die in toepassing van diverse reglementeringen en wetten aan de andere deelsectoren van de overheid moeten worden overgedragen. De belastingontvangsten van de federale overheid zijn vrij stabiel in bbp-termen, zodat vooral de vermindering van de overgedragen belastingontvangsten (in het bijzonder aan de gemeenschappen en gewesten) de toename van de eigen middelen verklaart.

De belastingen die door de federale overheid aan de gemeenschappen en gewesten worden overgedragen dalen in bbp-termen van 9,8 % in 1999 tot 9,1 % in 2005. De overgangperiode (10 jaar), voorzien in de financieringswet van 1989, is in 1999 afgelopen. De periode die in de wet als definitief omschreven wordt, begint in 2000. Voortaan is het over te dragen deel van de personenbelasting gekoppeld aan de reële groei van het bnp¹ én aan de ontwikkeling van de index der kleinhandelsprijzen. Het over te dragen deel van de btw aan de gemeenschappen blijft enkel gekoppeld aan de index der kleinhandelsprijzen (en aan de evolutie van het aantal personen beneden 18 jaar, die ongeveer 0 % bedraagt). De aan de deelsectoren over te dragen bedragen aan personenbelasting en btw hangen dus niet af van de effectief geïnde bedragen² van beide categorieën. In deze projectie stijgen beide soorten van overdrachten minder snel dan de geïnde belastingen. De personenbelasting groeit structureel sneller dan het bbp vanwege zijn progressiviteit en de btw groeit sneller dan de inflatie door de reële groei van zijn belastbare basis. Dit leidt tot een trendmatige verhoging van de belastingen van de federale overheid in bbp-termen.

1. In de nieuwe nationale rekeningen, opgesteld volgens ESR95, bestaat het begrip bnp tegen vaste prijzen, dat in de financieringswet van 1989 werd gebruikt, niet langer. Het huidige aggregaat dat dit begrip het dichtst benadert is het "reëel bruto nationaal inkomen".
2. Enkel de verdeling van de overgedragen personenbelasting tussen de diverse gemeenschappen en gewesten wordt hoofdzakelijk bepaald door hun relatief aandeel in de personenbelasting van het Rijk.

De gegevens uit tabel 28 tonen dat mechanisme duidelijk aan vanaf 2003. Tijdens de periode daarvoor wordt de ontwikkeling van de ontvangsten van de gefederaliseerde entiteiten en van de federale overheid echter door andere elementen beïnvloed. In 1999 waren de ontvangsten van de gemeenschappen en gewesten uitzonderlijk hoog, niet alleen door de strikte toepassing van de financieringswet, maar ook door een eenmalige storting van 6 miljard om eerder gemaakte fouten recht te zetten. In 2000 daarentegen, zijn de overgedragen ontvangsten die overeenstemmen met die van de begroting (begrotingscontrole), uitzonderlijk laag omdat zij bij wet gebaseerd zijn op de groei- en inflatiecijfers van 1999. Maar de voor 2000 geraamde reële groei is duidelijk hoger dan die in 1999, wat betekent dat er in 2001 middelen zullen worden toegekend. Op middellange termijn zijn de overgedragen ontvangsten in de projectie gebaseerd op de macro-economische parameters van het lopende jaar. Zij stemmen dus overeen met de middelen die jaarlijks aan de gemeenschappen en gewesten verschuldigd zijn. Voor 2001 omvatten zij nochtans de hierboven vermelde correctie. In percent van het bbp kennen de belastingen die aan de gemeenschappen en gewesten worden overgedragen, dus een zigzagverloop tot 2002: +0,2 % van het bbp in 1999, -0,3% in 2000, +0,1 % in 2001 en -0,2 % in 2002.

C. Federale overheid

Met een tekort van 1,8 % van het bbp in 1998¹ en een overschot van 2,0 % in 2005 verbeteren de financiën van de federale overheid met ongeveer 3,7 % van het bbp in 7 jaar tijd of met 0,5 % gemiddeld per jaar.

In 1999 daalt het primair saldo aanzienlijk en de afname van het vorderingstekort is dan ook kleiner dan de daling van de rentelasten. Vanaf 2000 daarentegen, dragen zowel de daling van de rentelasten als de stijging van het primair overschot bij tot de verbetering van het globale saldo in percent van het bbp. De toename van het primair overschot is bijzonder groot in 2000 (0,7 % van het bbp) en in 2002 (0,4 %) maar blijft zeer beperkt in 2001. Vanaf 2003 bedraagt de stijging 0,2 % per jaar.

De stijging van de uitgaven en vooraf de daling van de ontvangsten in percent van het bbp leidden in 1999 tot een daling van het primair saldo van de federale overheid. De uitgaven liepen op door de dioxinecrisis (cf de overdrachten aan de gezinnen en de ondernemingen in tabel 29)² en door de betaling van een dubbele eindejaarspremie: die van 1998 in januari en die van 1999 in december. De bezoldigingen stegen aldus met 4,8 % in reële termen. De daling van de ontvangsten is te wijten aan de zeer geringe toename van de belastingontvangsten van de federale overheid. Zij stegen met slechts 0,7 % in reële termen terwijl de toename van de totale fiscale ontvangsten 2,5 % bedroeg (zie afdeling A, tabel 23). De middelen die aan de overige deelsectoren van de overheid worden toegekend, waren immers fors gestegen (zie afdeling B).

1. Dat in de volgende versie van de nationale rekeningen waarschijnlijk zal dalen tot 1,7 % als gevolg van de momenteel bekende aanpassingen (zie afdeling A).
2. In 1999 blijft de groeivoet van de overdrachten aan de ondernemingen gematigd, ondanks het feit dat rekening werd gehouden met de kosten van de dioxinecrisis. Zij waren immers al in 1998 fel gestegen als gevolg van de terugbetaling van de wisselkoersverliezen van de NMKN.

De eenmalige uitgaven van 1999 hebben een gunstige weerslag op de evolutie van het primair overschot van de federale overheid in 2000: de lonen, de overdrachten aan de gezinnen en de overdrachten aan de ondernemingen vertonen een gevoelige daling in reële termen (respectievelijk met 1,4 %, 2 % en 8,9 %). Niettegenstaande de beduidende toename van de overige finale uitgaven (4,3 %), in het bijzonder van de investeringen en de nettoaankopen van goederen en diensten, zullen de totale primaire uitgaven van de federale overheid tegen constante prijzen dalen met 1,7 % in 2000 (zie ook tabel 24 van afdeling A). De overdrachten van de federale overheid aan de overige deelsectoren van de overheid stijgen daarentegen gevoelig sneller dan de trend, namelijk 3,9 % in reële termen. De overdrachten aan de gemeenschappen en gewesten stijgen met 11 %. Dat komt door de veel grotere deelname van de federale overheid aan de financiering van de investeringen van het Brussels Gewest en door de Sint-Eloois-akkoorden, die de dotaties in 2000 met 3,5 miljard doen toenemen. De lagere overheid, waar de OCMW's deel van uitmaken, krijgt ook meer middelen, hoofdzakelijk in het kader van het vluchtelingenbeleid en de regularisatie van de mensen zonder papieren. Globaal genomen, is de reële groei van de totale primaire uitgaven van de federale overheid vrijwel gelijk aan nul, zodat zij dalen met 0,3 % van het bbp.

In tegenstelling tot 1999, nemen in 2000 de belastingontvangsten toe met 0,4 % van het bbp (d.i. een reële groei van 5,4 %). Gelet op de daling van de overgedragen middelen aan de gemeenschappen en gewesten (zie afdeling B), profiteert de federale overheid meer van de belastingopbrengst, die overigens groter is dan in 1999 dankzij het gunstiger economisch klimaat.

Het primair overschot van de federale overheid stijgt aldus met 0,6 % van het bbp in 2000 wat, in combinatie met een verlaging van de rentelasten met 0,3 %, het vorderingstekort doet dalen met 0,9 % van het bbp.

TABEL 29 - Rekening van de federale overheid (in percent van het bbp)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Gemiddelde reële groei­voet	
									1993-1998	1999-2005
1. Primair saldo	5,2	4,8	5,5	5,6	6,0	6,2	6,5	6,7		
A.Ontvangsten	17,0	16,7	17,1	16,9	17,1	17,2	17,3	17,3		
1. Externe ontvangsten	16,9	16,6	17,0	16,8	17,0	17,1	17,2	17,3		
a. Fiscaal	15,9	15,7	16,1	15,9	16,1	16,2	16,3	16,4		
b. Niet-fiscaal	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8		
2. Overdrachten binnen de overheid ^a	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		
B.Primaire uitgaven	11,8	11,9	11,6	11,4	11,1	11,0	10,8	10,6		
1. Finale primaire uitgaven	7,8	7,9	7,5	7,4	7,2	7,1	7,0	6,9		
a. Bezoldigingen	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7		
b. Bruto-investeringen en nettoaank. g. en d.	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7		
c. Overdrachten aan de huishoudens en izw's	3,0	3,0	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7		
d. Overdrachten aan de ondernemingen	1,3	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9		
e. Overdrachten aan het buitenland	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8		
2. Overdrachten binnen de overheid ^a	4,1	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9	3,8	3,8		
2. Rentelasten	7,0	6,5	6,2	6,0	5,7	5,4	5,1	4,7		
3. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	-1,8	-1,6	-0,7	-0,5	0,3	0,8	1,4	2,0		
Ontvangsten: reële groei­voeten ^b , waarvan	5,8	0,4	5,2	2,0	3,7	3,2	3,1	3,0	1,9	2,9
Fiscale ontvangsten	6,7	0,7	5,4	2,1	3,8	3,3	3,2	3,2	2,3	3,1
Primaire uitgaven: reële groei­voeten ^b	3,4	2,4	0,2	1,2	0,5	1,1	1,0	1,1	0,8	1,1
1. Bezoldigingen	1,5	4,8	-1,4	1,8	0,2	1,8	0,1	1,6	0,6	1,3
2. Overdrachten aan de huishoudens en izw's	-0,6	3,5	-2,0	2,0	1,1	1,0	1,2	0,8	0,9	1,1
3. Overdrachten aan de ondernemingen	16,3	0,2	-8,9	0,5	-5,9	-1,1	-0,1	-0,2	1,8	-2,2
4. Overige finale uitgaven	5,2	4,3	4,4	1,3	1,5	1,4	1,3	1,1	1,1	2,2
5. Overdrachten binnen de overheid, waarvan	2,8	0,5	3,9	0,6	1,5	1,3	1,5	1,5	0,5	1,6
a. aan de gemeenschappen en gewesten	10,0	1,8	11,0	5,4	4,7	3,9	4,6	4,3	9,6	5,1
b. aan de lagere overheid	1,3	2,7	8,6	2,4	3,6	2,7	2,8	2,7	0,3	3,6

a. Inclusief bijdragen (en belastingen) tussen de deelsectoren van de overheid.

b. Deflator: index der kleinhandels­prijzen.

Op middellange termijn bedraagt de gemiddelde reële groei van de primaire uitgaven 1 % wat, zowel in goede als in slechte jaren, overeenkomt met een daling van jaarlijks 0,2 % van het bbp. De hypothesen zijn gebaseerd op de meerjaren­vooruitzichten die verbonden zijn met de begroting 2000 van de federale overheid. Zij houden tevens rekening met latere beslissingen zoals de Sint-Eloois­akkoorden, waardoor de overdrachten aan de gemeenschappen en gewesten worden verhoogd met 2 miljard in 2001 en 2002, of de toepassing van het jongerenbanenplan in de federale administraties. Zij houden bovendien rekening met een middellangetermijnhypothese over de toename van de aanvragen voor sociale hulp bij de OCMW's (ten laste van de federale overheid) als gevolg van de regularisatie van de mensen zonder papieren.

De ontvangsten lopen in 2001 terug met 0,2 % van het bbp, enerzijds door de evolutie van de totale ontvangsten, die minder sterk groeien dan in 2000, en anderzijds door de beduidende toename van de overgedragen ontvangsten aan de gemeenschappen en gewesten (zie afdeling B). Daarna nemen zij toe met 0,2 % van het bbp in 2002 (door de terugkeer naar het normale peil van de overgedragen ontvangsten) en vervolgens ieder jaar met bijna 0,1 %.

In 2001 is de toename van het primair saldo dus bijna nul, in 2002 is het meer uitgesproken (0,4 % van het bbp) en in de volgende jaren bedraagt het jaarlijks 0,2 %. Gelet op de verdere daling van de rentelasten, zou de verbetering van het globale saldo 0,2 % van het bbp bedragen in 2001, 0,7 % in 2002 en jaarlijks gemiddeld bijna 0,6 % vanaf 2003. De financiën van de federale overheid zouden in evenwicht zijn in 2002 en het vorderingsoverschot zou 2,0 % van het bbp bedragen in 2005.

TABEL 30 - Schuld en rentelasten van de federale overheid

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1. Totale schuld in percent van het bbp	107,9	106,5	102,7	98,9	94,8	90,1	85,0	79,6
2. Rentelasten in percent van het bbp	7,0	6,5	6,2	6,0	5,7	5,4	5,1	4,7
3. Impliciete rentevoet	6,5	6,2	6,1	6,1	6,0	5,9	5,9	5,8
4. Structuur van de schuld van de federale overheid in %								
a. Schuld in BEF	94,1	94,4	95,0	95,1	95,7	96,2	96,2	96,1
- Langetermijnschuld in BEF	76,9	79,7	80,6	81,1	81,8	82,4	83,0	84,1
- Kortetermijnschuld in BEF	17,2	14,7	14,4	14,1	14,0	13,9	13,1	12,0
b. Deviezenschuld ^a	5,9	5,6	5,0	4,9	4,3	3,8	3,8	3,9

a. Inclusief de ex-deviezen van de landen van de eurozone (DEM,CHF,FRF).

De schuld van de federale overheid zou tussen 1999 en 2005 dalen met jaarlijks gemiddeld 4,5 % van het bbp en zou op het einde van de projectieperiode minder dan 80 % van het bbp bedragen. De impliciete rentevoet zou van 6,2 % in 1999 naar 5,8 % zakken in 2005. Conform de doelstellingen en de hypothesen van de Schatkist, kan een verdere consolidatie van de langetermijnschuld verwacht worden, zodat deze in 2005 84 % van de totale overheidsschuld zou vertegenwoordigen.

D. Sociale zekerheid

De sociale zekerheid volgens het nieuwe "ESR 1995"

Overeenkomstig de definitie van het ESR95¹ bevat de sociale zekerheid de verplichte wettelijke sociale verzekeringen voor loontrekkenden (inclusief het specifieke stelsel voor het personeel van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten) en zelfstandigen. De verrichtingen van de erkende verzekeringsinstellingen voor arbeidsongevallen en de aanvullende verzekering voor geneeskundige zorgen zijn overgeheveld naar de bedrijven omdat ze institutioneel behoren bij de sector verzekeringen.

De sociale verstrekkingen en voorzieningen in natura (o.a. de terugbetaling van uitgaven voor gezondheidszorgen), worden geboekt als een onderdeel van de overheidsconsumptie; er wordt aangenomen dat het huishouden heeft gehandeld namens de instelling, en het bedrag van de vergoeding wordt geregistreerd alsof rechtstreeks gedaan door de instelling en op het moment dat het huishouden de aankoop doet.

TABEL 31 - De rekening sociale-verzekeringsinstellingen in het ESR95^a (in percent van bbp)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005 t.o.v. 1999
Ontvangsten	18,7	18,8	18,2	18,0	17,9	17,9	17,8	17,8	-1,0
1. Bijdragen	13,9	13,9	13,4	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	-0,6
2. Belastingen, incl. Bijzondere bijdrage S.Z.	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	+0,1
3. Toelagen van de federale overheid	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,3	2,3	2,2	-0,4
4. Overige ontvangsten	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,1
Uitgaven	18,3	18,4	18,0	17,8	17,7	17,6	17,4	17,3	-1,1
1. Consumptieve bestedingen, waarin	5,8	5,9	5,9	5,9	6,0	6,0	6,1	6,1	+0,2
- overdrachten voor gezondheidszorgen	5,1	5,2	5,2	5,2	5,3	5,4	5,4	5,5	+0,2
2. Socialezekerheidsprestaties in geld:	12,3	12,1	11,8	11,6	11,4	11,2	11,1	10,8	-1,3
- pensioenen	6,2	6,1	6,0	6,0	5,9	5,8	5,8	5,7	-0,4
- ziekte en invaliditeit	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	-0,1
- kinderbijslag	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	-0,2
- werkloosheid	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1	2,1	2,0	-0,6
- overige socialezekerheidsprestaties	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,0
3. Overige uitgaven	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0
Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4	0,6	+0,1
Verandering in %, aan constante consumptieprijsindex:									
Overdrachten voor gezondheidszorgen	4,0	5,1	2,4	4,2	3,9	3,5	3,6	3,5	3,5
Socialezekerheidsprestaties in geld	1,3	0,7	-0,1	1,3	1,0	0,8	1,1	0,6	0,8

a. De rekening sociale-verzekeringsinstellingen in het ESR95 bevat naast de traditionele regelingen van de socialezekerheidsbegroting, de pensioenen ten laste van het kapitaalstelsel, het gemeenschappelijk pensioenstelsel en de specifieke regelingen voor kinderbijslagen, arbeidsongevallen en beroepsziekten voor de personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten, de verrichtingen van de Dienst Overzese Sociale Zekerheid, de verrichtingen van de fondsen voor bestaanszekerheid en sluiting der ondernemingen.

1. Europees systeem van rekeningen 1995 of ESR 1995, dikwijls ook afgekort als ESR95.

*De sociale zekerheid
in evenwicht*

Het belangrijke overschot dat de sociale zekerheid boekt in 1999 (42 miljard) bevat 14 miljard terugvordering van bijdrageverminderingen in het kader van Maribel bis en ter (cf overige ontvangsten in de tabel), die overeenkomstig de boekingsregels van het ESR95 voor het volledige bedrag worden geboekt in 1999 (datum van de beslissing van het Europese Hof zelfs wanneer de nationale overheid de terugvordering spreidt in de tijd).

Ondanks de extra bijdrageverminderingen in 2000 (43 miljard werkgeversbijdragen en 6,8 miljard werknemersbijdragen)¹ bedraagt het vorderingenoverschot in de sociale zekerheid nog 28 miljard, omdat de socialezekerheidsprestaties in geld, uitgedrukt in constante index der consumptieprijzen, dalen met 0,1 %: -3,5 % voor werkloosheid, -2,7 % voor beroepsziekten, -0,1 % voor kinderbijslagen, terwijl de pensioenen slechts toenemen met 0,8 % (tweede stap in de verhoging van de pensioenleeftijd en de pensioenbreuk voor de vrouw). Er wordt verondersteld dat de groeionorm inzake overdrachten voor gezondheidszorgen wordt gerespecteerd in 2000.

Zonder bijkomende bijdrageverminderingen vanaf 2002 en mits de vervangingsinkomens geen nieuwe voordelen noch welvaartsaanpassingen ontvangen, behalve de aanpassing van het loonplafond in de pensioenregeling der werknemers², zal het vorderingenoverschot op middellangetermijn opnieuw aandikken tot 67 miljard of 0,6 % van het bbp in 2005. Dit saldo houdt rekening met de bijkomende socialezekerheidsuitgaven te wijten aan de operatie regularisatie van vreemdelingen zonder papieren, en tengevolge van het federale akkoord voor de verpleegsters verzorgers en ander paramedisch personeel in de non-profit-sector.

*De ontvangsten vertragen
met 1 percent van het bbp*

De ontvangsten van de sociale zekerheid - de eenmalige ontvangst van de terug te vorderen Maribel terzijde gelaten - vertragen met 0,7 procentpunten van het bbp over de periode 2000-2001 en 0,2 procentpunten tijdens de periode 2002-2005.

Ondanks de sterke toename van de brutoloon som in de private sector, vóór indexatie met 3,8 % in 2000 en 2,9 % in 2001, zorgen de bijkomende bijdrageverminderingen voor een relatieve daling van de bijdrageopbrengsten van 13,9 % van het bbp in 1999 tot 13,3 % in 2001. De bijdrageverminderingen in het kader van de "Sociale Maribel" zijn hier niet meegerekend omdat deze in de nieuwe ESR-definitie beschouwd worden als een loonsubsidie van de sociale zekerheid aan de bedrijven (cf overige uitgaven).

-
1. De Sociale Maribel en de Dienstenbanen niet meegerekend.
  2. Overeenkomstig het KB van 23.12.1996 wordt het loonplafond in de pensioenregeling voor werknemers gekoppeld aan het stijgingsritme van de conventionele lonen. Omdat het pensioen wordt berekend op basis van het geplafonneerde loon over de gehele loopbaan, zal de verhoging van het loonplafond pas op termijn een noemenswaardige meeruitgave met zich meebrengen. Daarnaast voorziet dit KB in de mogelijkheid om selectieve welvaartsverhogingen toe te kennen aan de reeds gepensioneerden. Vermits in de basissimulatie de loonnorm wordt gehandhaafd met een matige loontoename tot 2005, veronderstellen we dat er in die context geen nieuwe welvaartsaanpassingen worden toegekend.

De bijkomende lastenverlaging in 2000 is gedeeltelijk gecompenseerd door de verhoging van de middelen uit alternatieve financiering (cf afdeling B).

Alhoewel de brutoloonsom op middellangetermijn vlugger toeneemt dan het bbp blijven de bijdrageopbrengsten constant in percent van het bbp, omdat de bijkomende tewerkstelling gebeurt in de dienstensector met een lagere parafiscale druk dan in de verwerkende nijverheid, terwijl de tewerkstelling daalt in de industrie en de energiesector.

De toelagen van de federale overheid, die jaarlijks worden aangepast aan de prijsevolutie, verminderen van 2,6 % van het bbp in 1999 tot 2,2 % in 2005; een verlies van 0,4 procentpunten van het bbp.

De uitgaven vertragen met 1,1 % van het bbp

De uitgaven van de sociale zekerheid vertragen over de periode 2000-2005 met 1,1 % van het bbp, waarvan -0,6 voor werkloosheid, -0,4 voor de pensioenen, -0,2 voor kinderbijlagen, -0,1 voor ziekte en invaliditeitsuitkeringen, terwijl de uitgaven voor geneeskundige zorgen toenemen met 0,2 % van het bbp.

Die vertraging volgt gedeeltelijk uit de gestelde hypothese van constant beleid; met name de loonplafonds bij de berekening van de werkloosheidsvergoeding en de ziekte- of invaliditeitsvergoeding worden enkel geïndexeerd overeenkomstig de prijsevolutie, zonder aanpassing aan de reële loonevolutie.

De socialezekerheidsprestaties in geld, die voor het overgrote deel bepaald worden door een eigen interne dynamiek welke in het recent verleden nog is afgeremd door structurele besparingsmaatregelen¹, vertragen des te sterker t.o.v. het bbp naarmate de groei gerealiseerd wordt met bijkomende tewerkstelling.

De werkloosheidsuitgaven² dalen van 2,5 % van het bbp in 1999 tot 2,0 % in 2005 hoofdzakelijk omwille van de daling van het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen met 32.860 budgettaire eenheden in 2000 en 108.660 over de periode 2001-2005. Daarentegen stijgt het aantal oudere werklozen omwille van de instroom van de naoorlogse generaties met een hogere activiteitsgraad dan de vorige, mede beïnvloed door het optrekken van de pensioenleeftijd voor de vrouw. De sedert 1997 geobserveerde toename van de activiteitsgraad in de leeftijdsgroep 50-jarigen en ouder maakt dat het aantal bruggepensioneerden verder afneemt. Het aantal loopbaanonderbrekers neemt toe, meer in het bijzonder de deeltijdse loopbaanonderbreking, mede omwille van de aanmoedigingspremie van het Vlaamse gewest.

-
1. Zie hoofdstuk 6, afdeling D in de Economische Vooruitzichten 1999-2004.
  2. In het ESR95 bevatten de werkloosheidsuitgaven de werkloosheidsvergoeding aan de verschillende categorieën uitkeringsgerechtigde werklozen, het deel werkloosheidsvergoeding aan de bruggepensioneerden en de vergoeding voor loopbaanonderbreking. De activering van de werkloosheidsvergoeding wordt beschouwd als een loonsubsidie.

Volgens voorlopige observaties zouden de uitgaven voor geneeskundige zorgen in 1999 484,3 miljard bedragen (incl. 1,4 miljard vertraagde facturen). Rekening houdend met een reële groeinorm van 2,5 % zouden de uitgaven voor geneeskundige zorgen in 2000 502,3 miljard mogen bedragen. Op middellangetermijn zou de jaarlijkse reële toename schommelen tussen 3,5 tot 4 % over de periode 2001-2005, gemiddeld 3,7 % of 1,2 % meer dan de reële groeinorm voor 2000: 2,7 % interne dynamiek (nl. de gemiddelde toename tijdens de periode 1995-2000 buiten het effect van de vergrijzing), ruim 0,57 % te wijten aan de veroudering (het toenemend gewicht van ouderen met hogere behoeften aan medische prestaties en waarbij de WIGW's genieten van voordeliger terugbetalingstarieven) en 0,43 % tengevolge van de recent overeengekomen loonsverhogingen en werktijdverkorting in de federale gezondheidssector.

De overige uitgaven bedragen in de basissimulatie 0,3 % van het bbp vanaf 2000, waarin de loonsubsidies voor Dienstenbanen, Doorstromingsprogramma's, contractuelen in hospitalen, en de loonsubsidie in het kader van de Sociale Maribel (zie hoofdstuk 5, afdeling D) zijn opgenomen.

E. Gemeenschappen en gewesten

Licht begrotingsoverschot op korte termijn

Voor het eerst hebben de gemeenschappen en gewesten in 1998 een positief begrotingsoverschot van 0,2 % van het bbp (tabel 32). Dit vorderingenoverschot vloeit voort uit een primair saldo van 0,5 % van het bbp en uit de rentelasten van 0,3 % van het bbp.

Het primair saldo van de gemeenschappen en gewesten stijgt van 0,5 % van het bbp in 1998 tot 0,8 % in 1999. Die sterke stijging vloeit voort uit de toename van de overgedragen belastingen door de federale overheid (9,8 % van het bbp in 1999 tegenover 9,6 % van het bbp in 1998), terwijl de primaire uitgaven stagneren op 11,3 % van het bbp. Gelet op de stabiliteit van de rentelasten, verbetert het vorderingenoverschot van de gemeenschappen en gewesten met 0,3 procentpunt van het bbp, nl. van 0,2 % van het bbp in 1998 naar 0,5 % van het bbp in 1999.

Terugloop van de ontvangsten in het bbp

Terwijl er in de periode 1989-1999 een toename van de herverdeling van de middelen was van het federale niveau naar het niveau van de gemeenschappen en gewesten, vertraagt die toename vanaf 2000, omdat het definitieve stelsel van de financieringswet van kracht wordt¹. De over te dragen belastingen zouden regelmatig dalen van 9,8 % van het bbp in 1999 tot 9,1 % in 2005 (zie afdeling B).

Tegen het einde van de projectieperiode kennen de eigen belastingen ook een lichte daling in percent van het bbp, vooral als gevolg van de evolutie van de successierechten. De overdrachten van de federale overheid, andere dan de overgedragen belastingen, kennen daarentegen een kleine toename in bbp-terminen als gevolg van de Sint-Eloois-akkoorden (zie afdeling C). In totaal dalen de ontvangsten van de gemeenschappen en gewesten van 12 % van het bbp in 1999 tot 11,3 % van het bbp in 2005, ofwel een daling van 0,8 % van het bbp.

---

1. Behalve een gevoelige stijging in 2001 door een inhaaleffect.

TABEL 32 - Rekening van de gemeenschappen en gewesten (in percent van het bbp)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Gemiddelde jaarlijkse groei	
									1992-1998	1999-2005
1. Primair saldo	0,5	0,8	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4		
A. Ontvangsten	11,8	12,0	11,7	11,9	11,6	11,5	11,4	11,3		
1. Externe ontvangsten	10,9	11,2	10,8	10,9	10,7	10,5	10,4	10,3		
a. Fiscale ontvangsten	10,8	11,0	10,7	10,8	10,5	10,4	10,3	10,2		
Eigen belastingen	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1		
Overgedragen belastingen federale overh.	9,6	9,8	9,5	9,6	9,4	9,3	9,2	9,1		
b. Niet-fiscale ontvangsten	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		
2. Overdrachten binnen de overheid ^a	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0		
B. Primaire uitgaven	11,3	11,3	11,2	11,1	11,1	11,1	11,0	10,9		
1. Finale primaire uitgaven	8,3	8,3	8,3	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2		
a. Directe uitgaven	4,8	4,8	4,8	4,7	4,7	4,7	4,6	4,6		
- Bezoldigingen	3,7	3,7	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	3,4		
- Nettoaankopen van goederen en diensten	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7		
- Bruto-investeringen	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6		
b. Overdrachten	3,5	3,5	3,5	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6		
- aan de gezinnen en de izw's	2,2	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,4		
- aan de ondernemingen	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2		
- aan het buitenland	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
2. Overdrachten binnen de overheid ^b	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7		
2. Rentelasten	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2		
3. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	0,2	0,5	0,3	0,5	0,3	0,3	0,2	0,2		
Reële groeivoet van de ontvangsten ^c	5,2	4,3	0,2	4,2	0,4	1,6	1,6	1,6	4,3	2,0
waarvan externe ontvangsten ^d	4,8	4,5	-0,5	4,2	0,1	1,4	1,4	1,4	4,0	1,7
Reële groeivoet van de uitgaven ^b	2,4	2,0	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	1,8	2,6	2,1
waarvan finale primaire uitgaven	2,4	2,3	2,9	2,6	2,6	2,5	2,6	2,1	3,1	2,5

- a. Met inbegrip van de rente op de schuld van de federale overheid.
b. Met inbegrip van de bijdragen aan de overige deelsectoren van de overheid.
c. Deflator: index der kleinhandelsprijzen.
d. Met inbegrip van de door de federale overheid overgedragen belastingen.

Dalende uitgaven in het bbp

Behalve de duidelijk omschreven begrotingsmaatregelen, die in de projectie zijn opgenomen¹, steunen de vooruitzichten van de uitgaven op de voorzichtige hypothese van ongewijzigd beleid op middellange termijn. Dat komt tot uiting in de voortzetting van de trends die de jongste jaren zijn waargenomen.

In de projectie leidt die voorzichtige hypothese tot een gemiddelde reële toename van de uitgaven die groter is dan die van de ontvangsten. Nochtans dalen de primaire uitgaven van de gemeenschappen en gewesten van 11,3 % van het bbp in 1999 tot 10,9 % van het bbp in 2005, d.i. een daling van 0,3 % van het bbp. De investeringen van de gemeenschappen en gewesten blijven in percent van het bbp nagenoeg stabiel. De nettoaankopen van goederen en diensten stijgen licht, net als de overdrachten aan de gezinnen (met daarin de pensioenen). De overdrachten aan de ondernemingen daarentegen, gaan licht achteruit. De loonuitgaven verminderen gevoelig, nl. van 3,7 % van het bbp in 1999 tot 3,4 % van het bbp in 2005. Dat komt door het kleiner aantal leerkrachten als gevolg van de daling van de schoolbevolking. De overdrachten aan de overige deelsectoren van de overheid (met name de lokale besturen) verminderen ook, nl. van 3 % van het bbp in 1999 tot 2,7 % van het bbp in 2005.

Klein begrotingsoverschot op middellange termijn

Gelet op de ontwikkeling van primaire ontvangsten en uitgaven, zou het primair saldo van de gemeenschappen en gewesten zich op middellange termijn stabiliseren op 0,4 % van het bbp, wat iets lager is dan bij het begin van de projectieperiode. De lichte daling van de rentelasten in percent van het bbp mildert enigszins de weerslag ervan op het vorderingenoverschot van de gemeenschappen en gewesten, dat op het einde van de periode 0,2 % van het bbp bedraagt. De minimumnorm voor het begrotingsevenwicht op middellange termijn, die door de Hoge Raad voor Financiën is opgelegd, wordt nageleefd gegeven de hypothesen van deze projectie.

---

1. Zoals bijvoorbeeld de overdrachten naar de federale overheid, als compensatie voor de vermindering van de personenbelasting voor de Vlaamse belastingplichtigen vanaf 2000 en de kosten van het herfinancieringsakkoord van de Vlaamse sociale sector dat eind maart 2000 werd gesloten.

F. Lagere overheid

De budgettaire vooruitzichten van de lagere overheid verslechteren op middellange termijn. Het vorderingenoverschot van 0,2 % van het bbp¹ verdwijnt vanaf 1999. Gedurende 5 jaar blijft het saldo in evenwicht, het wordt vanaf 2004 negatief en bereikt -0,3 % van het bbp in 2005. Die ontwikkeling wordt in grote mate bepaald door het cyclische verloop van hun overheidsinvesteringen, die fors toenemen in het jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen (1999 en 2005, zie tabel 33). Daarna dalen vertragen ze en dalen ze zelfs (vooral het jaar na de verkiezingen).

TABEL 33 - Rekening van de lagere overheid (in percent van het bbp)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Gemiddelde jaarlijkse groei	
									1993-1998	2000-2005
1. Primair saldo	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,0		
A. Ontvangsten	5,8	5,8	5,8	5,7	5,6	5,6	5,5	5,4		
1. Externe ontvangsten	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6		
a. Fiscale ontvangsten	2,2	2,2	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1		
b. Niet-fiscale ontvangsten	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		
2. Overdrachten binnen de overheid ^a	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8		
a. van de gemeenschappen en gewesten	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,2		
b. van de andere deelsectoren	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6		
B. Primaire uitgaven in percent van het bbp	5,2	5,4	5,5	5,3	5,3	5,3	5,3	5,5		
1. Bruto-investeringen	0,7	0,9	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7	0,9		
2. Overige primaire uitgaven	4,4	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6		
a. Werkingskosten	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9		
c. Overdrachten aan de gezinnen en izw's	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2		
d. Overdrachten aan de ondernemingen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		
e. Overdrachten binnen de overheid ^a	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4		
2. Rentelasten	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3		
3. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,3		
waarvan, lopende besparingen	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1		
Ontvangsten: reële groeivoeten ^b , waarvan	1,0	2,4	2,9	0,3	1,6	1,5	1,6	1,5	2,3	1,6
- fiscale ontvangsten	-0,1	3,9	4,1	-1,8	1,6	1,6	1,7	1,7	4,2	1,5
- overdrachten v. d. gemeenschappen en gewesten	2,5	0,7	0,7	1,2	1,0	1,1	1,0	0,8	1,2	1,0
- overdrachten v.d. andere deelsectoren v.d. overh.	5,0	4,0	8,6	2,5	3,3	2,4	2,5	2,3	2,5	3,6
Primaire uitgaven: reële groeivoeten ^b	3,2	7,4	3,6	0,1	1,7	2,9	3,4	5,2	2,6	2,8
- Bruto-investeringen	5,1	20,1	6,5	-17,9	-6,8	4,7	9,0	25,0	2,6	3,4
- Overige	2,9	5,3	3,1	3,7	3,1	2,6	2,6	2,1	2,7	2,9

a. Inclusief bijdragen, belastingen en rente-inkomsten tussen de deelsectoren van de overheid.

b. Deflator: index van de kleinhandelsprijzen.

1. Die in de volgende versie van de nationale rekeningen waarschijnlijk zal dalen tot 0,1 % als gevolg van de momenteel gekende aanpassingen (zie voetnoot in afdeling A).

Zelfs als de investeringen buiten beschouwing gelaten worden, wordt de situatie van de lagere overheid minder gunstig op middellange termijn. De lopende besparingen worden negatief vanaf 2004 omwille van een beduidende toename van de primaire uitgaven zonder investeringen (van 1999 tot 2005 met gemiddeld 2,8 % per jaar in reële termen, d.i. 0,2 % meer dan tijdens de periode 1992-1998)¹, terwijl de toename van de ontvangsten heel wat geringer is (gemiddeld 1,6 %, d.i. 0,7 % minder dan tijdens de jaren 1992-1998).

De versnelling in de toename van de lopende uitgaven is terug te vinden bij de overdrachten aan de gezinnen, die hoofdzakelijk uit OCMW-uitgaven bestaan. Die overdrachten kennen reeds een snelle groei en zullen vanaf 2000 nog verhoogd worden, en vooral vanaf 2001, door een bijkomende tussenkomst als gevolg van de regularisatie van de mensen zonder papieren. Let wel, die tussenkomst valt ten laste van de federale overheid, want zij wordt gecompenseerd door een toename van de overdrachten, en heeft bijgevolg geen invloed op het saldo van de lagere overheid. Nog een ander element weegt op de uitgaven: de loonsverhogingen die het gevolg zijn van enerzijds de eindfase van de herwaardering van de weddenschalen in de overheidssector en anderzijds de carrièremogelijkheden voor het personeel van de Waalse gemeenten².

De dalende ontvangsten van de lagere overheid zijn te wijten aan de overdrachten van de gemeenschappen en gewesten (daling met 0,3 % van het bbp van 1999 tot 2005) en aan de belastingontvangsten (daling met 0,1 % van het bbp). Wat het eerste betreft wijkt de projectie weinig af van de trend in het verleden (een reële groei van gemiddeld 1,0 % per jaar van 1999 tot 2005 in plaats van 1,2 % van 1992 tot 1998). De ontwikkeling van de belastingontvangsten daarentegen contrasteert met het recente verleden door een gemiddelde groei van 1,5 % in de projectieperiode t.o.v. 4,2 % tussen 1992 en 1998. De opcentiemen van de personenbelasting blijven gestaag stijgen (gemiddeld 3,1 % per jaar zoals in het recente verleden) maar de opcentiemen van de onroerende voorheffing vertonen een breuk: volgens de projectie stijgen zij niet meer in reële termen, terwijl zij van 1992 tot 1998 met gemiddeld 4,9 % per jaar toenamen (als gevolg van hogere belastingvoeten).

Bij ongewijzigd beleid zouden de lopende verrichtingen van de lagere overheid niet meer in evenwicht zijn vanaf 2004.

-
1. In onze analyse houden we geen rekening met het uitzonderlijk hoge niveau van de uitgaven van 1999, die met 8 miljard stegen anticiperend op een correctie die met terugwerkende kracht zal worden toegepast op de rekening van de lagere overheid in de volgende editie van de nationale rekeningen (toename van de subsidies en de overdrachten aan de izw's).
  2. Zie Federaal Planbureau, nota DG-ML-6215/8515 "Hypothèses de croissance réelle des rémunérations du secteur public de 2000 à 2005, 24 maart 2000.

De budgettaire marges en scenario's met lagere verplichte heffingen

Door de verlaging van de rentelasten en de verhoging van het primair overschot bij ongewijzigd beleid, ontstaan er budgettaire marges, bepaald overeenkomstig de begrotingsdoelstelling van het Belgisch Stabiliteitsprogramma 2000-2003 en van het Europese Stabiliteits- en Groeipact. Bij ongewijzigd beleid bereiken die marges 0,8 % van het bbp in 2002 en 2,2 % van het bbp in 2005. Twee derde van die marges is te wijten aan de verlaging van de rentelasten.

Daarnaast zijn er twee scenario's geanalyseerd waarbij een gedeelte van de marges wordt toegewezen aan een daling van de verplichte heffingen. Het eerste scenario gaat de gevolgen na bij een geleidelijke en volledige afschaffing van de aanvullende crisisbelasting (AC) die de gezinnen betalen. In dat geval daalt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid met 0,3 % van het bbp in 2005 ten opzichte van de basisprojectie. De resterende budgettaire marges bedragen dan 1,9 % van het bbp in 2005. Door die maatregel kan bovendien de loonwig stabiel gehouden worden, ten minste tot in 2003.

In het tweede scenario wordt, naast de afbouw van de AC, ook een structurele vermindering van de werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid vanaf 2002 geïntroduceerd. Het gaat hier om een bedrag dat identiek is aan de vermindering die de huidige regering al toekende vanaf april 2000. In dat geval wordt het vorderingenoverschot in 2005 met 0,4 % van het bbp verminderd ten opzichte van de basisprojectie en bedragen de budgettaire marges nog 1,8 % van het bbp. Omwille van de grotere terugverdieneffecten is de bijkomende impact van de vermindering van de socialezekerheidsbijdragen op de budgettaire marges dus kleiner dan de impact van de afschaffing van de AC. Bovendien is er in het tweede scenario een beduidende daling van de loonwig tot in 2003, maar deze neemt daarna opnieuw toe.

A. De budgettaire marges in de basisprojectie

*Belgisch
Stabiliteitsprogramma en
Europees Stabiliteits- en
Groeipact*

België heeft eind 1999 zijn Stabiliteitsprogramma 2000-2003 ingediend. Dat programma ligt grotendeels in de lijn van het programma van het vorige jaar, nl. een primair overschot behouden van minstens 6 % van het bbp voor de gezamenlijke overheid, wat op middellange termijn tot een begrotingsevenwicht moet leiden. Het nieuwe stabiliteitsprogramma voorziet een tekort van 0,5 % van het bbp in 2001, een begrotingsevenwicht in 2002 en een vorderingenoverschot van 0,2 % van het bbp in 2003 dat overeenkomt met de schuldstabilisering in nominale termen¹.

1. Op basis van de hypothese dat het nettobedrag van de nieuwe kredietverstrekkingen en participaties 0,2 % van het bbp zou bedragen in 2003.

Na 2003 zou een begrotingsoverschot van 0,2 % van het bbp de doelstelling blijven. Die doelstelling is in overeenstemming met de aanbevelingen van het Europese Stabiliteits- en Groeipact, dat de naleving van een structureel evenwicht op middellange termijn oplegt. In die zin zouden de eventuele conjuncturele begrotingsboni (mali) die na 2003 zouden opduiken, moeten afgetrokken worden van (toegevoegd worden aan) de beschikbare budgettaire marges om de werking van de automatische stabilisatoren te verzekeren.

Budgettaire marges

Tabel 34 geeft de budgettaire marges weer vanaf 2001, d.i. het verschil tussen het vorderingenoverschot in de basisprojectie en de hogervermelde doelstelling. De conjuncturele boni¹, waarvan sprake is vanaf 2004, zijn verwaarloosbaar omdat de bbp-groei in de buurt ligt van de trendmatige groeivoet. Daarom worden ze niet apart vermeld in de tabel. De marges zijn berekend volgens de hypothese van ongewijzigd beleid, dus in de veronderstelling dat ze niet gebruikt worden².

TABEL 34 - De budgettaire marges bij ongewijzigd beleid

	2001	2002	2003	2004	2005
In percent van het bbp					
1. Primair overschot	6,7	6,9	7,2	7,3	7,5
2. Rentelasten	6,5	6,2	5,8	5,4	5,1
3. Vorderingenoverschot (1-2)	0,2	0,8	1,3	1,9	2,4
4. Doelstelling voor het vorderingenoverschot	(-0,5) ³	0,0	0,2	0,2	0,2
5. Budgettaire marges (3-4)	(0,7) ³	0,8	1,1	1,7	2,2
In miljarden frank					
1. Primair overschot	689	738	794	846	903
2. Rentelasten	667	658	646	630	613
3. Vorderingenoverschot (1-2)	21	81	149	217	290
4. Doelstelling voor het vorderingenoverschot	(-51) ³	0	22	23	24
5. Budgettaire marges (3-4)	(73) ³	81	126	193	266

In 2002³ bedragen de totale marges 0,8 % van het bbp of 81 miljard BEF, d.i. het vorderingenoverschot van de overheid. In 2003 ligt de doelstelling (0,2 % van het bbp) lager dan het spontane vorderingenoverschot, zodat de budgettaire marge 1,1 % van het bbp of 126 miljard BEF bedraagt.

1. Zoals de Hoge Raad voor Financiën bepaalt, worden de conjuncturele boni berekend op basis van een elasticiteit van het primair overschot in bbp-termen t.o.v. het verschil tussen de reële groeivoet van het bbp en de trendmatige toename van het bbp; een verschil dat bijna gelijk aan nul is op middellange termijn in de basisprojectie.
2. Het gaat dus om totale of gecumuleerde marges. Indien de beschikbare marges zouden gebruikt worden naarmate ze voorkomen (om uitgaven te financieren of ontvangsten te verminderen), dan zijn die jaarlijkse marges gelijk aan de jaarlijkse variatie van de totale marges van tabel 34, verhoogd met ongeveer een derde. Dat derde komt overeen met het geïnduceerde effect van het gebruik van de marges op de overheidsontvangsten en -uitgaven, dus op de marges zelf, in een scenario waarin de economische weerslag zou voortvloeien uit een toewijzing die proportioneel is met de belangrijkste primaire ontvangsten- en uitgavenposten (zie Federaal Planbureau 'Economische vooruitzichten 1999-2004', april 1999).
3. De marges in 2001 zijn van weinig belang in de mate dat zij berekend worden ten opzichte van een doelstelling voor 2001 die al in 2000 zou overschreden worden.

In 2005 bereiken de gecumuleerde marges 2,2 % van het bbp of 266 miljard BEF. Van 2001 tot 2005 groeit het primair overschot met 0,8 % van het bbp en dalen de rentelasten met 1,4 % van het bbp, zodat het vorderingenoverschot met 2,2 % van het bbp toeneemt. De verlaging van de rentelasten draagt dus ongeveer voor twee derde bij aan de vorming van de marges (in percent van het bbp) tot in 2005.

Let wel, in een scenario waarin de jaarlijks vrijkomende marges gebruikt zouden worden, zou het primair overschot van de gezamenlijke overheid op ongeveer 6 % van het bbp blijven tot in 2003. Vanaf 2004 zou daarentegen het budgettaire overschot van 0,2 % van het bbp het primair overschot onder de 6 % van het bbp brengen omwille van het ondertussen gedaalde niveau van de rentelasten.

De verwezenlijking van het traject zoals voorzien in het Stabiliteitsprogramma, nl. een begrotingsevenwicht in 2002 en een overschot van 0,2 % van het bbp in 2003, zou overeenkomen met een structureel tekort van 0,1 % van het bbp in 2002 en een structureel evenwicht in 2003 (zie hoofdstuk 6, afdeling A).

B. De budgettaire vooruitzichten in twee scenario's met een verlaging van de verplichte heffingen

1. Volledige afbouw van de aanvullende crisisbelasting die de gezinnen betalen

De aanvullende crisisbelasting (AC) is een extra heffing van 3 % op de inkomensbelasting van de gezinnen en de vennootschappen. Die heffing werd ingevoerd vanaf het aanslagjaar 1994. De basisprojectie integreert de vermindering met één percent van de AC (van 3 % naar 2 %) voor natuurlijke personen met lage inkomens vanaf het aanslagjaar 2000.

De variant die hier voorgesteld wordt, veronderstelt de volledige afbouw van de AC die de gezinnen betalen, volgens de modaliteiten die vermoed werden op het ogenblik dat de eventuele volledige afschaffing werd aangekondigd¹. Elk jaar zou er een bijkomend procentpunt afgetrokken worden, zodat de AC na drie aanslagjaren zou verdwijnen. Dat proces start in het aanslagjaar 2000 voor de lage inkomens. In het aanslagjaar 2001 zouden de middeninkomens aan de beurt zijn en in 2002 de hogere inkomens². Gelet op die timing, zou de afschaffing van de AC gespreid worden over vijf aanslagjaren. De barema's van de bedrijfsvoorheffing zouden aangepast worden telkens als een inkomenscategorie volledig vrijgesteld wordt van de AC.

1. Ministerraad van 12 oktober 1999.

2. Die drie inkomenscategorieën zijn afgebakend via de plafonds van 850 000 BEF en 1 250 000 BEF belastbaar inkomen.

Tabel 35 geeft de ex ante kost van de afschaffing per aanslagjaar en overeenkomstig het jaar zoals gedefinieerd in de nationale boekhouding¹, in verschillen met de basisprojectie.

TABEL 35 - Ex ante budgettaire impact van de afschaffing van de AC die de gezinnen betalen
(in miljarden frank)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belasting per inkomensjaar (aanslagjaar t+1)	-4,2	-15,4	-25,4	-34,0	-35,8	-37,6
Fiscale ontvangsten	0,0	-7,0	-17,9	-42,1	-42,7	-37,3
waarvan bedrijfsvoorheffing	0,0	-5,6	-11,8	-31,0	-32,6	-34,2
waarvan inkohiering	0,0	-1,4	-6,1	-11,1	-10,1	-3,1

Macro-economische effecten

De volledige afschaffing van de AC ten laste van de gezinnen heeft een positieve economische weerslag als gevolg van het hoger reëel beschikbaar gezinsinkomen (zie tabel 36). Op middellange termijn is het bbp 0,1 à 0,2 % hoger door een toename van de particuliere consumptie en de investeringen in woningen, die voor een deel gecompenseerd wordt door een grotere invoer. De exploitatieoverschotten van de ondernemingen stijgen gevoelig en de werkgelegenheid is verhoogd met 3 700 eenheden. De maatregel heeft weinig impact op de prijsontwikkeling. Hetzelfde geldt voor de lonen, die gebonden zijn aan de loonnorm.

TABEL 36 - Macro-economische effecten van de afschaffing van de AC die de gezinnen betalen
(in percent, tenzij anders vermeld)

	2001	2002	2003	2004	2005
Consumptieve bestedingen v.d. particulieren	0,07	0,18	0,41	0,48	0,47
Bedrijfsinvesteringen	0,03	0,08	0,19	0,18	0,16
Investeringen in woongebouwen	0,00	0,07	0,16	0,37	0,36
Totale binnenlandse vraag	0,04	0,12	0,28	0,32	0,31
Uitvoer van goederen en diensten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Invoer van goederen en diensten	0,02	0,06	0,14	0,16	0,15
Bbp	0,02	0,06	0,15	0,16	0,15
Deflator van de particuliere consumptie	0,00	0,00	0,01	0,01	0,02
Werkgelegenheid (x 1000)	0,46	1,29	3,06	3,70	3,70
Reëel beschikbaar inkomen van de huishoudens	0,12	0,29	0,66	0,66	0,55
Reëel bruto-exploitatieoverschot van de bedrijven	0,04	0,10	0,22	0,24	0,22

Hoewel de volledige afschaffing van de AC onvoldoende is om de progressiviteit van de belasting op de fiscale component van de loonwig (tabel 37) te compenseren, kan de totale loonwig toch gestabiliseerd worden op 52,7 % van de loonkost tot in 2003, d.i. een afname van 0,4 procentpunt ten opzichte van de basisprojectie (tabel 27). Daarna stijgt de loonwig tot 53,1 % van de loonkost in 2005 (tegenover 53,5 % in de basisprojectie). De fiscale component van de loonwig zou 20,2 % van de loonkosten bedragen in 2005 (t.o.v. 20,7 % in de basisprojectie).

1. Het boekjaar in ESR95 omvat de budgettaire realisaties van februari tot januari voor de bedrijfsvoorheffing en van maart tot februari voor de inkohiering. Die methode boekt de fiscale ontvangsten op transactiebasis, nl. overeenkomstig het economische gebeuren.

TABEL 37 - Loonwig in de ondernemingssector bij een afschaffing van de AC die de gezinnen betalen
(in percent van de loonkosten)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1. Loonkost	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2. Wettelijke werkgeversbijdragen, fictieve niet meegerekend	18,8	18,6	18,5	18,5	18,4	18,5
3. Fictieve werkgeversbijdragen	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1
4. Extralegale werkgeversbijdragen	4,1	4,0	4,0	4,0	3,9	3,9
5. Brutolonen (1-2-3-4)	74,9	75,2	75,3	75,4	75,5	75,5
6. Wettelijke werknemersbijdragen	8,3	8,3	8,4	8,4	8,4	8,4
7. Belastingen	19,4	19,5	19,6	19,8	20,0	20,2
8. Beschikbaar inkomen, incl. vrije werknemersbijdragen (5-6-7)	47,2	47,3	47,3	47,3	47,1	46,9
9. Loonwig (1-8)	52,8	52,7	52,7	52,7	52,9	53,1
p.m.: loonwig zonder extralegale werkgeversbijdragen (9-4)	48,8	48,7	48,7	48,8	49,0	49,2

Budgettaire effecten

De positieve weerslag van de afschaffing van de AC op de economische groei zorgt voor beperkte, maar positieve, terugverdieneffecten voor de overheid (tabel 38). De productgebonden belastingen, de vennootschapsbelastingen en de socialezekerheidsbijdragen zijn gevoelig gestegen. De lopende overdrachten dalen enigszins door de afname van de werkloosheid. Ondanks de daling van de personenbelasting met 35 miljard BEF in 2005, is het primair saldo slechts met 27 miljard afgenomen. Het vorderingenoverschot van de overheid daarentegen neemt met 32 miljard BEF af, omdat de rentelasten in deze variant minder snel afnemen.

TABEL 38 - Budgettaire effecten van de afschaffing van de AC die de gezinnen betalen (in miljarden frank)

	2001	2002	2003	2004	2005
1. Primair saldo	-5,8	-14,3	-33,5	-32,3	-26,8
A. Geconsolideerde ontvangsten	-5,9	-14,5	-34,0	-32,8	-27,2
1. Fiscale	-6,0	-15,1	-35,3	-34,5	-29,0
a. Lopende belastingen van de huishoudens	-6,8	-17,3	-40,6	-40,8	-35,3
b. Lopende belastingen van de vennootschappen	0,2	0,6	1,3	1,5	1,5
c. Productgebonden belastingen	0,6	1,6	3,8	4,6	4,6
d. Overige	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2
2. Socialezekerheidsbijdragen	0,2	0,5	1,2	1,6	1,7
3. Overige ontvangsten	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
B. Finale primaire uitgaven	-0,1	-0,2	-0,6	-0,6	-0,4
1. Werkingskosten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Lopende overdrachten aan de huishoudens	-0,1	-0,3	-0,6	-0,7	-0,7
a. Pensioenen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b. Gezondheidszorg	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
c. Werkloosheidsuitkeringen	-0,1	-0,3	-0,8	-1,0	-1,0
d. Overige	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2
3. Overige overdrachten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Bruto-investeringen	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
2. Rentelasten	-0,1	0,1	1,7	3,5	5,0
3. Vorderingenoverschot	-5,7	-14,4	-35,2	-35,7	-31,8

Tabel 39 geeft de budgettaire marges weer in de veronderstelling van een volledige afschaffing van de AC. In 2002 zouden de budgettaire marges 0,6 % van het bbp bedragen (0,8 % van het bbp in de basisprojectie), ofwel 66 miljard BEF (81 miljard BEF in de basisprojectie). In 2005 zouden de gecumuleerde marges 1,9 % van het bbp bereiken (2,2 % van het bbp in de basisprojectie) of 234 miljard BEF (266 miljard BEF in de basisprojectie).

TABEL 39 - Totale budgettaire marges vanaf 2002 i.g.v. de afschaffing van de AC die de gezinnen betalen

	2002	2003	2004	2005
In percent van het bbp				
1. Primair overschot	6,8	6,8	7,0	7,2
2. Rentelasten	6,2	5,8	5,5	5,1
3. Vorderingenoverschot (1-2)	0,6	1,0	1,6	2,1
4. Doelstelling voor het vorderingenoverschot	0,0	0,2	0,2	0,2
5. Budgettaire marges (3-4)	0,6	0,8	1,4	1,9
In miljarden frank				
1. Primair overschot	724	761	814	876
2. Rentelasten	658	647	633	618
3. Vorderingenoverschot (1-2)	66	113	181	258
4. Doelstelling voor het vorderingenoverschot	0	22	23	24
5. Budgettaire marges (3-4)	66	91	158	234

2. Bijkomende verlaging van de socialezekerheidsbijdragen

De basisprojectie houdt rekening met de bijkomende structurele bijdragevermindering die door de huidige regering is doorgevoerd vanaf april 2000 en in 2001. Omdat tijdens de daaropvolgende jaren de forfaitaire bijdragevermindering per bediende geleidelijk evolueert naar het niveau van de bijdragevermindering per arbeider, neemt de totale structurele bijdragevermindering in de basisprojectie nog licht toe na 2001 (zie hoofdstuk 5). Daarnaast wordt er geen grootschalige nieuwe ronde van extra bijdrageverminderingen meer verondersteld.

Het regeerakkoord stipuleert nochtans dat "(...) Op het einde van het tweede jaar van de legislatuur zal de maatregel worden geëvalueerd. In het derde jaar zal, in functie van de beschikbare ruimte, een bijkomende en gelijkaardige inspanning worden gerealiseerd, indien de voorziene tewerkstellings- en terugverdieneffecten worden gehaald".

In deze variant gaan we ervan uit dat de regering de door haar besliste bijkomende structurele bijdragevermindering uit 2000 herhaalt. Die bedroeg 32,4 miljard op jaarbasis, d.i. het bedrag dat toegevoegd werd aan de reeds door de vorige regering geplande structurele bijdragevermindering op jaarbasis voor de periode april 2000 - maart 2001 (van 15,7 miljard).

We veronderstellen dat de herhaling van de operatie van start gaat in april 2002, wat betekent dat, t.o.v. de basisprojectie, in 2002 de structurele bijdrageverminderingen extra toenemen met 24,3 miljard en in 2003 met 8,1 miljard extra. Die

injectie is op een zo neutraal mogelijke manier doorgevoerd: de forfaitaire bijdragevermindering wordt voor alle werknemers met eenzelfde bedrag verhoogd.

De vermindering van de werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid zou een verhoging van de brutolonen kunnen toelaten die verenigbaar blijft met een loonkostenevolutie binnen de macro-economische norm (zie hoofdstuk 5). Een dergelijke verhoging zou dan de impact van de ingreep op de loonkosten verminderen of zelfs ongedaan maken. Wat de terugverdieneffecten op de overheidsfinanciën betreft, houdt de variant voorzichtigheidshalve geen rekening met een eventuele wijziging van de loonvorming.

Macro-economische effecten

De verlaging van de loonkosten vanaf 2002 leidt tot een hoger exploitatieoverschot (tabel 40), een lager prijspeil, meer werkgelegenheid (8 200 eenheden in 2005) en meer bedrijfsinvesteringen. De werkgelegenheidsgroei en het desinflatoire gevolg van de maatregel zorgen voor een gevoelige stijging van het reëel beschikbaar gezinsinkomen, waardoor de particuliere consumptie (vanaf 2002) en de investeringen in woningen (aan het einde van de periode) stijgen. Het reële bbp is vanaf 2003 0,1 % hoger dan in de basissimulatie.

TABEL 40 - Macro-economische effecten van de bijkomende verlaging van de socialezekerheidsbijdragen
(in percent, tenzij anders vermeld)

	2001	2002	2003	2004	2005
Consumptieve bestedingen v.d. particulieren	0,00	0,05	0,10	0,12	0,13
Bedrijfsinvesteringen	0,00	0,07	0,15	0,20	0,22
Investeringen in woongebouwen	0,00	0,00	0,00	0,09	0,19
Totale binnenlandse vraag	0,00	0,05	0,09	0,11	0,12
Uitvoer van goederen en diensten	0,00	0,00	0,02	0,03	0,04
Invoer van goederen en diensten	0,00	0,00	0,01	0,02	0,03
Bbp	0,00	0,05	0,09	0,12	0,13
Deflator van de particuliere consumptie	0,00	-0,06	-0,12	-0,16	-0,18
Werkgelegenheid (x 1000)	0,00	3,28	5,59	7,13	8,23
Reëel beschikbaar inkomen van de huishoudens	0,00	0,05	0,10	0,12	0,13
Reëel bruto-exploitatieoverschot van de bedrijven	0,00	0,75	0,97	0,93	0,88

De werkgeversbijdragen dalen van 18,6 % van de loonkost in 2001 (tabel 41) tot ongeveer 17,9 % na 2002, terwijl die bijdragen bijna stabiel bleven op 18,5 % in de basisprojectie (tabel 27). In combinatie met de volledige afschaffing van de AC die gezinnen betalen, zorgt de verlaging van de socialezekerheidsbijdragen voor een vermindering van de loonwag met 0,4 procentpunt tussen 2000 en 2003 (tegenover een toename van 0,3 procentpunt in de basisprojectie). De loonwag neemt vervolgens weer geleidelijk toe onder invloed van de progressiviteit van de belastingen en bij gebrek aan bijkomende bijdrageverminderingen na 2003. In 2005 wordt opnieuw het peil van 2000 bereikt, maar de loonwag blijft 0,8 procentpunt lager dan in de basisprojectie.

TABEL 41 - Loonwage in de ondernemingssector bij een afschaffing van de AC die de gezinnen betalen en bij een bijkomende vermindering van de socialezekerheidsbijdragen
(in percent van de loonkosten)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1. Loonkost	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2. Wettelijke werkgeversbijdragen, fictieve niet meegerekend	18,8	18,6	18,0	17,9	17,8	17,9
3. Fictieve werkgeversbijdragen	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1
4. Extralegale werkgeversbijdragen	4,1	4,0	4,0	4,0	3,9	3,9
5. Brutolonen (1-2-3-4)	74,9	75,2	75,7	76,0	76,0	76,0
6. Wettelijke werknemersbijdragen	8,3	8,3	8,4	8,4	8,4	8,4
7. Belastingen	19,4	19,5	19,8	19,9	20,2	20,4
8. Beschikbaar inkomen, incl. vrije werknemersbijdragen (5-6-7)	47,2	47,3	47,6	47,6	47,4	47,2
9. Loonwage (1-8)	52,8	52,7	52,4	52,4	52,6	52,8
p.m.: loonwage zonder extralegale werkgeversbijdragen (9-4)	48,8	48,7	48,4	48,4	48,6	48,9

Budgettaire effecten

De positieve impact op het exploitatieoverschot, de werkgelegenheid en de economische groei zorgt voor terugverdieneffecten die globaal genomen positief zijn voor de overheidsfinanciën. De belastingen ten laste van de gezinnen en van de ondernemingen zijn gevoelig gestegen, maar de productgebonden belastingen dalen enigszins door de lagere prijzen. Dat prijseffect vertraagt ook de ontwikkeling van de overheidsuitgaven (lonen en sociale overdrachten zijn geïndexeerde uitgaven). De werkgelegenheidsgroei versterkt de daling van de werkloosheidsuitkeringen en matigt de weerslag van de bijdragevermindering (31 miljard BEF in 2005). In totaal bedraagt de afname van het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid minder dan 19 miljard BEF in 2005.

TABEL 42 - Budgettaire effecten van de bijkomende verlaging van de socialezekerheidsbijdragen
(in miljarden frank)

	2001	2002	2003	2004	2005
1. Primair saldo	0,0	-17,1	-21,1	-19,3	-18,0
A. Geconsolideerde ontvangsten	0,0	-19,9	-26,9	-27,5	-27,8
1. Fiscale	0,0	3,4	4,6	4,2	3,9
a. Lopende belastingen van de huishoudens	0,0	0,3	0,7	0,7	0,8
b. Lopende belastingen van de vennootschappen	0,0	3,4	4,4	4,2	4,0
c. Productgebonden belastingen	0,0	-0,2	-0,4	-0,5	-0,5
d. Overige	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4
2. Socialezekerheidsbijdragen	0,0	-23,3	-31,3	-31,5	-31,4
3. Overige ontvangsten	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,3
B. Finale primaire uitgaven	0,0	-2,8	-5,8	-8,2	-9,8
1. Werkingskosten	0,0	-0,5	-1,2	-1,7	-2,1
2. Lopende overdrachten aan de huishoudens	0,0	-1,8	-3,8	-5,5	-6,6
a. Pensioenen	0,0	-0,4	-1,0	-1,4	-1,8
b. Gezondheidszorg	0,0	-0,2	-0,5	-0,9	-1,2
c. Werkloosheidsuitkeringen	0,0	-0,9	-1,6	-2,1	-2,4
d. Overige	0,0	-0,3	-0,7	-1,0	-1,2
3. Overige overdrachten	0,0	-0,2	-0,4	-0,6	-0,7
4. Bruto-investeringen	0,0	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5
2. Rentelasten	0,0	0,3	0,6	0,8	0,9
3. Vorderingenoverschot	0,0	-17,4	-21,7	-20,0	-18,8

Tabel 43 geeft de totale budgettaire marges weer die overblijven na de bijkomende vermindering van de socialezekerheidsbijdragen en de volledige afschaffing van de AC. In 2002 zouden de budgettaire marges 0,5 % van het bbp bereiken (0,8 % van het bbp in de basisprojectie), of 49 miljard BEF (81 miljard in de basisprojectie). In 2005 bedragen de gecumuleerde marges nog 1,8 % van het bbp (2,2 % van het bbp in de basisprojectie) of 215 miljard BEF (266 miljard in de basisprojectie).

TABEL 43 - Totale budgettaire marges vanaf 2002 i.g.v. de afschaffing van de AC die de gezinnen betalen en de bijkomende verlaging van de socialezekerheidsbijdragen

	2002	2003	2004	2005
Percent van het bbp				
1. Primair overschot	6,6	6,7	6,9	7,1
2. Rentelasten	6,2	5,8	5,5	5,1
3. Vorderingenoverschot (1-2)	0,5	0,8	1,4	2,0
4. Doelstelling voor het vorderingenoverschot	0,0	0,2	0,2	0,2
5. Budgettaire marges (3-4)	0,5	0,6	1,2	1,8
Miljarden frank				
1. Primair overschot	707	739	795	858
2. Rentelasten	658	648	634	619
3. Vorderingenoverschot (1-2)	49	92	161	239
4. Doelstelling voor het vorderingenoverschot	0	22	23	24
5. Budgettaire marges (3-4)	49	69	138	215

Energie en de CO₂-uitstoot

Sinds het tweede trimester van 1999 kenden de energieprijzen een sterke stijging. In februari 2000 steeg de koers van een vat ruwe olie (Brent-kwaliteit) tot 27,8 dollar, tegenover 11,2 dollar in het eerste trimester van 1999. Vanaf april 2000 wordt er een lichte daling verwacht, waardoor de gemiddelde prijs voor 2000 23,4 dollar bedraagt en 21,5 dollar voor 2001. Als gevolg van die hoge invoerprijzen zou de consumptieprijs van energie jaarlijks gemiddeld met 3,9 % stijgen in de periode 2000-2005, t.o.v. 1,7 % in de periode 1990-1999. Rekening houdend met de hoge energieprijzen voorziet de projectie een beheerste ontwikkeling van het energie-eindverbruik (gemiddeld 1,2 % per jaar).

Het aandeel van gas en elektriciteit in het eindverbruik zou blijven toenemen ten nadele van de vloeibare en vaste brandstoffen. De afnemende energie-intensiteit van het bbp zou bevestigd worden, vooral in de industrie. De toename van de CO₂-uitstoot zou beperkt blijven tot jaarlijks gemiddeld 0,5 %. België voldoet daarmee niet aan de verminderingdoelstellingen betreffende de uitstoot van broeikasgassen, waartoe het zich verbonden heeft.

A. Evolutie van de energie-intensiteit van het bbp

1. Energie-intensiteit van het bbp

*Toename van het
energieverbruik ...*

Zoals blijkt uit tabel 44, bedraagt de verwachte jaarlijkse groei van het energie-eindverbruik¹ en het bruto binnenlands verbruik² gemiddeld resp. 1,2 % en 1,1 % voor de periode 2000-2005, tegenover resp. 2,4 % en 2,1 % voor de periode 1990-1999. Dat bevestigt de ontkoppeling van de groei en de evolutie van de energieconsumptie, zoals reeds in het verleden werd geobserveerd.

De elasticiteit van het energie-eindverbruik t.o.v. het bbp zou niet meer dan 0,44 bedragen tijdens de projectieperiode. Over de periode 1981-1999 was dat nog 0,53.

-
1. Energie-eindverbruik: energie geleverd aan de consumenten (industrie, transport, diensten, gezinnen en landbouw) voor allerlei soorten energieverbruik.
  2. Bruto binnenlands verbruik: de hoeveelheid energie die nodig is om aan de binnenlandse vraag te voldoen. Dat wordt berekend door de primaire productie, de invoer en de voorraadschommelingen op te tellen en de uitvoer en bunkers af te trekken.

Toch is België een grote consument van energie. Uit cijfers van de Europese Commissie¹ blijkt dat België in vergelijking met de buurlanden het hoogste binnenlandse energieverbruik per inwoner had in 1998.

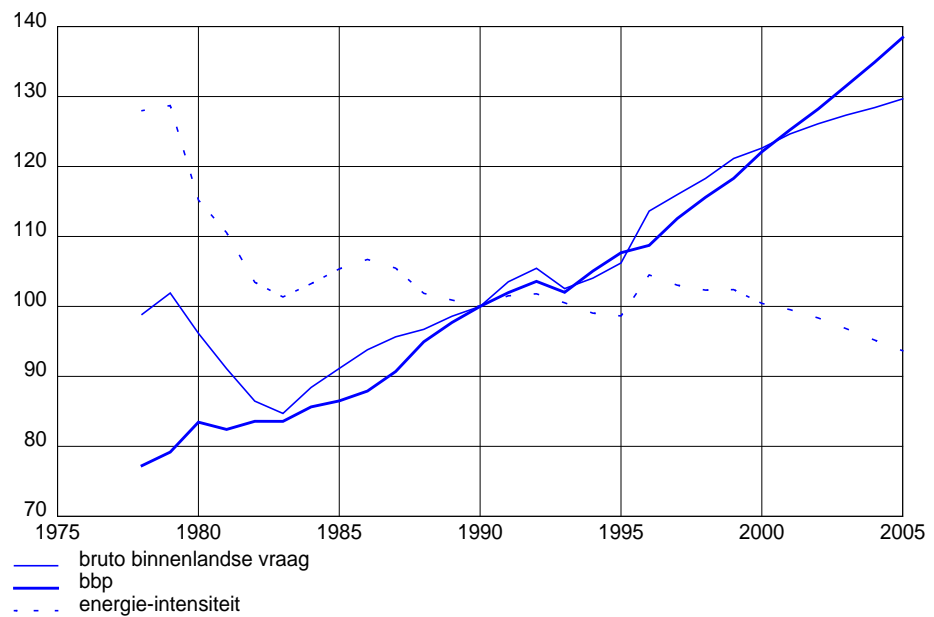
TABEL 44 - Bruto binnenlands energieverbruik per inwoner
(in ton olie-equivalent per inwoner, 1998).

België	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Eur 15
5,50	3,95	3,95	4,77	3,59

... ondanks de bevestiging van de dalende trend van de energie-intensiteit van het bbp

De energie-intensiteit van het bbp (d.i. het aandeel van het bruto binnenlands energieverbruik in het bbp) daalt met 1,5 % tussen 2000 en 2005. De daling van de energie-intensiteit van het bbp wordt dus tijdens de projectieperiode bevestigd en is meer uitgesproken dan in de periode 1981-1999, zoals ook blijkt uit tabel 45. Dat weerspiegelt vooral de daling van het relatieve belang van de energie-intensieve sectoren ten voordele van de - minder energie-intensieve - diensten en een efficiënter energiegebruik met een toenemende inschakeling van energievriendelijke technologieën. Die evolutie wordt nog versterkt door de hoge energieprijzen. Terwijl de reële energieprijs daalde met 1,5 % gemiddeld per jaar van 1981 tot 1999 wordt voor de periode 2000-2005 een reële prijsstijging verwacht van gemiddeld 2,3 % per jaar (zie tabel 46).

FIGUUR 13 - Energie-intensiteit van het bbp
(index 1990=100)

1. Zie : European Union Energy Outlook to 2020 - Europese Commissie, november 1999.

TABEL 45 - Evolutie van het bbp, het energieverbruik en de energie-intensiteit
(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)

	1981-1999	1981-1990	1990-1999	2000-2005
Bbp	1,9	1,8	1,9	2,7
Bruto binnenlands energieverbruik	1,2	0,4	2,1	1,1
Energie-eindverbruik	1,0	-0,4	2,4	1,2
Energie-intensiteit van het bbp	-0,6	-1,4	0,2	-1,5

TABEL 46 - Evolutie van de verbruiksprijzen van energie
(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)

	1981-1999	1981-1990	1990-1999	2000-2005
Verbruiksprijs van de energie ^a	1,6	1,8	1,7	3,9
Reële energieprijs ^b	-1,5	-2,5	-0,3	2,3

a. Gemiddelde prijs van alle energiedragers geconsumeerd op de binnenlandse markt

b. Energieprijs gedeeld door de particuliere consumptieprijs

2. Sectorale analyse

De verwachte evolutie van het energieverbruik is niet homogeen, zoals tabel 47 aantoont. Zij vertoont grote sectorale verschillen.

De industriële sector

Terwijl een stijging van het totale eindverbruik met 1,2 % per jaar wordt verwacht, zou het eindverbruik van de industrie met slechts 0,6 % per jaar toenemen. De jongste negen jaar bedroeg de gemiddelde groei 2,0 % per jaar. In 2005 zou het industrieel verbruik 14 Mtoe¹ bedragen, d.i. nog slechts 34 % van het eindverbruik. In 1980 was dit nog 40 %. De energie-intensiteit van de industrie zou met gemiddeld 2,2 % per jaar afnemen gedurende de projectieperiode.

De reeds waargenomen wijzigingen in de structuur van het industriële energieverbruik worden bevestigd in de projectieperiode: elektriciteit en gas vertegenwoordigen 70 % van het verbruik (iets meer dan 25 % voor elektriciteit en bijna 45 % voor gas) in 2005. In 1980 bestond het industriële verbruik voor 50 % uit vaste en vloeibare brandstoffen.

De transportsector

Voor de transportsector wordt een toename van het verbruik (voornamelijk petroleumproducten) verwacht van jaarlijks gemiddeld 2,1 %, d.i. een sterkere groei dan die van het totale eindverbruik. Die evolutie bevestigt vroegere tendensen (sterke toename van de vraag vanwege de transportsector). De daling van de energie-intensiteit van de transportsector zou jaarlijks gemiddeld 0,5 % bedragen.

1. Miljoen ton olie-equivalent.

De dienstensector

Tijdens de projectieperiode zou het verbruik in de dienstensector gemiddeld met 0,8 % per jaar toenemen en 6,0 Mtoe bereiken in 2005, d.i. bijna 15 % van het totale eindverbruik. Het verbruik van deze sector zou dus met meer dan 30 % toenemen van 1990 tot 2005. Gas en elektriciteit blijven aan belang winnen ten nadele van de vloeibare brandstoffen.

De gezinnen

Terwijl de periode 1990-1999 gekenmerkt werd door een sterke groei van het energieverbruik van de gezinnen (gemiddeld 3,4 % per jaar), zou de toename in de projectieperiode gematigder zijn (gemiddeld 1,1 % per jaar). We zouden immers uit een atypische periode komen met niet alleen temperaturen die in het midden van de jaren negentig lager waren dan in het begin van de periode maar ook met dalende reële energieprijzen sinds 1986. Door het hernemen van de energieprijzen gedurende de projectieperiode zou de vraag naar energie van de gezinnen verzwakken en zou de energie-intensiteit van de gezinnen¹ gemiddeld met 1 % per jaar dalen.

Tijdens de projectieperiode zouden gas en elektriciteit hun opgang voortzetten ter vervanging van de vloeibare brandstoffen. De snelheid waarmee die substitutie gebeurt, zal vanzelfsprekend afhangen van hun relatieve prijzen.

TABEL 47 - Evolutie van de eindvraag naar energie per sector
(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten en structuur in 2005)

	1981-1999	1981-1990	1990-1999	2000-2005	2005
Totale economie	1,0	-0,4	2,4	1,2	100,0
- Industrie	0,3	-1,2	2,0	0,6	34,2
- Transport	2,5	2,6	2,3	2,1	27,3
- Diensten ^a	1,3	-0,3	2,2	0,8	14,6
- Gezinnen	0,5	-1,9	3,4	1,1	23,8

a. Inclusief landbouw

3. Analyse per productcategorie

De volgende tabel schetst de evolutie van de vraag (zowel van de bruto binnenlandse vraag als van de eindvraag naar energie) naar de belangrijkste energieproducten: vaste en vloeibare brandstoffen, aardgas, elektriciteit en andere.

Over de periode 1980 tot 2005, zien we een belangrijke verschuiving in de structuur van de energieconsumptie van vaste en vloeibare brandstoffen naar consumptie van gas en elektriciteit (of kernenergie voor wat het bruto binnenlands energieverbruik betreft).

Het verbruik van vaste brandstoffen daalt sterk over de hele periode, zowel in marktaandeel als in volume. Dat is vooral zo voor het bruto binnenlands verbruik als gevolg van een belangrijke daling van de vraag van de elektriciteitscentrales.

1. Aandeel van het energie-eindverbruik van de gezinnen in het reëel beschikbaar inkomen.

Het verbruik van vloeibare brandstoffen kent ook een dalend belang in het bruto binnenlands verbruik. In 1980 bedroeg het aandeel nog 50,1 %, terwijl het in 1999 tot 39,1 % zakte. Voor de projectieperiode zou het aandeel stabiliseren (het zou nog licht blijven dalen voor wat het eindverbruik betreft).

De consumptie van aardgas kent een sterke stijging, zowel in volume als in marktaandeel. Die toename kan worden verklaard door een stijgende vraag van de gascentrales (de stoom- en gasturbine-installaties (STEG) en de centrales met warmtekrachtkoppeling).

De vraag naar elektriciteit kent ook een sterke toename in volume en in marktaandeel, zowel in de geobserveerde periode als in de projectie. Het aandeel van de andere energieproducten (hernieuwbare energiebronnen) blijft beperkt en bedraagt ongeveer 1,3 % van het bruto binnenlands verbruik op het einde van de projectieperiode.

TABEL 48 - Evolutie van de structuur van het energieverbruik
(in Mtoe en in percent van het totale verbruik van energie)

Producten	1980		1999 ^a		2005		
	Mtoe	%	Mtoe	%	Mtoe	%	
Bruto binnenlands energieverbruik	Totaal	45,7	100,0	57,6	100,0	61,6	100,0
	Vaste brandstoffen	11,0	24,1	7,0	12,2	5,8	9,4
	Vloeibare brandstoffen	22,9	50,1	22,5	39,1	24,4	39,6
	Gas	8,9	19,5	14,7	25,5	18,0	29,2
	Kernenergie	2,9	6,3	12,6	21,9	12,7	20,6
	Andere	0,0	0,0	0,8	1,4	0,8	1,3
Energie-eindverbruik	Totaal	31,8	100,0	38,3	100,0	41,0	100,0
	Vaste brandstoffen	5,0	15,7	3,2	8,4	3,0	7,3
	Vloeibare brandstoffen	15,1	47,5	17,2	44,9	17,8	43,4
	Gas	7,6	23,9	10,9	28,5	12,1	29,5
	Elektriciteit	3,6	11,3	6,5	17,0	7,2	17,6
	Andere	0,4	1,3	0,6	1,6	0,8	2,0

a. Ramingen voor 1999

De petroleumproducten

Het eindverbruik van de petroleumproducten zou met gemiddeld 0,7 % per jaar toenemen. Die gematigde stijging weerspiegelt zeer uiteenlopende sectorale ontwikkelingen, in het bijzonder de concurrentie van aardgas. In de industrie zou het verbruik afnemen dankzij een efficiënter energiegebruik en de toenemende inschakeling van energievriendelijke technologieën. Bij de diensten zou het verbruik van vloeibare brandstoffen ook afnemen, terwijl het verbruik van de gezinnen zou stabiliseren. Het verbruik van de transportsector zou toenemen met gemiddeld 2,1 % per jaar. Het eindverbruik van petroleumproducten zou op het einde van de projectieperiode 17,8 Mtoe bedragen, of ongeveer 43,4 % van het totale energie-eindverbruik (t.o.v. 47,5 % in 1980). De daling van het aandeel van petroleumproducten in de bruto binnenlandse energieconsumptie is nog duidelijker. Het bedroeg in 1980 nog 50,1 % en zou in 2005 dalen tot 39,6 %. Dat is vooral toe te schrijven aan de dalende vraag van de elektriciteitscentrales.

Aardgas

Het eindverbruik van aardgas zou jaarlijks gemiddeld met 1,8 % toenemen, zowel in het algemeen als voor de gezinnen, de diensten en de industrie. Op het einde van de projectieperiode zou aardgas bijna 30 % van het totale energie-eindverbruik vertegenwoordigen (t.o.v. 24 % in 1980 en 28,5 % in 1999) en 12,1 Mtoe bedragen. Die toename van het marktaandeel zou bevestigd worden voor de bruto binnenlandse energieconsumptie. Er is namelijk een sterke toename van de aardgasconsumptie door de elektriciteitsproducenten (stoom- en gasturbine-installaties (STEG) en centrales met warmtekrachtkoppeling).

Elektriciteit

Het elektriciteitsverbruik zou jaarlijks met 1,8 % stijgen en in 2005 7,2 Mtoe bereiken, d.i. 17,6 % van het energie-eindverbruik. Het verbruik van de diensten en van de transportsector zou sterk toenemen met resp. 1,8 % en 4 % per jaar. Het verbruik van de industrie en de gezinnen zou met 1,6 % per jaar toenemen. De elektriciteitsintensiteit van het bbp zou licht dalen in de projectieperiode. Dat is vooral toe te schrijven aan de doorbraak van nieuwe technologieën en producten die zuiniger en efficiënter zijn in verbruik.

4. Onzekerheden omtrent de energieprijzen

De onzekerheden omtrent de prijs van ruwe olie wegen ook op de prijs van aardgas en bijgevolg op de variabele kosten van de elektriciteitsproductie.

In het basisscenario zou de olieprijs die een sterke stijging kende sinds begin 1999, dalen tot 21,5 dollar voor een vat ruwe olie (Brent-kwaliteit) in 2001 tegenover gemiddeld 23,4 dollar in 2000. Daarna herneemt de prijs geleidelijk tot 23,8 dollar in 2005. De aardgasprijs, die geïndexeerd is aan de prijs van de ruwe olie, volgt die evolutie met enige vertraging.

Er kan ook een neerwaartse druk zijn op de aardgasprijs als gevolg van de grotere openheid van de Europese markt. Bovendien zou druk op de marges van de producenten, de relatieve prijzen van elektriciteit beduidend kunnen beïnvloeden.

Toenemende openstelling van de energiemarkten voor de concurrentie

De Belgische wetgeving van 29 april 1999 laat toe dat de grote consumenten die meer dan 100 Gigawattuur (GWh) per jaar verbruiken (d.i. 33 % van de totale consumptie) hun leverancier rechtstreeks via bilaterale contracten kunnen kiezen. Dat kunnen ook buitenlandse leveranciers zijn. De markt zal geleidelijk opengesteld worden voor de andere grote eindafnemers die op het hoogspanningsnet zijn aangesloten (d.i. 40 % van de totale consumptie), en dit ten laatste tegen 31 december 2006. Het is ook mogelijk dat die overgang versneld wordt door toedoen van de regering.

Binnen dat kader bestaat onzekerheid over de evolutie zowel van de volumes die op Europees niveau zullen verhandeld worden als van de prijzen voor de eindafnemers. Aangezien de contractuele prijs van een GWh niet openbaar zal worden gemaakt en er geen informatie is omtrent de verschillende marges, kan de ontwikkeling van de stromen tussen de Europese landen moeilijk geraamd worden. Bovendien verschilt de kalender van openstelling van de elektriciteitsmarkt van land tot land (in Duitsland 100 % vanaf 1999, in Frankrijk 26 % in een eerste fase en in Nederland 33 %), zodat de neerwaartse druk op de prijs verschillend zal zijn.

Variant op de evolutie van de elektriciteitsprijs

De vorige projectie bevatte een variant op de evolutie van de elektriciteitsprijs, die in het huidige basisscenario een stabiel verloop of een lichte toename kent naargelang de eindgebruiker. Uit die variant bleek dat een daling van de prijs voor de industriële consumptie van elektriciteit (van 5 % per jaar tussen 2000 en 2004), het bruto binnenlands verbruik doet toenemen (met 0,5 % in 2004), evenals het eindverbruik van elektriciteit (met 2,7 % op het einde van de periode). De groei van het bbp zou ook lichtjes toenemen¹.

B. De evolutie van de CO₂-intensiteit van het bbp**Bij ongewijzigd beleid worden de objectieven niet gehaald**

Uit cijfers van de Europese Commissie² blijkt dat België in 1995 meer CO₂-uitstoot per inwoner had dan Frankrijk en Duitsland en ongeveer evenveel als Nederland. De CO₂-uitstoot ligt een stuk boven het Europese gemiddelde.

TABEL 49 - CO₂-uitstoot per inwoner
(ton CO₂ per inwoner, 1995).

België	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Eur 15
11,3	10,4	5,9	11,0	8,2

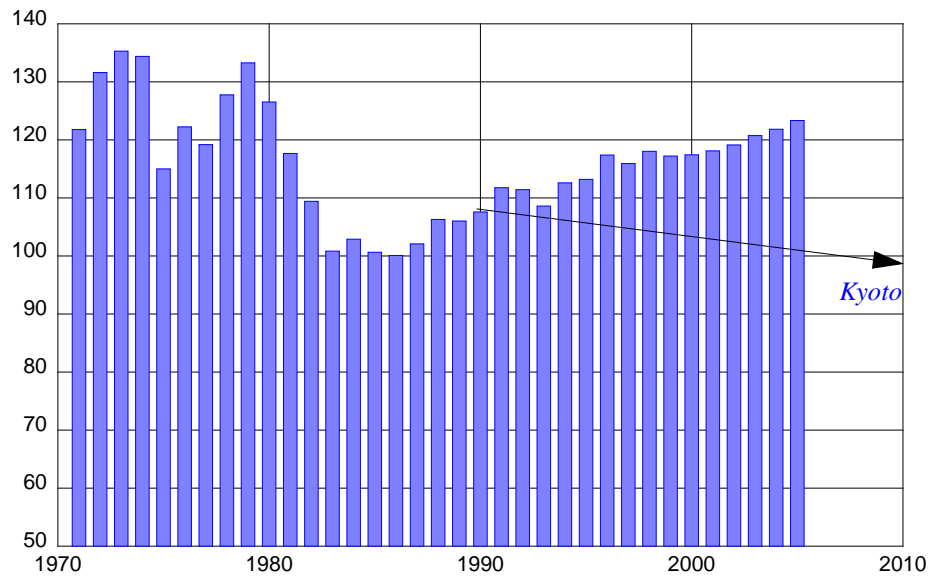
De CO₂-uitstoot zou in 1999 een lichte daling kennen in vergelijking met 1998. Vanaf 2000 zou er een herneming zijn, waardoor in 2005 een niveau van 120,8 miljoen ton wordt bereikt. Vanaf 2000 zou de uitstoot jaarlijks gemiddeld met 0,5 % toenemen indien de productiestructuren ongewijzigd blijven en er rekening gehouden wordt met de economische groei.

Zonder beperkende maatregelen is het niet mogelijk om de doelstellingen voor de beperking van de uitstoot te halen zoals bepaald in het kader van het protocol van Kyoto. Volgens dat protocol zou de uitstoot van broeikasgassen in België (CO₂, NH₄, N₂O, HFC, PFC en SF₆) tegen het jaar 2012 met 7,5 % moeten gedaald zijn in vergelijking met de uitstoot in 1990.

1. Zie: Economische vooruitzichten 1999-2004, hoofdstuk 7, p. 97.

2. Zie : European Union Energy Outlook to 2020 - Europese Commissie, november 1999.

FIGUUR 14 - De uitstoot van CO₂
(in mln ton CO₂)

Tijdens de projectieperiode bedraagt de elasticiteit van de CO₂-uitstoot t.o.v. het energieverbruik 0,43 en de elasticiteit van de uitstoot t.o.v. het bbp gemiddeld 0,19. De relatie tussen de hogere uitstoot en de economische groei is een indicator zowel voor efficiënt energieverbruik als voor de vervangbaarheid van verschillende soorten energiedragers (waarvan de uitstoot van CO₂ per Terajoule onderling verschilt).

Het emissieniveau hangt in grote mate af van de structuur van het elektriciteitspark. De projectie houdt rekening met de investeringsbeslissingen die in het laatste uitrustingsplan (van 1996) m.b.t. de productie- en transportwijze werden genomen. Dat plan voorziet in een sterke opgang van aardgas ter vervanging van de vaste en de vloeibare brandstoffen, evenals een hoger gemiddeld rendement en een dalende aanwending van afgeleide gassen.

De productie van elektriciteit door kerncentrales zou gelijk blijven gedurende de projectieperiode. Het aandeel in de totale elektriciteitsproductie zou wel afnemen. Het aantal GWh geproduceerd met hernieuwbare energiebronnen (waterkracht, windkracht, biomassa en andere) blijft beperkt. De productie van waterkracht- en windkrachtcentrales zou wel een verdubbeling kennen. Het aandeel van de elektriciteitsproductie met gascentrales kent ook een stijging. Het gaat hier vooral om stoom- en gasturbine-installaties (STEG) en centrales met warmtekrachtkoppeling. Deze laatste zullen tegen 2005 in capaciteit verdubbelen t.o.v. 1995 en in 2005 een capaciteit van 2000 Megawatt bereiken. Het aandeel van petroleumcentrales in de productie van elektriciteit blijft klein. Voor de steenkoolcentrales daalt dat aandeel zeer sterk.

Die structurele wijzigingen zouden in het begin van de projectieperiode leiden tot een lagere CO₂-uitstoot van de elektriciteitssector. Nadien zou de uitstoot opnieuw toenemen als gevolg van de hogere elektriciteitsproductie.

TABEL 50 - CO₂-uitstoot per sector*(jaarlijkse gemiddelde groeivoet, niveau in mln ton en structuur in percent in 2005)*

Sector	2000-2005 (%)	2005 (mln ton)	2005 (%)
Elektriciteitssector	0,6	22,9	19,0
Industrie	-0,5	31,5	26,1
Transport	1,4	26,6	22,1
Gezinnen	0,9	20,5	17,0

Zoals uit de tabel blijkt zou de CO₂-uitstoot van de elektriciteitssector jaarlijks met gemiddeld 0,6 % toenemen van 2000 tot 2005. Die uitstoot zou kunnen wijzigen indien, ten gevolge van de liberalisering van de Europese elektriciteitsmarkt, de binnenlandse vraag in toenemende mate gericht zou zijn aan buitenlandse producenten. Momenteel is het moeilijk om prognoses te maken over de evoluties ten gevolge van de toenemende openstelling van de markt.

De uitstoot die veroorzaakt wordt door de transportsector zouden tijdens de projectieperiode gemiddeld met 1,4 % per jaar verhogen. De uitstoot van de gezinnen zou jaarlijks met gemiddeld 0,9 % toenemen. De industriële uitstoot zou daarentegen jaarlijks met gemiddeld 0,5 % afnemen.

Belangrijkste hypothesen van de projectie

Tabel 1 HYPOTHESEN OMTRENT DE BINNENLANDSE EN DE INTERNATIONALE OMGEVING

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Buitenlandse afzetmarkt van goederen en diensten (volumegroei)	6.6	6.1	4.3	6.5	6.1	5.8	6.0	6.0	6.0
2. Wereldhandelsprijzen in BEF (groeivoeten)									
Uitvoer van goederen excl. energie	1.3	2.2	2.2	3.5	1.5	2.1	2.1	2.1	2.1
Invoer van goederen excl. energie	1.2	2.1	1.2	2.9	1.5	2.1	2.1	2.1	2.1
Invoer van energie	8.8	6.3	44.4	38.3	-9.0	2.1	2.1	2.1	2.1
3. Wisselkoersen (peil)									
Belgische frank per dollar	34.1	38.7	37.9	39.4	38.9	38.8	38.6	38.4	38.2
Dollar per euro (x 100)	117.3	104.3	106.6	102.4	103.6	104.1	104.6	105.1	105.7
4. Rentevoeten (peil)									
Korte rente (3m.)									
Eurozone	-.	4.0	3.0	3.9	4.4	4.1	3.9	3.9	3.9
Verenigde Staten	5.5	5.7	5.3	6.4	6.6	6.0	5.0	5.0	5.0
Lange rente (10j.)									
Duitsland	5.6	5.6	4.5	5.6	5.7	5.6	5.5	5.5	5.5
Verenigde Staten	6.0	6.4	5.6	6.8	6.9	6.4	6.0	6.0	6.0
5. Actieve bevolking									
Mutatie in duizend personen	29.4	22.2	22.9	22.9	29.9	23.9	21.3	20.5	14.9
6. Activiteitsgraad (in %)	66.4	68.0	67.2	67.5	67.7	67.9	68.1	68.4	68.4
7. Gemiddelde conventionele arbeidsduur (groeivoeten)									
Alle bedrijfstakken	-0.3	-0.2	-0.2	-0.3	-0.3	-0.3	-0.2	-0.2	-0.2
Industrie	-0.2	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Diensten	-0.4	-0.2	-0.3	-0.3	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1

(^) Periodegemiddelden

Tabel 2 VOORNAAMSTE HYPOTHESEN OVER DE OVERHEIDSUITGAVEN

(groeivoeten in volume voor de rubrieken 4 tot 9)

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Werkgelegenheid bij de overheid									
A. Excl. deeltijdarbeid, DSP en jongerenbanenplan	0.2	-0.1	0.2	0.0	-0.2	-0.1	-0.2	-0.1	0.0
1. Federale overheid	-0.4	0.1	0.7	0.3	-0.4	0.0	-0.1	0.2	0.5
2. Gemeenschappen en gewesten	-0.3	-0.2	-0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2
3. Lagere overheid	1.2	-0.1	0.0	0.0	0.0	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1
4. Sociale zekerheid	0.2	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
B. Deeltijdarbeid, DSP en jongerenbanenplan	-.	6.7	51.0	17.2	12.0	5.0	3.0	1.8	1.3
C. Totaal	1.1	0.3	1.7	0.8	0.5	0.2	0.0	0.0	0.1
2. Sociale programmatie en 'wage drift'									
1. Federale overheid (incl. defensie)	0.3	0.8	1.5	1.1	0.7	0.9	0.7	0.6	0.6
2. Gemeenschappen en gewesten	0.2	1.3	1.1	1.6	1.3	1.2	1.2	1.2	1.1
3. Lagere overheid	0.3	1.8	1.5	2.3	2.3	2.1	1.3	1.3	1.3
4. Sociale zekerheid	0.2	1.0	1.0	1.2	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
3. Hypothesen i.v.m. overheidspensioenen									
A. Aantal pensioenen	1.7	1.7	1.5	1.4	1.2	1.2	1.7	2.1	2.3
a. Rustpensioenen	2.3	2.3	2.2	2.0	1.7	1.7	2.3	2.9	3.2
b. Overlevingspensioenen	0.4	-0.1	-0.1	-0.1	0.0	-0.1	0.0	-0.1	-0.2
B. Perequatie van de overheidspensioenen	0.1	0.6	-0.2	0.6	0.6	0.5	0.6	0.6	0.6
4. Netto-aankoop van goederen en diensten	1.9	2.3	4.3	3.2	0.6	2.2	2.6	2.5	2.5
1. Federale overheid	-1.0	-0.3	6.2	3.5	-4.9	-0.6	0.4	0.0	0.0
2. Gemeenschappen en gewesten	7.1	4.9	2.6	4.2	5.1	5.0	5.0	5.0	4.9
3. Lagere overheid	1.4	3.5	7.8	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5	3.5
4. Sociale zekerheid	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Deflator	1.9	2.4	1.9	2.3	2.6	2.6	2.4	2.4	1.9
5. Sociale verstrekkingen in natura	1.8	1.5	2.2	0.3	1.5	1.8	1.6	1.9	2.0
1. Federale overheid	1.7	0.8	-0.7	-1.7	1.9	2.3	0.7	0.8	1.0
2. Gemeenschappen en gewesten	1.1	1.1	0.5	0.9	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
3. Lagere overheid	3.8	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
4. Sociale zekerheid	1.8	1.5	2.5	0.2	1.4	1.7	1.6	2.0	2.0
Deflator	3.2	3.5	3.7	3.7	4.0	3.7	3.4	3.3	3.1
6. Bruto-investeringen	0.6	3.5	7.7	7.7	-6.6	-0.8	3.9	5.4	11.6
1. Federale overheid en sociale zekerheid	1.3	1.5	-3.3	3.7	0.0	0.8	1.7	1.5	1.5
2. Gemeenschappen en gewesten	1.1	3.3	0.5	8.6	1.8	2.5	2.3	2.2	2.3
3. Lagere overheid	0.2	3.6	20.3	7.5	-17.8	-6.9	4.7	9.0	24.9
Deflator	0.5	1.6	-0.1	1.8	1.2	1.5	1.6	1.7	1.8
7. Overdrachten aan huishoudens en izw's	1.4	1.4	1.9	0.2	1.9	1.5	1.4	1.7	1.3
a. Federale overheid	1.6	0.2	3.8	-2.4	1.4	0.4	0.7	0.9	0.5
b. Sociale zekerheid	0.7	0.8	0.7	-0.1	1.3	1.0	0.8	1.1	0.7
c. Gemeenschappen en gewesten	4.9	4.2	4.3	3.7	4.1	4.3	4.3	4.6	4.0
d. Lagere overheid	4.4	5.8	10.6	6.3	7.1	5.5	5.2	5.5	5.3
Deflator	1.5	1.5	1.1	1.5	1.3	1.5	1.6	1.6	1.7
8. Overdrachten aan ondernemingen	4.1	0.4	5.4	-1.3	2.2	-1.0	0.6	0.9	0.9
a. Federale overheid	3.7	-2.6	0.2	-8.9	0.5	-5.9	-1.1	-0.1	-0.2
b. Sociale zekerheid	28.5	9.5	70.7	27.0	17.8	8.0	2.5	1.0	0.5
c. Gemeenschappen en gewesten	2.4	1.8	3.0	2.7	1.5	1.5	1.6	1.6	1.7
d. Lagere overheid	22.5	1.8	44.7	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Deflator	1.5	1.5	1.1	1.5	1.3	1.5	1.6	1.6	1.7
9. Overdrachten aan het buitenland	5.9	3.2	6.8	5.0	5.8	2.9	1.8	2.0	1.8
a. Federale overheid	5.7	3.2	6.4	4.8	5.9	3.0	1.8	2.0	1.8
c. Gemeenschappen en gewesten	53.7	3.1	37.9	12.8	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2
Deflator	1.5	1.5	1.1	1.5	1.3	1.5	1.6	1.6	1.7

Tabel 3 HYPOTHESEN INZAKE SOCIALEZEKERHEIDSPRESTATIES

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
<i>1. Groeivoeten in volume</i>									
1. Pensioenen	1.7	1.7	1.2	1.6	1.7	1.6	1.3	1.5	2.3
a. Werknemers (*)	1.7	1.8	1.2	1.5	1.7	1.9	1.4	1.6	2.4
(RP: begrotingscijfer)	1.7	1.8	1.3	1.6	1.8	1.9	1.5	1.6	2.5
b. Zelfstandigen (**)	0.2	-0.5	0.0	1.1	0.3	-1.4	-1.5	-1.1	-0.3
c. Vastbenoemd personeel bij de RSZ-PPO	6.9	3.4	3.4	3.2	3.2	3.5	3.6	3.4	3.2
d. Aangeslotenen bij de DOSZ	3.8	6.2	7.0	5.0	4.9	4.6	6.9	7.7	8.1
2. Geneeskundige zorgen	3.5	3.6	5.4	2.8	4.0	4.0	3.6	3.6	3.7
a. Werknemers, incl. ambtenaren	3.6	3.6	5.3	2.8	4.0	4.1	3.6	3.6	3.7
(ZIV-GV: begrotingscijfer)	3.5	3.6	5.3	2.6	3.9	4.0	3.5	3.6	3.7
b. Zelfstandigen	2.1	2.8	5.2	3.2	2.9	3.0	2.4	2.5	2.6
c. Aangeslotenen bij de DOSZ	-4.2	1.8	1.3	1.8	1.9	1.8	1.8	1.9	1.9
d. Aan buitenlandse SZ-instellingen	21.7	7.2	10.7	5.5	7.6	8.4	7.1	7.4	7.1
3. ZIV-uitkeringen	0.9	1.6	2.3	1.6	1.5	1.2	1.7	1.8	1.7
a. Werknemers	1.0	1.6	2.5	1.6	1.6	1.2	1.7	1.8	1.7
- Primaire ongeschiktheid	0.5	1.9	2.4	2.4	1.8	1.7	1.8	1.8	1.8
- Invaliditeit (**)	1.3	1.6	2.2	1.5	1.7	1.1	1.7	1.9	1.6
- Moederschapsrust (**)	4.2	3.1	3.9	3.6	3.0	2.9	2.9	3.0	3.1
- Mijnwerkers en zeelieden	-	-16.0	-16.1	-15.8	-16.0	-16.0	-16.0	-16.0	-16.0
b. Zelfstandigen	-1.0	0.6	-0.9	-0.2	0.1	0.0	0.6	1.7	1.6
4. Kinderbijslagen (**)	0.3	0.2	0.1	0.7	0.4	0.3	0.0	0.0	-0.2
a. Werknemers, RSZ-PPO inbegrepen	0.3	0.1	-0.1	0.8	0.0	0.0	0.0	-0.1	-0.4
(RKW: begrotingscijfer)	0.1	-0.4	-0.2	-0.4	0.1	-0.1	-0.4	-0.5	-0.8
b. Zelfstandigen	-0.3	-0.1	0.2	-1.9	0.3	0.4	0.3	0.2	0.2
c. Gewaarborgde gezinsbijslag	7.6	12.1	17.3	9.1	37.1	16.8	3.1	3.2	3.2
5. Arbeidsongevallen van het FAO	-1.1	-0.4	-1.5	0.3	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6	-0.6
6. Beroepsziekten	-3.5	-3.0	-5.2	-2.1	-3.2	-3.2	-3.2	-3.2	-3.2
<i>2. In duizendtallen (jaargemiddelden)</i>									
1. Niet werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	108.4	165.5	132.5	141.1	151.5	159.7	170.3	181.5	189.2
2. Vrijwillig deeltijdse werklozen	26.4	24.1	26.9	24.5	24.8	24.6	24.2	23.7	23.1
3. Deeltijds werklozen met behoud van rechten en IGU	36.4	34.9	34.5	34.8	34.9	34.9	34.9	34.9	34.9
4. Van inschrijving vrijgestelde werklozen wegens beroepsopleiding, familiale en sociale redenen of studies	28.8	30.3	29.5	29.6	30.3	30.4	30.5	30.5	30.5
5. Activeringsprogramma's: PWA's, Eerste werkervaring	11.3	38.5	28.0	33.7	37.3	39.0	39.9	40.3	40.4
6. Tewerkstelling met loonsubsidie	6.5	41.9	20.8	31.5	40.0	43.7	45.0	45.4	45.5
- Doorstromingsprogramma's	1.3	9.4	5.2	7.8	9.1	9.7	10.0	10.0	10.0
- Herinschakelingsprogr. of dienstenbanen	1.5	12.4	6.1	9.5	11.5	12.7	13.3	13.7	13.8
- Gesubs. contractuelen bij de overheid	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
- Sociale Maribel	2.7	19.0	8.5	13.3	18.4	20.3	20.8	20.8	20.8
7. Loopbaanonderbrekingen	62.0	108.2	81.8	91.0	100.3	107.1	112.8	117.2	121.1
8. Bruggpensioenen	129.2	113.0	119.5	117.0	114.4	111.9	111.3	111.6	111.5

(*) Berekend met het model PENSION, loongrens vanaf 1999 0,5% losgekoppeld van de loonevolutie, zonder welvaartsaanpassingen behalve de toeslag van april 1999 en de verhoging van juli 2000.

(**) Aantal gepensioneerden in de regeling der zelfstandigen, aantal kinderen en aantal invaliden overeenkomstig het langetermijnmodel MALTESE.

(^) Periodegemiddelden

Tabel 4 VERKLARING VAN DE SOCIALE PREMIES

(groeivoeten)

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Werknemersregeling									
a. Sector van de ondernemingen									
1. Reëel uurloon per werknemer	1.2	1.9	1.4	2.0	1.7	1.8	1.9	1.9	1.9
2. Effectieve arbeidsduur per werknemer	-0.4	-0.1	-0.2	-0.1	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1	-0.1
3. Tewerkstelling	0.8	1.4	1.3	1.9	1.4	1.3	1.3	1.2	1.2
-verwerkende nijverheid, energie en bouw	-0.9	-0.3	-0.1	0.2	-0.6	-0.4	-0.3	-0.3	-0.4
-verhandelbare diensten	1.9	2.3	2.0	2.8	2.4	2.2	2.1	2.0	2.0
4. Bruto-loonsom, voor indexatie	1.7	3.1	2.6	3.8	2.9	2.9	3.0	3.0	3.1
5. Loonindexering	1.4	1.5	0.9	1.2	1.4	1.5	1.6	1.7	1.7
p.m. deflator consumptieprijzen	1.5	1.5	1.1	1.5	1.3	1.5	1.6	1.6	1.7
6. Bruto-loonsom	3.1	4.7	3.5	5.1	4.4	4.5	4.7	4.8	4.9
-aanslagbasis voor werkgeversbijdragen	-.	4.7	3.4	5.0	4.3	4.4	4.6	4.7	4.9
-aanslagbasis voor werknemersbijdragen	-.	4.7	3.5	5.1	4.3	4.5	4.7	4.7	4.8
b. Overheidssector									
1. Bezoldiging per hoofd	1.8	2.6	1.7	1.6	2.8	2.7	3.1	2.7	2.4
2. Tewerkstelling	1.1	0.3	1.7	0.8	0.5	0.2	0.0	0.0	0.1
3. Bruto-loonsom	2.9	2.8	3.5	2.4	3.2	2.9	3.2	2.8	2.5
c. Bijdragen, nominaal									
1. Werkgeversbijdragen	2.7	3.2	3.1	-0.3	2.7	3.8	4.1	4.2	4.7
a. Privé-sector (*)	2.6	3.3	3.1	-0.7	2.7	3.9	4.2	4.4	5.0
b. Overheidssector	3.8	2.9	3.2	2.8	3.2	3.2	3.0	3.0	2.3
2. Werknemersbijdragen	3.4	4.1	4.1	3.1	3.8	4.2	4.4	4.4	4.4
a. Privé-sector	-.	4.3	4.1	3.1	4.0	4.5	4.7	4.7	4.8
b. Overheidssector	-.	3.0	4.1	3.0	3.2	3.2	3.0	3.0	2.3
d. Impliciete bijdragevoeten (**)									
1. Werkgeversbijdragen									
a. Privé-sector (*)	26.4	24.5	26.4	25.0	24.6	24.5	24.4	24.3	24.3
b. Overheidssector	11.8	11.9	11.9	11.9	11.9	12.0	11.9	12.0	11.9
2. Werknemersbijdragen									
a. Privé-sector	11.3	11.1	11.3	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1
b. Overheidssector	8.7	8.8	8.8	8.8	8.8	8.8	8.8	8.8	8.8
2. Regeling der zelfstandigen									
a. Inkomen per hoofd (***)	2.5	3.9	0.8	3.6	6.7	3.0	3.6	3.5	3.0
b. Aantal zelfstandigen (***)	0.6	-0.1	0.7	-0.5	-1.0	0.0	0.5	0.3	0.4
c. Inkomen van de zelfstandigen (***)	3.1	3.8	1.5	3.0	5.6	2.9	4.1	3.9	3.4
d. Inkomen van t-3, gecorrig. voor inflatie	2.3	4.1	0.5	3.1	6.1	3.3	4.2	4.2	3.6
e. Aanslagbasis van de bijdragen	2.4	4.0	0.4	3.0	5.8	3.1	4.1	4.4	3.5
f. Bijdragen	1.1	4.0	0.9	3.0	5.8	3.1	4.1	4.4	3.6
g. Impliciete bijdragevoet (**)	9.9	9.9	9.9	9.9	9.9	9.9	9.9	9.9	9.9
3. Regeling der uitkeringstrekkers									
a. Bijdragen	4.6	3.2	3.2	2.3	3.0	3.1	3.4	3.9	3.6
b. Impliciete bijdragevoet (**)	3.4	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3	3.3

(*) De bijdrageverminderingen in het kader van de 'Sociale Maribel' zijn hier niet afgetrokken vermits zij overeenkomstig ESR95 behandeld worden als loonsubsidies.

(**) Bijdragen uitgedrukt in % van de aanslagbasis.

(***) van het jaar t-3.

(^) Periodegemiddelden

Tabel 6 OPBOUW VAN HET BINNENLANDS PRODUCT TEGEN CONSTATE PRIJZEN*(aanbreng in percent)*

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Consumptieve bestedingen van de particulieren	1.0	1.1	1.1	1.2	1.4	1.1	1.1	1.0	1.0
2. Consumptieve bestedingen van de overheid	0.3	0.2	0.4	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3
3. Bruto-investeringen in vaste activa	1.0	0.9	1.4	1.2	0.5	0.7	0.8	0.9	1.0
a. Bedrijfsinvesteringen	0.9	0.7	1.3	1.0	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
b. Overheidsinvesteringen	0.0	0.0	0.1	0.1	-0.2	0.0	0.0	0.1	0.2
c. Investerings in woongebouwen	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
4. Veranderingen in voorraden	-0.1	0.1	-1.2	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
5. Binnenlandse bestedingen	2.2	2.3	1.7	2.8	2.2	2.1	2.2	2.2	2.4
6. Uitvoer van goederen en diensten	3.4	5.3	2.5	5.7	5.2	4.9	5.2	5.3	5.4
a. Goederen	3.3	4.6	1.9	4.9	4.5	4.2	4.5	4.6	4.7
b. Diensten	0.0	0.7	0.5	0.8	0.7	0.6	0.7	0.7	0.7
7. Finale bestedingen	5.6	7.6	4.2	8.5	7.4	7.0	7.4	7.5	7.8
8. Invoer van goederen en diensten	-3.2	-4.9	-1.8	-5.3	-4.9	-4.6	-4.8	-5.0	-5.2
a. Goederen	-3.1	-4.3	-1.3	-4.5	-4.2	-4.0	-4.3	-4.4	-4.6
b. Diensten	0.0	-0.6	-0.5	-0.8	-0.6	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5
9. Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	2.4	2.7	2.3	3.2	2.6	2.4	2.6	2.5	2.6

*(^) Periodegemiddelden***Tabel 7 BESTEDING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT TEGEN WERKELIJKE PRIJZEN***(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
1. Consumptieve bestedingen van de particulieren	4889.8	5042.3	5225.8	5426.6	5619.4	5825.2	6034.0	6254.5
2. Consumptieve bestedingen van de overheid	1916.7	1995.7	2058.6	2137.2	2219.3	2306.4	2395.7	2483.2
3. Bruto-investeringen in vaste activa	1893.0	1997.5	2128.5	2205.0	2304.6	2426.3	2558.4	2709.6
a. Bedrijfsinvesteringen	1281.2	1367.3	1468.6	1551.8	1638.8	1732.5	1834.1	1941.8
b. Overheidsinvesteringen	145.1	157.8	171.8	158.7	157.2	164.6	175.5	200.8
c. Investerings in woongebouwen	466.7	472.4	488.1	494.5	508.6	529.2	548.7	567.0
4. Binnenlandse bestedingen	8723.3	9023.6	9400.8	9757.8	10134.0	10549.2	10979.5	11439.2
5. Uitvoer van goederen en diensten	6868.0	7033.8	7749.0	8295.8	8871.4	9514.1	10207.4	10955.1
6. Finale bestedingen	15591.3	16057.4	17149.8	18053.5	19005.4	20063.3	21186.8	22394.3
7. Invoer van goederen en diensten	6502.5	6659.8	7338.7	7816.5	8358.2	8960.1	9611.6	10322.7
8. Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	9088.8	9397.6	9811.1	10237.0	10647.2	11103.3	11575.3	12071.6
9. Saldo van de primaire inkomens ontvangen uit het buitenland	86.3	93.6	100.5	112.2	122.3	132.3	142.5	151.9
10. Bruto nationaal inkomen	9175.1	9491.2	9911.6	10349.3	10769.5	11235.5	11717.7	12223.5

Tabel 8 BESTEDING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT TEGEN WERKELIJKE PRIJZEN*(in percent van het bbp)*

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Consumptieve bestedingen van de particulieren	53.8	52.6	53.7	53.3	53.0	52.8	52.5	52.1	51.8
2. Consumptieve bestedingen van de overheid	21.4	20.8	21.2	21.0	20.9	20.8	20.8	20.7	20.6
3. Bruto-investeringen in vaste activa	20.7	21.9	21.3	21.7	21.5	21.6	21.9	22.1	22.4
a. Bedrijfsinvesteringen	13.9	15.5	14.5	15.0	15.2	15.4	15.6	15.8	16.1
b. Overheidsinvesteringen	1.7	1.6	1.7	1.8	1.5	1.5	1.5	1.5	1.7
c. Investeringen in woongebouwen	5.2	4.8	5.0	5.0	4.8	4.8	4.8	4.7	4.7
4. Binnenlandse bestedingen	95.9	95.2	96.0	95.8	95.3	95.2	95.0	94.9	94.8
5. Uitvoer van goederen en diensten	73.5	84.7	74.8	79.0	81.0	83.3	85.7	88.2	90.8
6. Finale bestedingen	169.4	179.8	170.9	174.8	176.4	178.5	180.7	183.0	185.5
7. Invoer van goederen en diensten	69.4	79.8	70.9	74.8	76.4	78.5	80.7	83.0	85.5
8. Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
9. Saldo van de primaire inkomens ontvangen uit het buitenland	1.0	1.2	1.0	1.0	1.1	1.1	1.2	1.2	1.3
10. Bruto nationaal inkomen	101.0	101.2	101.0	101.0	101.1	101.1	101.2	101.2	101.3
(^) Periodegemiddelden									

Tabel 9 DEFLATOREN VAN HET BBP EN DE BELANGRIJKSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN

(groeivoeten)	99/90	05/99	99/98	00/99	01/00	02/01	03/02	04/03	05/04
1. Consumptieve bestedingen van de particulieren									
a. Deflator	1.9	1.5	1.1	1.5	1.3	1.5	1.6	1.6	1.7
1. Exclusief energie	1.9	1.5	0.9	1.0	1.3	1.5	1.6	1.6	1.7
.voeding, dranken en tabak	1.2	1.1	0.5	0.8	0.7	1.1	1.3	1.3	1.3
.andere goederen	1.5	1.1	0.4	0.5	0.8	1.1	1.3	1.4	1.5
.diensten	1.8	1.7	1.0	1.3	1.6	1.7	1.8	1.8	1.8
.huurprijzen	3.3	1.5	1.4	1.2	1.5	1.5	1.5	1.7	1.8
2. Energie	1.7	2.1	3.9	6.8	1.0	1.6	1.2	1.1	1.1
.verwarming, electriciteit	0.8	2.3	2.5	5.6	2.2	2.2	1.6	1.3	1.2
.transport	3.2	1.7	6.1	8.5	-0.9	0.7	0.6	0.7	0.8
b. Onderliggende inflatie	2.1	1.5	1.0	1.1	1.4	1.5	1.6	1.7	1.7
c. Index consumptieprijzen	2.0	1.5	1.1	1.5	1.3	1.5	1.6	1.6	1.7
d. Gezondheidsindex	1.9	1.6	0.9	1.3	1.4	1.6	1.7	1.7	1.7
2. Consumptieve bestedingen van de overheid	3.0	2.4	1.9	2.3	2.6	2.6	2.4	2.4	1.9
3. Bruto-investeringen in vaste activa	1.2	1.5	-0.8	1.4	1.3	1.5	1.6	1.7	1.7
a. Bedrijfsinvesteringen	0.8	1.6	-1.2	1.4	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8
b. Overheidsinvesteringen	1.4	1.6	-0.1	1.8	1.2	1.5	1.6	1.7	1.8
c. Investeringen in woongebouwen	2.4	1.5	1.0	1.3	1.1	1.5	1.8	1.7	1.8
4. Binnenlandse bestedingen	2.0	1.6	1.6	1.3	1.5	1.6	1.7	1.7	1.7
5. Uitvoer van goederen en diensten	0.6	1.8	-0.5	3.3	1.1	1.5	1.6	1.7	1.8
6. Finale bestedingen	1.4	1.6	0.7	2.1	1.2	1.5	1.6	1.6	1.6
7. Invoer van goederen en diensten	0.5	1.9	0.2	3.5	0.7	1.6	1.7	1.8	1.8
8. Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	2.1	1.6	1.0	1.2	1.7	1.6	1.6	1.7	1.6
(/) Groeivoeten									
(//) Gemiddelde groeivoeten									

Tabel 10 OPBOUW VAN DE PRIJSONTWIKKELING VAN DE FINALE BESTEDINGEN

(aanbreng in percent)	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Binnenlands kosten per eenheid product (a)+(b)+(c)	0.8	0.9	0.6	0.7	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9
(a) Loonkosten	0.2	0.4	0.3	0.1	0.3	0.4	0.5	0.5	0.5
(b) Netto indirecte belastingen	0.2	0.1	0.2	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
(c) Bruto-exploitatieoverschot	0.4	0.4	0.1	0.6	0.6	0.4	0.4	0.4	0.3
2. Invoerprijzen	0.7	0.7	0.1	1.4	0.2	0.6	0.7	0.7	0.8
3. Deflator van de finale bestedingen (1+2)	1.5	1.6	0.7	2.1	1.2	1.5	1.6	1.6	1.6

Tabel 11 BESCHIKBAAR INKOMEN, BESPARINGEN EN VORDERINGENOVERSCHOT OF -TEKORT, RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN*(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
1. Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	9088.8	9397.6	9811.1	10237.0	10647.2	11103.3	11575.3	12071.6
Saldo van de primaire inkomens van/naar het buitenland	86.3	93.6	100.5	112.2	122.3	132.3	142.5	151.9
2. Bruto nationaal inkomen	9175.1	9491.2	9911.6	10349.3	10769.5	11235.5	11717.7	12223.5
Verbruik van vaste activa	1320.3	1371.2	1426.9	1480.7	1538.1	1602.7	1672.3	1745.3
3. Netto nationaal inkomen	7854.8	8119.9	8484.7	8868.6	9231.5	9632.8	10045.4	10478.2
Saldo van de inkomensoverdrachten van/naar het buitenland	-82.7	-86.1	-91.2	-96.6	-102.1	-108.0	-114.1	-120.6
4. Netto nationaal beschikbaar inkomen	7772.0	8033.9	8393.6	8772.0	9129.4	9524.9	9931.3	10357.7
Nationale consumptie	6806.4	7038.0	7284.4	7563.8	7838.8	8131.7	8429.7	8737.7
5. Netto nationale besparingen	965.6	995.9	1109.1	1208.1	1290.6	1393.2	1501.6	1619.9
Investerings in vaste activa	1893.0	1997.5	2128.5	2205.0	2304.6	2426.3	2558.4	2709.6
Veranderingen in voorraden	23.9	-11.9	-12.1	-11.0	-9.4	-8.8	-8.6	-8.2
Saldo van de kapitaaltransacties met het buitenland	-1.3	-1.0	1.9	3.7	1.1	0.5	1.8	3.7
6. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) van de totale economie	367.8	380.5	421.5	498.6	534.6	578.9	625.9	667.5

Tabel 12 BESCHIKBAAR INKOMEN, RAMINGEN TEGEN PRIJZEN VAN 1990*(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
1. Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	7621.0	7799.8	8049.5	8256.6	8453.1	8672.2	8893.3	9127.3
Ruilvoetwinst of -verlies	126.6	87.0	74.8	103.5	104.7	104.3	102.7	101.1
2. Reëel bruto binnenlands inkomen	7747.6	7886.9	8124.3	8360.0	8557.8	8776.5	8996.0	9228.5
Saldo van de reële primaire inkomens van/naar het buitenland	73.2	78.1	82.8	91.1	97.8	103.9	110.0	115.4
3. Reëel bruto nationaal inkomen	7674.4	7808.8	8041.5	8268.9	8460.0	8672.6	8886.0	9113.1

Tabel 13 VERDELING VAN HET NATIONAAL INKOMEN

(in miljarden euro)

	98	99	00	01	02	03	04	05
Particulieren (*)								
1. Primair inkomen	175.6	180.3	187.1	195.1	203.0	211.7	220.7	230.2
.lonen en salarissen	117.6	121.5	125.8	130.6	135.9	141.6	147.7	154.2
.bruto-exploitatieoverschot	36.3	37.5	39.2	41.2	43.0	45.0	47.0	49.2
.inkomens uit vermogen	21.8	21.3	22.0	23.2	24.1	25.1	25.9	26.8
2. Netto lopende overdrachten	-31.9	-32.3	-33.5	-35.0	-37.1	-39.4	-41.9	-44.7
.sociale uitkeringen min sociale premies	-3.1	-3.0	-2.8	-2.9	-3.5	-4.1	-4.8	-5.8
.belastingen op inkomen	-31.5	-32.2	-33.8	-35.4	-37.1	-39.0	-41.0	-43.0
.overige overdrachten	2.7	2.9	3.1	3.3	3.5	3.7	3.9	4.1
3. Beschikbaar inkomen	143.7	148.0	153.6	160.0	165.9	172.3	178.8	185.5
Vennootschappen								
1. Primair inkomen	37.9	38.7	41.3	43.4	44.7	45.9	47.4	48.7
2. Netto lopende overdrachten	-6.9	-7.2	-8.0	-8.6	-8.9	-9.3	-9.6	-10.0
3. Beschikbaar inkomen	31.0	31.5	33.2	34.8	35.8	36.7	37.7	38.7
Overheid								
1. Primair inkomen	13.9	16.3	17.4	18.1	19.3	20.8	22.5	24.2
waarvan: rentelasten (netto)	-15.6	-14.8	-14.6	-14.7	-14.4	-14.1	-13.6	-13.1
2. Netto lopende overdrachten	36.7	37.3	39.3	41.2	43.4	46.0	48.7	51.7
3. Beschikbaar inkomen	50.6	53.6	56.6	59.3	62.7	66.8	71.1	75.9
Buitenland								
1. Beschikbaar inkomen	2.1	2.1	2.3	2.4	2.5	2.7	2.8	3.0
Bruto nationaal inkomen	227.4	235.3	245.7	256.6	267.0	278.5	290.5	303.0

(*) : huishoudens en izw's

Tabel 14 VERDELING VAN HET NATIONAAL INKOMEN*(in percent van het bruto nationaal inkomen)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
Particulieren (*)								
1. Primair inkomen	77.2	76.6	76.1	76.0	76.0	76.0	76.0	76.0
.lonen en salarissen	51.7	51.6	51.2	50.9	50.9	50.9	50.9	50.9
.bruto-exploitatieoverschot	16.0	15.9	16.0	16.1	16.1	16.2	16.2	16.2
.inkomens uit vermogen	9.6	9.1	9.0	9.1	9.0	9.0	8.9	8.8
2. Netto lopende overdrachten	-14.0	-13.7	-13.6	-13.7	-13.9	-14.1	-14.4	-14.7
.sociale uitkeringen min sociale premies	-1.4	-1.3	-1.1	-1.1	-1.3	-1.5	-1.7	-1.9
.belastingen op inkomen	-13.9	-13.7	-13.8	-13.8	-13.9	-14.0	-14.1	-14.2
.overige overdrachten	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.4
3. Beschikbaar inkomen	63.2	62.9	62.5	62.4	62.2	61.9	61.6	61.2
Vennootschappen								
1. Primair inkomen	16.7	16.4	16.8	16.9	16.7	16.5	16.3	16.1
2. Netto lopende overdrachten	-3.0	-3.0	-3.3	-3.3	-3.3	-3.3	-3.3	-3.3
3. Beschikbaar inkomen	13.7	13.4	13.5	13.6	13.4	13.2	13.0	12.8
Overheid								
1. Primair inkomen	6.1	6.9	7.1	7.0	7.2	7.5	7.7	8.0
waarvan: rentelasten (netto)	-6.9	-6.3	-6.0	-5.7	-5.4	-5.0	-4.7	-4.3
2. Netto lopende overdrachten	16.2	15.8	16.0	16.1	16.3	16.5	16.8	17.0
3. Beschikbaar inkomen	22.3	22.8	23.0	23.1	23.5	24.0	24.5	25.0
Buitenland								
1. Beschikbaar inkomen	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0
Bruto nationaal inkomen	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
(*) : huishoudens en izw's								

Tabel 15 PRODUCTIEFACTOREN EN PRODUCTIEKOSTEN

(groeivoeten)	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Productie van de ondernemingen	3.9	3.2	4.1	3.9	3.2	2.9	3.1	3.1	3.1
2. Arbeidsproductiviteit per hoofd									
a. Ondernemingen	2.0	1.8	2.0	2.0	1.7	1.5	1.7	1.8	1.8
b. Verwerkende nijverheid	3.4	3.4	3.4	4.3	3.5	3.0	3.1	3.1	3.2
c. Marktdiensten (incl. vervoer)	1.6	1.2	2.1	1.1	1.0	1.0	1.3	1.3	1.4
3. Nominaal brutoloon per hoofd									
a. Ondernemingen	2.2	3.3	2.2	3.2	3.0	3.2	3.4	3.5	3.6
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	2.4	3.3	2.5	3.2	3.0	3.2	3.4	3.5	3.6
b. Verwerkende nijverheid	2.2	3.6	2.9	3.5	3.2	3.5	3.6	3.8	4.0
c. Marktdiensten (incl. vervoer)	2.3	3.2	1.9	3.1	2.9	3.1	3.3	3.4	3.5
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	2.6	3.2	2.3	3.2	2.9	3.1	3.3	3.4	3.5
4. Reëel brutoloon per hoofd									
a. Ondernemingen	0.7	1.8	1.1	1.6	1.7	1.7	1.8	1.8	1.9
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	0.9	1.8	1.4	1.7	1.7	1.7	1.8	1.9	1.9
b. Verwerkende nijverheid	0.7	2.0	1.7	1.9	1.9	1.9	2.0	2.1	2.3
c. Marktdiensten (incl. vervoer)	0.8	1.7	0.8	1.5	1.6	1.6	1.7	1.8	1.8
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	1.1	1.7	1.2	1.6	1.6	1.6	1.7	1.8	1.8
5. Arbeidsproductiviteit per uur									
a. Ondernemingen	2.4	1.9	2.2	2.2	1.8	1.7	1.9	1.9	1.9
b. Verwerkende nijverheid	3.8	3.4	3.4	4.1	3.5	3.1	3.3	3.3	3.2
c. Marktdiensten (incl. vervoer)	2.0	1.4	2.4	1.4	1.2	1.2	1.5	1.5	1.5
6. Nominale loonkosten per uur									
a. Ondernemingen	2.6	3.1	2.2	2.1	2.8	3.2	3.4	3.5	3.7
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	2.8	3.1	2.5	2.2	2.8	3.2	3.4	3.5	3.7
b. Verwerkende nijverheid	2.7	3.3	2.8	2.1	2.8	3.5	3.7	3.9	4.1
c. Marktdiensten (incl. vervoer)	2.6	3.1	2.0	2.2	2.8	3.2	3.4	3.5	3.6
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	2.9	3.1	2.4	2.4	2.9	3.2	3.4	3.5	3.6
7. Reële loonkosten per uur									
a. Ondernemingen	1.1	1.6	1.1	0.6	1.5	1.7	1.8	1.9	2.0
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	1.3	1.6	1.4	0.7	1.5	1.7	1.8	1.9	2.0
b. Verwerkende nijverheid	1.2	1.8	1.7	0.5	1.5	2.0	2.1	2.2	2.4
c. Marktdiensten (incl. vervoer)	1.1	1.6	0.9	0.7	1.5	1.7	1.8	1.8	1.9
<i>waarvan 'normale' werkgelegenheid</i>	1.4	1.6	1.3	0.8	1.6	1.7	1.8	1.8	1.9
8. Reële loonkosten per eenheid product in de ondernemingen	-1.2	-0.4	-0.9	-1.2	-0.8	-0.1	-0.2	-0.1	0.1
9. Lange rente (>=6j.)	5.7	5.7	4.7	5.8	5.8	5.7	5.6	5.6	5.6
10. Bruto aangepaste winstvoet in de ondernemingen (*) (in percent)	34.3	38.1	35.9	37.1	37.8	38.1	38.4	38.6	38.7
11. Bruto aangepaste winstvoet op het kapitaal (*) (in percent)	16.3	18.1	17.3	17.9	18.2	18.2	18.2	18.1	18.0
12. Werkelijke arbeidstijd in de verwerkende nijverheid en de energiesector	-0.4	-0.1	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.2	-0.2	-0.1

(*) Bruto exploitatieoverschot verbeterd voor het werk van zelfstandigen gedeeld door de toegevoegde waarde tegen factorkosten (voor de winstvoet in bedrijven) en door de kapitaalvoorraad gewaardeerd aan vervangingskost (voor de winstvoet op het kapitaal) voor de ondernemingen exclusief de landbouwondernemingen

(^) Periodegemiddelden

Tabel 16 ACTIEVE BEVOLKING, WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

Situatie op 30 juni

	98	99	00	01	02	03	04	05
1. Totale bevolking								
In duizendtallen	10203.0	10222.9	10243.3	10284.4	10311.3	10324.1	10335.2	10344.7
Verschil in duizendtallen	21.8	19.9	20.4	41.1	26.9	12.8	11.1	9.5
2. Beroepsbevolking								
In duizendtallen	4489.8	4512.6	4535.5	4565.4	4589.3	4610.6	4631.1	4646.0
Verschil in duizendtallen	28.1	22.9	22.9	29.9	23.9	21.3	20.5	14.9
3. Activiteitsgraad	66.9	67.2	67.5	67.7	67.9	68.1	68.4	68.4
4. Binnenlandse werkgelegenheid								
Totaal								
.in duizendtallen	3799.3	3843.2	3895.6	3933.1	3966.9	3999.6	4031.4	4063.9
.verschil in duizendtallen	44.4	44.0	52.4	37.5	33.7	32.8	31.8	32.5
Loon- en weddetrekkenden								
.in duizendtallen	2420.1	2452.4	2495.8	2527.9	2557.7	2588.0	2618.1	2648.9
.verschil in duizendtallen	47.4	32.2	43.5	32.0	29.9	30.3	30.1	30.7
<i>. 'normale' werkgelegenheid in duizendtallen</i>	2405.5	2429.8	2469.9	2499.7	2528.4	2558.0	2587.8	2618.4
.verschil in duizendtallen	40.6	24.3	40.1	29.7	28.8	29.6	29.7	30.6
Zelfstandigen								
.in duizendtallen	692.5	692.3	695.8	698.0	700.8	703.1	704.6	705.9
.verschil in duizendtallen	-7.3	-0.2	3.4	2.3	2.7	2.3	1.5	1.4
Overheid								
.in duizendtallen	686.6	698.5	704.0	707.3	708.3	708.5	708.7	709.2
.verschil in duizendtallen	4.3	11.9	5.5	3.2	1.1	0.2	0.2	0.4
5. Werkgelegenheidsgraad	57.4	58.1	58.8	59.2	59.6	60.0	60.4	60.7
6. Werkloosheid (op 30 juni)								
Definitie FPB								
.in duizendtallen	636.4	614.4	583.9	575.3	564.4	552.0	539.7	521.1
.verschil in duizendtallen	-17.9	-22.1	-30.5	-8.6	-10.8	-12.5	-12.3	-18.6
.werkloosheidsgraad	14.2	13.6	12.9	12.6	12.3	12.0	11.7	11.2
Definitie MTA								
.in duizendtallen	505.3	475.1	435.5	416.5	397.5	374.4	350.9	324.6
.verschil in duizendtallen	-35.3	-30.2	-39.6	-19.0	-19.0	-23.1	-23.5	-26.3
.werkloosheidsgraad	11.6	10.9	9.9	9.5	9.0	8.4	7.9	7.3
7. Werkelijk arbeidsvolume (groeivoet)	1.0	0.5	1.2	0.8	0.7	0.7	0.7	0.8
<i>waarvan: 'normale' werkgelegenheid (groeivoet)</i>	1.0	0.3	1.1	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8

Tabel 17 UITVOER EN INVOER TEGEN LOPENDE PRIJZEN*(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
1. Uitvoer	6868.0	7033.8	7749.0	8295.8	8871.4	9514.1	10207.4	10955.1
a. Goederen excl. energie	5616.4	5701.8	6254.6	6713.8	7185.6	7718.2	8294.7	8917.7
b. Diensten	958.9	994.4	1089.8	1172.1	1259.1	1351.8	1450.3	1555.6
c. Energie	156.4	198.2	258.1	257.6	268.3	279.1	290.4	302.5
d. Consumptieve bestedingen van niet-ingezeten huishoudens in België	136.3	139.5	146.4	152.2	158.4	165.0	172.0	179.3
2. Invoer	6502.5	6659.8	7338.7	7816.5	8358.2	8960.1	9611.6	10322.7
a. Goederen excl. energie	5110.7	5141.2	5596.3	6000.9	6448.7	6951.1	7498.8	8097.6
b. Diensten	838.6	873.8	952.7	1018.3	1082.1	1150.3	1222.5	1300.2
c. Energie	318.6	405.6	543.3	538.9	560.3	581.1	602.8	626.0
d. Consumptieve bestedingen van ingezeten huishoudens in het buitenland	234.6	239.2	246.3	258.3	267.1	277.6	287.5	298.9
3. Netto-uitvoer van goederen en diensten	365.5	374.0	410.3	479.3	513.2	554.1	595.8	632.4
a. Goederen excl. energie	505.7	560.6	658.4	712.9	736.9	767.0	795.9	820.1
b. Diensten	120.3	120.6	137.1	153.7	177.0	201.5	227.8	255.4
c. Energie	-162.2	-207.4	-285.2	-281.3	-292.0	-301.9	-312.5	-323.6
d. Overige	-98.3	-99.7	-99.9	-106.1	-108.7	-112.6	-115.5	-119.5
4. Factorinkomens								
a. Ontvangen van het buitenland								
1. Inkomen uit arbeid	140.9	148.3	155.8	164.2	173.1	182.7	192.7	203.4
2. Andere inkomens	1096.5	1108.8	1130.8	1154.8	1179.8	1206.8	1234.8	1263.3
b. Betaald aan het buitenland								
1. Inkomen uit arbeid	29.8	32.9	36.1	39.6	43.6	47.9	52.4	57.4
2. Andere inkomens	1058.5	1070.4	1086.2	1099.9	1115.7	1133.3	1151.5	1170.6
5. Netto-uitvoer (3+4)	514.6	527.9	574.7	658.8	706.9	762.4	819.4	871.1
6. Overige inkomensoverdrachten	-172.4	-173.6	-182.7	-192.0	-202.0	-213.3	-225.1	-237.8
7. Saldo van de lopende rekening van de betalingsbalans	369.0	381.5	419.6	494.9	533.5	578.4	624.1	663.8

Tabel 18 EVENWICHT TUSSEN BESPARINGEN EN INVESTERINGEN*(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
1. Middelen	2286.7	2367.1	2538.9	2693.5	2830.8	2997.4	3176.7	3369.9
a. Bruto-besparingen	2285.9	2367.1	2536.0	2688.9	2828.7	2995.9	3173.9	3365.2
1. Ondernemingen	1189.6	1208.8	1275.4	1340.6	1378.9	1414.2	1456.8	1494.3
2. Gezinnen	964.3	984.9	1024.9	1080.4	1123.0	1172.7	1221.4	1268.9
3. Overheid	125.7	164.9	224.8	254.6	310.3	389.5	472.8	576.2
4. Izw's	6.2	8.4	10.9	13.2	16.5	19.5	22.9	25.9
b. Nettokapitaaloverdrachten	-0.7	0.0	-2.9	-4.7	-2.1	-1.5	-2.8	-4.7
1. Ondernemingen	100.3	73.7	68.1	66.7	66.4	74.9	81.2	91.0
2. Gezinnen	12.4	29.5	35.8	46.2	41.8	36.8	36.1	32.9
3. Overheid	-118.0	-110.4	-108.3	-116.1	-114.6	-119.3	-124.4	-129.9
4. Izw's								
2. Bestedingen	1917.9	1986.6	2117.4	2194.9	2296.2	2418.5	2550.8	2702.4
a. Bruto-investeringen	1917.9	1986.6	2117.4	2194.9	2296.2	2418.5	2550.8	2702.4
1. Ondernemingen	1171.1	1243.1	1320.8	1387.3	1455.3	1527.7	1606.8	1692.1
2. Gezinnen	579.8	590.5	630.4	653.4	686.2	727.8	769.4	809.7
3. Overheid	161.4	147.2	160.1	148.0	148.1	156.1	167.2	192.9
4. Izw's	5.6	5.7	6.1	6.3	6.6	7.0	7.4	7.8
3. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	367.8	380.5	421.5	498.6	534.6	578.9	626.0	667.5

Tabel 19 EVENWICHT TUSSEN BESPARINGEN EN INVESTERINGEN*(in percent van het bbp)*

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Middelen	25.0	26.9	25.2	25.9	26.3	26.6	27.0	27.4	27.9
a. Bruto-besparingen	25.0	26.8	25.2	25.8	26.3	26.6	27.0	27.4	27.9
1. Ondernemingen	13.4	12.8	12.9	13.0	13.1	13.0	12.7	12.6	12.4
2. Gezinnen	11.5	10.5	10.5	10.4	10.6	10.5	10.6	10.6	10.5
3. Overheid	0.0	3.3	1.8	2.3	2.5	2.9	3.5	4.1	4.8
4. Izw's	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
b. Nettokapitaaloverdrachten	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1. Ondernemingen	0.8	0.7	0.8	0.7	0.7	0.6	0.7	0.7	0.8
2. Gezinnen	0.3	0.4	0.3	0.4	0.5	0.4	0.3	0.3	0.3
3. Overheid	-1.1	-1.1	-1.2	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1
4. Izw's									
2. Bestedingen	20.7	21.8	21.1	21.6	21.4	21.6	21.8	22.0	22.4
a. Bruto-investeringen	20.7	21.8	21.1	21.6	21.4	21.6	21.8	22.0	22.4
1. Ondernemingen	12.7	13.7	13.2	13.5	13.6	13.7	13.8	13.9	14.0
2. Gezinnen	6.4	6.5	6.3	6.4	6.4	6.4	6.6	6.6	6.7
3. Overheid	1.6	1.5	1.6	1.6	1.4	1.4	1.4	1.4	1.6
4. Izw's	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
3. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	4.4	5.1	4.0	4.3	4.9	5.0	5.2	5.4	5.5

(^) Periodegemiddelden

Tabel 20 RENTEVOETEN

	99^95	05^00	99	00	01	02	03	04	05
1. Korte rente (3m.)									
Nominaal	3.5	3.9	2.8	3.8	4.3	4.0	3.8	3.8	3.8
Reëel	2.1	2.4	1.6	2.3	3.0	2.5	2.2	2.2	2.1
2. Lange rente (10j.)									
Nominaal	5.8	5.7	4.8	5.8	5.8	5.7	5.6	5.6	5.6
Reëel	4.4	4.2	3.6	4.3	4.5	4.2	4.0	4.0	3.9
3. Hypothecaire rente									
Nominaal	6.0	6.2	5.3	6.4	6.4	6.3	6.2	6.2	6.2
Reëel	4.6	4.7	4.1	4.8	5.1	4.8	4.6	4.5	4.5
pro memorie:									
Korte rente eurozone (3m.)	-.	4.0	3.0	3.9	4.4	4.1	3.9	3.9	3.9
Lange rente Duitsland (10j.)	5.6	5.6	4.5	5.6	5.7	5.6	5.5	5.5	5.5

(^) Periodegemiddelden

Tabel 22 REKENING VAN DE HUISHOUDENS

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
I. Lopende transacties								
a. Middelen	8568.7	8816.3	9123.0	9499.5	9870.0	10272.7	10688.4	11123.8
1. Netto exploitatieoverschot	655.1	677.2	715.4	762.3	804.3	848.3	893.5	941.6
2. Gemengd inkomen	523.9	538.0	561.3	589.5	615.0	641.5	668.7	697.4
3. Beloning van werknemers	4742.1	4902.1	5076.3	5269.4	5481.0	5714.0	5959.3	6220.2
. Lonen	3500.5	3622.6	3782.8	3936.6	4098.1	4275.1	4458.8	4652.3
. Werkelijke sociale premies tlv werkgevers	975.7	1006.1	1010.3	1039.1	1078.2	1121.1	1167.4	1219.7
. Toegerekende sociale premies tlv werkgevers	265.9	273.3	283.3	293.7	304.6	317.8	333.1	348.2
4. Netto inkomen uit vermogen	876.6	859.4	886.7	935.6	970.6	1011.2	1042.9	1078.3
. Rente	462.7	451.4	468.7	499.3	522.0	547.7	565.1	584.5
. Winstuitkeringen	268.8	260.8	267.9	281.9	289.2	298.8	307.4	317.4
. Overige	145.0	147.1	150.0	154.3	159.3	164.7	170.4	176.4
5. Sociale uitkeringen	1723.5	1788.6	1830.9	1889.2	1944.6	2002.6	2068.2	2129.9
6. Overige netto inkomensoverdrachten	-15.3	-12.7	-12.0	-11.0	-10.3	-10.2	-9.8	-9.6
7. Overige (*)	62.8	63.6	64.3	64.6	64.9	65.3	65.6	66.0
b. Bestedingen	7887.8	8124.3	8401.6	8727.9	9060.8	9422.4	9799.4	10197.3
1. Belastingen op inkomen en vermogen	1270.0	1297.7	1361.8	1427.0	1495.0	1570.3	1650.4	1734.2
2. Sociale premies	1848.1	1908.1	1942.3	2007.6	2084.4	2170.0	2263.2	2362.2
. Werkelijke sociale premies	1582.3	1634.8	1659.0	1714.0	1779.8	1852.2	1930.0	2014.1
. Toegerekende sociale premies	265.9	273.3	283.3	293.7	304.6	317.8	333.1	348.2
3. Nationale consumptieve bestedingen	4769.7	4918.5	5097.5	5293.3	5481.4	5682.1	5885.8	6100.9
c. Netto besparingen	680.9	692.0	721.4	771.6	809.2	850.3	889.0	926.5
II. Kapitaalverrichtingen								
a. Middelen	22.2	39.5	40.7	53.9	54.4	54.2	55.8	52.6
1. Kapitaaloverdrachten, ontvangen	22.2	39.5	40.7	53.9	54.4	54.2	55.8	52.6
b. Bestedingen	344.7	348.2	373.2	394.1	427.3	465.8	500.5	531.6
1. Investerings in vaste activa	588.9	599.6	639.5	662.5	695.3	736.8	778.5	818.8
2. Verbruik van vaste activa (-)	283.4	292.9	303.5	308.9	313.8	322.4	332.3	342.4
3. Vermogensheffingen	38.7	40.9	41.6	42.1	42.7	43.4	44.1	44.8
4. Veranderingen in voorraden	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. Saldo aan-en verkopen van kostbaarheden	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3
6. Saldo aan-en verkopen van grond en overige materiële niet-geproduceerde activa	-9.1	-9.1	-9.1	-9.1	-9.1	-9.1	-9.1	-9.1
7. Overige kapitaaloverdrachten, betaald	9.9	10.0	4.9	7.7	12.6	17.4	19.7	19.8
III. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	358.4	383.2	389.0	431.4	436.2	438.6	444.3	447.5
<i>Pro memorie:</i>								
1. Netto beschikbaar inkomen	5387.7	5546.8	5754.6	6000.3	6225.7	6467.1	6709.2	6961.4
2. Consumptiequote	83.2	83.3	83.3	83.0	83.0	82.9	82.8	82.8
3. Spaarquote	16.8	16.7	16.7	17.0	17.0	17.1	17.2	17.2
(*) Correcties voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekeringen								

Tabel 23 BESCHIKBAAR INKOMEN VAN DE HUISHOUDENS*(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
I. Primair bruto inkomen								
1. Bruto exploitatieoverschot	938.5	970.1	1018.8	1071.1	1118.2	1170.7	1225.8	1283.9
2. Zelfstandigen	523.9	538.0	561.3	589.5	615.0	641.5	668.7	697.4
3. Lonen	4742.1	4902.1	5076.3	5269.4	5481.0	5714.0	5959.3	6220.2
. Privé-sector	3564.3	3683.0	3824.2	3975.0	4145.8	4332.6	4532.1	4749.9
. Ondernemingen	3351.4	3463.7	3594.9	3735.0	3894.0	4068.5	4254.9	4458.3
. Huishoudens	129.1	132.6	136.7	141.1	146.2	151.8	157.9	164.6
. Izw's	83.8	86.7	92.6	98.9	105.6	112.3	119.4	127.0
. Overheid	1066.4	1103.4	1132.0	1169.5	1205.3	1246.3	1286.5	1323.9
. Grensarbeiders	111.1	115.4	119.8	124.5	129.5	134.8	140.3	146.0
4. Inkomen uit vermogen	876.6	859.4	886.7	935.6	970.6	1011.2	1042.9	1078.3
. Netto ontvangen rente	462.7	451.4	468.7	499.3	522.0	547.7	565.1	584.5
. Winstuitkeringen	268.8	260.8	267.9	281.9	289.2	298.8	307.4	317.4
. Overige	145.0	147.1	150.0	154.3	159.3	164.7	170.4	176.4
Totaal (1+2+3+4)	7081.1	7269.6	7543.2	7865.5	8184.7	8537.5	8896.7	9279.8
II. Sociale zekerheid en belastingen								
1. Werkgeversbijdragen	1222.0	1258.9	1272.2	1310.4	1359.7	1414.8	1475.4	1541.8
2. Werknemersbijdragen	476.0	495.6	511.7	531.2	553.1	576.8	601.9	627.7
3. Bijdragen van zelfstandigen	93.9	94.7	97.2	102.2	105.0	108.9	113.2	116.9
4. Bijdragen op vervangingsinkomens	25.3	26.1	26.7	27.5	28.3	29.3	30.4	31.5
5. Bijdragen van niet-ingezetenen	31.0	32.9	34.6	36.3	38.2	40.2	42.2	44.4
Totaal (1+2+3+4+5)	1848.1	1908.1	1942.3	2007.6	2084.4	2170.0	2263.2	2362.2
6. Belastingen op inkomen en vermogen	1270.0	1297.7	1361.8	1427.0	1495.0	1570.3	1650.4	1734.2
Totaal (1+2+3+4+5+6)	3118.2	3205.9	3304.1	3434.6	3579.4	3740.3	3913.6	4096.4
III. Overdrachten aan huishoudens								
1. Sociale uitkeringen	1723.5	1788.6	1830.9	1889.2	1944.6	2002.6	2068.2	2129.9
2. Overige netto overdrachten	13.7	17.1	19.2	21.6	23.7	25.3	27.3	29.1
Totaal (1+2)	1737.2	1805.8	1850.2	1910.8	1968.2	2027.8	2095.5	2159.0
IV. Beschikbaar inkomen	5671.1	5839.8	6058.0	6309.2	6539.5	6789.5	7041.5	7303.8

Tabel 24 BESCHIKBAAR INKOMEN VAN DE HUISHOUDENS TEGEN CONSTATE PRIJZEN

(groeivoeten)	98	99	00	01	02	03	04	05
I. Primair bruto inkomen								
1. Bruto exploitatieoverschot	3.6	2.2	3.5	3.8	2.9	3.1	3.0	3.0
2. Zelfstandigen	4.9	1.6	2.8	3.7	2.8	2.7	2.6	2.6
3. Lonen	3.0	2.2	2.0	2.5	2.5	2.6	2.6	2.7
. Privé-sector	3.2	2.2	2.3	2.6	2.8	2.9	2.9	3.1
. Ondernemingen	3.4	2.2	2.2	2.6	2.7	2.8	2.9	3.1
. Huishoudens	-0.7	1.5	1.6	1.9	2.1	2.2	2.4	2.6
. Izw's	4.0	2.3	5.3	5.4	5.2	4.7	4.6	4.7
. Overheid	2.4	2.3	1.1	2.0	1.5	1.8	1.6	1.2
. Grensarbeiders	0.7	2.7	2.2	2.7	2.5	2.4	2.4	2.4
4. Inkomen uit vermogen	1.6	-3.1	1.7	4.2	2.2	2.6	1.5	1.7
. Netto ontvangen rente	-1.7	-3.5	2.3	5.2	3.0	3.3	1.5	1.7
. Winstuitkeringen	7.1	-4.1	1.2	3.9	1.1	1.7	1.2	1.6
. Overige	2.6	0.3	0.5	1.6	1.7	1.8	1.8	1.8
Totaal (1+2+3+4)	3.0	1.5	2.2	3.0	2.5	2.7	2.5	2.6
II. Sociale zekerheid en belastingen								
1. Werkgeversbijdragen	2.4	1.9	-0.4	1.7	2.2	2.4	2.6	2.8
2. Werknemersbijdragen	0.5	3.0	1.7	2.5	2.6	2.6	2.7	2.6
3. Bijdragen van zelfstandigen	1.4	-0.3	1.1	3.8	1.3	2.0	2.3	1.5
4. Bijdragen op vervangingsinkomens	-2.9	2.1	0.8	1.7	1.6	1.7	2.2	1.9
5. Bijdragen van niet-ingezetenen	-1.4	5.1	3.4	3.8	3.6	3.5	3.4	3.4
Totaal (1+2+3+4+5)	1.7	2.1	0.3	2.1	2.3	2.5	2.6	2.7
6. Belastingen op inkomen en vermogen	3.2	1.0	3.4	3.5	3.2	3.4	3.4	3.4
Totaal (1+2+3+4+5+6)	2.3	1.7	1.5	2.6	2.7	2.9	3.0	3.0
III. Overdrachten aan huishoudens								
1. Sociale uitkeringen	1.5	2.6	0.8	1.9	1.4	1.4	1.6	1.3
2. Overige netto overdrachten	-14.4	23.9	10.7	10.7	8.1	5.1	6.2	5.0
Totaal (1+2)	1.4	2.8	0.9	2.0	1.5	1.4	1.7	1.3
IV. Beschikbaar inkomen	2.9	1.8	2.2	2.8	2.1	2.2	2.1	2.0

Tabel 25 REKENING VAN DE IZW'S TEN BEHOEVE VAN DE HUISHOUDENS

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
I. Lopende transacties								
a. Middelen	128.3	134.3	141.5	148.8	156.9	165.1	173.6	182.2
1. Netto exploitatieoverschot	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
2. Sociale premies	3.0	3.1	3.4	3.5	3.7	3.9	4.1	4.3
3. Netto inkomen uit vermogen	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1	1.2	1.2	1.2
. Rente	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1
. Overige	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
4. Overige netto inkomensoverdrachten	124.2	130.2	137.1	144.2	152.1	160.0	168.3	176.6
b. Bestedingen	124.5	128.5	133.3	138.5	143.5	148.8	154.2	159.9
1. Belastingen op inkomen en vermogen	1.4	1.5	1.6	1.6	1.7	1.8	1.9	1.9
2. Sociale uitkeringen	3.0	3.1	3.4	3.5	3.7	3.9	4.1	4.3
3. Nationale consumptieve bestedingen	120.1	123.9	128.4	133.3	138.0	143.1	148.2	153.7
c. Netto besparingen	3.7	5.8	8.2	10.3	13.4	16.3	19.4	22.2
II. Kapitaalverrichtingen								
a. Middelen	5.1	7.1	7.3	7.8	8.4	9.1	9.9	10.7
1. Kapitaaloverdrachten, ontvangen	5.1	7.1	7.3	7.8	8.4	9.1	9.9	10.7
b. Bestedingen	3.1	3.0	3.3	3.3	3.5	3.7	3.9	4.1
1. Investerings in vaste activa	5.6	5.7	6.1	6.3	6.6	7.0	7.4	7.8
2. Verbruik van vaste activa(-)	2.5	2.7	2.8	2.9	3.1	3.3	3.5	3.6
III. Vorderingenoverschot (+) of -tekort(-)	5.7	9.9	12.2	14.8	18.4	21.7	25.3	28.8

Tabel 26 REKENING VAN DE ONDERNEMINGEN

(geconsolideerd, in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
I. Lopende transacties								
a. Middelen	962.0	965.3	1038.3	1089.7	1104.3	1114.3	1128.7	1135.3
1. Netto exploitatieoverschot	1227.3	1235.7	1330.3	1413.2	1460.8	1511.5	1560.1	1605.2
2. Sociale premies	310.0	319.2	331.6	343.1	355.3	368.5	382.5	397.4
. werkelijke premies tlv werkgevers	156.1	160.4	166.4	171.9	177.8	184.2	190.9	198.0
. premies tlv werknemers	79.2	82.4	85.8	89.0	92.5	96.3	100.3	104.7
. toegerekende sociale premies	74.6	76.4	79.3	82.1	85.0	88.0	91.3	94.7
3. Netto inkomen uit vermogen	-208.7	-223.5	-252.2	-288.7	-326.0	-371.5	-411.4	-456.4
. rente	375.0	401.6	453.2	518.7	585.7	667.4	739.2	820.0
. winstuitkeringen en overige	-583.7	-625.2	-705.5	-807.4	-911.7	-1038.9	-1150.6	-1276.4
4. Overige netto inkomensoverdrachten	5.3	9.7	9.1	9.3	9.2	9.0	8.7	8.2
5. Correctie IGDFI (*)	-371.8	-375.7	-380.4	-387.2	-395.1	-403.2	-411.2	-419.2
b. Bestedingen	655.5	681.0	729.7	762.3	788.5	816.5	845.2	874.1
1. Belastingen op inkomen en vermogen	328.7	317.9	353.0	372.7	385.3	398.8	412.1	424.9
2. Sociale uitkeringen	264.0	299.5	312.4	325.1	338.3	352.4	367.4	383.2
3. Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	62.8	63.6	64.3	64.6	64.9	65.3	65.6	66.0
c. Netto besparingen	306.5	284.3	308.6	327.4	315.7	297.7	283.6	261.2
II. Kapitaalverrichtingen								
a. Middelen	119.1	106.0	96.6	102.5	99.8	104.0	108.4	113.1
1. Ontvangen kapitaaloverdrachten	119.1	106.0	96.6	102.5	99.8	104.0	108.4	113.1
b. Bestedingen	330.7	339.0	370.4	398.8	416.2	431.7	452.2	472.9
1. Investerings in vaste activa	1153.4	1234.4	1311.1	1377.5	1445.5	1517.9	1597.0	1682.3
2. Verbruik van vaste activa (-)	883.2	924.6	966.8	1013.2	1063.1	1116.4	1173.2	1233.1
3. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-fin. activa	17.7	8.7	9.7	9.8	9.8	9.8	9.8	9.8
4. Veranderingen in voorraden	23.7	-12.1	-12.4	-11.2	-9.6	-9.0	-8.8	-8.4
5. Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
6. Overige te betalen kapitaaloverdrachten	18.8	32.2	28.5	35.7	33.4	29.1	27.2	22.0
III. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	94.9	51.3	34.8	31.0	-0.7	-29.9	-60.2	-98.7

(*) Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs

Tabel 27 REKENING VAN HET BUITENLAND

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
I. Lopende transacties								
a. Middelen	6698.4	6862.5	7548.7	8030.5	8578.6	9188.3	9848.3	10569.7
1. Invoer van goederen en diensten	6502.5	6659.8	7338.7	7816.5	8358.2	8960.1	9611.6	10322.8
. goederen	5429.3	5546.8	6139.6	6539.9	7009.0	7532.2	8101.6	8723.7
. diensten	838.6	873.8	952.7	1018.3	1082.1	1150.3	1222.5	1300.2
. consumptieve bestedingen van ingezetenen huishoudens in het buitenland	234.6	239.2	246.3	258.3	267.1	277.6	287.5	298.9
2. Beloning van werknemers	29.8	32.9	36.1	39.6	43.6	47.9	52.4	57.4
3. Belastingen op productie en invoer	90.2	87.7	91.2	94.6	98.6	103.4	108.5	114.1
4. Netto inkomen uit vermogen (-)	38.0	38.5	44.6	55.0	64.1	73.6	83.3	92.7
5. Overige netto inkomensoverdrachten	54.0	56.0	58.7	61.4	64.0	66.9	69.9	73.1
6. Sociale premies	38.8	41.7	44.3	47.1	50.2	53.5	57.0	60.6
7. Sociale uitkeringen, excl. sociale overdrachten in natura	21.1	22.8	24.4	26.2	28.1	30.1	32.2	34.4
b. Bestedingen	7067.4	7244.0	7968.4	8525.4	9112.1	9766.7	10472.4	11233.4
1. Uitvoer van goederen en diensten	6868.0	7033.8	7749.0	8295.8	8871.4	9514.1	10207.4	10955.1
. goederen	5772.8	5900.0	6512.7	6971.5	7453.9	7997.3	8585.0	9220.2
. diensten	958.9	994.4	1089.8	1172.1	1259.1	1351.8	1450.3	1555.6
. consumptieve bestedingen van niet-ingezetenen huishoudens in België	136.3	139.5	146.4	152.2	158.4	165.0	172.0	179.3
2. Beloning van werknemers	140.9	148.3	155.8	164.2	173.1	182.7	192.7	203.4
3. Subsidies (productgebonden en op invoer)	27.3	27.3	27.3	27.3	27.3	27.3	27.3	27.3
4. Belastingen op inkomen en vermogen	26	48	50	52	54	56	59	61
5. Sociale premies	9.7	10.7	11.7	12.9	14.2	15.5	17.0	18.6
6. Sociale uitkeringen, excl. overdrachten in natura	18.8	19.0	19.5	20.1	20.7	21.3	22.1	22.8
c. Saldo van de lopende transacties	-369.0	-381.5	-419.6	-494.9	-533.5	-578.4	-624.1	-663.8
II. Kapitaalverrichtingen	-0.7	-1.0	-3.9	-5.7	-3.1	-2.5	-3.8	-5.7
1. Netto kapitaaloverdrachten	0.3	0.0	-2.9	-4.7	-2.1	-1.5	-2.8	-4.7
2. Saldo aan- en verkopen van activa	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0	-1.0
III. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	-367.8	-380.5	-421.5	-498.6	-534.6	-578.9	-625.9	-667.5

Openbare Financien

Tabel 28 REKENING VAN DE OVERHEID

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Lopende ontvangsten	4384.5	4534.5	4704.5	4876.8	5061.5	5272.2	5494.5	5729.5
1. Netto exploitatieoverschot	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7
2. Belastingen op inkomen, vermogen, ...	1603.2	1622.4	1721.8	1807.0	1887.9	1977.1	2070.8	2167.7
a. van de huishoudens	1270.0	1297.7	1361.8	1427.0	1495.0	1570.3	1650.4	1734.2
b. van de vennootschappen	328.7	317.9	353.0	372.7	385.3	398.8	412.1	424.9
c. overige	4.5	6.8	7.1	7.4	7.6	7.9	8.2	8.6
3. Belastingen op productie en invoer	1172.0	1253.5	1296.0	1328.5	1367.0	1414.9	1462.4	1513.9
a. Productgebonden belastingen	985.8	1066.0	1098.8	1133.6	1168.3	1211.6	1254.5	1301.2
b. Niet-productgebonden belastingen	186.1	187.5	197.2	194.8	198.7	203.2	207.8	212.7
4. Sociale premies	1504.5	1553.3	1573.1	1625.0	1687.4	1757.6	1834.5	1916.3
a. Toegerekende	186.7	192.2	198.9	206.2	214.1	223.9	235.6	246.9
b. Werkelijke	1317.8	1361.0	1374.2	1418.8	1473.4	1533.7	1598.8	1669.4
5. Inkomen uit vermogen	76.4	75.7	82.9	85.4	87.7	90.8	94.5	98.9
6. Overdrachten	27.8	29.1	30.0	30.4	30.8	31.2	31.7	32.2
a. van de huishoudens	14.8	15.2	16.0	16.2	16.5	16.8	17.0	17.3
b. van de vennootschappen	3.6	3.7	4.1	4.1	4.2	4.3	4.3	4.4
c. van het buitenland	7.2	8.1	7.8	7.9	8.0	8.1	8.2	8.3
d. schadeverzekeringsuitkeringen	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1
B. Lopende uitgaven	4410.0	4520.7	4633.6	4777.9	4909.2	5043.3	5185.0	5319.5
1. Consumptieve bestedingen	1916.7	1995.7	2058.6	2137.2	2219.3	2306.4	2395.7	2483.2
a. Bezoldigingen	1066.4	1103.4	1132.0	1169.5	1205.3	1246.3	1286.5	1323.9
b. Netto aankopen van goederen en diensten	145.1	154.3	162.9	168.2	176.3	185.3	194.5	203.2
c. Sociale uitkeringen in natura	553.9	586.8	609.8	643.9	679.7	714.3	751.4	789.9
d. Verbruik van vaste activa	151.3	151.1	153.8	155.7	158.0	160.6	163.3	166.2
2. Subsidies en overdrachten aan de vennootschappen	149.3	171.6	181.0	184.8	188.7	190.7	193.8	196.6
a. Productgebonden subsidies	75.1	80.6	82.0	83.6	85.3	87.2	89.1	91.1
b. Niet-productgebonden subsidies	57.4	69.4	77.3	79.0	81.0	81.2	82.2	83.2
c. Diverse overdrachten	16.9	21.6	21.7	22.1	22.3	22.4	22.5	22.4
3. Overdrachten aan de huishoudens (uitgez. in natura)	1467.0	1498.7	1530.2	1577.3	1621.0	1666.8	1719.4	1767.4
a. Rechtstr. uitkeringen soc. verzek. door werkgevers	189.9	195.6	202.4	209.8	217.7	227.6	239.4	250.8
b. Sociale uitkeringen in geld	1267.3	1292.6	1316.0	1355.2	1390.3	1425.4	1465.3	1501.0
c. Diverse overdrachten	9.7	10.4	11.8	12.4	13.0	13.8	14.7	15.6
4. Overdrachten aan de izw's	98.8	104.7	110.3	116.1	123.6	131.0	138.7	146.1
5. Overdrachten aan het buitenland	67.3	72.4	76.0	80.3	83.7	86.5	89.8	93.1
6. Schadeverzekeringspremies	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
7. Belastingen op inkomen	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
8. Rentelasten	707.2	674.0	673.8	678.4	669.3	658.2	643.9	629.3
C. Besparingen	-25.5	13.8	70.9	98.9	152.3	228.9	309.5	410.0
D. Kapitaalontvangsten	41.8	58.1	44.6	45.1	45.8	46.5	47.3	48.0
1. Vermogensheffingen	38.7	40.9	41.6	42.1	42.7	43.4	44.1	44.8
2. Overdrachten	3.1	17.1	3.0	3.1	3.1	3.1	3.2	3.2
a. van de huishoudens	1.3	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3
b. van de vennootschappen	1.5	15.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.6	1.6
c. van het buitenland	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
E. Kapitaaluitgaven	107.6	135.7	130.0	122.7	117.4	126.9	140.3	168.2
1. Investerings in vaste activa (bruto)	145.1	157.8	171.8	158.7	157.2	164.6	175.5	200.8
a. Aankopen van vaste activa	147.2	159.5	173.7	160.4	158.9	166.3	177.2	202.5
b. (-) Verkopen van gebouwen	-2.1	-1.7	-1.8	-1.7	-1.7	-1.7	-1.7	-1.7
2. (-) Verbruik van vaste activa	-151.3	-151.1	-153.8	-155.7	-158.0	-160.6	-163.3	-166.2
3. Veranderingen in voorraden	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
4. Saldo aan- en verkopen van overige activa	-7.6	1.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
5. Overdrachten	121.1	127.5	111.4	119.1	117.7	122.4	127.6	133.1
a. aan de huishoudens	5.2	14.3	5.5	5.4	5.3	4.8	4.7	4.5
b. aan de izw's	5.1	7.1	7.3	7.8	8.4	9.1	9.9	10.7
c. aan de vennootschappen	105.8	100.4	91.4	97.1	94.5	98.7	103.1	107.7
d. aan het buitenland	4.9	5.6	7.1	8.8	9.5	9.8	10.0	10.1
F. Saldo van de kapitaalverrichtingen	-65.8	-77.7	-85.4	-77.5	-71.6	-80.4	-93.0	-120.2
G. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	-91.3	-63.9	-14.4	21.4	80.7	148.5	216.5	289.8

Tabel 29 REKENING VAN DE OVERHEID

(in percent van het bbp)

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Lopende ontvangsten	48.2	48.3	48.0	47.6	47.5	47.5	47.5	47.5
1. Netto exploitatieoverschot	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
2. Belastingen op inkomen, vermogen, ...	17.6	17.3	17.5	17.7	17.7	17.8	17.9	18.0
a. van de huishoudens	14.0	13.8	13.9	13.9	14.0	14.1	14.3	14.4
b. van de vennootschappen	3.6	3.4	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.5
c. overige	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
3. Belastingen op productie en invoer	12.9	13.3	13.2	13.0	12.8	12.7	12.6	12.5
a. Productgebonden belastingen	10.8	11.3	11.2	11.1	11.0	10.9	10.8	10.8
b. Niet-productgebonden belastingen	2.0	2.0	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	1.8
4. Sociale premies	16.6	16.5	16.0	15.9	15.8	15.8	15.8	15.9
a. Toegerekende	2.1	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
b. Werkelijke	14.5	14.5	14.0	13.9	13.8	13.8	13.8	13.8
5. Inkomen uit vermogen	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
6. Overdrachten	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
a. van de huishoudens	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1
b. van de vennootschappen	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
c. van het buitenland	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
d. schadeverzekeringsuitkeringen	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
B. Lopende uitgaven	48.5	48.1	47.2	46.7	46.1	45.4	44.8	44.1
1. Consumptieve bestedingen	21.1	21.2	21.0	20.9	20.8	20.8	20.7	20.6
a. Bezoldigingen	11.7	11.7	11.5	11.4	11.3	11.2	11.1	11.0
b. Netto aankopen van goederen en diensten	1.6	1.6	1.7	1.6	1.7	1.7	1.7	1.7
c. Sociale uitkeringen in natura	6.1	6.2	6.2	6.3	6.4	6.4	6.5	6.5
d. Verbruik van vaste activa	1.7	1.6	1.6	1.5	1.5	1.4	1.4	1.4
2. Subsidies en overdrachten aan de vennootschappen	1.6	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7	1.6
a. Productgebonden subsidies	0.8	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
b. Niet-productgebonden subsidies	0.6	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7
c. Diverse overdrachten	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
3. Overdrachten aan de huishoudens (uitgez. in natura)	16.1	15.9	15.6	15.4	15.2	15.0	14.9	14.6
a. Rechtstr. uitkeringen soc. verzek. door werkgevers	2.1	2.1	2.1	2.0	2.0	2.0	2.1	2.1
b. Sociale uitkeringen in geld	13.9	13.8	13.4	13.2	13.1	12.8	12.7	12.4
c. Diverse overdrachten	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
4. Overdrachten aan de izw's	1.1	1.1	1.1	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2
5. Overdrachten aan het buitenland	0.7	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
6. Schadeverzekeringspremies	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7. Belastingen op inkomen	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8. Rentelasten	7.8	7.2	6.9	6.6	6.3	5.9	5.6	5.2
C. Besparingen	-0.3	0.1	0.7	1.0	1.4	2.1	2.7	3.4
D. Kapitaalontvangsten	0.5	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
1. Vermogensheffingen	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
2. Overdrachten	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
a. van de huishoudens	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
b. van de vennootschappen	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
c. van het buitenland	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
E. Kapitaaluitgaven	1.2	1.4	1.3	1.2	1.1	1.1	1.2	1.4
1. Investerings in vaste activa (bruto)	1.6	1.7	1.8	1.5	1.5	1.5	1.5	1.7
a. Aankopen van vaste activa	1.6	1.7	1.8	1.6	1.5	1.5	1.5	1.7
b. (-) Verkopen van gebouwen	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
2. (-) Verbruik van vaste activa	-1.7	-1.6	-1.6	-1.5	-1.5	-1.4	-1.4	-1.4
3. Veranderingen in voorraden	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. Saldo aan- en verkopen van overige activa	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. Overdrachten	1.3	1.4	1.1	1.2	1.1	1.1	1.1	1.1
a. aan de huishoudens	0.1	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
b. aan de izw's	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
c. aan de vennootschappen	1.2	1.1	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
d. aan het buitenland	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
F. Saldo van de kapitaalverrichtingen	-0.7	-0.8	-0.9	-0.8	-0.7	-0.7	-0.8	-1.0
G. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	-1.0	-0.7	-0.1	0.2	0.8	1.3	1.9	2.4

Tabel 30 REKENING VAN DE FEDERALE OVERHEID

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Lopende ontvangsten	1630.4	1658.9	1770.2	1828.1	1921.2	2011.2	2104.8	2201.5
1. Netto exploitatieoverschot	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7
2. Belastingen op inkomen, vermogen, ...	981.9	947.6	1040.8	1070.3	1136.4	1193.6	1254.1	1315.3
a. van de huishoudens	658.1	631.4	687.9	697.5	750.8	794.3	841.3	889.5
b. van de vennootschappen	319.3	309.4	345.9	365.5	378.0	391.4	404.6	417.3
c. overige	4.5	6.8	7.1	7.4	7.6	7.9	8.2	8.6
3. Belastingen op productie en invoer	461.7	522.4	532.1	556.0	576.9	605.0	633.0	664.1
a. Productgebonden belastingen	431.6	490.8	500.8	523.3	543.0	569.7	596.2	625.9
b. Niet-productgebonden belastingen	30.0	31.6	31.3	32.6	33.9	35.3	36.7	38.2
4. Sociale premies	149.9	152.8	154.8	158.1	161.8	166.1	171.0	175.1
a. Toegerekende	99.3	100.2	101.9	103.9	106.1	108.8	112.0	114.7
b. Werkelijke	50.6	52.6	52.8	54.2	55.7	57.3	59.0	60.5
5. Inkomen uit vermogen	19.2	17.6	23.1	23.1	23.1	23.1	23.1	23.1
6. Overdrachten buiten de overheid (incl. schadeverzekeringsuitkeringen)	15.5	16.6	17.2	17.4	17.7	18.0	18.3	18.6
7. Overdrachten binnen de overheid	1.5	1.3	1.5	2.5	4.7	4.7	4.7	4.6
B. Lopende uitgaven	1746.4	1757.3	1793.8	1829.6	1853.0	1877.0	1898.3	1920.4
1. Consumptieve bestedingen	395.4	412.1	418.4	427.6	437.6	451.2	461.9	475.3
a. Bezoldigingen	278.3	289.8	291.7	299.4	305.0	314.4	321.3	330.8
b. Netto aankopen van goederen en diensten	49.1	53.1	56.2	54.8	55.9	57.4	58.8	59.9
c. Sociale uitkeringen in natura	42.5	43.7	44.5	47.2	50.1	52.2	54.3	56.5
d. Verbruik van vaste activa	25.5	25.5	26.0	26.3	26.7	27.1	27.6	28.0
2. Subsidies en overdrachten aan de vennootschappen	70.4	79.6	81.9	81.1	81.7	81.5	82.6	83.5
a. Productgebonden subsidies	46.7	47.2	47.5	48.2	49.0	49.7	50.6	51.4
b. Niet-productgebonden subsidies	6.9	10.8	12.6	10.7	10.4	9.4	9.6	9.7
c. Diverse overdrachten	16.9	21.6	21.7	22.1	22.3	22.4	22.5	22.4
3. Overdrachten aan de huishoudens (uitgez. in natura)	216.2	218.3	222.6	229.3	233.6	239.2	245.4	250.8
a. Rechtstr. uitkeringen soc. verzek. door werkgevers	99.3	100.2	101.9	103.9	106.1	108.8	112.0	114.7
b. Sociale uitkeringen in geld	116.0	117.2	119.0	123.8	126.1	128.9	131.9	134.7
c. Diverse overdrachten	0.9	0.9	1.7	1.6	1.5	1.5	1.5	1.5
4. Overdrachten aan de izw's	9.4	9.7	11.4	11.1	11.3	11.5	11.6	11.8
5. Overdrachten aan het buitenland	66.5	71.4	75.5	79.7	83.1	85.9	89.1	92.4
6. Schadeverzekeringspremies	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7. Overdrachten binnen de overheid	352.7	358.8	375.3	385.4	396.8	408.2	421.0	434.3
a. aan de lagere overheid	40.5	42.2	46.8	48.7	51.3	53.6	56.2	58.8
b. aan de gemeenschappen en gewesten	70.1	72.8	81.2	86.6	91.5	96.2	102.0	107.9
c. aan de sociale zekerheid	242.1	243.8	247.3	250.2	254.0	258.3	262.8	267.5
8. Rentelasten	635.9	607.4	608.7	615.2	608.9	599.6	586.6	572.2
C. Besparingen	-116.1	-98.4	-23.6	-1.4	68.2	134.2	206.5	281.1
D. Kapitaalontvangsten	5.0	8.7	5.7	5.8	5.8	5.9	6.0	6.1
1. Vermogensheffingen	4.3	4.9	5.0	5.1	5.1	5.2	5.3	5.4
2. Overdrachten buiten de overheid	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
3. Overdrachten binnen de overheid	0.1	3.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
E. Kapitaaluitgaven	56.1	64.2	50.0	51.3	46.6	48.1	49.4	50.8
1. Investeringen in vaste activa (bruto)	26.6	25.5	26.7	26.7	26.9	27.4	27.9	28.4
a. Aankopen van vaste activa	27.7	26.2	27.5	27.4	27.6	28.1	28.6	29.1
b. (-) Verkopen van gebouwen	-1.1	-0.7	-0.8	-0.7	-0.7	-0.7	-0.7	-0.7
2. (-) Verbruik van vaste activa	-25.5	-25.5	-26.0	-26.3	-26.7	-27.1	-27.6	-28.0
3. Veranderingen in voorraden	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
4. Saldo aan- en verkopen van overige activa	-7.7	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
5. Overdrachten buiten de overheid, waarvan aan de vennootschappen	56.1	57.8	38.8	43.3	38.1	38.9	39.7	40.6
a. aan de vennootschappen	51.0	43.5	31.9	34.6	28.8	29.5	30.1	30.9
6. Overdrachten binnen de overheid	6.4	5.8	9.9	7.1	7.8	8.4	8.8	9.3
a. aan de lagere overheid	3.1	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	2.9
b. aan gemeenschappen en gewesten	2.1	1.6	2.6	2.9	3.6	4.2	4.6	5.2
c. aan de sociale zekerheid	1.2	1.2	4.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
F. Saldo van de kapitaalverrichtingen	-51.1	-55.5	-44.3	-45.6	-40.8	-42.1	-43.4	-44.7
G. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	-167.2	-153.9	-67.9	-47.0	27.4	92.1	163.1	236.4

Tabel 31 REKENING VAN DE GEMEENSCHAPPEN EN GEWESTEN

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Lopende ontvangsten	1086.0	1146.6	1167.7	1234.3	1259.5	1302.6	1348.4	1396.2
1. Belastingen op inkomen ... van de huishoudens	514.2	556.2	558.9	610.0	618.2	643.2	669.1	697.0
a. Eigen belastingen	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
b. Overdrachten van de federale overheid (bedrijfsvoorheffing)	513.2	555.2	557.9	609.0	617.3	642.2	668.1	696.0
2. Belastingen op productie en invoer	432.3	444.1	450.5	457.1	465.4	474.2	482.9	491.4
a. Productgebonden belastingen	402.0	412.1	418.0	423.9	431.8	440.0	448.1	456.1
- Eigen belastingen	40.6	44.9	46.7	48.6	50.3	52.3	54.3	56.4
- Overdrachten vd federale overheid (btw)	361.4	367.1	371.3	375.4	381.5	387.7	393.8	399.7
b. Niet-productgebonden belastingen	30.3	32.0	32.5	33.1	33.6	34.2	34.7	35.3
3. Toegerekende sociale premies	51.6	54.9	58.2	61.6	65.2	69.6	75.1	80.5
4. Inkomen uit vermogen	5.0	5.6	5.7	5.7	5.7	5.7	5.7	5.7
waarvan, rente van de federale overheid	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
5. Overdrachten (incl. schadeverzekeringspremies)	7.7	7.9	8.2	8.3	8.4	8.5	8.6	8.7
6. Overdrachten binnen de overheid	75.2	77.9	86.3	91.7	96.6	101.3	107.1	113.0
B. Lopende uitgaven	1047.2	1080.1	1116.0	1153.0	1192.3	1234.1	1279.1	1320.6
1. Consumptieve bestedingen	598.1	615.0	635.2	657.5	680.9	706.4	733.5	757.5
a. Bezoldigingen	433.6	446.8	460.5	475.5	491.1	508.4	527.0	542.4
b. Netto aankopen van goederen en diensten	49.2	51.5	54.9	59.2	63.7	68.6	73.7	78.8
c. Sociale uitkeringen in natura	36.3	37.9	39.6	41.6	43.7	45.7	47.6	49.7
d. Verbruik van vaste activa	78.9	78.8	80.2	81.2	82.4	83.8	85.2	86.7
2. Subsidies	62.5	65.3	67.9	68.4	69.1	69.9	70.7	71.6
a. Productgebonden subsidies	25.4	26.2	27.0	27.6	28.4	29.1	29.9	30.8
b. Niet-productgebonden subsidies	37.1	39.1	40.9	40.8	40.8	40.8	40.8	40.8
3. Overdrachten aan de huishoudens (uitgez. in natura)	66.0	71.4	77.3	80.9	84.7	89.4	95.0	100.7
a. Rechtstr. uitkeringen soc. verzek. door werkgevers	51.6	54.9	58.2	61.6	65.2	69.6	75.1	80.5
b. Sociale uitkeringen in geld	14.4	16.6	19.1	19.3	19.5	19.7	20.0	20.2
c. Diverse overdrachten	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. Overdrachten aan de izw's	84.4	87.5	90.9	96.6	103.3	109.9	116.8	123.3
5. Overdrachten aan het buitenland	0.8	1.0	0.5	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7
6. Schadeverzekeringspremies	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1
7. Overdrachten binnen de overheid	207.1	212.1	216.4	222.3	229.6	235.2	240.9	246.1
a. aan de lagere overheid	207.1	212.1	216.4	221.2	226.4	232.0	237.7	242.9
b. aan de federale overheid	0.0	0.0	0.0	1.1	3.2	3.2	3.2	3.2
8. Rentelasten	26.2	25.7	25.6	24.5	22.0	20.6	19.4	18.5
C. Besparingen	38.8	66.5	51.8	81.3	67.2	68.5	69.4	75.6
D. Kapitaalontvangsten	37.1	38.3	39.9	40.6	41.8	43.0	44.1	45.3
1. Vermogensheffingen	34.4	36.0	36.6	37.0	37.6	38.2	38.8	39.4
2. Overdrachten buiten de overheid	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
3. Overdrachten binnen de overheid	2.1	1.6	2.6	2.9	3.6	4.2	4.6	5.2
E. Kapitaaluitgaven	56.0	58.2	65.7	70.7	76.4	82.5	89.0	95.9
1. Investeringen in vaste activa	49.7	49.9	55.2	56.9	59.2	61.6	63.9	66.5
a. Aankopen van vaste activa	50.6	50.8	56.0	57.7	60.0	62.4	64.8	67.3
b. (-) Verkopen van gebouwen	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8
2. (-) Verbruik van vaste activa	-78.9	-78.8	-80.2	-81.2	-82.4	-83.8	-85.2	-86.7
3. Saldo aan- en verkopen van overige niet-fin. activa	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. Overdrachten buiten de overheid, waarvan aan de vennootschappen	62.3	65.0	67.8	71.0	74.6	78.6	82.8	87.3
a. aan de lagere overheid	53.6	55.7	58.2	61.1	64.4	67.8	71.5	75.4
b. aan de federale overheid	22.8	22.1	23.0	23.9	25.0	26.2	27.4	28.7
a. aan de lagere overheid	22.7	22.0	22.9	23.9	24.9	26.1	27.3	28.6
b. aan de federale overheid	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
F. Saldo van de kapitaalverrichtingen	-18.8	-19.9	-25.9	-30.1	-34.6	-39.5	-44.9	-50.6
G. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	20.0	46.6	25.9	51.3	32.6	29.0	24.5	25.0

Tabel 32 REKENING VAN DE LAGERE OVERHEID

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Lopende ontvangsten	535.4	556.3	581.4	591.3	610.3	630.6	652.3	674.2
1. Belastingen op inkomen ... van de huishoudens	74.9	86.5	90.1	93.0	97.7	102.7	107.9	113.6
2. Belastingen op productie en invoer	125.9	124.6	132.8	128.9	131.0	133.4	136.0	138.7
a. Productgebonden belastingen	3.3	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8
- Overdrachten vd federale overheid (btw)	3.3	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8	3.8
b. Niet-productgebonden belastingen	122.6	120.7	129.0	125.1	127.2	129.6	132.2	134.9
3. Sociale premies	38.5	40.1	41.8	43.8	45.9	48.6	51.9	55.2
a. Toegerekende	35.2	36.7	38.4	40.3	42.3	44.9	48.1	51.3
b. Werkelijke	3.3	3.4	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9
4. Inkomen uit vermogen	42.9	44.4	46.3	48.3	50.2	52.4	54.6	57.0
waarvan, rente van de federale overheid	3.1	3.1	3.1	3.1	3.1	3.1	3.1	3.1
5. Overdrachten buiten de overheid (incl. schadeverzekeringsuitkeringen)	4.5	4.5	4.6	4.6	4.7	4.8	4.8	4.9
6. Overdrachten binnen de overheid	248.7	256.3	265.7	272.7	280.7	288.7	297.0	305.0
B. Lopende uitgaven	517.0	541.4	563.0	587.9	612.1	636.1	662.1	687.1
1. Consumptieve bestedingen	397.5	412.1	427.9	445.4	462.9	480.1	498.1	514.2
a. Bezoldigingen	312.4	323.4	335.4	349.1	362.5	375.3	388.8	400.2
b. Netto aankopen van goederen en diensten	25.2	27.7	29.3	31.1	33.0	35.0	37.1	39.2
c. Sociale uitkeringen in natura	14.1	15.3	16.6	18.0	19.5	21.1	22.7	24.5
d. Verbruik van vaste activa	45.8	45.8	46.6	47.2	47.9	48.6	49.5	50.3
2. Subsidies	8.2	12.6	13.0	13.5	13.9	14.4	15.0	15.5
a. Productgebonden subsidies	3.0	7.2	7.5	7.7	8.0	8.3	8.6	8.9
b. Niet-productgebonden subsidies	5.2	5.4	5.6	5.7	5.9	6.2	6.4	6.6
3. Overdrachten aan de huishoudens (uitgez. in natura)	62.0	65.7	71.2	77.6	83.4	89.4	96.0	103.1
a. Rechtstr. uitkeringen soc. verzek. door werkgevers	38.5	40.1	41.8	43.8	45.9	48.6	51.9	55.2
b. Sociale uitkeringen in geld	17.2	18.7	22.0	25.9	28.9	31.5	34.3	37.3
c. Diverse overdrachten	6.4	6.9	7.4	7.9	8.5	9.2	9.9	10.7
4. Overdrachten aan de izw's	5.0	7.4	7.9	8.4	9.0	9.6	10.2	10.9
5. Schadeverzekeringspremies	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
6. Belastingen op inkomen	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
7. Overdrachten binnen de overheid	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1
a. aan de gemeenschappen en gewesten	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1
b. aan de federale overheid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8. Rentelasten	37.5	36.8	36.2	36.2	36.0	35.9	36.0	36.7
C. Besparingen	18.5	14.9	18.4	3.5	-1.8	-5.5	-9.8	-12.9
D. Kapitaalontvangsten	27.6	26.8	27.7	28.8	29.9	31.1	32.3	33.5
1. Overdrachten buiten de overheid	1.8	1.8	1.9	1.9	1.9	2.0	2.0	2.0
2. Overdrachten binnen de overheid	25.8	25.0	25.9	26.9	27.9	29.1	30.3	31.5
E. Kapitaaluitgaven	24.0	40.6	46.5	31.1	26.5	30.2	37.4	58.8
1. Investerings in vaste activa (bruto)	67.0	80.6	88.1	73.3	69.3	73.7	81.7	103.9
a. Aankopen van vaste activa	67.3	80.8	88.4	73.5	69.5	73.9	81.9	104.1
b. (-) Verkopen van gebouwen	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2
2. (-) Verbruik van vaste activa	-45.8	-45.8	-46.6	-47.2	-47.9	-48.6	-49.5	-50.3
3. Saldo aan- en verkopen van niet-financiële activa	0.1	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. Overdrachten buiten de overheid, waarvan aan de vennootschappen	2.6	4.7	4.8	4.8	4.9	5.0	5.1	5.1
aan de vennootschappen	1.3	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4
5. Overdrachten binnen de overheid	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
F. Saldo van de kapitaalverrichtingen	3.6	-13.7	-18.7	-2.4	3.4	0.9	-5.2	-25.3
G. Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-)	22.1	1.2	-0.3	1.1	1.6	-4.6	-15.0	-38.2

Tabel 33 OVERHEIDSSCHULD EN DE IMPLICIETE RENTEVOET

	98	99	00	01	02	03	04	05
Schuld in miljarden frank								
Federale overheid	9810.3	10005.1	10071.8	10119.4	10092.7	10001.6	9839.5	9604.2
1. Schuld van de Schatkist	9758.3	9954.1	10028.3	10075.9	10049.3	9958.1	9796.1	9560.8
a. In Belgische frank (in euro vanaf 1999)	9182.6	9393.4	9526.7	9584.2	9618.8	9582.4	9420.3	9189.6
op lange termijn	7492.5	7918.6	8078.6	8159.1	8207.6	8193.0	8128.2	8035.9
op korte termijn	1690.1	1474.7	1448.1	1425.1	1411.2	1389.4	1292.1	1153.7
b. In deviezen	575.8	560.7	501.6	491.7	430.4	375.8	375.8	371.2
Eurozone (in euro vanaf 1999)	190.5	139.5	130.5	120.6	59.3	4.6	4.6	0.0
Buiten de eurozone	385.3	421.2	371.2	371.2	371.2	371.2	371.2	371.2
2. Gedebudgetteerde schuld (partim)	52.0	51.1	43.5	43.5	43.5	43.5	43.5	43.5
Gemeenschappen en gewesten	368.4	333.9	320.7	282.2	262.5	246.6	235.2	223.4
Lagere overheid	605.6	604.5	604.8	603.6	602.0	606.7	621.7	659.8
Sociale zekerheid (begrotingsgegevens)	119.2	106.2	95.5	85.8	79.1	72.4	66.2	62.6
Totaal	10903.6	11049.7	11092.7	11091.1	11036.4	10927.2	10762.6	10550.1
Schuld in percent van het bbp								
Federale overheid	107.9	106.5	102.7	98.9	94.8	90.1	85.0	79.6
Gemeenschappen en gewesten	4.1	3.6	3.3	2.8	2.5	2.2	2.0	1.9
Lagere overheid	6.7	6.4	6.2	5.9	5.7	5.5	5.4	5.5
Sociale zekerheid	1.3	1.1	1.0	0.8	0.7	0.7	0.6	0.5
Totaal	120.0	117.6	113.1	108.3	103.7	98.4	93.0	87.4
Impliciete rentevoet op de overheidsschuld (rentelasten in % van de schuld in t-1)	6.5	6.2	6.1	6.1	6.0	6.0	5.9	5.8

Tabel 34 REKENING VAN DE SOCIALE-VERZEKERINGSINSTELLINGEN

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Lopende ontvangsten	1700.2	1751.9	1786.0	1840.2	1906.4	1980.8	2060.6	2147.7
1. Werkelijke sociale premies	1264.0	1305.0	1317.9	1361.0	1414.1	1472.7	1536.0	1605.0
a. Verplichte werkgeversbijdragen	789.2	813.6	811.6	833.7	865.8	901.2	939.4	983.4
- ondernemingen	697.3	718.7	714.0	733.0	761.9	794.1	829.2	870.6
- overheid als werkgever	91.9	94.9	97.6	100.7	103.9	107.0	110.3	112.8
b. Verplichte werknemersbijdragen	364.3	379.3	391.1	406.1	423.3	441.7	461.2	481.5
c. Niet-loontrekkenden	110.5	112.1	115.3	121.2	124.9	129.8	135.3	140.2
- verpl. reg. der zelfstandigen	83.3	84.1	86.6	91.6	94.5	98.3	102.6	106.3
- verpl. reg. voor uitkeringstrekkers	25.3	26.1	26.7	27.5	28.3	29.3	30.4	31.5
- vrije verzekering DOSZ	1.9	1.9	2.0	2.1	2.1	2.2	2.3	2.4
2. Toegerekende sociale premies	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
3. Aan de S.Z. toegewezen belastingen	128.8	139.4	156.0	161.1	167.0	174.1	181.1	188.8
a. Alternatieve financiering	122.4	132.6	149.1	153.9	159.2	165.9	172.3	179.5
b. Bijzondere bijdrage - incohering	6.4	6.8	6.8	7.2	7.7	8.2	8.8	9.4
4. Door de S.Z. geïnde belastingen, waarin:	55.5	55.2	56.6	59.1	62.3	65.7	69.1	72.7
Bijzondere bijdrage - voorheffing	16.4	16.9	18.1	19.3	20.5	21.9	23.3	24.8
Overdr. van privé verzekeraars aan FAO	9.4	8.5	7.1	7.2	7.3	7.4	7.5	7.6
5. Inkomensoverdr. v.d. federale overheid	242.1	243.8	247.3	250.2	254.0	258.3	262.8	267.5
6. Inkomensoverdr. van de huishoudens	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7. Inkomen uit vermogen	9.3	8.1	7.8	8.3	8.6	9.5	11.1	13.1
B. Lopende uitgaven	1666.9	1721.2	1761.6	1824.7	1887.8	1949.1	2017.1	2081.5
1. Consumptieve bestedingen	525.7	556.4	577.1	606.7	637.9	668.8	702.1	736.2
a. Bezoldigingen	42.1	43.4	44.4	45.5	46.8	48.1	49.4	50.5
b. Netto-aankopen van goed. en diensten	21.6	22.0	22.5	23.1	23.7	24.3	24.8	25.3
c. Sociale verstrekkingen in natura	460.9	489.9	509.1	537.0	566.4	595.4	626.8	659.2
d. Verbruik van vaste activa	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
2. Uitkeringen aan huishoudens (uitgez. in natura)	1122.7	1143.2	1159.1	1189.5	1219.3	1248.8	1282.9	1312.8
a. Wettelijke SZ-uitkeringen in geld	1118.6	1138.8	1154.4	1184.1	1213.4	1242.7	1276.5	1306.1
b. Sociale-zekerheidsvoorzieningen	1.1	1.3	1.4	2.0	2.4	2.5	2.6	2.8
c. Rechtstreeks uitgekeerd door de werkgever	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
d. Overige overdrachten aan huishoudens	2.5	2.6	2.7	2.9	3.0	3.1	3.3	3.5
3. Subsidies aan de bedrijven	8.2	14.1	18.2	21.7	23.8	24.8	25.5	26.0
a. Sociale Maribel	3.1	8.0	11.3	14.3	16.0	16.7	17.1	17.6
b. Herinschakelingsprogramma's	0.4	1.3	2.1	2.6	2.9	3.1	3.2	3.3
c. Gesubs. contractuelen in hospitalen	4.7	4.7	4.8	4.9	4.9	5.0	5.1	5.2
4. Overdrachten aan de izw's	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. Overdrachten binnen de overheid	2.7	3.3	4.0	4.3	4.4	4.5	4.6	4.6
a. aan de federale overheid	1.5	1.3	1.5	1.5	1.5	1.4	1.4	1.4
b. aan de lagere overheid	1.2	2.0	2.5	2.8	3.0	3.1	3.2	3.2
waarvan Doorstromingsprogramma's	0.2	1.0	1.5	1.8	2.0	2.1	2.1	2.1
6. Rentelasten	7.6	4.1	3.2	2.5	2.3	2.1	1.9	1.9
C. Besparingen	33.3	30.8	24.4	15.5	18.6	31.7	43.5	66.2
D. Kapitaalontvangsten	1.2	15.2	4.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
1. Overdracht van de federale overheid	1.2	1.2	4.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
2. Overdracht van de bedrijven	0.0	14.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
E. Kapitaaluitgaven	0.7	3.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
1. Investerings in vaste activa (bruto)	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8	1.9	1.9	2.0
2. (-) Verbruik van vaste activa	-1.0	-1.0	-1.0	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1
3. Overdrachten binnen de overheid	0.0	3.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. Oninvorderbare ten onrechte uitbet. prest.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
F. Saldo van de kapitaalverrichtingen	0.5	11.5	3.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4
G. Vorderingsoverschot (+) of -tekort (-)	33.8	42.2	27.9	16.0	19.1	32.1	43.9	66.6
Aflossing van vervallen schuld	13.1	13.1	10.7	9.7	6.7	6.7	6.2	3.6
Uitgifte van nieuwe leningen	23.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Schuld: werknemersreg. en zelfstandigenreg.	119.2	106.2	95.5	85.8	79.1	72.4	66.2	62.6
Reserves van de werknemersregeling, zelfstandigenregeling en de DOSZ	171.4	189.2	203.7	207.3	215.4	232.8	261.0	313.5

Tabel 35 BEGROTING VAN DE SOCIALE ZEKERHEID, WERKNEMERSREGELING*(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Ontvangsten	1461.2	1536.8	1559.3	1599.0	1655.4	1716.1	1783.4	1859.0
1. Bijdragen	1090.3	1135.1	1146.6	1176.5	1221.0	1270.8	1324.7	1384.0
pm vermindering van werkgeversbijdr.	60.7	59.6	102.6	119.8	124.7	129.4	133.8	134.9
vermindering van werknemersbijdr.	0.0	0.0	6.8	7.9	7.9	7.9	7.9	7.9
2. Alternatieve financiering	114.7	124.6	140.9	145.4	150.5	156.8	162.9	169.7
3. Bijzondere bijdrage	16.5	35.8	24.9	26.5	28.3	30.1	32.1	34.2
4. Rijkstoelagen	193.0	195.1	197.1	199.8	202.7	205.9	209.2	212.8
5. Andere fiscale transferten	23.6	24.0	24.7	25.8	27.3	29.0	30.6	32.4
6. Te ontvangen intresten	1.9	1.1	1.0	1.3	1.1	1.3	1.8	3.1
7. Overige overdrachten aan de S.Z.	21.2	21.1	24.1	23.7	24.5	22.2	22.0	22.8
B. Uitgaven	1450.4	1510.5	1540.2	1594.0	1650.5	1704.8	1764.1	1819.9
1. Sociale prestaties, waarvan:	1383.8	1425.9	1452.5	1502.8	1554.8	1605.6	1662.0	1715.3
- RVP-Pensioenen	472.0	483.9	495.5	512.6	531.1	548.0	567.2	587.9
- ZIV-Geneeskundige zorgen	428.0	455.0	472.0	498.1	525.5	552.6	581.9	612.3
- ZIV-Uitkeringen	98.8	102.4	105.3	109.0	112.5	116.5	121.0	124.7
- NPM-inv., HVKZ-ZIV, Pool wachtgeld	2.2	1.9	1.6	1.4	1.2	1.0	0.9	0.7
- RKW-Kinderbijslagen	123.2	124.4	124.8	127.0	129.0	130.6	132.3	132.8
- FAO-Arbeidsongevallen	5.5	5.5	5.5	5.6	5.6	5.7	5.8	5.8
- FBZ-Beroepsziekten	13.7	13.1	12.9	12.7	12.5	12.3	12.2	11.9
- RVA-Werkloosheidsvergoedingen	183.3	182.7	177.4	178.3	178.9	179.1	179.5	176.8
- RVA-Brugpensioenen	50.6	49.0	48.3	47.9	47.6	48.0	48.9	49.4
- RVA-Loopbaanonderbreking	6.5	8.1	9.0	10.1	11.0	11.8	12.5	13.0
2. Werkingsonkosten	50.8	54.1	55.0	56.4	57.9	59.5	61.1	62.3
3. Diverse overdrachten aan gezinnen	11.9	20.7	20.2	20.9	21.7	22.4	23.2	24.1
4. Transf. aan bedrijven: Sociale Maribel	0.0	7.2	10.6	12.7	15.1	16.3	16.9	17.3
5. Rentelasten	3.9	2.6	1.9	1.2	1.1	1.0	0.9	0.9
C. Financieringsvermogen	10.8	26.3	19.1	5.1	4.8	11.3	19.3	39.1
Aflossing van vervallen schuld	9.9	11.9	9.5	8.4	5.5	5.5	5.0	2.4
D. Overschot (+) of tekort (-)	1.0	14.4	9.7	-3.4	-0.7	5.8	14.4	36.7
Pro memorie:								
Vanaf 2000 gecumuleerde saldi	0.0	0.0	9.7	6.3	5.6	11.4	25.7	62.5
Verdelingsreserves en gebouwen	149.9	165.6	177.2	175.4	176.6	184.4	200.9	239.8
Uitgifte van leningen	23.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Schuldpositie	89.2	77.4	67.9	59.5	53.9	48.4	43.4	41.1

Tabel 36 BEGROTING VAN DE SOCIALE ZEKERHEID, REGELING DER ZELFSTANDIGEN*(in miljarden frank)*

	98	99	00	01	02	03	04	05
A. Ontvangsten	132.1	134.1	138.1	144.2	148.6	154.2	160.5	166.3
1. Bijdragen	80.1	80.9	83.2	88.0	90.8	94.5	98.6	102.1
2. Alternatieve financiering	6.8	7.1	7.3	7.6	7.8	8.2	8.5	8.8
3. Rijkstoelagen	38.6	39.1	39.6	40.1	40.7	41.4	42.1	42.9
4. Andere fiscale transferten	5.9	5.8	6.7	6.9	7.1	7.4	7.6	7.9
5. Te ontvangen intresten	0.3	0.4	0.6	0.9	1.3	2.0	2.8	3.8
6. Overige overdrachten aan de S.Z.	0.5	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
B. Uitgaven	125.6	130.1	132.7	136.0	138.3	140.4	143.2	145.9
1. Sociale prestaties, waarvan	120.6	124.1	126.7	130.1	132.3	134.4	137.1	139.8
- RSVZ-Pensioenen	70.3	71.2	72.5	74.0	74.1	74.2	74.8	75.5
- ZIV-Geneeskundige zorgen	31.3	33.2	34.6	36.2	37.8	39.3	41.0	42.6
- ZIV-Uitkeringen	5.6	5.6	5.6	5.7	5.8	6.0	6.2	6.3
- RSVZ-Kinderbijslagen	13.9	14.1	14.0	14.2	14.5	14.8	15.1	15.3
2. Werkingsonkosten	3.6	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7
3. Diverse overdrachten aan gezinnen	0.1	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5
4. Rentelasten	1.3	1.4	1.4	1.3	1.2	1.1	1.1	1.0
C. Financieringsvermogen	6.5	4.0	5.4	8.2	10.3	13.8	17.3	20.3
Aflossing van vervallen schuld	3.3	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
D. Overschot (+) of tekort (-)	3.2	2.8	4.2	7.0	9.1	12.5	16.1	19.1
Pro memorie:								
Vanaf 2000 gecumuleerde saldi	0.0	0.0	4.2	11.2	20.3	32.8	48.9	68.0
Verdelingsreserves en gebouwen	10.0	12.8	17.0	24.0	33.1	45.6	61.7	80.8
Uitgifte van leningen	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Schuldpositie	30.0	28.8	27.6	26.4	25.2	24.0	22.7	21.5

Tabel 37 DETAIL VAN DE SOCIALEZEKERHEIDSPRESTATIES

(in miljarden frank)

	98	99	00	01	02	03	04	05
1. Pensioenen	576.0	589.8	603.9	624.1	644.6	663.8	686.2	710.1
-werknemers	477.9	489.2	500.5	517.6	536.0	552.8	572.0	592.6
-zelfstandigen	70.3	71.2	72.5	74.0	74.1	74.2	74.8	75.5
-vastbenoemd personeel bij de RSZ-PPO	16.4	17.2	17.8	18.7	19.7	20.7	21.8	22.8
-aangeslotenen bij de DOSZ	11.3	12.2	13.0	13.8	14.7	16.0	17.5	19.2
2. Geneeskundige verzorging	464.2	493.6	513.0	541.3	571.1	600.5	632.3	665.3
-werknemers en ambtenaren	427.0	454.1	471.8	498.2	525.9	553.4	583.1	613.9
-zelfstandigen	31.3	33.2	34.6	36.2	37.8	39.3	41.0	42.6
-aangeslotenen bij de DOSZ	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0
-aan buitenlandse SZ-instellingen	3.3	3.6	3.9	4.3	4.7	5.1	5.6	6.1
-bij arbeidsong., kinderbewaarplaatsen, ...	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7
3. Arbeidsongeschiktheid en invaliditeit	106.2	109.9	112.5	116.1	119.5	123.5	128.0	131.7
-werknemers	100.6	104.3	106.9	110.4	113.7	117.5	121.9	125.4
-zelfstandigen	5.6	5.6	5.6	5.7	5.8	6.0	6.2	6.3
4. Kinderbijslagen	148.3	150.1	152.3	155.5	158.5	161.2	164.1	165.6
-werknemers, RSZ-PPO inbegrepen	132.8	134.2	136.5	138.8	141.1	143.4	145.8	147.0
-zelfstandigen	13.9	14.1	14.0	14.2	14.5	14.8	15.1	15.3
-gewaarborgde gezinsbijslagen	1.1	1.3	1.4	2.0	2.4	2.5	2.6	2.8
-socialezekerheidsambtenaren	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
5. Werkloosheid	237.7	237.9	233.0	234.5	235.7	237.1	239.0	237.5
-werkloosheidsvergoedingen aan	180.6	180.9	175.7	176.5	177.1	177.3	177.7	175.1
.werkzoekende UVW	107.0	101.7	93.9	89.7	86.1	81.5	76.8	70.8
.niet-werkzoekende UVW	43.6	46.9	50.0	54.2	58.0	62.4	67.0	70.3
.vrijwillig deeltijdse werklozen	3.9	4.0	3.6	3.7	3.8	3.8	3.8	3.7
.deeltijds werklozen met behoud van rechten en IGU	4.8	5.5	5.6	5.7	5.8	5.9	6.1	6.1
.tijdelijke werklozen	15.2	14.6	14.4	14.6	14.7	14.9	15.0	15.0
.activeringsprogramma's: EWE en PWA (*)	3.1	4.2	4.0	4.2	4.2	4.3	4.4	4.4
.overige gerechtigden	5.9	6.2	6.2	6.4	6.5	6.7	6.8	6.9
.statistische aanpassing	-2.9	-2.2	-2.1	-2.1	-2.2	-2.2	-2.2	-2.1
-loopbaanonderbreking	6.5	8.1	9.0	10.1	11.0	11.8	12.5	13.0
-brugpensioenen (deel RVA)	50.6	49.0	48.3	47.9	47.6	48.0	48.9	49.4
6. Arbeidsongevallen	6.2	6.1	6.2	6.3	6.3	6.4	6.5	6.5
7. Beroepsziekten	13.7	13.2	13.0	12.8	12.6	12.4	12.3	12.0
8. Bestaanszekerheid	28.9	30.0	31.5	32.9	34.4	36.1	37.9	39.9
Totaal	1581.1	1630.5	1665.5	1723.6	1782.7	1841.1	1906.4	1968.6
Pro memorie:								
Groeivoet v.d. prijsindex der SZ-prestaties	1.5	1.2	0.8	1.7	1.7	1.7	1.8	1.2

(*) Eerste Werkervaringscontract, Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen.

De vergoeding vanwege de RVA in geval van Herinschakelingsprogramma's en Doorstromingsprogramma's wordt beschouwd als een loonsubsidie.

Tabel 40 **INVESTERINGEN TEGEN CONSTANTE PRIJZEN***(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)*

	85//80	90//85	95//90	99//95	05//99
1. Landbouw	-0.2	4.6	-11.1	2.9	1.7
2. Energie	-0.5	1.1	3.2	-1.6	1.3
3. Verwerkende nijverheid	4.3	15.4	-4.9	7.2	3.7
a. Intermediaire goederen	4.6	18.6	-2.7	9.5	4.4
b. Investeringsgoederen	6.2	9.1	-5.7	7.3	4.0
c. Verbruiksgoederen	3.0	16.7	-6.5	4.6	2.7
4. Bouw	-2.9	17.1	-2.9	4.2	4.3
5. Verhandelbare diensten	-0.1	11.2	1.0	6.0	4.7
a. Vervoer en communicatie	-2.4	4.8	5.0	6.1	3.5
b. Handel en horeca	3.5	13.6	-2.0	5.5	3.8
c. Krediet en verzekeringen	3.1	4.7	-10.6	10.0	1.5
d. Gezondheidszorg	-10.0	7.2	3.4	0.0	2.5
e. Overige marktdiensten	-1.2	18.6	4.4	5.8	6.6
6. Woongebouwen	-10.3	11.3	1.7	1.0	1.5
7. Niet-verhandelbare diensten	-7.7	-7.1	3.4	2.1	2.5
Totaal	-3.3	9.2	-0.1	4.4	3.6

*(//) Gemiddelde groeivoeten***Tabel 41** **INVESTERINGSQUOTE***(investerings in percent van de toegevoegde waarde)*

	85^81	90^86	95^91	99^96	05^00
1. Landbouw	24.2	28.1	23.3	24.1	26.6
2. Energie	24.9	23.9	37.4	26.7	25.9
3. Verwerkende nijverheid	13.1	18.6	19.6	21.2	22.3
a. Intermediaire goederen	10.3	15.2	18.7	22.9	23.8
b. Uitrustingsgoederen	13.8	16.3	15.4	18.2	19.0
c. Verbruiksgoederen	15.9	24.2	23.3	21.3	22.8
4. Bouw	8.5	12.8	12.1	13.0	14.0
5. Verhandelbare diensten	15.2	17.3	17.4	17.6	19.0
a. Vervoer en communicatie	32.2	25.9	28.7	34.5	34.5
b. Handel en horeca	12.7	17.4	17.2	17.5	17.8
c. Krediet en verzekeringen	20.8	24.2	15.3	13.5	13.1
d. Gezondheidszorg	7.7	6.7	7.0	5.7	5.9
e. Overige marktdiensten	10.0	14.2	16.5	16.3	19.5
Totaal v.d. marktsectoren	15.2	18.0	18.5	18.6	19.9
6. Niet-verhandelbare diensten	24.0	15.7	13.5	12.1	12.4
Totaal (exclusief woongebouwen)	16.7	17.7	17.7	17.7	18.9

(^) Periodegemiddelden

Tabel 42 VRAAG EN AANBOD VAN ARBEIDSPLAATSEN PER 30 JUNI*(in duizend personen)*

	80	85	90	95	99	05
1. Binnenlandse werkgelegenheid	3700.2	3560.8	3764.1	3712.3	3843.2	4063.9
a. Overheid	664.0	663.6	678.6	665.6	698.5	709.2
b. Ondernemingen	3036.2	2897.2	3085.5	3046.8	3144.7	3354.8
1. Loontrekkers	2429.8	2263.0	2410.4	2347.6	2452.4	2648.9
a. Landbouw	15.2	15.6	18.1	20.4	22.4	22.8
b. Energie	60.8	55.3	38.0	33.4	32.1	30.0
c. Verwerkende nijverheid	870.4	754.1	736.9	643.7	623.8	608.8
Intermediaire goederen	303.3	251.4	243.7	213.0	203.4	185.2
Uitrustingsgoederen	209.7	179.2	179.2	159.7	164.2	169.6
Verbruiksgoederen	357.4	323.5	313.9	271.0	256.2	254.0
d. Bouw	240.1	156.7	184.2	181.1	174.9	177.1
e. Vervoer en communicatie	267.0	253.2	252.5	248.3	256.1	267.4
f. Handel en horeca	363.9	354.2	404.2	409.4	428.0	481.9
g. Krediet en verzekeringen	118.9	125.9	134.3	124.1	122.7	123.3
h. Gezondheidszorg	121.5	132.9	148.6	155.2	166.9	196.2
i. Overige marktdiensten	268.9	318.2	407.5	444.6	517.0	635.6
j. Huispersoneel	103.1	96.8	86.1	87.5	108.6	105.8
2. Zelfstandigen	606.4	634.2	675.2	699.1	692.3	705.9
a. Landbouw	102.2	93.3	79.3	66.4	57.8	51.2
b. Energie	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
c. Verwerkende nijverheid	37.4	34.4	32.3	32.7	29.9	28.2
Intermediaire goederen	5.0	4.6	4.2	4.3	4.1	4.1
Uitrustingsgoederen	2.2	2.3	2.4	2.7	2.6	2.7
Verbruiksgoederen	30.2	27.6	25.7	25.7	23.2	21.4
d. Bouw	35.4	35.3	38.5	44.6	47.6	55.0
e. Vervoer en communicatie	8.5	7.6	7.1	8.4	8.7	10.2
f. Handel en horeca	223.7	227.5	224.1	204.3	175.4	146.7
g. Krediet en verzekeringen	6.1	8.3	7.9	5.7	4.9	3.0
h. Gezondheidszorg	35.8	47.0	60.3	66.1	76.5	83.8
i. Overige marktdiensten	157.1	180.8	225.6	271.0	291.4	327.7
3. Totale werkgelegenheid	3036.2	2897.2	3085.5	3046.8	3144.7	3354.8
a. Landbouw	117.4	108.9	97.4	86.8	80.2	74.1
b. Energie	60.8	55.4	38.1	33.5	32.1	30.0
c. Verwerkende nijverheid	907.8	788.5	769.1	676.4	653.7	637.0
Intermediaire goederen	308.2	255.9	247.9	217.3	207.5	189.3
Uitrustingsgoederen	211.9	181.5	181.6	162.4	166.8	172.3
Verbruiksgoederen	387.6	351.1	339.6	296.6	279.4	275.4
d. Bouw	275.5	192.0	222.6	225.7	222.5	232.0
e. Vervoer en communicatie	275.5	260.9	259.6	256.6	264.8	277.6
f. Handel en horeca	587.7	581.8	628.3	613.7	603.4	628.6
g. Krediet en verzekeringen	125.1	134.2	142.1	129.8	127.6	126.3
h. Gezondheidszorg	157.3	179.9	208.9	221.3	243.4	280.0
i. Overige marktdiensten	426.0	498.9	633.1	715.5	808.4	963.3
j. Huispersoneel	103.1	96.8	86.1	87.5	108.6	105.8
2. Grensarbeid (saldo)	47.0	45.2	50.4	50.3	55.1	61.1
3. Werkloosheid	322.2	544.2	436.4	629.0	614.4	521.1
4. Beroepsbevolking	4069.4	4150.2	4250.9	4391.7	4512.6	4646.0

Tabel 43 VRAAG EN AANBOD VAN ARBEIDSPLAATSEN PER 30 JUNI

(wijziging in duizend personen)

	85-80	90-85	95-90	99-95	05-99
1. Binnenlandse werkgelegenheid	-139.4	203.3	-51.8	130.9	220.7
a. Overheid	-0.4	15.0	-13.0	32.9	10.6
b. Ondernemingen	-139.0	188.3	-38.7	97.9	210.1
1. Loontrekkers	-166.8	147.4	-62.7	104.7	196.5
a. Landbouw	0.4	2.5	2.3	2.0	0.4
b. Energie	-5.4	-17.3	-4.7	-1.3	-2.1
c. Verwerkende nijverheid	-116.3	-17.3	-93.2	-19.9	-15.0
Intermediaire goederen	-51.9	-7.7	-30.7	-9.6	-18.2
Uitrustingsgoederen	-30.5	0.0	-19.5	4.5	5.4
Verbruiksgoederen	-33.9	-9.6	-42.9	-14.8	-2.2
d. Bouw	-83.4	27.5	-3.1	-6.2	2.2
e. Vervoer en communicatie	-13.8	-0.7	-4.2	7.9	11.3
f. Handel en horeca	-9.7	49.9	5.3	18.5	53.9
g. Krediet en verzekeringen	6.9	8.4	-10.1	-1.5	0.6
h. Gezondheidszorg	11.3	15.8	6.6	11.7	29.3
i. Overige marktdiensten	49.3	89.4	37.0	72.4	118.6
j. Huispersoneel	-6.3	-10.6	1.4	21.0	-2.7
2. Zelfstandigen	27.8	40.9	24.0	-6.8	13.6
a. Landbouw	-8.9	-14.0	-12.9	-8.5	-6.6
b. Energie	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
c. Verwerkende nijverheid	-3.0	-2.1	0.4	-2.8	-1.7
Intermediaire goederen	-0.4	-0.4	0.2	-0.3	0.0
Uitrustingsgoederen	0.1	0.1	0.3	-0.1	0.1
Verbruiksgoederen	-2.6	-1.8	-0.1	-2.5	-1.8
d. Bouw	-0.2	3.2	6.1	3.0	7.4
e. Vervoer en communicatie	-0.9	-0.5	1.2	0.3	1.5
f. Handel en horeca	3.8	-3.4	-19.9	-28.8	-28.7
g. Krediet en verzekeringen	2.2	-0.4	-2.2	-0.7	-1.9
h. Gezondheidszorg	11.2	13.3	5.9	10.3	7.3
i. Overige marktdiensten	23.6	44.8	45.4	20.5	36.3
3. Totale werkgelegenheid	-139.0	188.3	-38.7	97.9	210.1
a. Landbouw	-8.5	-11.5	-10.6	-6.6	-6.2
b. Energie	-5.4	-17.3	-4.6	-1.3	-2.1
c. Verwerkende nijverheid	-119.2	-19.4	-92.7	-22.7	-16.7
Intermediaire goederen	-52.3	-8.1	-30.6	-9.8	-18.1
Uitrustingsgoederen	-30.4	0.1	-19.2	4.4	5.5
Verbruiksgoederen	-36.5	-11.5	-43.0	-17.2	-4.0
d. Bouw	-83.5	30.6	3.1	-3.2	9.6
e. Vervoer en communicatie	-14.7	-1.2	-3.0	8.2	12.8
f. Handel en horeca	-5.9	46.5	-14.6	-10.3	25.2
g. Krediet en verzekeringen	9.1	8.0	-12.3	-2.2	-1.3
h. Gezondheidszorg	22.5	29.1	12.4	22.0	36.6
i. Overige marktdiensten	72.9	134.2	82.4	92.9	154.9
j. Huispersoneel	-6.3	-10.6	1.4	21.0	-2.7
2. Grensarbeid (saldo)	-1.8	5.2	-0.1	4.7	6.0
3. Werkloosheid	222.0	-107.8	192.7	-14.7	-93.3
4. Beroepsbevolking	80.8	100.7	140.8	121.0	133.4

(-) Verschil

Tabel 44 SITUATIE OP DE ARBEIDSMARKT PER 30 JUNI: DETAIL*(in duizend personen)*

	98	99	00	01	02	03	04
I. Totale bevolking (II+III)	10203.0	10222.9	10243.3	10284.4	10311.3	10324.1	10335.2
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6708.7	6712.2	6717.4	6741.6	6758.5	6765.5	6774.2
II. Inactieve bevolking (concept FPB)	5713.3	5710.3	5707.8	5718.9	5722.0	5713.4	5704.0
waarvan: met RVA-uitkering = ingeschreven bij RVA:	162.0	160.2	160.3	161.1	160.8	161.9	163.3
- Vrijgestelden om sociale en familiale redenen (1)	85	89	93	97	98	99	99
- Vrijgestelden om reden van studies (1)	74	79	74	76	76	76	76
- Volledige loopbaanonderbreking (1)	21.8	25.0	27.8	30.8	33.1	34.9	36.2
- Conventioneel voltijds brugpensioen (1)	124.4	118.4	115.9	113.1	110.4	109.6	109.7
III. Beroepsbevolking (concept FPB) (IV+V+VI)	4489.8	4512.6	4535.5	4565.4	4589.3	4610.6	4631.1
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3799.3	3843.2	3895.6	3933.1	3966.9	3999.6	4031.4
waarvan: ingeschreven bij RVA (2):	192.4	220.9	237.8	248.6	256.0	261.3	265.6
- met RVA-uitkering:	106.9	128.7	140.2	146.8	151.7	155.6	159.1
* Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering (1)	33.8	33.9	33.9	34.0	34.0	34.0	34.0
* Activering (EWE, PWA, HIP, DSP) (1)(4)	14.9	26.7	31.8	31.8	31.8	31.8	31.8
* Gedeeltelijke loopbaanonderbreking (1)	46.3	56.1	62.5	68.7	73.4	77.1	80.4
* Deelt. bruggepensioneerden (1)	0.5	0.9	1.0	1.2	1.4	1.6	1.7
* Volledig werklozen tewerkgesteld in beschutte werkplaats (1)	0.9	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
* Volledig werklozen in beroepsopleiding (1)	10.5	10.4	10.3	10.4	10.4	10.4	10.4
- zonder RVA-uitkering:	85.5	92.2	97.6	101.8	104.3	105.7	106.5
* Deelt. zonder IGU (3)	40.2	43.0	45.1	46.6	47.3	47.7	47.8
* Deeltijds werkende jongeren in wachttijd	3.5	3.7	3.8	3.9	3.9	3.9	3.9
* Vrij ingeschreven werkzoekenden en andere	41.8	45.5	48.7	51.4	53.1	54.1	54.8
V. Grensarbeid (saldo)	54.1	55.1	56.1	57.1	58.1	59.1	60.1
VI. Werkloosheid (concept FPB)	636.4	614.4	583.9	575.3	564.4	552.0	539.7
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	425.1	394.6	362.4	341.3	322.8	301.4	279.6
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	60.0	57.8	49.6	50.8	50.6	49.4	48.4
- Jongeren in wachttijd	21.9	23.6	18.1	18.6	18.5	18.0	17.6
- Andere, waarvan:	38.1	34.2	31.5	32.3	32.1	31.4	30.7
* Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse betrekking (1)	26.7	26.1	22.2	22.8	22.7	22.2	21.7
* Aanspraak op overbruggingsuitkering (1)	0.5	0.5	0.4	0.3	0.2	0.2	0.2
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	20.2	22.7	23.5	24.3	24.2	23.6	22.9
(d) Oudere niet werkzoekende UVW	131.2	139.3	148.4	158.8	167.0	177.6	188.8
p.m. tijdelijke werkloosheid	36.5	35.9	35.2	34.9	34.7	34.3	34.0

(1) Infostat definities (op basis van betalingen)

(2) Zonder inbegrip van de tijdelijke werkloosheid

(3) IGU: inkomensgarantie-uitkering

(4) Werkgelegenheid binnen de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA) - voor zover een voldoende aantal uren gewerkt wordt -, via het Herinschakelingsprogramma (HIP), de Doorstromingsprogramma's (DSP) of op basis van een Eerste Werkervaringscontract (EWE)

Tabel 45 NETTO-UITVOER VAN GOEDEREN EN DIENSTEN*(in miljarden frank)*

	80	85	90	95	99	05
1. Landbouw	-66.5	-120.6	-104.3	-109.6	-120.2	-167.9
2. Energie	-197.0	-364.3	-181.0	-157.8	-207.4	-323.6
3. Verwerkende nijverheid	166.5	512.5	373.6	595.8	680.8	988.0
a. Intermediaire goederen	163.9	281.6	285.7	441.8	449.9	676.8
b. Uitrustingsgoederen	-18.9	44.0	-80.1	-14.6	45.2	32.9
c. Verbruiksgoederen	21.5	186.9	168.0	168.5	185.7	278.2
4. Bouw	-13.3	-19.7	-28.1	-31.3	-44.2	-52.9
5. Verhandelbare diensten	28.8	68.3	114.4	119.2	164.8	308.3
a. Vervoer en communicatie	27.5	50.0	79.6	98.1	122.8	203.8
b. Handel en horeca	6.0	16.0	41.8	40.3	58.3	107.2
c. Krediet en verzekeringen	-4.9	-6.4	-4.2	-5.4	-6.5	-9.0
d. Overige marktdiensten	0.2	8.8	-2.8	-13.9	-9.7	6.4
Totaal	-81.4	76.3	174.6	416.3	473.8	751.9

Tabel 46 ARBEIDSPRODUCTIVITEIT PER HOOFD*(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)*

	85//80	90//85	95//90	99//95	05//99
1. Landbouw	4.8	3.4	6.6	0.6	3.9
2. Energie	1.7	10.0	2.8	3.3	3.2
3. Verwerkende nijverheid	6.1	3.6	2.8	3.3	3.3
a. Intermediaire goederen	9.1	3.8	4.0	4.3	4.4
b. Uitrustingsgoederen	7.2	0.7	0.2	0.0	3.1
c. Verbruiksgoederen	2.4	5.7	3.2	4.2	2.8
4. Bouw	0.8	2.5	0.2	1.2	2.1
5. Verhandelbare diensten	0.3	0.7	1.1	1.6	1.2
a. Vervoer en communicatie	2.3	3.3	1.5	1.3	2.4
b. Handel en horeca	-0.8	-0.8	0.7	2.6	1.6
c. Krediet en verzekeringen	4.4	2.1	4.5	13.2	3.2
d. Gezondheidszorg	0.1	0.5	-1.3	-0.9	-0.2
e. Overige marktdiensten	-0.2	0.2	0.9	0.1	0.5
Totaal	2.2	1.8	1.5	1.9	1.8

(//) Gemiddelde groeivoeten

Tabel 47 NOMINAAL BRUTO-UURLOON PER BEDRIJFSTAK*(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)*

	85//80	90//85	95//90	99//95	05//99
1. Landbouw	5.3	7.2	5.1	0.6	3.3
2. Energie	8.1	4.3	4.8	3.8	3.7
3. Verwerkende nijverheid	7.2	3.6	3.1	2.2	3.7
a. Intermediaire goederen	7.6	2.7	3.3	2.7	3.8
b. Uitrustingsgoederen	7.8	3.6	2.2	1.3	3.7
c. Verbruiksgoederen	6.4	4.6	3.6	2.2	3.7
4. Bouw	1.5	6.1	3.7	1.5	3.6
5. Verhandelbare diensten	6.5	4.2	5.7	2.3	3.4
a. Vervoer en communicatie	6.6	3.0	5.2	3.2	3.5
b. Handel en horeca					
-totale sector	5.7	4.6	4.2	1.2	3.4
-'normale' werkgelegenheid	5.7	4.6	4.2	1.3	3.4
c. Krediet en verzekeringen	7.7	3.6	6.6	3.9	3.3
d. Gezondheidszorg	6.3	4.0	7.6	3.2	3.9
e. Overige marktdiensten					
-totale sector	7.5	5.7	7.4	2.4	3.7
-'normale' werkgelegenheid	7.5	5.7	7.4	3.3	3.7
Totaal van de marktsectoren	6.3	3.8	4.5	2.2	3.5
Totaal voor de 'normale' werkgelegenheid	6.3	3.8	4.5	2.4	3.5

*(//) Gemiddelde groeivoeten***Tabel 48 NOMINALE LOONKOST PER HOOFD***(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)*

	85//80	90//85	95//90	99//95	05//99
1. Landbouw	5.7	6.2	4.2	0.5	2.3
2. Energie	7.4	7.0	5.3	7.0	3.6
3. Verwerkende nijverheid	7.3	4.6	3.9	2.4	3.3
a. Intermediaire goederen	8.0	4.2	4.0	3.2	3.6
b. Uitrustingsgoederen	8.3	4.3	3.2	1.2	3.3
c. Verbruiksgoederen	6.3	5.4	4.3	2.4	3.2
4. Bouw	4.4	5.3	3.8	1.8	3.1
5. Verhandelbare diensten	6.0	4.2	5.0	2.1	2.9
a. Vervoer en communicatie	6.4	4.1	4.9	2.9	3.2
b. Handel en horeca					
-totale sector	5.9	4.4	3.9	1.3	2.8
-'normale' werkgelegenheid	5.9	4.4	3.9	1.4	2.8
c. Krediet en verzekeringen	6.9	4.1	6.2	3.4	3.2
d. Gezondheidszorg	5.7	4.2	6.2	3.0	3.3
e. Overige marktdiensten					
-totale sector	5.8	4.5	5.9	2.1	3.2
-'normale' werkgelegenheid	5.8	4.5	5.9	3.1	3.2
Totaal van de marktsectoren	6.4	4.3	4.5	2.3	3.0
Totaal voor de 'normale' werkgelegenheid	6.4	4.3	4.5	2.5	3.0

(//) Gemiddelde groeivoeten

Tabel 49 REELE LOONKOST PER HOOFD*(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)*

	85//80	90//85	95//90	99//95	05//99
1. Landbouw	-1.1	4.2	1.8	-0.8	0.8
2. Energie	0.5	5.0	2.8	5.6	2.0
3. Verwerkende nijverheid	0.4	2.7	1.6	1.0	1.7
a. Intermediaire goederen	1.0	2.2	1.6	1.8	2.0
b. Uitrustingsgoederen	1.3	2.3	0.9	-0.1	1.8
c. Verbruiksgoederen	-0.6	3.4	1.9	1.0	1.6
4. Bouw	-2.3	3.4	1.4	0.4	1.6
5. Verhandelbare diensten	-0.8	2.2	2.6	0.8	1.4
a. Vervoer en communicatie	-0.4	2.1	2.5	1.5	1.6
b. Handel en horeca					
-totale sector	-0.9	2.5	1.5	0.0	1.2
-'normale' werkgelegenheid	-0.9	2.5	1.5	0.1	1.3
c. Krediet en verzekeringen	0.1	2.2	3.8	2.0	1.6
d. Gezondheidszorg	-1.1	2.2	3.8	1.7	1.7
e. Overige marktdiensten					
-totale sector	-1.0	2.6	3.5	0.8	1.6
-'normale' werkgelegenheid	-1.0	2.6	3.5	1.7	1.6
Totaal van de marktsectoren	-0.4	2.3	2.1	0.9	1.4
Totaal voor de 'normale' werkgelegenheid	-0.4	2.3	2.1	1.1	1.4

*(//) Gemiddelde groeivoeten***Tabel 50 DE CONSUMPTIE VAN DE GEZINNEN PER PRODUCT IN CONSTATE PRIJZEN***(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)*

	85//80	90//85	95//90	99//95	05//99
1. Voedingsmiddelen, dranken en tabak	-0.6	1.4	0.4	0.7	1.1
a. Voedingsmiddelen	-0.2	1.5	0.3	0.4	1.2
b. Alcoholvrije dranken	-0.4	9.7	2.2	2.2	0.8
c. Alcoholhoudende dranken	-3.5	0.7	0.9	1.3	1.1
d. Tabak	-0.5	-3.8	-1.2	1.9	1.0
2. Kleding en schoeisel	0.2	2.2	-0.4	-0.5	3.1
3. Huur	2.5	2.4	1.7	1.6	1.9
4. Verwarming	-2.0	-2.9	2.6	1.9	1.1
5. Verlichting	3.5	3.5	3.3	1.8	1.6
6. Huishoudelijke hulp	-1.1	-1.5	0.4	0.8	0.2
7. Meubelen, huishoudelijke apparaten en dagelijks onderhoud	-1.6	5.7	0.2	1.9	2.0
8. Aankoop van voertuigen	-0.5	6.1	-3.2	7.7	1.9
9. Uitgaven i.v.m. het gebruik van voertuigen, waarvan	-0.6	3.8	2.0	1.4	1.7
a. Benzine	-2.2	0.1	2.0	1.3	2.0
b. Diesel	16.9	13.8	8.0	5.9	2.1
10. Vervoersdiensten	-1.2	0.3	0.9	16.6	1.9
11. Verkeer	2.5	5.2	4.0	5.7	2.8
12. Genees-, heek. en aanverwante zorgen	3.3	2.1	2.4	-0.5	3.5
13. Ontspanning en ontwikkeling	2.4	5.4	2.2	1.6	2.0
14. Overige goederen en diensten	1.1	3.7	1.7	3.9	3.4
15. Consumptieve bestedingen van ingezeten huishoudens in het buitenland	-1.6	3.9	6.0	2.8	2.6
Totaal	0.6	3.1	1.3	2.2	2.1

(//) Gemiddelde groeivoeten

Tabel 51 STRUCTUUR VAN DE CONSUMPTIE VAN DE GEZINEN IN LOPENDE PRIJZEN*(in percent van het totaal)*

	80	85	90	95	99	05
1. Voedingsmiddelen, dranken en tabak	22.0	21.9	19.6	17.6	16.7	15.3
a. Voedingsmiddelen	16.7	16.9	14.7	12.7	11.7	10.8
b. Alcoholvrije dranken	1.2	1.1	1.5	1.5	1.5	1.3
c. Alcoholhoudende dranken	2.4	2.0	1.9	1.7	1.7	1.6
d. Tabak	1.7	1.9	1.6	1.7	1.8	1.7
2. Kleding en schoeisel	6.8	6.3	6.7	6.1	5.4	5.5
3. Huur	12.7	14.4	15.1	17.0	17.0	16.9
4. Verwarming	4.6	5.0	2.3	2.1	2.1	2.2
5. Verlichting	2.2	2.7	2.4	2.5	2.4	2.3
6. Huishoudelijke hulp	1.4	1.2	1.0	1.0	0.9	0.8
7. Meubelen, huishoudelijke apparaten en dagelijks onderhoud	5.6	4.7	5.5	5.0	4.8	4.7
8. Aankoop van voertuigen	4.3	4.4	5.6	4.5	5.3	5.2
9. Uitgaven i.v.m. het gebruik van voertuigen, waarvan	3.4	3.4	2.8	2.9	3.1	3.1
a. Benzine	2.9	2.6	1.8	1.8	1.9	1.8
b. Diesel	0.1	0.4	0.5	0.6	0.7	0.7
10. Vervoersdiensten	1.3	1.1	0.9	0.8	1.5	1.5
11. Verkeer	1.2	1.2	1.3	1.5	1.8	1.8
12. Genees-, heelk. en aanverwante zorgen	3.1	3.3	3.6	4.1	3.8	4.3
13. Ontspanning en ontwikkeling	13.5	13.8	15.2	14.6	14.1	13.9
14. Overige goederen en diensten	14.1	13.3	14.3	15.6	16.3	17.8
15. Consumptieve bestedingen van ingezeten huishoudens in het buitenland	3.8	3.3	3.8	4.6	4.7	4.8
Totaal	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Tabel 52 PRIJSEVOLUTIE VAN DE CONSUMPTIE VAN DE GEZINEN PER PRODUCT*(gemiddelde jaarlijkse groeivoeten)*

	85//80	90//85	95//90	99//95	05//99
1. Voedingsmiddelen, dranken en tabak	8.2	1.4	1.0	1.5	1.1
a. Voedingsmiddelen	8.2	0.6	0.3	1.1	1.2
b. Alcoholvrije dranken	6.5	2.0	1.5	1.2	1.1
c. Alcoholhoudende dranken	7.6	3.0	1.0	1.9	1.1
d. Tabak	9.6	5.3	7.0	3.6	0.8
2. Kleding en schoeisel	5.6	4.1	2.3	0.8	0.9
3. Huur	7.6	3.7	4.5	2.0	1.5
4. Verwarming	11.5	-7.7	-0.7	1.6	3.8
5. Verlichting	7.7	-0.4	1.4	0.8	1.1
6. Huishoudelijke hulp	5.1	2.7	2.6	1.4	1.7
7. Meubelen, huishoudelijke apparaten en dagelijks onderhoud	5.5	2.4	1.8	0.6	1.2
8. Aankoop van voertuigen	8.4	4.1	2.5	0.1	1.2
9. Uitgaven i.v.m. het gebruik van voertuigen, waarvan	8.3	-2.8	2.6	4.1	1.7
a. Benzine	7.8	-2.1	0.9	4.0	0.8
b. Diesel	11.1	-2.7	1.8	2.0	1.5
10. Vervoersdiensten	5.6	0.8	-0.6	5.1	1.7
11. Verkeer	6.2	1.4	2.6	1.5	1.0
12. Genees-, heelk. en aanverwante zorgen	5.6	4.2	4.2	2.1	2.1
13. Ontspanning en ontwikkeling	5.4	1.7	0.7	1.0	1.5
14. Overige goederen en diensten	5.2	2.9	3.7	0.8	1.8
15. Consumptieve bestedingen van ingezeten huishoudens in het buitenland	6.5	3.9	1.7	1.5	1.1
Totaal	6.9	2.0	2.3	1.4	1.5

(//) Gemiddelde groeivoeten